

**G.K.
CHESTERTON**

**Hanul
zburător**

Editura Univers

cluj

G. K. Chesterton

HANUL ZBURĂTOR

▫ *Capitolul I* ▫

O prelegere asupra hanurilor ▫

Marea era de un verde palid, diafan, și degetele străvezii ale amurgului începuseră să dezmierde după-amiaza, când o fată tânără, cu părul negru, îmbrăcată într-o rochie încrețită, de culoarea aramei, o rochie care sugera genul boem, își făcu apariția pe faleza din Pebbleswick-on-Sea și porni să se plimbe lenevos, târându-și după ea umbrela de soare și scrutând linia orizontului. Există o pricină pentru care privirile îi erau instinctiv atrase de largul mării: o pricină comună multor fete tinere de-a lungul istoriei omenirii. Dar nici o siluetă de vapor nu se contura în zare.

Pe plaja care se așternea la poalele falezei, ciorchini de gură-cască înconjurau obișnuiții oratori de la malul mării: fie că aceștia erau socialiști sau oameni de culoare, fie că erau clerici sau simpli măscărici. Într-un loc, un individ se foia în jurul unor cutii de carton, iar scâldătorii îl contemplau de ceasuri întregi, tot sperând să afle ceva de gând cu ele. Alături, era un altul cu un joben proțăpît pe cap, o Biblie foarte lungă în mână și o nevastă foarte scurtă lângă el, care stătea tăcută, în timp ce omul amenința cu pumnul încheștat erezia sublapsarianismului milnian, atât de larg răspândită în stațiunile balneare la modă. Era atât de frenetic, încât îți venea greu să-l urmărești, dar, din când în când, cuvintele „prietenii noștri sublapsarieni”, rostite pe un ton sarcastic, reveneau, însoțite de un rânjat batjocoritor. Mai departe, un tânăr vorbea despre ceva ce nimeni nu înțelegea (și el cu atât mai puțin), dar, aparent, spera să-și atragă favoarea publicului datorită unei cununi de morcovi care-i încercuia pălăria. Grămăjoara de bani din fața acestuia era mai grasă decât cele adunate de concurenții săi. În continuare, se înșirau negrii; după aceștia, ceva mai încolo, se oficia o slujbă religioasă pentru copii, dirijată de un bărbat cu gâtul ca de girafă, care bătea tactul cu o lopățică de lemn. Și mai încolo, un ateu turbat făcea spume la gură, arătând mereu cu degetul spre slujba religioasă pentru copii și vorbind tunător despre minunatele creații ale Naturii, care au fost pângărite de tainele Inchiziției Spaniole – reprezentate, firește, de omul cu lopățică. Ateul, care purta o rozetă la butonieră, era la fel de necruțător și cu propriul său public. „Ipocriților!”, răgea el, și atunci auditorii îi aruncau câte o monedă. „Fățarnicilor și mișeiilor!”, și alte monede se adăugau la grămăjoară. Dar între ateu și officiantul slujbei religioase se găsea un bătrânel cu mutră de bufniță și un fes roșu pe cap, care agita neputincios o umbrelă verde, mare cât un cort. Avea o față tuciurie și zbârcită ca o coajă de nucă, un nas coroiat și o barbă din fulgi și pene negre, pe care le asociem, de obicei, cu Persia. Tânăra fată nu-l mai

văzuse până atunci; un exponat nou în familiarul muzeu de șarlatani și de zănatici. Fata făcea parte din categoria acelor oameni în care un real simț al umorului se îmbină cu o aplecare spre plictis și melancolie; se opri o clipă și se aplecă peste parapet, ascultând.

Ii trebuiră vreo patru minute până să înțeleagă măcar un cuvânt din bodogăneala omului: vorbea englezește, dar cu un accent atât de extraordinar, încât, la început, bănuî că se exprimă într-o limbă orientală. Fiecare sunet pe care îl articula era bizar; dar cea mai frapantă era prelungirea vocalei „u” într-un „uuu” lung, ca și cum ai pronunța „cuuc”, în loc de „cuc”. Treptat, fata începu să se obișnuiască cu pronunția și să înțeleagă cuvintele, deși avu și atunci nevoie de ceva timp până să sesizeze la ce anume se refereau. În cele din urmă, reieși că omul avea o idee fixă: anume că civilizația engleză a fost întemeiată de turci; sau poate că de sarazini, după victoria lor în cruciade. Părea convins că englezii vor începe curând să vadă lucrurile în această lumină și folosea ca argument de bază campania împotriva alcoolului. Unica persoană care-l asculta era fata.

— Uuuitați-vă, spunea fluturând un deget tuciuriu și încovoiat, uuuitați-vă la propriile voastre hanuuri! Hanuurile despre care scrieți în cărțile (pronunța „kertile”) voastre. La început, menirea lor nu era să vândă băutuura alcoolică a creștinilor. Au fost înființate ca să vândă băuturile nealcoolice ale Islamului. Vă puuteți da seama de acest luucru din numele lor. Toate au nume orientale, asiatice. Aveți o cârciumă faimoasă la care omnibuzele voastre merg în pelerinaj. Se numește „Elefantul și castelul”. ăsta nu-i nume englezesc. E nume asiatic. îmi veți răspunde că și în Anglia sunt castele. De acord. Aveți castelul Windsor. Dar unde, mă rog, începu el să strige solemn, scuturându-și umbrela verde în direcția fetei, pradă triumfului oratoric, unde, mă rog, este elefantul de Windsor? S-a scotocit prin tot parcul Windsor. Nici urmă de elefant.

Fata cu păr negru zâmbi și își spuse că omulețul ăsta era mai amuzant decât toți ceilalți vorbitori. Conform ciudatului sistem de subscripții pentru finanțarea crezurilor religioase care se practică în stațiunile balneare, aruncă și ea o monedă de doi șilingi pe platoul de aramă, rotund, de la picioarele oratorului, însuflețit de o ardoare onorabilă și total dezinteresată, bătrânul cu fes roșu nu luă în seamă ofranda și își continuă fierbinta și obscura pledoarie.

— Chiar în orașul ăsta aveți un local numit „Tauurul”.

— Noi îi spunem „Taurul”, îl corectă tânăra, pe o voce foarte melodioasă.

— Aveți un local numit „Tauurul”, repetă el cu o furie abstractă, și, fără îndoială, vă dați seama că e un luucru foarte caraghioz.

— Ba deloc, îl contrazise fata cu blândă dezaprobare.

— De unde până unde un taur? strigă omul, prelungind cuvântul în felul lui. Ce să caute un taur într-o localitate de plăcere? Ce nevoie avem de un taur în timp ce privim fecioarele cu obrajii ca lalelele dansând sau turnându-ne scânteietorul *şerbet*? Voi înşivă, dragi prieteni – şi aruncă o privire triumfătoare de jur-împrejur, de parcă se adresa unei uriaşe mulţimi, voi înşivă aveţi un proverb care spune: „Nu face avere cel care bagă un taur într-un magazin de porţelanuri”. Tot aşa, dragi prieteni, nu faci avere dacă bagi un taur într-un han cu băuturi. E limpede.

Îşi înfipse umbrela în nisip, apoi îşi împreună buricele degetelor ca un om care, în sfârşit, s-a hotărât să treacă la acţiune.

— E un luucru limpede ca bunăssuia, declară el pe un ton grav. E limpede ca bunăssuia că numele Tauurul, care nu poate fi asociat cu nici o senzaţie de plăcere sau de repaus, nu e decât o formă coruptă a unui alt cuvânt, care poate fi asociat cu plăcerea şi repausul. Cuvântai nu-i „Tauurul”, ci „Mauurul”.

Vocea i se înălţă brusc, cu stridenţă de trompetă, şi degetele i se răsfirară larg, ca frunzele unui palmier tropical.

După această scenă de efect, se mai domoli un pic şi se rezemă, solemn, de umbrelă.

— în toate denumirile hanurilor voastre, veţi regăsi aceleaşi urme ale nomenclaturii asiatice, continuă el. Ba, ce zic eu, le veţi găsi, cu siguranţă, nu numai la hanuri, ci la întreaga terminologie legată de locurile voastre de odihnă sau de desfrâu. Ce mai, prieteni dragi, însuşi numele acestei licori perfide din care vă preparaţi băuturile e un cuvânt arab: „Alcool”. E la mintea oricui că e compus cu articolul arab „Al”, ca şi „Alhambra” sau „Algebra”, şi nu trebuie să mai insistăm asupra folosirii frecvente a acestui articol în cuvinte legate de sursele voastre recreative, ca de pildă: berea Alsop sau Ally Shoper sau monumental Albert Memorial, care e numai parţial un loc de plăcere. Şi, mai presus de orice, gândiţi-vă la cea mai mare sărbătoare a voastră, la Crăciunul pe care-l asociaţi în mod absolut eronat cu religia voastră. Ce spuneţi voi în ziua de Crăciun? Rostiţi ceva legat de numele vreuneia dintre naţiunile creştine? Spuneţi: „Aş dori puţină Franţă? Aş vrea o porţie de Irlanda? O pulpă de Scoţia? Un piept de Spania?” Nuuu! (Şi vocalele negaţiei tremurără ca behăitul unei oi.) Spuneţi: „Doresc o porţie de Turkey”¹, şi acesta este în acelaşi timp numele pe care-l daţi ţării slujitorilor Profetului.

Şi din nou îşi întinse braţele, într-un gest sublim, către răsărit şi către apus, adresându-se cerului şi pământului.

Tânăra fată continuă să contemple cu un surâs pierdut orizontal mării verzui şi îşi lovi uşor palmele înmănuşate în gri, de parc-ar fi aplaudat peroraţia. Dar omuleţul cu fes era încă departe de a-şi fi

epuizat argumentele.

— Îmi veți răspunde obiectând că... începui el.

— Nu, nu, șopti fata, cuprinsă de extazul visării. Nu obiectez. Nu am absolut nici o obiecție.

— Îmi veți răspunde obiectând că, își continuă dascălul ei placa, unele hanuri își trag numele din simbolurile și miturile voastre naționale. Vă veți grăbi să-mi arătați că Golden Cross² se găsește peste drum de gara Charing Cross și o să vă extinderi exemplele cu denumirile King's Cross, Gerrard's Cross și cu toate „crucile” care pot fi găsite în Londra și în împrejurimi. Dar nu trebuie să uitați – și în acest punct își agită, cu un aer năzdrăvan, umbrela verde în direcția fetei, de parc-ar fi fost gata s-o împungă cu ea –, niciunul dintre voi, dragi prieteni, nu trebuie să uite ce număr imens de *semiluni* se găsesc la Londra! Denmark Crescent³, Mornington Crescent, Grosvenor Crescent, Regent's Park Crescent! Ah, era să uit Royal Crescent! Și de ce am trece cu vederea Pelham Crescent? De ce? vă întreb. Pretutindeni, aș spune, întâlnim omagiul adus sfântului simbol al religiei Profetului! Comparați rețeaua și bogăția de semiluni întrucât orașul vostru pare alcătuit aproape numai din aceste motive simbolice – cu sărăcăcioasa înșiruire de cruci, rămase să ateste efemera superstiție căreia, într-un moment de slăbiciune, i-ați acordat crezare.

Pe măsură ce se apropia ora ceaiului, mulțimea de pe plajă se subția văzând cu ochii. Înspre apus, cerul căpăta tot mai multă limpezime, până când soarele crepuscular păru să fi alunecat dincolo de marea palidă, continuând să scapere, ca de după un perete de cleștar verde. Poate că însăși transparența cerului și a apei îi inspira fetei, pentru care marea însemna romanță și tragedie, presimțirea unei radioase pustietăți. Fluxul smălțuit de milioane de smaragde se retrăgea încet, odată cu scufundarea soarelui; dar fluviul absurdității umane se revărsa întruna, nestăvilit.

— Nu voi încerca să pretind, îi dădea înainte bătrânul, că nu întâmpin dificultăți în susținerea tezei mele; sau că toate argumentele de care dispun sunt la fel de evidente ca acelea pe care vi le-am înfățișat. Nuuu. Dar e lesne de înțeles că denumirea hanului „Capul Sarazinului” nu e decât o formă coruptă a adevărului istoric: „Sarazinul e în cap”. Nu afirm că se poate deduce la fel de ușor derivarea firmei „Dragonul verde” din „Dragomanul versat”, deși nădăjduiesc că în cartea mea o voi demonstra. Voi spune doar atât, că oricine ar fi dorit să atragă pașii drumetului din deșert ar fi folosit pe firmă comparația mai curând cu un tălmaci versat și prietenos decât cu o fiară vorace. Uneori, e foarte anevoios să descoperi adevărata origine a denumirilor, ca, de pildă, în cazul hanului care-l comej^{tvlt}, &*(imorează pe marele nostru războinic musulman Amir Aii Ben „Vf!)

Bhose și pe care voi, englezii, l-ați comprimat atât de bizar în „Amiralul Benbow”. Câteodată, cercetătorul are de înfruntat greutăți și mai mari în descoperirea adevărului. Există pe aici prin apropiere un han care se cheamă „La Vechea Corabie”... Privirea fetei, pierdută în zare, deveni la fel de fixă ca și muchia orizontului; dar fața i se coloră și își schimbă expresia. Întinderea de nisip se golise de cei care-o populasera; ateul era la fel de absent ca și Dumnezeuul său, iar cei care sperasera să afle soarta cutiilor de carton plecaseră să-și ia ceaiul, fără să o fi aflat, însă tânăra fată continua să stea rezemată de parapet. Chipul i se însuflețise subit; trupul însă părea să-i fi înțepenit.

— Trebuie să recunoaștem, behăia bătrânul cu umbrelă verde, că în cuvintele „Vechea Corabie” nu există o urmă evidentă a nomenclaturii asiatică. Dar chiar și în acest caz căutătorul de adevăr trebuie să ia în seamă faptele. L-am interogat pe proprietarul hanului „La Vechea Corabie”, care se numește, așa cum reiese din notele mele, domnul Pumph. Buzele fetei tremurără.

— Bietul Hump! oftă ea. Am și uitat de el. Trebuie să fie, sărmanul, la fel de îngrijorat ca și mine! Sper că omulețul ăsta n-o să înșire prea multe prostii pe seama lui. Aș fi preferat să vorbească despre altceva.

— Și acest domn Pumph mi-a spus că hanul a fost botezat astfel de un intim prieten al său, un irlandez care a fost căpitan în Marina Regală Britanică și care a renunțat la slujba lui în semn de protest față de felul cum e tratată Irlanda. Cu toate că și-a părăsit serviciul, a păstrat destul din superstiția navigatorilor voștri occidentali încât să insiste ca hanul prietenului său să poarte numele vechii lui nave. Dar, cum numele navei era „Regatul Unit”...

Nu putem afirma că discipola bătrânelului zăcea prosternată la picioarele lui, în schimb se apleca, plină de însuflețire, peste creștetul său. Solitudinea nisipurilor fu străpunsă de vocea ei clară și puternică:

— Poți să-mi spui numele căpitanului?

Omulețul tresări, clipi din ochi și se uită la ea cu o privire de bufnită speriată. După ce vorbise ore în șir ca și cum s-ar fi adresat unui public de mii de oameni, părea acum foarte stânjenit la descoperirea că avusese măcar un ascultător. La acel ceas, s-ar fi zis că erau aproape singurele făpturi omenești de pe țărm; ba aproape singurele creaturi vii, cu excepția pescărușilor. Soarele, încându-se până la urmă, părea să fi plesnit ca o portocală roșie; și dâre de lumină sângerie se prelingeau pe cerul căzut, greoi, spart. Explozia bruscă de iluminăție târzie sugea culoarea din fesul roșu și din umbrela verde; dar silueta întunecată, profilată distinct pe mare și pe firmamentul asfințitului, era aceeași, numai că ceva mai agitată.

— Numele, începu el, numele căpitanului, cred... cred că era

Dalroy. Dar ceea ce doresc eu să arăt, ceea ce doresc să demonstrez, este că și în cazul de față căutătorul de adevăr poate găsi confirmarea ideilor sale în fapte. Domnul Pumph mi-a explicat că face reparații considerabile și dă o înfățișare sărbătorească hanului, în așteptarea reîntoarcerii căpitanului în cheștiune, care, după ce a slujit într-o flotă mai puțin importantă, a părăsit-o și revine acasă. Și acum, dragi prieteni, luați aminte cu toții cum se înlănțuie și în acest caz logica faptelor, urmă el, adresându-se pescărușilor.

Vorbea numai pescărușilor, întrucât fata, după ce-l fixase o clipă cu ochi luminoși ca stelele, sprijinindu-și de balustradă toată greutatea trupului, se răsucise pe călcâie și se topise în asfințit. Când ecoul pașilor ei grăbiți se stinse, nici un zgomot nu mai știrbi tăcerea, în afară de mugetul mării care-și absorbise acum valurile, în afară de țipătul răzleț al vreunei păsări de apă și de sforăitul continuu al solilocviului.

— Luați cu toții aminte, continuă omul, învârtindu-și atât de frenetic umbrela, încât aceasta aproape că se deschise, ca un stindard verde desfășurat. Apoi o înfipse iar adânc în nisip, în nisipul în care războinicii lui străbuni își înfipseseră de atâtea ori corturile. Luați aminte cu toții la acest fapt miraculos. Chiar în momentul în care am rămas mut de uimire, încurcat, derutat, cum ați spune voi, de absența oricărei urme de influență orientală în titulatura „La Vechea Corabie”, l-am întrebat pe patron din ce țară se întorcea căpitanul. Iar domnul Pumph mi-a răspuns solemn: „Din Turcia”. Din Turcia! Din cea mai apropiată țară a religiei noastre sfinte. Știu că unii dintre dumneavoastră vor spune că nu-i țara noastră. Dar ce importanță are de unde venim, din moment ce aducem omenirii un mesaj din Paradis? Și-l aducem într-o cavalcadă, pe cai în galop, fără să ne oprim o clipă din zbor. Și mesajul adus de noi este singurul crez care a păstrat ceea ce numiți voi, cu vorbele voastre pretențioase, virginitatea rațiunii umane; singurul crez care n-a făcut vreodată dintr-un om ceva mai mult decât un simplu profet și care a respectat solitudinea lui Dumnezeu.

Și din nou își desfăcu brațele, de parcă ar fi vorbit în fața a milioane de oameni, el singur, pe țărmlul înghițit de întuneric.

▣ *Capitolul II* ▣

Sfârșitul Insulei Măslinilor ▣

Uriășul dragon marin care se încolăcește în jurul lumii, schimbându-și culorile ca un cameleon, scălda în verde palid nisipurile din Pebbleswick, dar se înveșmânta în albastru intens când își spărgea talazurile de Insulele Ionice. Una dintre numeroasele insulițe, nu mult mai întinsă decât o stâncă plată, albă, în spațiul de azur, era cunoscută sub numele de Insula Măslinilor; nu pentru c-ar fi adăpostit o abundență de asemenea pomi, ci pentru că, prin nu știu ce capriciu al solului sau al climei, cei doi-trei măslini care creșteau aici atinseseră o înălțime cu totul neobișnuită. Chiar în plină dogoară a Sudului, e nefiresc ca un măslin să depășească înălțimea unui păr pitic. Dar cei trei măslini care se înălțau aici ca niște semnalizatoare în pământul sterp puteau fi ușor confundați – dacă n-ar fi fost contorsionarea crengilor – cu niște pini mai mărunți sau cu zădă din nord. Denumirea mai avea la origine o veche legendă grecească despre Pallas, zeița măslinilor. Căci, prin aceste locuri, marea clocotește de mitologia Eladei. Și de pe terasa de marmură de sub măslini se puteau desluși contururile estompate ale insulei Itaca.

Pe terasa de sub măslini se găsea acum o masă, instalată în aer liber și acoperită cu hârtii și călimări. În jurul mesei ședeau patru bărbați, doi în uniformă, doi în haine civile, negre. Aghio-tanții, îngrijitorii de cai și alte asemenea personaje se strânseseră într-un grup care alcătua fundalul scenei. Și în spatele lor, un șir de vreo trei nave de război ancorate se legănau tăcut pe mare. Căci tocmai se încheia o pace pentru Europa.

De curând, luase sfârșit lunga agonie a uneia dintre numeroasele strădanii de a frânge puterea Turciei și de a elibera micile națiuni creștine înrobite. Mai avuseseră loc în ultimul timp multe consfătuiri de acest fel, în cadrul cărora micile puteri depuseseră, una câte una, armele, sub presiunea marilor puteri. Acum, părțile interesate se reduseseră la patru. Deoarece marile forțe europene, punându-se de acord asupra necesității de a încheia o pace bazată pe condițiile impuse de turci, se mulțumiseră să lase tratativele finale pe seama Angliei și a Germaniei, țări în care te puteai încrede că vor respecta clauzele. Așadar, în afara celor doi plenipotențieri, se aflau de față, firește, un reprezentant al Sultanului și un reprezentant al singurului inamic al turcilor cu care nu se căzuse încă la o înțelegere.

Căci o singură putere minusculă continuase să reziste, lună după lună, cu o dârzenie și un succes vremelnice ce constituiseră, zi de zi, o nouă minune a lumii. Un prinț obscur, nerecunoscut, care se

autointitula „Regele Itacăi”, făcuse să zbârnâie Medi-terana orientală de niște isprăvi vitejești, vrednice de personajul pe care-l evoca numele insulei. Poeții nu se puteau împiedica să se întrebe dacă nu era cumva o reîncarnare a lui Ulise. Patrioții greci, deși fuseseră constrânși să depună armele, se întrebau curioși ce populație grecească și care anume oraș se puteau mândri cu această nouă, eroică dinastie regală. Deci, mari au fost surpriza și amuzamentul când lumea a descoperit, în cele din urmă, că acest descendent al lui Ulise era, de fapt, un cutezător aventurier irlandez, pe nume Patrick Dalroy, care servise cândva în Marina Britanică, dăduse de necaz din pricina simpatiilor lui pentru revoluționarii irlandezi și demisionase. De atunci înainte, fusese eroul multor aventuri, trăite sub felurite uniforme; și, de fiecare dată, sau intrase el, sau băgase pe altcineva la apă, cu un fantastic amestec de cinism și donquijotism. În micul lui regat fantezist, el era, desigur, propriul său general, propriul său amiral, propriul ministru de Externe și propriul său ambasador; dar întotdeauna părea preocupat să răspundă dorințelor poporului său în problemele esențiale ale păcii și războiului; și, în urma directivelor primite de la acest popor, venise în sfârșit și el să-și depună spada. În afară de dibăcia militară, își mai atrăsese faima prin uriașa lui statură și forță fizică. Astăzi, jurnalele noastre obișnuiesc să spună că forța musculară animalică e lipsită de orice valoare în acțiunile militare moderne. Acest punct de vedere poate fi la fel de exagerat ca și opusul său. În războaie ca acelea purtate pe atunci în Orientul Apropiat, în care populații întregi abia de erau înarmate și lupta corp la corp era foarte obișnuită, un conducător care-și putea apăra singur pielea deținea un imens avantaj. Și nu-i adevărat, nici măcar la modul general, că forța fizică e lipsită de valoare. Lucru recunoscut, de altfel, și de Lordul Ivywood, ministrul plenipotențiar britanic, pentru că în ziua în care îi vorbise regelui Patrick despre disperanta superioritate a tunului de campanie turcesc, prințul Itacăi se declarase neconvins și-i răspunsese că, pur și simplu, o să ia tunul la subsuoară și o s-o șteargă cu el. Lucru recunoscut, de asemenea, și de cel mai cumplit dintre războinicii turci, înfricoșătorul Osman Pașa, deopotrivă vestit pentru vitejia lui în vreme de război, ca și pentru cruzimea lui în vreme de pace. Dar fruntea lui Osman Pașa era brăzdată de o cicatrice lăsată de sabia lui Patrick, în urma unei lupte pe viață și pe moarte care ținuse trei ceasuri, cicatrice primită fără dușmănie și fără rușine, pentru că în asemenea împrejurări turcul e întotdeauna la înălțime. Înșușirile fizice ale irlandezului n-ar fi fost puse la îndoială nici de domnul Hart, financiarul, prieten al plenipotențiarului german, pe care Patrick Dalroy, după ce-l întrebase politicos pe ce fereastră din fațada casei sale preferă să fie aruncat, îl proiectase cu atâta curtenitoare precizie prin geamul dormitorului de la etajul întâi, încât omul aterizase direct

în pat, unde s-a găsit în măsură să primească îngrijirile medicale necesare. Cu toate acestea, un singur gentleman irlandez, oricât ar fi el de voinic, nu poate lupta la infinit în numele întregii Europe, așa încât, până la urmă, fu și el nevoit să accepte, cu o voioșie cam sumbră, condițiile dictate de patria sa adoptivă. Nu-și putea oferi nici măcar plăcerea de a-i doborî la pământ pe diplomați (deși dispunea și de puterea, și de pofta de a o face), pentru că-și dădea seama, cu partea mai rațională a judecății sale, că și aceștia executau doar niște ordine, asemenea lui. Așa încât acum ședea la masă, greoi și somnoros, în uniforma argintie cu verde a marinei din Itaca (inventată de el). O matahală de bărbat, monstruos de tânăr pentru proporțiile lui, cu un gât de taur, ochi albaștri taurini și un păr roșu care-i izbucnea atât de aprig din țeastă, încât ai fi spus că îi luase capul foc; și mulți chiar așa pretindeau.

Persoana dominantă dintre cei prezenți era însuși marele Osman Pașa, cu fața dură, subțiată de ascetismul războiului; părul și mustața păreau mai curând arse de trăsnet decât albite de vârstă. Purta un fes roșu pe cap, iar între fes și mustață se spirala o cicatrice la care regele Itacai prefera să nu se uite. Ochii turcului aveau o înspăimântătoare lipsă de expresie.

Lordul Ivywood, ministrul englez, era, probabil, cel mai frumos bărbat din Anglia; cu excepția faptului că atât părul, cât și obrajii îi erau lipsiți de culoare. Proiectat pe fundalul mării de marmură albastră, putea fi confundat cu una dintre anticele statui marmoree, dăltuite în contururi fără de cusur, pe care se așterneau însă numai nuanțe de cenușiu și de alb. Dar jocul luminii solare dădea părului său reflexe când de argintiu mat, când de castaniu șters. Și splendida lui mască nu-și schimba nicicând culoarea sau expresia. Se număra printre ultimii oratori ai vechiului stil parlamentar; și totuși, era, relativ, un om tânăr. Putea preface orice avea de spus într-o eflorescentă retorică. Și, în timp ce buzele i se mișcau, fața îi rămânea moartă. Avea mici maniere demodate, care țineau de vechiul Parlament; de pildă, ori de câte ori se adresa celorlalți trei, se ridica în picioare, de pac-ar fi fost în Senat, statuar pe această stâncă izolată din ocean.

Toate astea accentuau contrastul dintre el și bărbatul așezat alături, care nu scotea o vorbă, dar a cărui față vorbea în locul lui. Era Dr. Gluck, plenipotențiarul german, cu un chip care nu avea absolut nimic german în el: nici viziunea germană, nici somnolența germană. Fața lui avea vioiciunea unei fotografii strident colorate și mobilitatea unui film. Dar buzele roșii nu articulați nici un cuvânt. În ochii săi migdalați scânteiau luminile schimbătoare ale opalului, iar mustața neagră, scurtă, ondulată, părea uneori să se răsucescă de la sine, ca un șarpe viu, negru. Nici un sunet însă nu i se desprindea de pe buze.

Așeză o hârtie în fața Lordului Ivywood. Acesta din urmă își pune ochelarii și, dintr-odată, păru cu zece ani mai bătrân.

Nu era vorba decât de punctele ordinii de zi: cele câteva chestiuni ce urmau a fi discutate în cadrul acestei ultime consfătuiri. Primul punct suna după cum urmează:

„Ambasadorul din Itaca cere ca fetele trimise în haremuri după capturarea orașului Pylos să fie restituite familiilor lor. *Deziderat care nu poate fi împlinit*”.

Lordul Ivywood se ridică în picioare. Glasul său melodos îi tulbură pe toți cei care nu-l auziseră până atunci.

— Excelență, domnii mei, începu el, un om de stat, cu a cărui politică nu pot fi în nici un caz de acord, dar la a cărui poziție istorică nu aş putea vreodată aspira, ne-a dăruit o maximă despre pacea încheiată cu onoare⁴. Dar, când e vorba de stabilirea unui acord de pace între doi ostași de istorică măreție ca Osman Pașa și Majestatea Sa Regele Itacai, cred că sunt în asentimentul dumneavoastră dacă asociez pacea cu gloria.

Făcu o pauză de o frântură de secundă; dar până și tăcerea mării și a stâncilor părea să răsună de ropote de aplauze, atât de magnific fuseseră rostite cuvintele lui.

— Cred că nutrim cu toții unul și același gând – indiferent de multiplele și legitimele divergențe pe care le-am avut de înfruntat în aceste lungi și epuizante luni de tratative –, repet, cred că în momentul de față avem cu toții un singur țel. Și anume, ca pacea să fie tot atât de fructuoasă ca și războiul – ca pacea să fie tot atât de neînfricată ca și războiul.

Note:

⁴ Denumire dată de Disraeli Tratatului de la Berlin, fără război, încheiat în 1878 între Marea Britanie și Rusia.

Se opri din nou pentru o clipă; și din nou se făcu simțită fantoma unor aplauze, pornite nu din palmele, ci din capetele celor de față. După care continuă:

— Dacă am putut pune capăt luptelor, de bună seamă că putem pune capăt și diferendelor. Și, când o pace atât de sublimă pecetluiește un război atât de sublim, se impune, firește, un statut limitativ sau, dacă doriți, o amnistie a recriminărilor. Și, dacă un vechi diplomat ca mine își poate îngădui să vă ofere un sfat, aş accentua următorul punct: faceți în așa fel încât legăturile amicale sau familiale care s-au înfiripat de-a lungul acestor vremuri de restriște să nu mai fie amenințate de vreun nor. Recunosc că sunt îndeajuns de demodat încât să gândesc că orice ingerință în viața particulară a unei familii poate crea un precedent primejdios. Pe de altă parte, n-aș putea fi atât

de lipsit de liberalism încât să nu acord datinilor Islamului același respect pe care-l port datinilor creștine. S-a ridicat aici chestiunea că ar exista pericolul reînnoirii unor hărțuieli între noi pe tema unor anumite doamne care și-au părăsit căminele cu sau fără voia lor. Este una dintre cele mai primejdioase controverse în care ne-am putea lansa și una dintre acelea foarte dificil de soluționat. Îndrăznesc să cred că exprim părerea unanimă afirmând că, indiferent de pagubele pe care ni le-am pricinuit unii altora, căminele, căsniciile, aranjamentele familiale ale Marelui Imperiu Otoman au fost și trebuie să rămână neatinse.

Nimeni nu clinti, în afară de Patrick Dalroy, care-și lăsă mâna o clipă pe mânerul săbiei și se uită pe rând la toți cei de față cu ochi care dădeau să-i sară din cap. După care mâna îi căzu inertă și el izbucni într-un puternic și neașteptat hohot de râs. Lordul Ivywood nu-l luă în seamă, dar înălță din nou hârtia cu punctele ordinii de zi și-și potrive ochelarii care-l îmbătrâneau. Citi cel de-al doilea punct – inutil să spunem că nu cu glas tare. Ministrul german cu fața negermană notase:

„Coote și Bernstein insistă să folosim mână de lucru chineză în carierele de marmură. În momentul de față, nu putem avea încredere să-i lăsăm pe greci în cariere”.

— Dar, continuă Lordul Ivywood, dacă dorim să respectăm starea actuală a instituțiilor fundamentale, ca, de pildă, cea a familiei musulmane, asta nu înseamnă că am putea accepta o stagnare socială. Și nici nu avem intenția de a pretinde că marea tradiție islamică este singura în stare să răspundă nevoilor Orientului Apropiat. Pe de altă parte însă, aş pune Excelențelor Voastre întrebarea: De ce să fim atât de trufași, încât să credem că unicul remediu pentru problemele Orientului Apropiat nu ar putea fi găsit decât în Occidentul Apropiat? Dacă e nevoie de concepții noi, dacă e nevoie de un sânge mai proaspăt, n-ar fi mai firesc să facem apel la acele atât de viguroase, atât de laborioase civilizații care formează uriașa rezervă a Orientului? Prezența Asiei în Europa, dacă prietenul meu Osman Pașa îmi îngăduie s-o spun, a însemnat până acum doar o Asie cu arma în mână. Dar n-am putea oare nădăjdui la prezența unei Asii pașnice în Europa? Acestea sunt, cel puțin, rațiunile care mă determină să mă declar în favoarea unui plan de colonizare...

Patrick Dalroy sări în sus, agățându-se, când se smulse din scaun, de ramura de măslin de deasupra capului său. își restabili echilibrul rezemându-se cu o mână de trunchiul copacului și se holbă în tăcere la ceilalți trei. Înțelesese brusc cât de neputincioasă e simpla forță fizică. Ar fi putut să-i zvârle pe toți în mare; dar la ce bun? Imediat alți diplomați ar fi fost acreditați să susțină falsul aspect al

negocierilor; și singurul om care susținea punctul de vedere real ar fi fost discreditat. Scutură cu furie creanga de măsline de deasupra lui. Dar gestul său nu-l tulbură câtuși de puțin pe Lordul Ivywood, care tocmai își aruncase ochii asupra celui de-al treilea punct din ordinea de zi („Osman Pașa cere distrugerea viilor”). Lordul se antrenase într-o perorație care, mai târziu, avea să devină celebră și care poate fi citită azi în manualele de retorică, ba chiar și în abecedare.

„...oare nu datorăm grațitudine, declama diplomatul, gestului de măreț refuz prin care, cu veacuri în urmă, marele profet arab și-a îndepărtat de la buze cupa cu vin? Oare nu datorăm nimic neostoitei veghi a acestei rase eroice și îndelungii cumpătări prin care au dovedit o dată în plus cât de otrăvitoare e frumusețea vinului? În epoca noastră, oamenii înțeleg din ce în ce mai bine că fiecare credință deține comori pentru toate celelalte, că fiecare religie are câte o taină vrednică de a fi împărtășită altei religii; credințele își pot vorbi una alteia și bisericile pot învăța una de la cealaltă. Dacă acest lucru e adevărat, și din nou apelez la înghăduința lui Osman Pașa afirmând că, dacă-i adevărat că noi, Occidentul, am adus Islamului oarecare lumină în ce privește valoarea păcii și a ordinii civile, în schimb, Islamul, drept răspuns, ne-a dăruit liniștea și fericirea căminelor noastre, convin-gându-ne să ne scuturăm de blestemul băuturii, care a contribuit în asemenea măsură la zădărnicierea și orbirea virtuților Creștinătății Occidentale. De pe acum, în țara mea s-a pus capăt orgiilor care ruinau nopțile celor mai nobile familii. De pe acum, legislatorii iau măsuri tot mai drastice pentru a elibera poporul de sub robia distrugătoare a licorilor. Fără îndoială, Profetul din Mecca a început să strângă roadele învățăturii sale; concesionarea viilor în mâinile marilor săi propovăduitori constituie actul cel mai important al zilelor noastre; al zilelor noastre fericite, care vor avea prilejul să vadă eliberarea Orientului de blestemul războiului și a Occidentului de blestemul vinului. Viteazul prinț care, în sfârșit, a acceptat să vină la masa tratativelor, pentru a vă oferi o ramură de măsline și mai glorioasă decât spada sa, își atrage compătimirea noastră dacă, cumva, privește concesionarea viilor cu un sentiment de regret; dar nu mă îndoiesc că, până la urmă, și el va ajunge să se bucure de acest fapt. Și țin să vă atrag atenția că nu numai vița-de-vie a constituit simbolul înfloririi Sudului. Există un alt copac, cu adevărat sfânt, neîntinat de amintirea desfrâului și a violenței, nepătat de sângele lui Pentheu și de frânturile lirei sparte a lui Orfeu. Nu peste multă vreme, și noi ne vom stinge așa cum toate lucrurile din lumea asta trec și pier:

*Se duc flotele noastre chemate-n depărtări, Pe dune și pe coastă
molcom adoarme focul, Fastul e vânturat în cele patru zări, Ca Tyrul și
Ninive ce isprăvit-au jocul.*

Dar, atâta timp cât soarele mai poate străluci și glia mai poate

rodi, o omenire mai fericită va veni după noi și va privi la această insuliță care-și va spune singură povestea: căci ochii lor vor poposi asupra celor trei măslini sacri, care-și înalță ramurile într-un etern gest de binecuvântare peste umilul petic de stâncă de unde a luat ființă pacea lumii.

Cealalți doi diplomați se uitau fix la Patrick Dalroy, a cărui mână se încordase pe trunchiul copacului, în timp ce un uriaș talaz de efort îi bomba pieptul robust. O piatră de la rădăcina măslinului săltă pe neașteptate, de parc-ar fi fost o lăcustă; și apoi rădăcinile încolăcite ale copacului începură să se înalțe foarte încet din pământ, asemenea ghearelor unui balaur care s-ar deștepta din somn.

— Vă ofer o ramură de măslin, grăi Regele Itacăi, ținând în cumpănă copacul dezrădăcinat, astfel încât umbra sa oblică, mai lungă chiar decât trunchiul, căzu amenințător asupra celorlalți trei. O ramură de măslin mai glorioasă decât spada mea. Dar și mai grea... găfâi el.

Cu o nouă opintire, aruncă măslinul în mare. Germanul, care nu arăta a german, își apăraseră capul cu brațele când umbra căzuse asupra-i. Acum, văzând că încrâncenatul irlandez se pregătea să smulgă din rădăcini al doilea măslin, diplomatul se ridică repede și se îndepărtă de masă. Al doilea copac se desprinsese din pământ mai ușor decât primul; și, înainte de a-l zvârli pe urmele celui dintâi, irlandezul îl ținu o clipă în aer, întocmai ca un uriaș care ar jongla cu un turn.

Lordul Ivywood dădu dovadă de mai multă stăpânire de sine, dar se uită la Dalroy cu un aer de cumplită dojana. Numai turcul rămase neclintit, impasibil, cu aceeași privire lipsită de expresie. Dalroy smulse și al treilea măslin și-l zvârli în mare, lăsând insula pustiită de simbolurile ei.

Note: ⁵Rudyard Kipling, *Doamna noastră a Zăpezilor*.

— Poftim, strigă el când ultimul copac se prăvăli în apă, improșcând o cascadă de stropi. Acum pot să plec. Am văzut astăzi ceva mai îngrozitor decât moartea; ceva ce voi numiți Pacea.

Osman Pașa se ridică și-i întinse mâna.

— Ai dreptate, i se adresă el în franceză. Și sper că ne vom reîntâlni în această viață, singura cu adevărat demnă de trăit, încotro pleci?

— La „Vechea Corabie”, răspunse Dalroy visător.

— Vrei să spui că te înrolezi din nou în Marina Regală? îl întrebă turcul.

— Nici gând. Mă întorc la „Vechea Corabie”, care se află îndărătul livezilor de meri de lângă Pebbleswick; acolo unde râul Ule curge printre copaci. Mă tem că în locul acela n-am să te întâlnesc niciodată.

Pe urmă, după o clipă de șovăială, strânse mâna roșie a marelui tiran și se îndreptă spre nava lui, fără să arunce măcar o privire celorlalți doi diplomați.

▫ **Capitolul III** ▫

Firma „La Vechea Corabie” ▫

Puțini dintre fiii oamenilor au fost blagosloviți cu numele de familie Pump; și dintre aceștia și mai puțini au fost atât de nebuni încât, colac peste pupăză, să-și boteze copilul Humphrey. Oricum, asta au făcut părinții hangiuului de la „Vechea Corabie”. Pentru ca fiul lor să ajungă să fie strigat Hump⁶ de către cei mai dragi dintre prietenii săi și Pumph de un turc bătrân cu umbrelă verde. Indura toate acestea, sau atât cât cunoștea din toate acestea, cu un zâmbet acru: pentru că avea o fire stoică.

Domnul Humphrey Pump stătea în pragul hanului său, care se afla aproape pe țărmul mării, îndărătul unei cortine de meri piperniciți, răsucți, sărați de aerul marin. Dar, în fața hanului, se așternea o pajiște verde, foarte înaltă, de la marginile căreia pământul cobora în pante abrupte, așa încât drumul pieptiș, șerpuit, se pierdea brusc în adâncurile și misterul copacilor mai înalți. Domnul Pump stătea chiar sub firma hanului său, proțăpită într-un par înfipt în iarbă: un par de lemn, vopsit în alb, care susținea o tăblie pătrată de lemn, de asemenea albă, pe care era pictată o corabie albastră grotescă, părând a fi desenată de un copil. Dar domnul Pump, animat de patriotism, îi adăugase și un drapel, disproportionat de mare față de corabie.

Domnul Humphrey Pump era un bărbat de statură mijlocie, cu umeri foarte lați. Purta un soi de costum de vânătoare și jambiere. În momentul de față, era preocupat să curețe și să încarce o pușcă cu două țevi, scurtă, dar foarte puternică, pe care o inventase sau, în orice caz, o perfecționase el; și care, deși cam excentrică la înfățișare în comparație cu armele științifice moderne, nu era nici prea greoaie, nici prea demodată. Pentru că Pump se număra printre acei oameni îndemânatici care, asemenea lui Briareus, par să aibă o sută de mâini. Construia singur aproape toate obiectele de care avea nevoie și de aceea lucrurile din casa lui arătau într-o oarecare măsură altfel decât aceleași lucruri din casele altora. Și, în tot ce privește păsările, peștii și fiecare frunză sau boabă din păduri, era știutor și viclean ca Pan sau, mai bine zis, ca un braconier. Minteia lui părea o sursă inepuizabilă de amintiri subconștiente și de datini; și avea un fel atât de curios de a discuta, numai în aluzii, încât îți lua piuitul; presupunea că fiecare om cunoaște ținutul și poveștile locale tot atât de bine ca și el; și făcea mereu tot felul de menționări misterioase și uimitoare, fără ca măcar un mușchi să i se clintească de pe fața ce părea cioplită dintr-un lemn noduros. Părul castaniu închis se prelungea în niște favoriți care-i dădeau oarecum înfățișarea unui călăreț sportiv de modă veche. Avea un zâmbet sec, puțin cam ursuz, dar ochii căprui erau prietenoși și

blânzi. Un tip de englez sadea.

De obicei, mișcările lui, deși iuți, erau cumpănite; dar de astă dată așează în mare grabă pușca pe masa din fața hanului și înainta câțiva pași, ștergându-și de zor mâinile și dând semne de mare însuflețire îmbinată cu deferentă. Dincolo de merii răsușiți ca niște spiriduși, profilată pe albastrul mării, apăruse silueta înaltă, mlădioasă, a unei fete îmbrăcate într-o rochie de culoarea aramei și purtând o pălărie de soare cu boruri largi. De sub pălărie, se ivea o față gravă și frumoasă, deși cam smeadă. Dădu mâna cu domnul Pump, care-i oferî ceremonios un scaun, numind-o tot timpul „Lady Joan”.

— M-am gândit că mi-ar face plăcere să revăd aceste locuri ale copilăriei, spuse tânăra. Ce vremuri fericite am trăit aici noi, fetele și băieții! Bănuiesc că nu mai vezi pe nimeni din vechii dumitale prieteni.

— Nu prea, răspunse Pump, frecându-și favoriții, cu un aer meditativ. Lordul Ivywood a devenit un fel de pastor metodist, știți, de când a moștenit domeniul, și rade toate hanurile de pe fața pământului, le seceră în dreapta și-n stânga. Și domnul Charles a fost expedit în Australia, pentru că n-a vrut să ia parte la înmormântare. Cam țâfnos, după părerea mea, dar și bătrâna doamnă îți băga spaima-n oase.

— Ai mai auzit ceva despre irlandezul ăla, Căpitanul Dalroy? întrebă Lady Joan Brett cu o voce voit nepăsătoare.

— Da, de el am auzit mai des decât de ceilalți, răspunse hangiu. Se pare c-a făcut nu știu ce minunății pe acolo, prin Grecia. Ah, ce comoară a pierdut marina!

— Păi, dacă i-au insultat patria! spuse fata, îmbujorându-se și privind fix în direcția mării. La urma urmei, Irlanda e patria lui și avea tot dreptul să se supere când s-a vorbit de ea cum s-a vorbit.

— Și când au mai descoperit că l-a vopsit în verde! urmă domnul Pump.

— Ce-a vopsit în verde?

— L-a vopsit în verde pe Căpitanul Dawson, continuă domnul Pump cu o voce incoloră. Căpitanul Dawson a zis că verdele e culoarea trădătorilor de irlandezi, așa că Dalroy l-a vopsit în verde. N-a putut rezista ispitei, pentru că tocmai atunci se vopsea gardul ăsta și găleata cu material îi era la îndemână. Dar, desigur, isprava a avut un efect negativ asupra carierei sale.

— Ce poveste extraordinară! exclamă Lady Joan, izbucnind într-un râs lipsit de veselie. Se adaugă la legendele dumitale despre ținut. Nu auzisem până acum povestea asta. Ce mai, probabil că de aici se trage numele hanului „La Omul Verde”, de jos din oraș...

— A, nu! o contrazise Pump cu simplitate. Ăla se cheamă așa încă dinainte de Waterloo. Și-l ținea bătrânul Noyle, până când i l-au luat. Vă amintiți de bătrânul Noyle, Lady Joan? Aud că mai trăiește și încă îi scrie scrisori de amor Reginei Victoria. Numai că, de bună seamă, nu le mai bagă la poștă.

— Și, în ultima vreme, ai mai aflat ceva despre prietenul dumitale irlandez? Întrebă fata, continuând să scruteze orizontul.

— Da, chiar săptămâna trecută mi-a trimis o scrisoare. E foarte posibil să se reîntoarcă în Anglia. A luptat pentru una dintre insulele alea grecești și se pare că tratativele de pace au luat sfârșit. Ce-i curios e că tocmai înălțimea Sa Lordul a fost reprezentantul Angliei la tratative.

— Lordul Ivywood? Întrebă Lady Joan cu răceală. Da, firește, îl așteaptă o carieră strălucită.

— Numai dacă nu și-ar fi împlântat cuțitul în noi, bieții hangii! Nu cred c-o să mai lase un han, măcar de sămânță, în toată Anglia, chicoti Pump. Dar familia asta, Ivywood, a fost dintotdeauna cam țicnită. Amintiți-vă de bunicul lui.

— Nu-i prea galant din partea dumitale să ceri unei doamne să-l țină minte pe bunicul lui, glumi Lady Joan, cu un surâs trist.

— Știți dumneavoastră ce vreau să spun, Lady Joan, replică hangiuul înveselit. Eu unul nu l-am ținut de rău; fiecare om cu sticleții lui. Dar, dac-ar fi vorba de porcul meu, nu mi-ar plăcea să-l văd tratat în felul ăsta. Altminteri, dacă un om are chef să-și ia porcul în strana lui din biserică, de ce să n-aibă dreptul s-o facă? Nu ocupa locul altuia, doar era strana familiei.

Lady Joan izbucni din nou în râs.

— Ce povești urâte cunoști dumneata, domnule Hump vreau să spun Pump –, pe vremuri, îți ziceam Hump... Oh, Hump, crezi că vreunul dintre noi o să mai fie vreodată fericit?

— Cred că asta-i treaba Providenței, răspunse hangiuul, fixând la rândul lui marea.

— O, repetă o dată cuvântul „Providență”! strigă fata. Sună ca „Hocus Pocus”.

Cu aceste cuvinte în doi peri, își luă rămas-bun și o porni din nou pe cărarea dintre meri, spre faleza din Pebbleswick.

Hanul „La Vechea Corabie” se afla în spatele bătrânului sat pescăresc Pebbleswick, care, la rândul său, se găsea la vreo jumătate de milă de stațiunea balneară Pebbleswick-on-Sea. Dar tânăra brunetă înainta cu pas ferm pe țărmul mării, pe faleza transformată în promenadă, construită de la răsărit la apus, cu acel optimism nesăbuit

propriu stațiunilor balneare, și, pe măsură ce se apropia de locurile mai aglomerate, privea tot mai atent grupurile adunate pe plajă. Majoritatea erau aceleași pe care le văzuse cu o lună înainte. Căutătorii de adevăr (cum i-ar fi numit omul cu fes) care se adunau zilnic ca să descopere ce avea de gând să facă individul preocupat de cutiile de carton, încă nu reușiseră să afle; și încă nu se saturaseră de pelerinajul lor intelectual. Monedele continuau să cadă în talgerul ateului care tuna și fulgera cu invective; lucru cu atât mai misterios cu cât mulțimea părea total indiferentă, în timp ce ateul era absolut convins. Omul cu gât de girafă, care dirija imnurile bisericești cu o lopățică de lemn, dispăruse, deoarece corurile de copii de genul ăsta se mută din loc în loc; dar individul care n-avea altceva de înfățișat decât cununa de morcovi din jurul pălăriei era nemișcat la postul său; și grămăjoara de monede din fața lui părea mai masivă ca oricând. Lady Joan nu putu însă descoperi nici urmă de omulețul cu fes. Ce altă concluzie putea trage decât că omul dăduse greș cu teoriile lui? Și, cum era într-o dispoziție amară, își spuse cu amărăciune că bătrânelul se volatilizase tocmai pentru că în aiurelile pe care le debita exista o vână de înțelepciune nepământească și nebunească, de care toți idioții aștialaltți erau lipsiți. Fata nu cuteza să-și mărturisească deschis că ceea ce-i făcuse interesanți atât pe omul cu fes, cât și pe hangiii era persoana despre care pomeniseră amândoi.

Înaintând acum plictisită de-a lungul promenadei, zări o tânără îmbrăcată în negru, cu părul de un blond șters și cu o expresie inteligentă, vibrantă, pe chip. Simți cu certitudine că o mai întâlnise undeva. Concentrându-și toată capacitatea memoriei ei aristocratice de a recunoaște o figură din popor, izbuti să-și aducă aminte că era o oarecare domnișoară Browning, dactilografă, care lucrase ceva pentru ea cu vreo doi ani în urmă. Se îndreptă de îndată spre ea s-o salute, pentru că Lady Joan avea, într-adevăr, o fire prietenoasă, dar și ca să-și mai alunge gândurile negre. îi vorbi pe un ton atât de natural și de cald, încât fata în negru își adună tot curajul ei social ca să-i spună:

— Am vrut de multă vreme să v-o prezint pe sora mea, care-i mult mai inteligentă decât mine, cu toate că ea stă acasă, ceea ce presupun că nu mai e la modă. Și cunoaște tot felul de intelectuali. Chiar și acum discută cu unul dintre ei: știți, cu Profetul Lunii, care a făcut atâta vâlvă. Dați-mi voie să v-o prezint. Lady Joan cunoscuse numeroși profeți ai lunii sau ai altor lucruri. Dar, cum era animată de acea curtoazie spontană care răscumpără tarele clasei ei, o urmă pe domnișoara Browning până la o bancă de pe faleză. O salută pe sora domnișoarei Browning cu radioasă politețe – și spunem acest lucru spre lauda ei, pentru că abia de-și putea concentra atenția asupra noii cunoștințe. Dat fiind că, alături de ea, pe bancă, continuând să poarte fesul roșu pe cap, dar îmbrăcat într-un costum negru nou-nouț care

trăda toate semnele prosperității, cine credeți că se găsea? Bătrânelul care propovăduise în nisipuri despre hanurile din Anglia.

— Ține prelegeri la Societatea noastră de Morală, îi șopti domnișoara Browning. A ținut o conferință despre cuvântul „alcool”. Doar despre cuvântul „alcool”. A fost absolut senzațional. A vorbit despre Arabia, și despre Algebră, și despre cum totul vine din Orient. V-ar fi interesat grozav și pe dumneavoastră.

— Mă interesează și acum.

— Gândiți-vă și dumneavoastră, perora omulețul cu fes în fața surorii domnișoarei Browning. Ce sens ar avea numele hanurilor voastre, dacă nu le-am lega de comemorarea nelimitatei influențe a Islamului? Există la Londra un han foarte cunoscut, unul dintre cele mai distinze și centrale localuuri, care se cheamă „Potcoava”. Ei bine, prieteni dragi, cine ar putea comemora o potcoavă? Aceasta nu-i decât un accesoriu al unei făp-tuuri mult mai interesante decât potcoava în sine. Tocmai v-am demonstrat faptul că aveți un local de băutură numit „Tauurul”...

— Aș dori să întreb... îl întrerupse Lady Joan.

— Un local de băutură numit „Tauurul”, îi dădu înainte omul cu fes, surd la orice întrerupere, și am explicat că un taur nu poate evoca decât imagini neplăcute, în timp ce „Maurul” evocă imagini atrăgătoare. Dar până și voi, prieteni dragi, n-ați boteza un local de petrecere după inelul care se înfîșe în nasul taurului, ci după taurul însuși. Atunci de ce să numești un local asemănător după fierul care se bate în cuie pe copita calului, și nu după acest nobil animal? Firește că e limpede, firește că sare în ochi faptul că „potcoava” e un termen criptic, un termen esoteric, un termen apărut în vremurile când antica religie musulmană a acestei țări englezești era oprimată de vremelnica superstiție galileeană. Forma aceasta arcuită, această formă curbă cu două axe, pe care voi o numiți „potcoavă”, nu simbolizează în mod clar semiluna? Omulețul își desfăcu larg brațele, așa cum procedase și pe plajă: Semiluna Profetului unicului Dumnezeu!

— Aș dori să întreb, începu din nou Lady Joan, cum explicați denumirea hanului „La Omul Verde”, care se găsește chiar dincolo de șirul acela de case?

— Tocmai! Tocmai! strigă Profetul Lunii cu un entuziasm aproape demential. Căutătorul adevărului nici c-ar putea găsi un exemplu mai potrivit. Prieteni dragi, cum ar putea să existe un om verde? Sunteți familiarizați cu iarba verde, cu frunza verde, brânza verde, lichiorul verde. Dar vă întreb pe dumneavoastră, oricât de larg ar fi cercul de cunoștințe pe care-l aveți, ați întâlnit vreodată un om verde? Fără îndoială, dragi prieteni, e evident că avem de-a face cu o versiune coruptă, cu o versiune abreviată a expresiei originare, a expresiei

rațional, a expresiei de importanță istorică, și anume: „Omul cu turban verde”, o aluzie la bine-cunoscuta uniformă a descendenților Profetului. „Turban” este, desigur, exact genul de cuvânt, exact noțiunea străină și nefamiliară vouă, care putea fi mai întâi prescurtată și apoi suprimată cu totul.

— Există însă prin părțile astea o legendă, o ținu morțiș Lady Joan, anume că un erou cutezător, auzind cum e insultată culoarea sacră a patriei sale dragi, l-a vopsit cu ea, din cap până-n picioare, pe vrăjmașul său.

— O legendă! O fabulă! strigă omul cu fes, însoțindu-și cuvintele cu o nouă extensie cuprinzătoare și grăitoare a brațelor.

E limpede ca asemenea lucru nu s-ar fi putut întâmpla în realitate.

— Ba da... s-a întâmplat în realitate, răspunse fata pe un ton calm. Pe lumea asta nu există prea multe lucruri încurajatoare dar unele tot mai sunt. O, da, s-a întâmplat în realitate.

Și, luându-și un grațios rămas-bun de la întregul grup, porni din nou să străbată melancolic promenada.

▣ Capitolul IV ▣

Hanului îi cresc aripi ▣

Domnul Humphrey Pump stătea din nou în fața hanului său; pușca, acum curățată și încărcată, zăcea pe masă, iar firma albă a „Vechii Corăbii” se legăna deasupra capului său, în briza mării. Dar fața lui tăbăcită se încrunta, frământată de o grijă nouă. Ținea în mână două scrisori, scrise în stiluri total diferite, tratând însă aceeași problemă. Prima suna după cum urmează:

„Dragă Hump, Sunt atât de necăjită, încât, pur și simplu, trebuie să-ți spun pe vechiul nume. Vei înțelege, cred, că sunt nevoită să țin isonul celor de-un neam cu mine. Lordul Ivywood mi-e văr îndepărtat și, din această pricină, ca și din alte motive, biata mea mamă ar muri dacă l-aș contrazice. Știi bine că, sărmana, are o inimă foarte slabă; de altfel, dumneata știi tot ce e de știut în ținutul ăsta al nostru. Ei bine, îți scriu ca să te previn că se pune ceva la cale împotriva dragului dumitale han. Nu știi, zău, ce-o să se mai aleagă de țara asta! Acum vreo două luni, am văzut pe plajă un măscărici bătrân și jigărit, cu un parasol verde, care înșira cele mai fantastice trăsni pe care le-ai auzit vreodată. Cu trei săptămâni în urmă, am aflat că individul ține prelegeri la Societatea de Morală – ce-o mai fi și asta? –, de unde primește un salariu gras. Ei bine, ultima oară când am fost la Ivywood – trebuie să mă duc acolo pentru că mama ține foarte mult –, peste cine crezi c-am dat? Peste trăsneala asta ambulantă, în costum de seară, înconjurat de oameni care știu *ce fac* sau care știu *ce vor*.

Lordul Ivywood se află cu totul sub influența lui și-l socotește cel mai mare profet pe care l-a avut vreodată omenirea. Și Lordul Ivywood nu-i un prost; îți inspiră admirație chiar fără să vrei. Mama ar dori, cred, ca admirația asta să se transforme în altceva. Îți povestesc totul, Hump, pentru că aceasta va fi, cred, ultima scrisoare onestă pe care o mai scriu pe lumea asta. Și te previn cu toată seriozitatea că Lordul Ivywood e *sincer*, ceea ce face ca lucrurile să fie și mai rele. Va deveni cel mai mare om de stat englez și ține cu orice preț să distrugă... vechile corăbii. Dacă vreodată mă vei vedea luând parte la o asemenea acțiune, sper că vei putea să mă ierți.

Îi încredințez prieteniei dumitale pe cel despre care am vorbit împreună și pe care nu-l voi revedea niciodată. Prietenia dumitale e cel de-al doilea lucru bun pe care i l-aș putea dăruia, și nu sunt sigură dacă nu-i chiar mai bun decât ar fi fost primul.

La revedere, J. B.”

Scrisoarea aceasta părea mai curând să-l amărase pe domnul Pump decât să-l nedumerească. Cea de-a doua scrisoare părea mai

curând să-l nedumerească decât să-l amărească. Suna după cum urmează:

„Domnule, Comitetul Comisiei Imperiale pentru Controlul Băuturilor ține să vă atragă atenția asupra faptului că ați încălcat comunicarea Comisiei cu privire la paragraful 5A din Decretul pentru Reglementarea Localurilor de Divertisment Public și că v-ați situat acum sub prevederile paragrafului 47C al Decretului care amendează Decretul pentru Reglementarea Localurilor de Divertisment Public. Capetele de acuzare pe care se va baza urmărirea legală sunt următoarele:

1. încălcarea subparagrafului 23f al Decretului, care prevede interzicerea firmelor expuse în fața localurilor al căror impozit anual este mai mic de 400 de lire sterline.

2. încălcarea subparagrafului 123d al Decretului, care prevede interzicerea vânzării oricăror băuturi alcoolice în hanuri, hoteluri, taverne și cârciumi, cu excepția cazurilor în care băuturile sunt solicitate pe baza unui certificat medical eliberat de unul dintre medicii acreditați de Consiliul Medical de Stat sau în cazurile speciale exceptate ale Hotelului Claridge și Barului Criterion, unde starea de urgență a și fost constatată.

Cum nu ați găsit de cuviință să ne confirmați primirea comunicărilor anterioare cu privire la acest subiect, vă avertizăm că de astă dată se vor lua de urgență măsurile legale.

Ai dumneavoastră cu sinceritate, Ivywood, *Președinte*, J. Leveson, *Secretar*”.

Domnul Humphrey Pump se așeză la masa din fața hanului și fluieră a pagubă într-un fel care, completat de favoriții lui scurți, îi dădu pentru o clipă aerul unui grăjdar. Pe urmă însă, inteligența firească și înțelepciunea își reluară treptat locul pe chipul lui, și ochii căprui, calzi, se îndreptară spre marea rece, cenușie. Nu prea avea multe de așteptat de la mare. Desigur, Humphrey Pump ar fi putut să se înece în mare; ceea ce, pentru Humphrey Pump, ar fi fost de o mie de ori mai bine decât să fie despărțit pe vecie de „Vechea Corabie”. Și întreaga Anglie ar fi putut să se scufunde în mare; ceea ce ar fi fost de o mie de ori mai bine pentru Anglia decât să fie lipsită pe veci de localuri ca „Vechea Corabie”. Dar asemenea remedii nu erau nici serioase, nici practicabile în mod rațional, iar sărmanul Pump avea senzația că marea îi strâmbase viața, așa cum strâmbase și merii. Urâcioasă treabă mai era și marea asta! Pe plajă apăruse o siluetă singuratică. Numai când această siluetă se apropie din ce în ce mai mult și deveni mai mare chiar decât mărimea naturală, sări Humphrey Pump în picioare, scoțând un strigăt de bucurie. Razele orizontale ale soarelui de dimineață se lăsaseră pe creștetul omului care venea și

părul îi strălucea roșu-aprins.

Fostul Rege al Itacăi urca agale panta nisipoasă care ducea spre „Vechea Corabie”. Fusese adus la țărm de barca unei nave de război ce putea fi încă văzută topindu-se la orizont. Purta tot uimitoarea uniformă verde cu argintiu pe care o inventase el, reprezentând o flotă care nu prea existase și care acum nu mai exista deloc. La șold îi atârna sabia dreaptă, marinărească; deoarece condițiile capitulării nu-i impuseseră s-o predea. Și în jurul săbiei, și înăuntrul uniformei, se găsea ceea ce nu încetase nici o clipă să existe: un tânăr mătăhălos, puțin zăpăcit, cu o coamă de păr roșu, aspru, al cărui ghinion era că, deși avea o minte ageră, forța lui fizică și pasiunile fizice erau prea năvalnice pentru această minte.

Se trânti cu greutatea sa strivitoare pe scaunul din fața hanului, înainte ca hangiuul să fi putut găsi măcar cuvintele prin care să-și exprime extraordinara bucurie a revederii. Primele spuse ale musafirului fură:

— Ai niște rom?

Apoi, dându-și parcă seama că întrebarea necesita o explicație, adăugă:

— Cred că, după ce-am îndurat noaptea asta pe mare, n-am să mai navighez în vecii vecilor. Îmi trebuie de îndată puțin rom.

Humphrey Pump avea darul ospitalității și-și înțelegea prietenul. Fără să scoată o vorbă, dispăru pe ușa hanului; și se întoarse împingând sau, mai bine zis, rostogolind în fața lui, când cu un picior, când cu celălalt (de parcă ar fi jucat fotbal cu două mingi deodată), două obiecte date de-a dura. Unul era un butoiăș de rom, iar celălalt un rotocol de cașcaval mare cât o tobă. Printre sutele de șmecherii ale lui, domnul Pump o deținea și pe aceea de a da cep unui butoi fără cep sau robinet sau orice alt dispozitiv care i-ar fi putut frâna capacitatea de rostogolire. Tocmai se scotocea în buzunar după instrumentul cu care realiza miracolul, când prietenul său irlandez își îndreptă brusc spinarea, de parcă s-ar fi deșteptat din somn, și începu să vorbească cu cea mai puternică, și neobișnuită la el, pronunție dialectală.

— O, mii de mulțumiri, dragă Hump, dar, de fapt, nu cred că am chef să beau. Acum, că am băutura la îndemână, mi-a piehrit pofta. Dar ceea ce dohresc – și izbi dintr-odată cu pumnul uriaș în măsută, atât de violent, încât unul dintre picioarele de lemn se clătină din loc, gata să sară –, ceea ce dohresc e să știu ce se întâmplă în Anglia asta a voastră. Dar nu-mi înșihra tot fehlul de gogoși.

— Ah! făcu Pump, trecându-și îngândurat degetele peste cele două scrisori. Și ce numești gogoși?

— Nuhmesc gogoși, strigă Patrick Dalroy, aiuhreala că au de gând să bage Coranul în Biblie în locul apocrifelor; și nuhmesc gogoși când mi se spuhne că un nebun e lăsat să facă pro-puhnerea de a se înfige o semilună pe Catedrala Sf. Paul. Știu că turcii sunt acum aliații noștri; dar au mai fost și altă dată și n-am auzit ca Palmerston sau Colin Campbell să fi acceptat vreodată asemenea țicneală.

— Lordul Ivywood e foarte entuziasmat, după câte știu, răspunse Pump, mascându-și amuzamentul. Acum câteva zile, la expoziția de flori, a declarat că a sosit momentul unei depline unificări a creștinismului cu islamismul.

— Ceva care să se numească, probabil, Crislamism, răspunse irlandezul, cu o privire posomorâtă.

Se uita la ținutul păduros, împestrițat de pete cenușii și purpurii, care se întindea îndărătul hanului și prin care șerpuia drumul povârnit, albicios, pierzându-se printre copaci. Drumul ăsta povârnit semăna cu un început de aventură ori Patrick Dalroy era un aventurier.

— Totuși, exagerezi, continuă Pump, lustruindu-și iar pușca. Nu-i vorba chiar de înfigerea semilunii pe Catedrala Sf. Paul. Doctorul Moole a sugerat, cred, un fel de simbol dublu, știi, o combinație între cruce și semilună...

— Care să se cheme Cremilună.

— Și nu poți spune că doctorul Moole e un soi de pastor, urmă Pump, lustruindu-și de zor pușca. Dimpotrivă, cic-ar fi un ateu sau ceea ce se numește un agnostic, așa cum era contele Brunton, cel căruia-i plăcea să muște scoarța ulmilor de lângă Marley. Ei, Căpitane, cei mari au fel de fel de obiceiuri curioase, numai că nu durează prea mult, din câte știu eu.

— De data asta însă, se pare că-i treabă serioasă, spuse prietenul hangiului, scuturându-și capul roșu. ăsta-i ultimul han care-a mai rămas pe coastă și, în curând, va fi ultimul din toată Anglia, îți amintești de „Capul Sarazinului”, din Plumlea, jos pe țarm?

— Știu, mătușă-mea se afla acolo când hangiul a spânzurat-o pe maică-sa. Dar e un loc tare plăcut.

— Tocmai am trecut pe-acolo. Hanul a fost distrus.

— Distrus de foc? întrebă Pump, oprindu-se din lustruitul puștii.

— Nu, răspunse Dalroy. Distrus de limonada. I-au retras licența sau cum dracu' îi spune. Am compus și un cântec în legătură cu asta și vreau să ți-l cânt.

Și, părănd să-și fi redobândit subit buna dispoziție, începu să ragă cu o voce de tunet următoarele versuri, pe o melodie simplă și vioaie,

inventată de el:

Privește lung spre drum „Capul Sarazinului” Unde nu vom mai gusta bunătaea vinului, Căci cucoanele din lumea mare Zic că ceaiul este singura licoare.

Capul Sarazinului din Arabia a venit Când regele Richard în zale în ăst loc a poposit Și aici și-a-nfipt spada, cu voia destinului, Iar în spadă a împlântat „Capul Sarazinului”.

Dar Capul Sarazinului i-a supraviețuit Si-n tot timpul acesta răzbunări a clocit. Ca baia turcească sau dulceața chinului De-a bea numai apă la „Capul Sarazinului”.

— Hei! strigă Pump și fluieră din nou. Uite că vine înălțimea Sa în persoană. Și bănuiesc că tânărul cu ochelari cât cepele e un membru din Comitet, sau așa ceva.

— N-are decât să vină, răspunse Dalroy și-și continuă cântecul, zbierând de se cutremura pământul:

Și Capul Sarazinului și-a împlinit misiunea, Vinul pe-aici și-a încetat funcțiunea. Și-o să mă tot minunez, sorbind cupa veninului, Ce gânduri au mai trecut prin „Capul Sarazinului”.

Când cel din urmă ecou al acestui răget liric se pierdu printre meri și lunecă de drumul povârnit, stingându-se în pădure, Căpitanul Dalroy se lăsă pe speteaza scaunului și-l salută voios pe Lordul Ivywood care rămăsese în picioare pe pajiște, cu obișnuitul său aer glacial și cu buzele strânse. În spatele lui se afla un tinerel negricios, cu lentile foarte groase la ochelari și cu niște foi tipărite în mână. Probabil, J. Leveson, *Secretar*. Și pe drum, ceva mai departe, stătea un grup de trei inși, care i se păru lui Pump ciudat de prost asortat, ca un trio într-o farsă comică. Primul era un polițist în uniformă; al doilea, un lucrător încins cu un șorț de piele, părând a fi un dulgher, iar al treilea, un bătrânel cu un fes roșu pe cap și în rest îmbrăcat în haine englezești, foarte bine croite, în care însă nu părea să se simtă în largul lui. Făcea niște observații asupra hanului, adresându-se polițistului și dulgherului, care abia de-și stăpâneau râsul.

— Grozav cântecul ăsta, înălțimea Voastră, spuse Dalroy, cu veselă îngâmfare. Am să vă cânt și un altul. Și-și limpezi gâtlejul.

— Domnule Pump, începu Lordul Ivywood cu vocea lui melodioasă ca un clopoțel. M-am gândit să vin personal, pentru a-ți face cunoscut că până acum ți s-au acordat toate îngăduințele posibile. Însăși data construirii acestui han e suficientă pentru a-l include în prevederile statutului emis în 1909; după câte știu, a fost construit pe vremea când străbunicul meu era stăpânul domeniului, deși cred că pe atunci hanul purta alt nume și...

— Ah, înălțimea Voastră, îl întrerupse Pump cu un oftat, mai

curând mi-ar fi plăcut să am de-a face cu străbunicul dumneavoastră, chiar dacă s-ar fi însurat cu o sută de negrese, în loc de una, decât să văd un gentilom din familia dumneavoastră luând pâinea de la gura unui om.

— Decretul nostru are drept obiectiv tocmai remedierea pauperizării maselor, replică Lordul Ivywood imperturbabil, și de avantajele sale finale se vor bucura toți cetățenii, fără nici o deosebire. Se întoarce o clipă către secretarul negricios, întrebându-l: Ai la dumneata cel de-al doilea raport? Și, primind din partea acestuia o hârtie împăturită, Lordul Ivywood își puse ochelarii care-l îmbătrâneau și continuă: Aici se explică pe larg că scopul Decretului nostru este, în bună parte, ocrotirea economiilor claselor mai umile și mai nevoiașе. Iată cum sună paragraful 3: „Insistăm ca vânzarea acestui element dăunător care este alcoolul să fie considerată ilegală în toate localurile, cu excepția acelor pe care Guvernul va găsi cu cale să le excepteze, din rațiuni parlamentare și de interes oficial. Insistăm totodată ca expunerea provocatoare și demoralizatoare a firmelor hanurilor să fie strict interzisă, cu excepția localurilor mai sus menționate. Înlăturarea unei astfel de ispite va avea drept rezultat, după părerea noastră, o simțitoare îmbunătățire a condițiilor financiare precare ale clasei muncitoare”. Acest lucru anulează, cred, orice insinuaire de genul celei făcute de domnul Pump, și anume că Decretul nostru privind inevitabilele reforme sociale ar avea un caracter câtuși de puțin opresiv. Firește, în mentalitatea deformată de prejudecăți a domnului Pump, actul nostru ar putea să pară, pentru moment, drept o lovitură grea adusă intereselor Domniei Sale. Dar (și aici glasul Lordului Ivywood căpătă una dintre impresionantele sale inflexiuni retorice) ce dovadă mai grăitoare am putea aduce pentru a demonstra influența perfidă a veninului adormitor pe care-l denunțăm, ce mărturie mai clară am putea oferi în ce privește corupția civică pe care încercăm s-o combatem decât simplul fapt că oameni buni, merituoși, cu o reputație bine stabilită în acest ținut, au devenit atât de înapoiți și de toropiți și de antisociali, fie din pricina fumurilor alcoolului, fie din pricina unor meditații nociv de sentimentale asupra trecutului, încât privesc situația actuală exclusiv prin prisma propriilor interese și nu se sinchiesc de suferințele celor săraci?

În tot acest timp, Căpitanul Dalroy îl cercetase pe Ivywood cu ochii săi de un albastru strălucitor. Și acum se porni să vorbească pe un ton mult mai potolit decât îi stătea în obicei:

— îmi cer iertare, înălțimea Voastră, dar în expunerea pe care ne-ați făcut-o există un punct de care nu sunt sigur că mi-e foarte clar. Trebuie să înțelegem că, deși firmele localurilor au fost desființate, totuși, acolo unde, prin excepție, au fost menținute, este menținut,

implicit, și dreptul de a vinde alcool? Cu alte cuvinte, dacă un cetățean englez are norocul să găsească în cele din urmă în Anglia un han și o firmă, din moment ce localul are un însemn, deține și amabila dumneavoastră îngăduință de a fi un han adevărat?

Lordul Ivywood avea o admirabilă stăpânire de sine care-l ajutase considerabil în cariera sa de om de stat. Nu-și pierdu timpul întrebând despre *locus standi* al Căpitanului în chestiunea discutată, ci îi răspunse simplu:

— Da. Așa stă treaba.

— Deci, oriunde găsesc o firmă de han autorizată de poliție, pot să intru și să cer o halbă de bere – autorizată de poliție?

— Dacă vei găsi un asemenea han, da, răspunse Ivywood iritat. Dar nădăjduim ca în curând să nu mai existe niciunul.

Căpitanul Dalroy se ridică de pe scaun, în toată masivitatea sa, și-și întinse brațele într-un soi de căscat.

— Ei bine, Hump, se adresă el prietenului său, cred că nu ne rămâne altceva de făcut decât să luăm cu noi lucrurile mai importante.

Cu câte o cutremurătoare lovitură de picior, Dalroy făcu să zboare peste gard întâi butoiul cu rom și apoi roata de cașcaval, imprimându-le o asemenea Note: 7, „Loc de stat” – exprimă dreptul de a fi ascultat de instanța de judecată.

mișcare, încât amândouă începură să se rostogolească pe drumul povârnit, accelerându-și mereu ritmul, până dispărură în pădurea în care se pierdea cărarea. După care înșfacă parul cu firma hanului, îl scutură de vreo două ori și-l smulse din pământ ca pe un smoc de iarbă.

Totul se întâmplă înainte ca vreunul dintre cei de față să se fi putut măcar clinti, dar când dădu și Dalroy să coboare panta, se trezi cu polițistul în față. Irlandezul îl pocni cu firma de lemn în piept cu atâta forță, încât polițistul ateriza în șanțul din partea cealaltă a drumului. Apoi, întorcându-se spre omul cu fes, îi propti atât de violent capătul parului în vesta nouă-nouă, peste care se lăfăia lanțul ceasului de buzunar, încât bătrânelul căzu în fund, drept în mijlocul drumului, cu un aer foarte solemn și meditativ.

Secretarul cel negricios dădu să-i sară în ajutor, dar Humphrey Pump, scoțând un răcnet, apucă pușca de pe masă și-i ținti țeava în direcția lui; ceea ce îl alarmă atât de tare pe J. Leveson, *Secretar*, încât fu cât pe-acți să-și ia tălpășița, cu emoțiile lui cu tot. O clipă mai târziu, Pump, cu pușca strânsă sub braț, fugea de mama focului pe deal în jos, pe urmele Căpitanului care, la rândul lui, alerga pe urmele butoiului și ale cașcavalului.

Înainte ca polițistul să se poată opinti afară din șanț, amândoi se făcuseră nevăzuți în adâncul pădurii. Lordul Ivywood, care de-a lungul întregii scene rămăsese neclintit pe baricade, fără să dea vreun semn de spaimă sau de nervozitate (sau, aș adăuga eu, de amuzament), înălță mâna și-l opri pe polițist din urmărirea sa.

— N-ar însemna decât să ne acoperim de ridicol, și noi, și legea, dacă i-am urmărit pe zurbagiii ăștia caraghioși. Date fiind mijloacele noastre de comunicație moderne, n-au cum să ne scape sau să facă vreun rău real. Mai important, domnilor, este să le distrugem depozitele de provizii și baza de acțiune. Conform Decretului emis în 1911, avem dreptul de a confisca și de a distruge toate bunurile dintr-un han în care legea a fost încălcată.

Și rămase ceasuri întregi nemișcat pe pajiște, urmărind spargerea sticlelor, sfărâmarea butoaielor și gustându-și plăcerea fanatică: plăcerea pe care firea lui stranie, rece și austeră n-o putea afla nici în mâncare, nici în vin, nici în femei.

▫ Capitolul V ▫

Uimirea administratorului ▫

Lordul Ivywood avea lacunele oamenilor care se nutresc doar din cărți; ignora nu numai valoarea, dar până și existența oricăror alte surse de informație. Humphrey Pump știa prea bine că Lordul îl consideră un necioplit, pentru că nu avea decât o singură carte, anume *Documentele Clubului Pickwick*, și pentru nimic în lume n-ar fi acceptat să citească o alta. Dar Lordul Ivywood nu avea habar că Humphrey, la rândul lui, ori de câte ori îl vedea, gândea cât de ușor i-ar fi fost să-l ascundă într-un desiș de fagi tineri, pentru că părul castaniu-nisipiu al Lordului și fața lui de culoarea cenușii reproduceau întocmai nuanțele predominante ale unei asemenea vegetații. Mi-e teamă că domnul Pump, în tinerețea lui, se înfruptase din potârnichile și fazanii de pe domeniu; însă Lordul Ivywood nu numai că era total neștiutor în legătură cu ospitalitatea pe care o oferise, dar ar fi fost în stare să jure cu mâna pe cruce că oricine ar fi încercat să adoarmă vigilența eficientului său sistem de pază ar fi întâmpinat o imposibilitate fizică. Foarte imprudent din partea cuiva care se consideră superior față de posibilitățile fizice să încerce a vorbi despre imposibilități fizice.

Drept care Lordul Ivywood se înșela afirmând că, în Anglia modernă, fugarii nu aveau putința să scape de urmărire. În Anglia modernă, există o sumedenie de lucruri pe care le poți face dacă ai experimentat tu însuși o serie de mijloace pe care alții nu le cunosc decât din poze sau din auzite. Dacă știi, de pildă, că gardurile vii de la marginea șoselei sunt mai înalte și mai dese decât par și că până și un om foarte corpulent, când se pitește pe sub ele, ocupă mult mai puțin spațiu decât ai crede. Dacă știi că multe dintre zgomotele naturale sunt mai asemănătoare între ele decât ar putea concepe cea mai exersată ureche omenească: de pildă, foșnetul frunzelor suflate de vânt și foșnetul mării. Dacă știi că e mai ușor să umbli desculț decât în ghete, cu condiția să te pricepi cum să-ți plantezi talpa piciorului pe pământ. Dacă știi că procentul câinilor în stare să muște cu adevărat omul, în orice împrejurare, e mai mic decât cel al oamenilor în stare să te omoare într-un compartiment de tren. Dacă știi că nu-i musai să te îneci, chiar într-un râu adânc, decât dacă apa curge foarte repede sau dacă te așezi în poziția specială, necesară sinuciderii. Dacă știi că micile gări de țară au săli de așteptare total inutile, unde nu intră nimeni. Și dacă știi că țaranul te uită imediat ce i-ai vorbit, dar te ține minte toată ziua dacă nu i te-ai adresat.

Prin practicarea unor cunoștințe și vicleșuguri de acest fel, Humphrey Pump izbuti să-și conducă prietenul de-a lungul ținutului. Pe drum, de cele mai multe ori încălcau domenii interzise, ba chiar

pătrundeau în ele prin efracție, și numai ce te trezeai cu firma, butoiul, brânza *et caeâera* răsărind dintt-o pădure de pini și ieșind la drumul mare, într-un loc unde nimeni n-ar fi putut, pentru moment, să-i caute.

Într-o bună zi, în timp ce înaintau pe lângă un câmp de grâu, zăriră pe partea opusă o cocioabă pitită în umbra unor pini, o cocioabă atât de dărăpănată, încât părea gata să se năruie sub greutatea propriului ei acoperiș de stuf. Pe fața irlandezului roșcovan miji un zâmbet năstrușnic. Înfiptse firma hanului drept în mijlocul drumului, apoi se duse și ciocăni la ușa cocioabei.

Ușa fu deschisă, cu o mână tremurătoare, de către un moșneag cu o față foarte zbârcită, pe care zbârciturile erau mai distincte decât trăsăturile, pierdute prin labirintul de șanțulețe. Ai fi zis că moșneagul se târâse afară din scorbura unui copac noduros, și-ai mai fi zis că are o mie de ani. Nu părea să fi observat firma, care fusese înfiptă oarecum în stânga ușii. Și câtă viață mai licărea în ochii lui se deșteptă toată de uimire în fața staturii, a uniformei și a săbiei lui Dalroy.

— Să-mi fie cu iertare, începu Căpitanul foarte politic. Mă tem că uniforma mea vă surprinde. Este livreaua casei Lordului Ivywood. Toți slujitorii săi trebuie s-o poarte. De fapt, se vorbește că o vor îmbrăca și chiriașii, poate chiar și dumneavoastră... Scuzați-mi sabia. Lordul Ivywood ține neapărat ca fiecare bărbat să poarte o sabie. Cunoașteți, desigur, elocința atât de strălucitoare cu care își exprimă punctele de vedere. „Cum putem pretinde, îmi spunea deunăzi în timp ce-i periam pantalonii, cum putem pretinde că toți oamenii sunt frați, dacă nu le îngăduim să arboreze însuși simbolul bărbăției? Sau cum putem vorbi despre fenomenul emancipării din zilele noastre, atâta timp cât cetățenii nu au dreptul să poarte acest simbol, care a marcat întotdeauna deosebirea dintre omul liber și sclav? Și nu trebuie să ne temem că vor avea loc abuzuri barbare, așa cum a prezis onorabilul meu prieten care freacă cuțitele, întrucât acest dar constituie tocmai un sublim act de încredere în pasiunea voastră unanimă pentru austerele splendori ale Păcii. Și apoi, nu are dreptul de a lovi decât cel care știe să-și frâneze brațul”.

Tot înșirând asemenea enormități, cu mare rapiditate verbală și cu largi gesturi oratorice, Căpitanul Dalroy împinse în cocioaba uluitului unchiaș roata de cașcaval și butoiul cu rom. Domnul Pump îl urmă cu posomorâtă placiditate și cu pușca sub braț.

— Lordul Ivywood, urmă Dalroy, așezând cu o bufnitură butoiul pe masa rustică, dorește să bei în cinstea lui un pahar de vin. Sau, mai exact, de rom. Să nu începi să-mi îndrugi, prietene, una dintre poveștile alea mincinoase, cum că Lordul Ivywood ar fi împotriva

băuturii sau mai știu eu ce. Noi, la bucătărie, nu-i spunem altfel decât „Ivywood-Trei-Sticle”. Dar numai rom: nimic altceva decât rom pentru cei din neamul Ivywood. „Vinul poate face o paiată din tine, zicea mai deunăzi (și i-am notat, în mod special, vorbele, foarte fericit alese, chiar pentru cineva cu talentul oratoric al înălțimii Sale; parcă-l văd: stătea în capul scării, și m-am oprit din lustruitul treptelor, numai ca să-mi fixez în minte cuvintele lui). Vinul poate face o paiată din tine; băuturile tari te împing la mânie, dar nicăieri în paginile sfinte n-ai să găsești o vorbuliță împotriva dulcii licori sacre a celor care se avântă pe vapoare în primejdiile mării; și nici o limbă de preot sau de profet nu a rupt vreodată sfânta tăcere a Sfintei Scripturi în ceea ce privește romul”. După aceea mi-a explicat, continuă Dalroy, făcându-i semn lui Pump să-și folosească meșteșugul secret pentru a da cep butoiului, după aceea, zic, mi-a explicat că marea artă de a evita orice urmare neplăcută pe care ar putea-o avea absorbirea unui păhăruț sau două, mai ales în cazul băutorilor începători, neexperimentați, este aceea de a însoți romul cu brânză, mai ales cu soiul ăsta de brânză pe care o avem noi aici. Am uitat cum se cheamă.

— Cedar, preciza Pump cu gravitate.

— Dar ia aminte! continuă Căpitanul cu un aer aproape feroce, scuturând în fața moșneagului un deget imens în chip de avertisment. Ia aminte, nici un pic de *pâine* la brânză. Toate ravagiile devastatoare produse de brânză în căminele odinioară fericite din țara asta s-au datorat încercării nesăbuite și anormale de a mânca brânză cu pâine. De la mine n-ai să capeți o fărâmbă de pâine, prietene! De fapt, Lordul Ivywood a și dat dispoziții ca orice aluzie la acest obicei înapoiat și dezământat să fie ștearsă din cartea de rugăciuni. Hai, ia un pahar!

Dalroy turnase puțin rom în două păhăruțe groase și într-o ceașcă de ceai plesnită, pe care bătrânul le adusese la cererea lui și acum ciocni solemn cu el.

— Mulțam frumos, domnule, grăi bătrânul, folosindu-și pentru prima dată vocea hârâită.

După care bău și fața boțită i se transformă dintr-odată, de parc-ar fi fost o lampă veche în care flacăra începe să urce.

— He, zise el, fi-miu e marinar.

— Ii urez o călătorie fericită, închină iar Căpitanul. Și am să-ți cânt un cântec despre primul marinar care a existat pe lume. Și care (după cum a remarcat cu subtilitate Lordul Ivywood) a trăit înainte de a se fi inventat romul.

Se așeză pe un scaun de lemn și-și dădu încă o dată drumul la voce, bătând tactul în masă cu ceașca de ceai plesnită.

Tata Noe avea-n arcă o fermă de păsări struț, Mânca ou fiert cu

polonicul dintr-un suport cât un puț, Bea doar supă de-elefant, iar ca pește doar balene, Dar ce mai pivniță a-ncărcat când a pornit la drum, alene. Și-i spunea nevastă-sii la masă, când se mai ospătau și ei puțin, „Nu-mipasă unde merge apa, atâta timp cât nupătrunde-n vin”. Cascadele din ceruri se revărsau orbește peste arcă Dorind să înece stelele și luna parcă. Iadul se prăbușea mugind, frângând cerul în două, Dar Tata Noe-ntindea mâna și spunea: „Parcăplouă. Marea-i cât Himalaya, ăsta-i blestemul divin, Nu-mi pasă unde merge apa, atâta timp cât nupătrunde-n vin”.

Dar Noe a păcătuit, nu-i om să nu păcătuiască Și-un antialcoolic ne-a picat, în chip de pedeapsă cerească. Nu mai guști vin la cârciumioară, la han, la o agapă, Căci Dumnezeu s-a mâniat și ne-a blestemat iar cu apă, Apă pe masa sfântului părinte și a înțeleptului senin. „Nu-mipasă unde merge apa, atâta timp cât nupătrunde-n vin”.

— ăsta-i cântecul favorit al Lordului Ivywood, încheie domnul Patrick Dalroy, trăgând încă o înghițitură. Ia cântă-ne și dumneata un cântec.

Spre surpriza celor doi poznași, bătrânul începu, într-adevăr, să cânte pe o voce behăită:

Regele George la Londra în Turn locuiește, Cu toții îi vor apăra coroana vitejește. O să-l bată măr pe Bonyparte, De Crăciun să nu mai aibă parte.

Ne vom aduna cu mic, cu mare, Toți în...

Poate că din fericire pentru cursivitatea acestei povestiri, cântecul favorit al bătrânului, care se alcătua din patruzeci și șapte de versuri, a fost curmat de un incident curios. Ușa cocioabei se deschise și un bărbat cu aer timid, purtând pantaloni de catifea reiată, intră în casă, stătu câteva clipe tăcut, apoi vorbi, fără nici un preambul sau frază explicativă:

— Patru beri.

— Poftim? întrebă Căpitanul pe un ton politicos.

— Patru beri, repetă omul cu fermitate. Apoi, zărindu-l pe Humphrey, dintr-odată păru să mai descopere câteva cuvinte în vocabularul său: 'Mneața, dom' Pump. N-am știut c-ați mutat „Vechea Corabie”.

Domnul Pump zâmbi strâmb și arată spre bătrânul al cărui cântec fusese întrerupt.

— Domnul Marne o are acuma-n grijă, domnule Gowl, răspunse el cu acea scrupuloasă etichetă care se practică la țară. Dar deocamdată nu are altceva în depozit decât rom.

— Tot mai bun decât nimica, replică laconicul domn Gowl. Și puse câteva monede în fața bătrânului Marne, care se uită la ele

minunându-se. Când domnul Gowl dădea să plece, ștergându-se la gură cu dosul palmei, ușa se deschise din nou, lăsând să pătrundă o țâșnire de soare și un om cu un fular roșu la gât.

— 'Mneața, domnu'Marne. 'Mneața, domnu'Pump. 'Mneața, domnu' Gowl, spuse omul cu fular roșu.

— 'Mneața, domnu' Coote, răspunseră ceilalți trei pe rând, în ordinea în care fuseseră salutați.

— Dorești un rom, domnule Coote? întrebă Humphrey Pump plin de voie bună. Asta-i tot ce-ți poate oferi deocamdată domnul Marne.

Domnul Coote luă și el puțin rom; și lăsa și el câteva monede sub privirea ușor năucă a venerabilului bătrân. Domnul Coote tocmai începu să explice că trăiau vremuri foarte grele, dar, dacă mai vedeai o firmă de han, aveai voie să bei; așa-i spusese lui un avocat din Grunton Abbot. Curând, grupul fu sporit și mult însuflețit de apariția unui tinichigiu gălăgios și bine-cunoscut, care făcu cinste cu câte un rând fiecăruia și-i anunță că-l așteaptă afară căruța și măgarul. Urmă o conversație prelungită, înflorită și confuză în legătură cu măgarul și căruța, în cadrul căreia fură expuse cele mai diverse puncte de vedere cu privire la meritele respective ale celor două bunuri. Și, treptat, Dalroy reuși să înțeleagă că tinichigiul încerca să le vândă.

O idee potrivită cu romantica nechibzuință a actualei și absurdei sale cariere îi străbătu mintea și Dalroy se năpusti afară să se uite la căruța și la măgar. Un minut mai târziu, se înapoie și-l întrebă pe tinichigiu ce preț cere pe ele, dar, înainte ca acesta să fi apucat să-i răspundă, îi oferi el un preț la care tinichigiul nici prin vis nu visase. Lucru care a fost considerat drept o nebunie, îngăduită numai gentilomilor. Tinichigiul mai dădu un rând de rom drept aldămaș, după care Dalroy, cerându-și scuze, sigila butoiul și-l scoase, cu cașcaval cu tot, ca să le încarce în căruță. Monedele însă le lăsa, în grămăjoare de aramă și de argint, sub barba de argint a bătrânului Marne.

Nimeni dintre cei deprinși cu ciudata și, deseori, taciturna camaraderie a sărăcimii engleze n-ar avea nevoie să i se mai spună că toți mușteriii au ieșit afară ca să se uite la Căpitan cum își încarca marfa în căruța și cum cerceta hamul măgarului – toți, în afară de unchiaș, care rămăsese ca hipnotizat de priveliștea banilor. În timp ce stăteau în jurul căruței, văzură venind în jos pe drumul alb și dogorit de soare, la cotitura de pe deal, un personaj a cărui apariție nu le făcu nici o plăcere, chiar când se manifestă numai sub forma unei pete negre, ambulante, în depărtare. Era domnul Bullrose, administratorul domeniilor Ivywood.

Domnul Bullrose era un bărbat scurt și îndesat, cu un cap mare, pătrat, acoperit cu valuri de bucle negre, o față greoaie, ca de broască,

și ochi mobili, bănuitori. Purta un joben fin, de mătase, și o haină de lucru, largă. Domnul Bullrose nu era un om simpatic. Arareori un administrator de felul ăsta poate fi și un om simpatic. Dar de multe ori se întâmplă ca stăpânul domeniului să fie. Până și Lordul Ivywood avea un soi de larghețe arctică, care-i făcea pe oameni să prefere, dacă era posibil, să discute cu el personal. În timp ce domnul Bullrose era meschin. Orice tiran e meschin.

Firește că nu putu să înțeleagă cauza agitației din fața cocioabei dărăpănate a domnului Marne, dar simți pe dată că era ceva în neregulă. Avea de gând să se descotorosească de cocioaba asta și, bineînțeles, nu nutrea nici cea mai mică intenție de a-i oferi ocupantului vreo despăgubire. Trăgea speranță că bătrânul o să moară. Dar, oricum, la nevoie nu era greu să scape rapid de el, pentru că știa că nu va fi în stare sași plătească chiria pe săptămâna în curs. Nu era o chirie prea mare; totuși, uriașă pentru bătrânul care nu avea posibilitatea nici să împrumute banii și nici să-i câștige. Aici duce feudalismul sistemului aristocratic din țara noastră.

— La revedere, prieteni, striga matahala de irlandez în fantastica sa uniformă. Toate drumurile duc la Rom, cum a spus Lordul Ivywood la Congresul Bisericesc, și sperăm să ne întoarcem curând, ca să deschidem aici un hotel de mare lux, ale cărui prospecte vă vor fi trimise în scurt timp.

Fața greoaie, batraciană, a administratorului Bullrose deveni și mai urâtă din pricina uimirii; și ochii îi ieșiră din cap mai curând ca ochii de șarpe decât ca aceia de broască. Inadmisibila aluzie la Lordul Ivywood ar fi pricinuit oricum o intervenție explozivă, dacă n-ar fi fost înghițită de anunțul, cu efect de erupție vulcanică, al faptului că pe domeniul Lordului urma să se deschidă un hotel fără autorizație. Dar și acest seism fusese înghețat și amuțit, împreună cu celelalte, de apariția unei firme de han, înfiptă într-un par solid, în fața cocioabei bătrânului Marne.

— Acuma l-am prins, murmură domnul Bullrose pe sub mustață. Desigur că nu poate plăti și-l fac să zboare cât ai zice pește.

Se îndreptă grăbit spre ușa cocioabei, aproape în clipa în care Dalroy se îndrepta spre capul măgarului, ca să-l tragă la drum.

— Uite ce-i, moșule, izbucni Bullrose de cum intră în casă. De astă dată, te-ai întrecut cu gluma. Și-așa înălțimea Sa a fost mult prea îngăduitor în ce te privește. Dar de acum înainte s-a zis cu dumneata. Obrăznicia asta pe care ai copt-o afară, mai ales când cunoști vederile înălțimii Sale în asemenea chestiune, a pus capac la toate. Se opri o clipă din vorbă și rânji. Așadar, continuă administratorul, dacă nu poți plăti până la ultimul bănuț chiria datorată, afară cu dumneata! Mi-e lehamite de oameni de teapa dumitale!

Bătrânul se mulțumi să împingă pe masă, cu un gest stângaci, bâjbâit, grămada de monede. Domnul Bullrose se așeză brusc pe scaunul de lemn, păstrându-și jobenul pe cap, și începu să numere banii cu furie. Îi numără o dată; îi numără a doua oară; și apoi îi numără încă o dată. După care se holbă la bani mai uluit chiar decât bătrânul.

— De unde ai banii ăștia? întrebă cu o voce gătită. I-ai furat?

— Nu-s destul de sprinten ca să pot fura, răspunse bătrânul cu un haz care-i tremura în glas.

Bullrose se uită lung întâi la bătrân, apoi la bani. Și își aminti cu furie că, la tribunalul Districtului, Ivywood se arătase întotdeauna un judecător drept, deși rigid.

— Oricum, strigă el înfierbântat, am destule alte pricini ca să te dau afară. Ai încălcat legea, omule, ca să nu mai vorbesc de regulamentul chiriașilor, când ai înfipt însemnul acela afară, în fața casei. Ce mai ai de zis?

Chiriașul tăcu.

— Ei, ce-ai de zis? repetă administratorul.

— Știu eu? răspunse bătrânul.

— Ai sau n-ai o firmă de han în fața casei? zbieră Bullrose, izbind cu pumnul în masă.

Bătrânul se uită un timp la el, cu fața răbdătoare și venerabilă a vârstei sale, apoi spuse:

— Poa' că da, poa' că nu.

— Am să-ți arăt eu „poacă”! strigă domnul Bullrose, sărind de pe scaun și împingându-și jobenul pe ceafă. Poate că ești prea beat ca să mai vezi ceva, dar eu am văzut firma cu ochii mei, în mijlocul drumului. Vino cu mine afară și îndrăznește să negi!

— Știu și eu? făcu bătrânul cu îndoială.

Își târșâi pașii în spatele administratorului, care deschise larg ușa, cu furia omului de afaceri, și rămase în prag. Stătu o bună bucată de vreme pironit locului. Fără să scoată un cuvânt. Adânc, în noroiul scorțoșat din fundul minții lui meschine se iviseră două năluci, vrăjmașele lui de demult: vechiul basm miraculos care spune că totul poate fi crezut și noul scepticism care spune că nimic nu poate fi crezut – nici măcar ce vezi cu ochii. Nu era nici un însemn, nici măcar semn de însemn, în peisajul dinaintea casei.

Pe fața bătută de vreme a bătrânului Marne se înfiripă lumina aceluia vechi răs din popor, care, din Evul Mediu încoace, zace adormit.

▫ *Capitolul VI* ▫

Gaura în cer ▫

Lumina rubinie, unul dintre cele mai delicate și mai rare reflexe ale crepusculului, împurpura pământul, cerul și marea, de parcă întregul univers era scăldat în vin; colora în stacojiu și capul roșu al lui Patrick Dalroy, așa cum stătea nemișcat în poiana acoperită de grozămă și ferigă, unde făcuseră popas el și prietenii săi. Unul dintre aceștia reexamina o pușcă scurtă, un fel de carabină cu două țevi, iar celălalt se ospăta cu mărăcini.

Cât despre Dalroy, părea calm și îngândurat; își ținea mâinile în buzunare și privirile pierdute în zare. Înspre uscat, dealurile, câmpiile, pădurile se odihneau îmbăiate în lumina trandafiriu-roșiatică, dar trandafiriul se întuneca spre purpuriu și se pierdea în norii prevestitori de furtună care pluteau în depărtare, peste fâșia de mare violetă. Către mare se îndreptau privirile lui Dalroy.

Deodată, se deșteptă; păru chiar să se frece la ochi sau, în orice caz, să-și frece sprâncenele roșii.

— Ce naiba, ne aflăm din nou pe drumul care duce la Pebbleswick! exclamă el. Uite blestemata capelă de tinichea de lângă plajă!

— Știu, răspunse prietenul și călăuza sa. Aplicăm și noi șmecheria iepurelui: ne întoarcem la vizuină. În nouă cazuri din zece e cel mai bun lucru. Pastorul Whitelady așa proceda când îl urmărea poliția pentru furtul de câini. Am mers aproape pe urmele lui; nimic mai recomandabil decât să urmezi exemplele bune. La Londra, toată lumea o să-ți spună că Dick Turpin a plecat călare în York. Ei bine, eu unul bag mâna-n foc că n-a plecat; pentru că bunicu-meu din Coble's End îi cunoștea pe Turpini așa cum își cunoștea buzunarul – l-a aruncat odată pe unul dintre ei în râu, în ziua de Crăciun. Dar bănuiesc eu ce-a făcut Dick Turpin și cum de s-a răspândit povestea. Dacă Dick a avut un dram de minte, a pornit-o valvârtej călare pe drumul spre nord, țipând în gura mare: „Către York! Către York”, sau ceva de genul ăsta, și lăsând oamenii să-i recunoască. Și, dacă a făcut lucrul cum trebuie, o jumătate de oră mai târziu se putea plimba liniștit pe străzile Londrei, cu pipa-n gură. Se mai povestește că bătrânul Boney⁸ obișnuia să spună: „Atacă acolo unde nu ești așteptat”; și presupun că, în calitate de ostaș, avea dreptate. Dar, când e vorba de-un gentilom care vrea să păcălească poliția, așa ca tine, zicala trebuie întoarsă pe dos. Eu unul aș spune: „Du-te acolo unde ar trebui să fii așteptat” – și ai să constăți că semenii tăi nu fac niciodată ce-ar trebui să facă, nici în privința așteptatului și nici în altele.

— Bucata asta de pământ dintre noi și mare! Începu să vorbească deodată Căpitanul, cu un aer melancolic. O cunosc atât de bine... atât de bine, încât... încât aş fi vrut să n-o mai revăd niciodată. Ştii tu, întrebă el, arătând o groapă cu nisip care strălucea încinsă de căldura asfinţitului la o sută de metri mai încolo, ştii tu ce face ca locul ăsta să rămână nemuritor în istorie?

— Da, răspunse domnul Pump. În locul ăsta bătrâna Grouch a tras în pastorul metodist.

— Greşeşti, răspunse Căpitanul. Un asemenea incident n-ar fi iscat în nici un caz regrete sau comentarii speciale. Nu, locul ăsta e celebru pentru că odată o fetișcană foarte prost crescută şi-a pierdut aici panglica unei cosiţe de păr negru şi cineva anume a ajutat-o s-o găsească.

— Şi acest cineva anume era bine crescut? întrebă hangiuul cu o urmă de zâmbet.

— Nu, replică Dalroy, privind marea. Era înalt crescut. Apoi, părând din nou să se deştepte, arătă spre o altă parte a câmpiei: Bonaparte.

— Cunoşti extraordinara poveste a acestui zid vechi, cel care se înalţă dincolo de colină?

— Nu, răspunse celălalt. Doar dacă te referi la Circul Mortului. Dar asta s-a întâmplat demult de tot.

— Nu mă refer la Circul Mortului, preciza Căpitanul. Extraordinara poveste a acestui zid constă în faptul că umbra cuiva a căzut odată asupra-i; şi umbra asta era mai ispititoare decât substanţa oricărei alte făpturi vii. *Asta* este, strigă el cu violenţă, reluându-şi brusc tonul glumeţ, de această întâmplare e vorba, Hump, şi nu de mărunta şi banala aventură a unui mort care s-a dus la circ, aventură pe care ai avut cutezanţa s-o compari cu *asta*. ăsta este evenimentul istoric întâmplat aici şi pe care Lordul Ivywood are de gând să-l comemoreze reconstruind zidul în aur masiv, împodobindu-l cu statuile de marmură greceşti pe care turcii le-au furat din mormântul lui Socrate şi ridicând o coloană de aur masiv înaltă de patru sute de picioare, încununată de uriaşa statuie ecvestră a unui irlandez falit, călărind de-a-ndăratelea pe un măgar.

Îşi trecu unul dintre picioarele imense peste spinarea măgarului, ca şi cum ar fi fost gata să pozeze pentru statuie. Apoi îşi relua poziţia normală şi începu din nou să scruteze dunga purpurie de la capătul mării.

— Ştii tu, Hump, eu cred că oamenii din zilele noastre au păreri cu totul greşite despre viaţă. S-ar spune că aşteaptă de la natură ceea ce natura nu le-a promis niciodată; şi, în schimb, încearcă să distrugă

ceea ce natura le dăruiește cu mărinimie. Toată liota aia de păgâni cucernici din jurul lui Ivywood, care vorbesc numai despre Pace, Pacea Perfectă, Adevărul Absolut, Bucuria Universală și Comuniunea Sufletească! Și nu arată cu nimic mai fericiți decât noi, ceilalți. Primul lucru de care se apucă e să ruineze „Vechea Corabie” și, odată cu ea, să facă țandări o mie de glume haioase și de snoave cu tâlc și de cântece vesele și de prietenii trainice.

Își întoarse privirea spre firma care zăcea pe jos, lângă el, de parcă ar fi vrut să se asigure că nu fusese furată.

— După mine, continuă el, ce fac ei înseamnă a cere prea mult și a căpăta prea puțin în schimb. Nu știu dacă Dumnezeu s-a gândit să-i dăruiască omului fericirea în sensul total și absolut al acestei noțiuni. Dar Dumnezeu n-are nimic împotriva ca omul să guste plăcerea și să se distreze un pic. Și asta am eu de gând să fac. Dacă nu-mi pot ferici sufletul, măcar să-mi satisfac chefurile. Cinicii, care se cred mai deștepți decât toți, au un fel de dicton: „Fii virtuos și ai să fii fericit; dar ai să te plictisești de moarte”. Și, ca întotdeauna, cinicii n-au dreptate. Afirmă exact contrariul adevărului. Dumnezeu mi-e martor că n-am de gând să devin virtuos; dar și un nemernic trebuie uneori să se lupte cu viața întocmai ca și un sfânt. Eu cred că am luptat cu viața; *et militavi non sine?*... care-i expresia latinească pentru „a te înfrupta din tot ce-i bun”? N-am pretenția să cunosc Pacea și Bucuria Sufletească și tot tacâmul, mai ales în acest desiș de spini. Nu am cunoscut fericirea, Hump; dar am știut să mă bucur de viață.

Liniștea crepusculului se așternu din nou, știrbită doar de zgomotele scoase de măgarul care păștea. Pump nu rosti nici un cuvânt de încurajare. Tot Dalroy sparse tăcerea, reluându-și parabola.

— Cred, Hump, că lumea se joacă prea mult cu emoțiile noastre, așa cum locul ăsta îmi hăituește sentimentele, jucându-se cu ele de-a șoarecele și pisica. Fir-ar să fie! Sunt atâtea lucruri de gustat în viață! Nu-mi place tot tărăboiul care se face în jurul simțirii – e demoralizant. În starea mea de spirit, eu sunt pentru trăire.

— Și toate astea, Hump, adăugă el cu o izbucnire sonoră care trăda întotdeauna o explozie a iraționalei lui vitalități animalice, toate astea le-am turnat într-un *Cântec împotriva Cântecelor*, pe care am de gând să ți-l cânt acum.

— În locul tău n-aș cânta aici, îl povățui Humphrey Pump, luându-și pușca și vârandu-și-o sub braț. Ocupi prea mult spațiu în locul ăsta deschis și faci prea multă gălăgie în tăcerea asta. Dar am să te duc la Gaura în Cer, despre care mi-ai vorbit atâtea, și am să te ascund acolo, așa cum te ascundeam pe vremuri de profesorul tău... niciodată nu i-am ținut minte numele... ăla care nu se putea îmbăta decât cu vin grecesc la „Contele Wimpole”.

— Hump! strigă Căpitanul, abdic de la tronul Itacăi. Tu ești mult mai înțelept decât Ulise. Uită-te la mine, stau aici cu inima sfâșiata de o mie de ispite care se înșiră între sinucidere și răpirea unei femei, ispite iscate de simpla revedere a acestei gropi în mărăciniș unde obișnuiam să facem picnicuri și, în tot acest timp, nu mi-am amintit o clipă că îi spuneam Gaura în Cer. Pe Dumnezeuul meu, ce nume potrivit – în ambele sensuri!

— Credeam că-i ții minte numele, Căpitane, căci e legat de gluma pe care a făcut-o tânărul Matthews.

— în vârtoarea vreunei lupte corp la corp pe meleagurile Albaniei, răspunse Dalroy cu tristețe, trecându-și mâna peste frunte, se vede că, într-o secundă fatală, am uitat de gluma tânărului domn Matthews.

— Eh, nici nu era prea grozavă, răspunse cu simplitate domnul Pump. Mătușă-sa era cea care avea haz cu adevărat. Totuși, în cazul bătrânului Gudgeon a sărit peste cal!

Cu aceste cuvinte, domnul Pump făcu un salt și dispăru de-ai fi zis că l-a înghițit pământul. Adevărul este că ajunseseră la muchia gropii cu nisip din mijlocul mărăcinișului, groapa de care discutaseră. Unul dintre adevărurile pe care Cerurile le-au ascuns Lordului Ivywood, dar i le-au revelat domnului Pump este acela că o ascunzătoare poate fi invizibilă când te afli în apropierea ei și poate deveni vizibilă doar dintr-un anumit punct, la depărtare. Din partea în care se apropiaseră ei, groapa de nisip, un soi de grotă năruită, scobită într-un taluz, era camuflată de o boltă naturală de ferigă și grozămă și, când te aflai în vecinătate, îți pieria din fața ochilor ca prin farmec.

— E-n ordine! strigă Pump de sub acoperișul sau baldachinul de frunze. Când ai să intri, ai să recunoști totul. Și-n locul ăsta ai să-ți cânti cântecul, Căpitane. Să mă bată Dumnezeu dacă nu țin minte cuvânt cu cuvânt cântecul ăla irlandez pe care l-ai compus când erai la colegiu și pe care l-ai zbierat precum taurul din Basm – un cântec despre inimi și manșete și lucruri de felul ăsta –, iar înălțimea Sa Doamna și cu profesorul n-au auzit o suflare, pentru că bancul de nisip amuțește orice sunet. Astea-s lucruri vrednice de ținut minte, știi? Păcat că nu fac parte din învățătura pe care o primește un tânăr gentilom. Acuma poți să-mi cânti cântecul ăla împotriva sentimentelor sau împotriva a ce-o mai fi.

Dalroy privea în jur la grotă vechilor lui escapade, atât de uitată, și totuși încă atât de proaspătă în amintire. Părea să-și fi pierdut cheful de a cânta și bâjbâia prin lăcașul obscur al copilăriei sale. De sub o tufă mare de ferigă țâșnea un pârâiaș firav și își aduse aminte că încercaseră cândva să-i fiarbă apa într-un ceainic. Își mai aminti de o ceartă provocată de răsturnarea ceainicului, ceartă care, în fervoarea primei iubiri, îi pricinuisese chinuri de neîndurat. Când neobositul domn

Pump dispăru din nou prin hățișul acoperișului ca să adune bizarul lor calabalâc, Patrick își aduse aminte de un spin care se înfipsea cândva într-un deget mic, și inima păru să i se oprească în loc, inundată de o emoție care era durere și muzică sublimă în același timp. Pump se întoarse cu butoiașul de rom și roata de cașcaval pe care, cu o lovitură de picior, le făcu să se rostogolească pe panta nisipoasă a gropii, iar Dalroy își aminti, cu un tunet de râs, cum în copilărie se dădea și el de-a berbeleacul pe povârnișul de nisip; și tare-i mai plăcea! Pe atunci avea senzația că se rostogolește pe o coastă netedă a muntelui Matterhorn. Acum însă, își dădu seama că înălțimea bancului de nisip era mult mai mică decât i se păruse pe vremuri, și abia de o atingea pe cea a vilișoarelor scunde, cu două etaje, pe care le observase pe drum. Înțelese brusc că el era cel care crescuse; crescuse fizic. Se în-doia că ar fi crescut și în alt sens.

— Gaura în Cer, repetă el. Ce nume formidabil! Eram mare poet în zilele acelea. Gaura în Cer? Oare o fi intrarea în cer sau ieșirea din el?

În razele orizontale ale asfințitului, se proiecta, peste ultimul petec de nisip iluminat, umbra fantastică a patru pedului cu urechi lungi, pe care Pump îl adusese să pască în vecinătatea gropii. Dalroy contemplă umbra grotesc alungită a măgarului și scoase hohotul acela de râs scurt și exploziv, care se făcuse auzit când porțile haremurilor se închiseseră în urma femeilor captive, după războiul cu turcii. În general, el era un om foarte volubil; dar hohotele astea de râs nu-și găseau explicație.

Humphrey Pump se cufundă din nou în adăpostul îngropat și începu să dea cep butoiului cu rom, după metoda lui secretă, spunând:

— Măine ne descurcăm noi într-un fel. Dar în seara asta ne putem ospăta cu brânză și cu rom, mai ales c-avem și apă la robinet, ca să zic așa. Și acum, Căpitane, s-auzim *Cântecul împotriva Cântecelor*.

Patrick Dalroy dădu pe gât o înghițitură de rom, folosind un păhăruț medicinal pe care imprevizibilul domn Pump îl scosese din buzunarul vestei. Obrajii irlandezului se îmbujoraseră, fruntea îi era acum aproape la fel de roșie ca și părul. Nu-l prea trăgea inima să cânte.

— Nu văd de ce trebuie să cânt numai eu toate cântecele. Cine dracu' te împiedică să cânți și tu unul? Și, dacă stau să mă gândesc, continuă el cu un accent irlandez tot mai puternic, influențat în bună măsură de romul din care nu mai gustase un strop de ani de zile, dacă stau să mă gândesc, ce-i cu cântecul ăla pe care mi l-ai tot făgăduit? Uite că-n locu' ăsta blestemat și binecuvântat mi se urcă toată tinerețea la cap; și-mi aduc aminte de cântecul ăla pe care mi l-ai tot făgăduit și care n-a existat niciodată și nici nu va exista. Îți amintești, Humphrey Pump, de noaptea în care ți-am cântat nici mai mult, nici

mai puțin de șaptesprezece cântece compuse de mine?

— Îmi aduc aminte foarte bine, răspunse englezul puțin stingherit.

— Și mai ții minte, urmă solemn înfierbântatul irlandez, când te-am amenințat că, atâta timp cât nu compui și tu o poezie și nu mi-o cânti pe o melodie făcută de tine...

— N-ai să-mi mai cânti nimic altceva, completă impenetrabilul Pump. Da, știu.

Cu mișcări liniștite, se scotoci în buzunarele, care, vai!, semănau mai curând cu cele ale unui braconier decât cu buzunarele unui hangiu, și scoase o foaie de hârtie împăturită.

— L-am scris de îndată ce mi-ai cerut, răspunse cu simplitate. Dar n-am încercat niciodată să-l cânt. Și n-am să-l cânt decât după ce tu ai să cânti cântecul împotriva celor care cântă.

— Foarte bine! strigă Căpitanul ațâțat. Aș cânta orice, numai să aud și eu o dată un cântec al tău. Hump, urmează acum *Cântecul împotriva Cântecelor*.

Și, din nou, în tăcerea serii, glasul lui se înalță ca un răget:

De jale plin al Melisandei cântec e-un cântec obosit, un cântec lăcrimos, Demult apusa elegie a Mariane, va fi mereu același cântec trist, Cântecul croncănit de Corbul Never More n-afost nicicând unul prea atractiv, În timp ce cântecul amarului Baudelaire sortit e să rămână pesimist. Dar cine-o să ne scrie un cânt de călărie, Un cânt de vânatoare, un cântec de beție, În cinstea celor ce pornesc odat'cu zorii, Când roșu este vinul și roșii sunt și norii? Toarnă-mi, te rog, un sfert de rubiniu Și-am să-ți scriu un cântecel fierbinte, Un cântecel de luptă, un cântec de chefliu, Un cântec să deștepte și morții din morminte.

Aria lui Fragoletto mânioasă e-un cânt greoi, torid, Amarnicul cântec al Terei, o liră dezacordată, Băiatul din Shropshire la rându-i îngână un cântec stupid Și-un fericit Futurist încropește o arie ce nu poate fi cântată. Dar cine-o să ne scrie un cânt de călărie, Un cântecel de luptă, un cântec de beție, În cinstea tatălui tău și a tatălui meu Ce știau să gândească, să învingă la greu?

Căci cântecul despre Frumos și Artă și Iubire E-un cântec siropos și răsuflat, Care te moleștește pân' la nesimțire Și face o muieră din oricare bărbat.

— Mai ia-ți puțin rom, încheie ofițerul irlandez cu căldură, și haide să auzim, în sfârșit, și cântecul tău.

Cu acea gravitate inseparabilă de gesturile solemne ale oamenilor de la țară, domnul Pump despături hârtia pe care-și notase unicul sentiment antagonic îndeajuns de violent pentru a împinge infinita sa răbdare englească până la culmea exprimării printr-un cântec. Citi

întâi titlul cu mare atenție și în toată amplexarea lui:

„Cântec împotriva Băcanilor, de Humphrey Pump, unic proprietar-al hanului «La Vechea Corabie», Pebbleswick. Servicii impecabile pentru oameni și animale. Celebru pentru a-i fi adăpostit în repetate prilejuri atât pe Regina Charlotte, cât și pe Jonathan Wilde; locul unde omul-cimpanzeu a fost luat drept Bonaparte. Acest cântec a fost scris împotriva Băcanilor”.

Dumnezeu făcut-a din păcătosul Băcan Un semn și-un simbol misterios, Să afle tot omul că-i primejdios Și să se-nfrupte numai la un han, Unde slănina-i ținută-n cămară Și vinul la butoi, Că știe Domnul cum este la țară Și se milostivește de noi.

Băcanul cel cu inimă haină Ți-ar vinde-o și pe mă-sa, spunându-ți „Ce plăcere!”

Și, salutându-te cu mutra lui cretină, N-ar șovăi să-ți dea, în loc de miere, fiere.

Își freacă mâinile și te întreabă cu blândețe Ce să-ți mai dea și ce ai mai dori, Șipân'la urmă-ți dă numai binețe, Da-ți umflă banii doar cât ai clipi. Nu-și ia copiii lui ca ajutoare, Ci niște bieți băieți pe care nu-i plătește, Ce strigă: „Banii”, gata să te-omoare, În timp ce la tejghea el huzurește.

Și ține-o doamnă-nchisă într-o cușcă Ce toată ziua face socoteli, Eu cred căpân 'la urmă el te și-mpușcă, Și după-aceea-ți face temeneli.

Dar câtă generozitate au hangiii, Și li se-ntâmplă foarte des Să bea un păhărel cu mușterii Și pe calici să îi servească-n mod ales. Dar cine-a mai văzut ca un băcan S-ofere-un ceai sau un calup de brânză, Să bea ulei cu vreun om sărman Sau altuia să-i dăruiască din osânză?

Vinde nisipul din deșert În chip de zahăr și desert;

Când mătură în prăvălia mare, Vinde șiprafu-n chip de sare.

Și face stocuri de conserve împuțite Și pe clienți îi otrăvește, Iar, când aceștia mor pe negândite, El râde de se prăpădește.

Se umflă-n pene hapsânul băcan Că vinde băuturi și vin, Dar nu deschis, cum ți se vând la han, Ci într-un fel complet străin.

Vin la pachet, cu săpun și sardele, Vin cumpărat prin valeți, Băut numai de demoazele între cei patru pereți.

Băcanul, fiind de diavol instruit, Se roagă să-i izbutească planurile Și se închină ipocrit Să se dărâme toate hanurile, Dar va veni cândva o vreme Când se va zbate în zadar, Căci Domnul în cer o să-l cheme Și-o să-i găsească lipsă la cântar.

Căpitanul Dalroy era din ce în ce mai înfierbântat de licoarea marinărească și aprecierile lui la adresa cântecului lui Pump se manifestară nu numai gălăgios, dar și activ. Sări în picioare și începu

să gesticuleze cu paharul:

— Hump! Ar trebui să fii Poet Laureat. Ai dreptate! Ai dreptate! Nu vom mai îngădui asemenea nedreptate!

Se năpusti ca un bezmetic pe panta nisipoasă și arătă cu parul firmei către plaja cuprinsă de înserare, pe care turla de tablă strălucea încă, izolată parcă de orice clădire.

— Uite templul băcanilor! strigă el. Să-i dăm foc!

Se aflau la mică depărtare de coasta stațiunii balneare Pebbleswick, aproape complet estompată de întunericul tot mai dens și de coamele ondulate ale colinelor. Nu se mai deslușeau decât turla de tablă și trei vilișoare răzlețe, din cărămidă roșie, abia pe jumătate construite.

Dalroy se uita cu ură la turlă și la casele decapitate.

— Privește! urlă el. Babilonul!

Înălță firma hanului ca pe un stindard și porni cu pași mari în direcția caselor, blestemând în gura mare.

— Pebbleswick! în patruzeci de zile, praful și pulberea se vor alege de tine! Câinii vor linge sângele vărsat al lui J. Leveson, *Secretar*, și inorogii...

— Vino înapoi, Pat! strigă hangiu. Ți s-a urcat romul la cap.

— Leii vor rage pe înălțimile tale! vocifera Căpitanul.

— Deocamdată, rag măgarii, observă Pump. Dar presupun că un măgar urmează întotdeauna alt măgar.

Și, încărcându-și bunurile și dezlegând patru pedul, începu să-l tragă la drum.

Sub o lumină crepusculară mai învăluitoare, dar mai sumbră, care aprindea reflexe purpurii în marea de plumb, împrumutând întregii scene o stranie strălucire sângerie, potrivită ca fundal pentru declanșarea unei tragedii, Lady Joan Brett se plimba din nou, îngândurată, pe faleză. Fusese o seară ploioasă, apăsătoare; sezonul balnear era pe sfârșite; ea părea să fie singura făptură de pe plajă; dar se obișnuise să străbată zilnic faleza, și plimbarea aceasta îi potolea parcă un soi de foame subconștientă, caracteristică psihologiei ei obscure. În pofida melancoliei care o copleșea, simțurile îi erau însă nefiresc de treze: putea *mirosi* marea, deși refluxul părea să o sugă până la dunga orizontului; și, totodată, prin șoaptele și foșnetele valurilor și ale vântului, deslușea acum fâsăitul și fluturarea fustei unei alte femei, care venea în urmă-i. Își spuse că nu te puteai înșela niciodată asupra mișcărilor unei doamne obișnuite cu gesturi lente și demne, dar care, din cine știe ce motive, e nevoită brusc să se grăbească.

Întoarse capul să vadă cine se grăbea atât de tare să o ajungă din urmă; se opri, înălțându-și sprâncenele, și întinse prietenește mâna. Urmăritoarea îi era cunoscută: Lady Enid Wimpole, verișoară a Lordului Ivywood. O tânără înaltă și grațioasă, care-și nedreptătea eleganța înăscută printr-o toaletă la modă, funestă și fantastică în același timp. Avea un păr de un blond palid, dar foarte bogat, și o față frumoasă și aristocratică, cu profil acvilin, care, la o cercetare mai atentă, se dovedea sensibilă, modestă și chiar patetică; dar ochii de un albastru șters te priveau, ușor proeminenți, cu acea expresie zeloasă și rece, proprie femeilor care se ridică și pun întrebări la întrunirile publice.

Joan Brett era, așa cum afirmase, înrudită cu familia Ivywood; dar Lady Enid era verișoară primară cu Lordul și, practic, îi era ca și o soră. Conducea treburile gospodăriei pentru el și pentru mama lui, o doamnă incredibil de bătrână, încât supraviețuia doar pentru salvarea aparențelor, ca o prezență mută și inutilă, menită să apere reputația fetei. Lordul Ivywood nu era însă genul de bărbat care să oblige o bătrână să exercite asemenea funcție. De altfel, nici Lady Enid Wimpole. Fața acesteia reflecta aceeași bună-cuviință neomenească, indiferentă, ca și chipul vărului ei.

— Oh, ce bine-mi pare că te-am ajuns, îi spuse lui Joan. Lady Ivywood dorește mult să petreci la noi sfârșitul de săptămână, cât mai rămâne și Philip pe aici. El îți admiră foarte mult sonetul despre Cipru

și ar dori să-ți vorbească despre politica lui în Turcia. Firește, e colosal de ocupat; dar cred că am să-l văd în seara asta, după întrunire.

— Nici un suflet de om nu l-a văzut vreodată decât sau înainte de o întrunire, sau după o întrunire, răspunse Lady Joan cu un zâmbet.

— Ești un „Suflet Pur”? întrebă Lady Enid cu indiferență.

— Dacă sunt un suflet pur? repetă Joan, încruntându-și sprâncenele negre. Slavă Domnului – nu! Ce vrei să spui cu asta?

— Diseară are loc întrunirea „Sufletelor Pure” la Universal Hali, prezidată de Philip, o lămură cealaltă. E foarte necăjit că trebuie să plece mai devreme pentru că are o ședință la Cameră. Dar domnul Leveson o să-i țină locul în ultima parte a întrunirii. Va fi de față și Misysra Ammon.

— Miss cum? întrebă Joan cu sinceră nedumerire.

— Tu iei totul în zeflema, o dojeni Lady Enid cu o bunăvoință lipsită de umor. E omul despre care vorbește lumea întreagă – *știi* la fel de bine ca și mine. Sub influența lui s-au organizat „Sufletele Pure”.

— Aha! făcu Lady Joan Brett. Apoi, după un răstimp de tăcere, adăugă: Cine sunt „Sufletele Pure”? M-ar interesa să le cunosc și eu, dacă există într-adevăr.

Își întoarse fața măslinie, visătoare, către marea de purpură violacee.

— Vrei să spui, draga mea, că n-ai cunoscut până acum niciunul dintre ei?

— Nu, răspunse Lady Joan, urmărind ultima dungă întunecată a mării. În toată viața mea n-am întâlnit decât un suflet pur.

— Atunci trebuie să vii la întrunire! strigă Lady Enid cu o veselie scânteietoare ca gheața. Trebuie să vii chiar acum cu mine. Desigur că Philip va trata strălucit subiectul. Cât despre Misysra Ammon, el e *întotdeauna* extraordinar.

Fără să știe precis unde se duce sau de ce se duce în acel loc, Joan se lăsă călăuzită către o capelă scundă de zinc sau de tablă, dincolo de ultimele hoteluri rătăcite pe la marginea stațiunii. Din scoica metalică răzbea ecoul unei voci care i se păru familiară. Când intră, îl văzu pe Lordul Ivywood în picioare, într-un superb costum de seară; pe speteaza scaunului din spatele său se găsea un pardesiu dintr-o stofă ușoară. Alături de el, îmbrăcat într-un costum mai puțin fin, dar mai bătător la ochi, ședea bătrânelul de pe plajă.

În afară de cei doi, nu se mai afla nimeni pe podium, dar chiar în fața lor o zări cu surpriză pe domnișoara Browning, vechea ei dactilografă în vechea-i rochie neagră, stenografiind cu râvnă

cuvintele Lordului Ivywood. Puțin mai în spate, o văzu, cu și mai mare surpriză, pe sora casnică a domnișoarei Browning, notând la rândul ei aceleași spuse.

— Iată-l pe Misysra Ammon, șopti Lady Enid impresionată, arătând cu un deget delicat spre omulețul de lângă vorbitor.

— Și unde-i umbrela verde? întrebă Joan. Fără umbrelă nu face doi bani.

— ...este mai mult decât evident, perora Lordul Ivywood, că una dintre acele așa-zise imposibilități ancestrale a încetat să mai fie imposibilă. Orientul și Occidentul formează un tot indisolubil. Orientul nu mai este Orient și Occidentul nu mai este Occident. Un mic istm a fost sfărâmat și apele Atlanticului s-au amestecat cu apele Pacificului, alcătuiind o singură mare.

Și, de bună seamă, nimeni nu a contribuit mai mult la această operă de unificare decât strălucitul și distinsul filosof pe care veți avea plăcerea de a-l asculta în această seară; regret din toată inima că anumite probleme mai urgente – căci nu le-aș putea numi mai importante – mă împiedică să rămân, pentru a-i mai admira elocința pe care i-am admirat-o în atâtea rânduri. Domnul Leveson a avut bunăvoința de a accepta să-mi preia locul; și nu pot decât să-mi exprim profunda adeviune la țelurile și idealurile care vă vor fi înfățișate aici, în această seară. De multă vreme, sunt din ce în ce mai convins că religia mahomedană, în pofida unei aparente rigidități care s-a făcut simțită în anumite secole, deține posibilitatea de a deveni cea mai progresistă dintre toate credințele; peste un veac sau două, se va constata că, pretutindeni în lume, gândirea, știința, reformele sociale nu sunt sprijinite cu adevărat decât de Islam. Nu întâmplător, simbolul acestei credințe este semiluna, care sugerează creșterea spre împlinire. În timp ce alte religii au embleme statice, implicând o finalizare, însăși imperfecțiunea simbolului acestei credințe a speranței constituie o pricină de mândrie: oamenii vor pași de aci înainte fără teamă pe cărări noi, miraculoase, călăuziți de semnul curv, în creștere, care cuprinde în el și indică drumul spre veșnica făgăduință a împlinirii orbitei cerești. Deși era foarte grăbit, Lordul Ivywood, în chip caracteristic pentru el, se așază pe scaun, încet și grav, în mijlocul ropotului de aplauze. Reluarea calmă a locului pe scaun, ca și acceptarea indiferentă a aclamațiilor făceau parte integrantă din regia artistică a cuvântării. Când ultima bătaie din palme și ultima entuziastă bătaie din picior se stinseră, sări grăbit, își luă pardesiul pe braț, strânse cu căldură mâna predicatorului, se înclină în direcția publicului și ieși din sală cu pași zoriți. Domnul Leveson, tânărul negricios cu ochelari cu lentile duble, apăru timid din rândurile publicului, ocupă scaunul gol de pe podium și apoi îl prezentă în

câteva cuvinte stângace pe eminentul mistic turc, domnul Misysra Ammon, cunoscut și sub denumirea de Profetul Lunii.

Lady Joan constată că accentul englezesc al profetului se mai îmbunătățise în urma frecventării înaltei societăți. Totuși, continua să prelungească litera „u”, la fel de behăit. Iar ideile lui de acum păstrau aceeași vehemență și onestă demență, ca și elucubrațiile de pe plajă cu privire la hanuri. Acum avea de gând să vorbească despre formele superioare de poligamie. Dar începu printr-un preambul general, în apărarea civilizației musulmane, ridicându-se în special împotriva acuzațiilor de sterilitate și inefficientă în domeniile practice.

— Tocmai în sfera problemelor practice, arăta el, tocmai în sfera problemelor practice, dacă reușiți să priviți lucrurile cu obiectivitate, metodele noastre se dovedesc mai bune decât metodele voastre. Străbunii mei au inventat iataganul, sabia încovoiată, numai din motivul practic că poți tăia mult mai bine cu o sabie curbă. Străbunii voștri foloseau sabia dreaptă, din fantezia romantică de a fi ceea ce numiți voi „drepti”. Sau am să vă dau un exemplu mai simplu, din propria mea experiență. Când am avut pentru prima dată onoarea de a-l întâlni pe Lordul Ivywood, nu eram prea obișnuit cu ceremonialurile voastre și, când Lordul m-a invitat la masă la Hotelul Claridge, am întâmpinat o mică dificultate, doar o neînsemnată dificultate la intrare. Un funcționar al hotelului stătea în prag, chiar lângă mine. Eu m-am aplecat ca să-mi scot ghetetele, și el m-a întrebat ce tot fac acolo. I-am răspuns: „Prietene, îmi scot ghetetele”.

Un chicotit înăbușit veni dinspre locul ocupat de Lady Joan Brett, dar oratorul nu-l luă în seamă și continuă cu sublimă simplitate:

— I-am explicat că în țara mea, când vrei să-ți manifesti respectul pentru un anumit loc, nu-ți scoți pălăria, ci îți scoți ghetetele. Și numai pentru că eu stăruiam să-mi păstrez pălăria și să-mi scot în schimb ghetetele, omul mi-a spus că, probabil, m-a bătut Allah în cap. Nu e caraghioz?

— Ba chiar foarte, șopti Lady Joan în batistă, pentru că se sufoca de râs.

Un zâmbet slab adie pe două sau trei dintre fețele mai inteligente ale „Sufletelor Pure”. Dar cea mai mare parte dintre suflete păreau, într-adevăr, purificate de orice gândire, oameni neajutorați, femei cu păr lătos și rochii lăbărtate ca niște perdele verzi. Și fețele lor uscate păreau mai uscate ca oricând.

— Dar eu am încercat să-l lămuresc și i-am explicat îndelung, cu mult zel, că e mai practic, mai convenabil pentru oamenii de afaceri, mai util să-ți scoți ghetetele decât să-ți scoți pălăria. Să ne gândim un pic, i-am spus, cât de multe neplăceri provin de la încălțăminte și cât de puține de la pălării. Vă plângeți că saloanele voastre sunt murdărite

de ghetele noroioase. A fost oare vreodată murdărit un salon de vreo pălărie noroioasă? Și dumneavoastră, doamnelor, câți dintre soții dumneavoastră nu vă trag câte o gheată prin anumite părți ale trupului? Dar v-a tras vreun soț vreodată – scuzați-mi expresia – o pălărie în fund?

Își plimbă de jur-împrejur privirea cu atâta radioasă seriozitate, încât lui Lady Joan îi pieri graiul de milă, așa cum îi pierise de veselie. Căci își dădu seama, cu tot ce era mai pur în sufletul ei impur, că avea de-a face cu un fanatic convins.

— Dar omul din ușa hotelului nici nu voia să audă, continuă patetic Misysra Ammon. Zicea că, dacă stau în prag, așa, cu ghetele în mână, se adună mulțimea în jurul nostru. Mă rog, nu înțeleg de ce, în țara dumneavoastră, când se adună mulțimea, băieții tineri sunt întotdeauna în frunte. Și băieții ăștia scoteau o serie de zgomote foarte ciudate.

Lady Joan Brett se ridică brusc și privi cu interes concentrat auditorii din fundul sălii. Simțea că, dacă se mai uită o secundă la fața aceea serioasă, cu profil semit și barbă persană, se face de rușine în public izbucnind în râs sau, ceea ce ar fi fost și mai rău (pentru că Joan era tipul de aristocrată generoasă), îl face de râs în public pe vorbitor. Își spuse că priveliștea întregului corp de Suflete Pure îi va potoli ilaritatea. Și i-a potolit-o. Ba chiar a avut asupra-i un efect ce putea fi confundat cu deprimarea. Lady Joan se așeză din nou, cu o față serioasă.

— Mă veți întreba, continuă filosoful oriental, de ce vă istorisesc o întâmplare atât de simplă, care se repetă zi de zi pe străzile Londrei? Mica eroare a omului din ușă nu a avut nici o consecință neplăcută. În cele din urmă, a ieșit Lordul Ivywood din restaurant. El nu s-a ostenit să-i mai explice funcționarului din ușă adevăratul punct de vedere asupra unei chestiuni atât de importante, deși acest slujitor al domnului Claridge a continuat să stea în prag. Dar i-a poruncit slujitorului domnului Claridge să-mi ridice una dintre ghetete care-mi căzuse pe scări, în timp ce demonstrez inofensivitatea pălăriei într-un cămin. Așa încât, până la urmă, lucrurile s-au soldat foarte bine în ce mă privește. Deci, mă veți întreba, de ce istorisesc asemenea întâmplare banală?

Își întinse din nou degetele în evantai, în maniera lui orientală. Apoi își pocni palmele una de cealaltă atât de brusc, încât Joan tresări și-și întoarse instinctiv capul spre ușă, așteptând să vadă apărând procesiunea a cinci sute de sclavi negri încărcăți cu giuvaiere. Dar nu fusese vorba decât de un emfatic gest oratoric. Filosoful continuă, cu o feroare care-i îngroșa și mai mult accentul bizar:

— O istorisesc, dragi prieteni, pentru că este cel mai bun exemplu

prin care aş putea combate injusteţea şi caracterul defăimător al acuzaţiei că noi am avea deficienţe în ce priveşte viaţa casnică; şi, în special, că am avea deficienţe în modul de a trata femeile. Fac apel la oricare femeie, la oricare femeie creştină. Gheata, în cămin, nu-i mai nocivă, nu-i mai de temut decât pălăria? Gheata bocăneşte, sare, aleargă de colo-colo, sparge obiecte, lasă pe covor urma pământului din grădină. Pe când pălăria stă nemişcată în cui. Priviţi-o cât de liniştită şi cuminte stă în cuier. De ce să n-o lăsăm la fel de liniştită şi pe cap?

Lady Joan aplaudă cu căldură şi fu imitată de alte câteva doamne. încurajat, înţeleptul continuă:

— Şi deci, scumpele mele doamne, n-aţi putea avea încredere că această mare religie a noastră înţelege şi alte lucruri care vă privesc pe dumneavoastră, tot atât de bine cum înţelege şi problema ghetelor? Care este argumentul general adus de valoroşii noştri duşmani împotriva poligamiei? Că ar însemna dispreţ faţă de femei. Dar cum ar putea să fie adevărat acest lucru, dragi prieteni, când instituţia poligamiei îngăduie femeilor să fie prezente în număr atât de mare? Când dumneavoastră aveţi, în Camera Comunelor, să zicem, o sută de membri englezi şi un singur reprezentant velş, nu vă apucaţi să spuneţi: „Velşul e în frunte! El e Sultanul nostru! Trăiască velşul!” Dacă juriul dumneavoastră ar fi alcătuit din unsprezece doamne corpolente şi un singur bărbat sfrijit, nici un moment nu aţi gândi: „E un lucru nedrept faţă de doamnele corpolente”. Atunci, doamnelor, de ce să vă speriaţi de această mare experienţă a poligamiei, pe care însuşi Lordul Ivywood...

Ochii negri ai lui Joan rămaseră fixaţi pe chipul zbârcit al conferenţiarului, dar, din această clipă, nu mai auzi o vorbă din restul conferinţei. Sub nuanţa măslinie, strălucitoare, a tenului ei de spaniolă, pâli brusc, pradă unor răscolitoare emoţii; nici un muşchi nu i se clinti însă.

Uşa sălii rămăsese deschisă şi, din când în când, răzbeau zgomote de afară, chiar în acest capăt pustiu al oraşelului. Se auziră la un moment dat paşii a doi bărbaţi care străbăteau faleza; unul dintre ei cânta. Era un lucru obişnuit ca muncitorii care se întorceau seara acasă să cânte, şi vocea, deşi foarte puternică, era prea îndepărtată pentru ca Joan să poată desluşi cuvintele. Numai că, întâmplător, Joan cunoştea aceste cuvinte. Aproape că le şi vedea în faţa ochilor, scrise într-o caligrafie rotundă, şovăielnică, pe o foaie roz dintr-un vechi album de şcolăriţă. Da, cunoştea cuvintele, ca şi vocea:

Din Castlepatrick vin şi inima-n manşetă eu o port Oricare spadă sau pistol pot s-o străpungă şi să mă lase mort. Inima mea e un firet, mai aurit decât orice pe lume, Golaşă ca străbunii mei şi nobilă ca al meu nume. Cu

inima-n manșetă, din Castlepatrick am venit la pas, Dar o fecioară mi-a furat-o, de Sfântul Gallowglass.

Cu un junghi dureros ca un pumnal împlântat în inimă, în fața ochilor lui Joan se alcătui imaginea unei gropi adânci, pline cu nisip alb, care sclipea în soare. Nici un cuvânt, nici un nume, numai imaginea locului.

Cei din Liverpool în cizme inima și-au scufundat Și în pântecul pământului pătrund la al sirenei şuierat.

Ei niciodată nu dansează, căci numai roțile au drept să dănțuie Și niciodată nu fumează, căci numai coșurile-au drept să pufăie. Dar eu cu inima-n manșetă din Castlepatrick vin, ferice ca un băiețandru, Căci o fecioară mi-a furat-o, de Sfântul Poliandru.

Cei din întunecatul Belfast au inima la gură Și văd în noi doar ucigași, gata să-îpună la tortură.

Un plug li separe un tun, otravă, niște bieți licheni Și cred că ardem vrăjitoare când noi dăm foc la buruieni.

Cu inima-n manșetă, din Castlepatrick am venitfăr' de popas, Dar o fecioară mi-a furat-o, de Sfântul Barnabass.

Glasul se opri subit; dar ultimele versuri răsunară atât de distinct, încât, de bună seamă, cântărețul se apropiase mult.

Numai după încetarea cântecului, începu Lady Joan să-l audă, ca prin ceață, pe neîmblânzitul înțelept oriental formulându-și elocventele concluzii.

— ...Și, dacă nu refuzați să recunoașteți că soarele care revine în fiecare dimineață răsare la Răsărit, nu veți putea refuza nici această grandioasă experiență socială, această măreață doctrină a poligamiei care a răsărit tot în Răsărit și revine mereu. Căci forma superioară de poligamie vine, ca și soarele, din Orient și își atinge splendoarea apogeului așa cum soarele atinge zenitul.

Lady Joan era doar vag conștientă de faptul că domnul Leveson, omul cu fața oacheșă și ochelari groși, se ridicase, mulțumind în termeni entuziaști pentru fascinanta expunere și invitând Sufletele Pure care aveau de pus vreo întrebare să o pună. Numai după ce Sufletele Pure și-au dovedit puritatea cu obișnuita paradă de cuviincioasă falsă modestie și ostentativă lipsă de ostentație, s-a găsit cineva să adreseze o întrebare prezidiului. Și numai după ce s-a găsit cineva să adreseze o întrebare prezidiului, a început Joan să se deștepte și să-și dea seama că întrebarea era cam neobișnuită.

▫ *Capitolul VIII* ▫ *Voxpopuli, voxDei* ▫

— Sunt convins, declarase domnul Leveson, *Secretar*, cu un zâmbet cam forțat, că această cuvântare epocală, atât de cuprinzătoare, la care am asistat cu toții, va suscita unele întrebări; și sperăm să urmeze o dezbatere a ideilor enunțate. Sunt convins că aveți întrebări de pus.

Îndreptă o privire interogatoare spre un domn cu o figură obosită din rândul patru și i se adresa: „Domnul Hinch?”

Dar domnul Hinch scutură din cap cu un pasionat refuz, admirabil de urmărit, și spuse:

— O, n-aș putea! Realmente, nu am nici o nedumerire.

— Ne-ar face multă plăcere, continuă domnul Leveson, dacă una dintre doamne ar pune o întrebare.

În tăcerea care urmă, se înfiripă un obscur consens psihologic al auditorilor care-și îndreptară unanim așteptările spre o doamnă corpolentă (cum ar fi spus oratorul), așezată în capătul celui de-al doilea rând și aptă să pună o întrebare. Însăși imobilitatea ei de păpușă de ceară justifica atât așteptările, cât și dezamăgirea care le urmă.

— Mai sunt alte întrebări? se interesă domnul Leveson, de parcă până atunci plouase cu întrebările.

Părea oarecum ușurat.

Dar în clipa aceea se stârni în fundul sălii o foiala care se propagă până la jumătatea uneia dintre laturi. Se auzeau niște murmure înăbușite de felul: „Ia zi-i, Gorge!”, „Ba zi tu, Gorge!”, „Cică dacă mai sunt întrebări, Gorge!”

Domnul Leveson privi într-acolo cu o alarmă vecină cu spaima. Își dădu seama, pentru prima dată, că pe ușa deschisă se strecuraseră câțiva oameni din popor, îmbrăcați în haine de lucru murdare și grosolane. Nu erau propriu-zis țărani, ci muncitori zilieri, dintre aceia care mișună prin preajma stațiunilor balneare. Cuvântul „domnule” părea absent din vocabularul lor și manifestau tendința generală de a se adresa indiferent cui spunându-i „George”.

Domnul Leveson sesiză situația și se supuse fatalității. El se modela după chipul și asemănarea Lordului Ivywood și se comporta în cele mai multe cazuri așa cum s-ar fi comportat și acesta, însă cu o timiditate de care Lordul n-ar fi dat dovadă. Dar aceeași mentalitate și aceeași educație socială care-l făceau să se simtă rușinat de compania unor astfel de oameni îl determinau și să se rușineze de rușinea lui. Aceleași convenții de castă care-l făceau să deteste asemenea amărăți

îl obligau să-și disimuleze scârba.

— Firește, am fi foarte bucuroși, spuse cu nervozitate în glas, dacă și unii dintre prietenii din afara cercului nostru s-ar alătura dezbaterii pe care o purtăm. De bună seamă, toți cei de aici suntem democrați, adăugă, privind înjur cu un zâmbet sinistru la cucoanele din lumea mare, și credem în Vocea Poporului și așa mai departe. Dacă prietenul nostru aflat în fundul sălii va binevoi să-și formuleze concis întrebarea, nu trebuie să mai insistăm, cred, să ne-o prezinte în scris.

Se iscară noi îndemnuri răgușite adresate lui George (acest campion pe drept botezat cu un nume simbolic), care înainta în mijlocul sălii cu un mers împiedicat, de parc-ar fi avut picioarele legate cu sfoară. De când sosise, nu se așezase nici un moment și își formulă întrebarea stând în picioare, în mijlocul culoarului dintre scaune.

— Mă rog, aș vrea să-l întreb pe propitar... încep el.

— Întrebările, îl întrerupse domnul Leveson, care întrezărise rapid acea șansă de obstrucție a dezbaterii, ce constituie principala armă a celui care prezidează un juriu, întrebările trebuie adresate președintelui dacă sunt legate de punctele ordinii de zi a întrunirii și oratorului dacă sunt strict legate de conferință.

— Mă rog, răspunse răbdătorul George, atunci îl întreb pe orator dacă nu-i drept ca ce-i afară să fie și înăuntru viu și natural. (Aclamații răgușite din fundul sălii.)

Domnul Leveson era evident nedumerit și începu să simtă că ceva era în neregulă. Dar entuziasmul Profetului Lunii erupse ca un vulcan, măturând din cale orice protest al președintelui.

— Asta-i chiar esența întregului nostru mesaj, strigă el, desfăcându-și brațele larg, gata să strângă la piept întregul univers, și anume că manifestarea exterioară trebuie să fie una și aceeași cu manifestarea interioară. Prieteni, prietenul nostru a enunțat însuși adevărul care explică aparenta absență a oricărui simbolism în credința islamică. S-ar părea că noi omitem simbolul deoarece insistăm asupra descoperirii unui simbol absolut. Dacă prietenul meu din mijlocul sălii va face turul tuturor moscheilor, se va întreba după aceea: „Dar unde e statuia lui Allah?” Dar ar putea prietenul meu din mijlocul sălii sau oricine altcineva să execute o statuie a lui Allah completă și atotcuprinzătoare?

Misysra Ammon se așază, profund satisfăcut de răspunsul dat; dar foarte mulți dintre cei de față se îndoiau dacă și prietenul lui din mijlocul sălii era la fel de satisfăcut. Acest căutător al adevărului se șterse la gură cu dosul palmei și continuă, muncit de îndoieli:

— Să nu vă fie cu supărare, dom'le, da' nu zice legea că, dacă-i

afară, se poa' și înăuntru? Io am venit aici cu multă plăcere, da', să mă ierte Dumnezeu, în viața mea n-am mai văzut un loc ca ăsta. (Râsete grosolane din fundul sălii.)

— Nu e nevoie de nici un fel de scuză, prietene, strigă cu ardoare filosoful oriental. E lesne de imaginat că nu ești obișnuit cu o asemenea școală a adevărului. Dar legea înseamnă totul. Și legea este Allah. Unitatea lăuntrică dintre...

— Și atunci? Dacă legea-i lege? repetă îndărătnicul George, și, de câte ori rostea cuvântul „lege”, bieții oameni din fundul sălii, principalele victime ale legii, aplaudau zgomotos. Mie nu-mi place să fac tăvăno. Io unu' respect legea. (Aplauze puternice.) Da' nu zice legea că, dac-aveți firmă și dacă asta-i ocupația dumată, tre' să ne serviți?

— Mă tem că nu înțeleg prea bine, strigă freneticul turc. Ce trebuie să fac?

— Să ne servești, strigă un cor de glasuri groase din fundul sălii, un cor care între timp sporise simțitor.

— Să vă servesc! strigă Misysra, sărind ca un arc. Sfântul Profet a pogorât din ceruri numai pentru a vă servi. Virtutea și eroismul a mii de ani nu au alt scop decât acela de a vă servi! Dintre toate credințele noi suntem singura care servește. Marele nostru profet nu este decât servitorul lui Dumnezeu, așa cum sunt și eu, așa cum sunteți cu toții! Până și emblema credinței noastre reprezintă un satelit al pământului, și noi cinstim luna numai pentru că servește pământul și nu pretinde să fie soarele.

— Sunt sigur, interveni domnul Leveson, ridicându-se de pe scaun cu un râșnet plin de tact, că oratorul nostru a elucidat acest ultim punct într-un mod cât se poate de elocvent și de concludent. Și, cum automobilele le așteaptă pe doamnele care au venit de la oarecare distanță, și... și sincer cred că dezbateră a...

Toate doamnele cu veleități filosofice se ridicaseră și se înfășurau în mantouri, cu fețe pe care era zugrăvită o gamă întreagă de expresii de la uimire la spaimă curată. Numai Lady Joan nu se mișcase de pe locul ei, cuprinsă de o inexplicabilă emoție. Domnul Hinch, cel care până acum se încăpățănase să rămână mut, se apropie de scaunul președintelui căruia îi șopti:

— Trebuie să evacuezi imediat doamnele din sală. Nu-mi dau seama ce se întâmplă, dar e sigur că ceva se întâmplă.

— Ei, repeta întruna răbdătorul George, dacă-i lege, pe-a legii să fie. Unde-i?

— Doamnelor și domnilor, cuvântă domnul Leveson în chipul cel mai îndatoritor, cred că sunt în asertimentul dumneavoastră că am

petrecut cu toții o seară minunată și...

— Ba nu, noi n-am petrecut deloc, strigă dintr-un colț un glas nou, și mai bădăranos. Unde-i, s-o vedem!

— Asta avem și noi dreptul să știm, strigă George, cel cu respectul legii. Unde-i?

— Ce anume să fie? răzni secretarul ca scos din minți, de pe locul său prezidențial.

George, cel cu respectul legii, se întoarse pe jumătate către omul din colțul sălii și-l întrebă:

— Tu ce iei, Jim?

— Pentru mine, un whisky mic.

Lady Enid Wimpole, care zăbovise din loialitate față de Joan, singura doamnă care nu se mișcase din loc, o apucă acum de încheieturile mâinilor și-i șopti într-un murmur înspăimântat:

— Oh, draga mea, să fugim repede la mașină! Oamenii ăștia folosesc un limbaj abominabil!

Afară, pe fâșia de nisip ud de la marginea mării, urmele lăsate de două roți și patru copite se ștergeau încet, înghițite de fluxul în creștere. Acest flux era pricina pentru care Humphrey Pump acceptase să conducă măgarul și căruța, călcând prin apa care-i ajungea până la glezne.

— Nădăjduiesc că ți-a trecut fumul beției, se adresă el, pe un ton foarte serios, tovarășului său de drum, o matahală de om care pășea alături, cu un mers greoi și chiar puțin umil și cu o sabie dreaptă care i se bălăbănea la șold. Ca să-ți spun drept, a fost o glumă idioată să te duci și să înfiți firma în fața capelei ăleia de tinichea. Eu nu te-am dojenit de multe ori, Căpitane, și nu cred că mai există cineva, în tot ținutul ăsta, care să te scoată din bucluc așa cum te scot eu. Ca să te duci însă acolo și să vâri cucoanele-n sperieți – zău dac-am pomenit tâmpenie mai mare! Le-ai putut auzi cum țipau înainte de-am plecat!

— Am auzit ceva mai rău înainte de-am plecat, se tângui matahala fără să-și înalțe capul. Am auzit cum una dintre ele râdea... Dumnezeuule, ți-ai închipuit că n-am auzit-o cum râdea!

Urmă o tăcere.

— N-am vrut să fiu aspru cu tine, se scuză Humphrey Pump cu acea inalterabilă bunătate care alcătuia rădăcina britanis-mului său și care încă ar putea salva sufletul englezilor, n-am vrut să fiu aspru, dar adevărul e că nu văd cum o să putem ieși basma curată din toată treaba asta. Tu ești mai curajos ca mine, mărturisesc că eu tremuram ca varga pentru noi amândoi. Și, dacă nu cunoșteam drumul spre tunelul uitat, aș mai tremura și acum.

— Dacă nu cunoșteai drumul spre ce? întrebă Căpitanul, înălțându-și capul roșu pentru prima dată în acea seară.

— Oh! Doar știi totul despre tunelul lui Ivywood-Fără-Nas. Nu ții minte cum îl mai căutam cu toții pe când eram băiețan-dri? Numai că, din întâmplare, eu l-am descoperit.

— Fie-ți milă de un biet izgonit! exclamă Dalroy aproape cu umilință în glas. Nu știi ce mă întristează mai tare, lucrurile pe care le-am uitat sau lucrurile de care îmi aduc aminte.

Domnul Pump păstră un timp tăcerea, apoi începu pe un ton mai serios ca de obicei:

— Ei bine, cei din Londra spun că trebuie să așezi plăci comemorative și să ridici statui, să faci subscriptii, să scrii epitafuri și mai știu eu ce pentru oamenii care au inventat o șmecherie nouă și-au făcut-o să meargă. Dar numai cineva care-și cunoaște ținutul ca-n palmă știe câți oameni, și încă oameni cu capete luminate, au inventat șmecherii noi și au trebuit să le ascundă de lume pentru că nu mergeau. Așa a fost, de pildă, doctorul Boone, cel de sus din Gill-in-Hugby, care i-a ținut piept doctorului Collison și vaccinărilor. Tratamentul lui a salvat de la moarte șaizeci de oameni bolnavi de vărsat de vânt, în timp ce doctorul Collison a omorât nouăzeci și doi de oameni sănătoși tun. Dar Boone a trebuit să-și țină tratamentul în taină; desigur, și pentru că toate cucoanele pe care le-a curarisit el s-au pomenit că le-au crescut mustăți. ăsta a fost unul dintre rezultatele tratamentului nou și nu prea îi plăcea să discute despre el. Și p'ormă mai era bătrânul diacon Arthur; el e cel care a inventat balonul, dacă l-a inventat vreodată cineva. L-a inventat mult înainte ca baloanele să fie inventate. Dar pe vremea aceea oamenii se temeau de lucruri din astea – era o perioadă în care reînviase vânătoarea de vrăjitoare, în ciuda a tot ce predicau preoții – și diaconul a trebuit să dea o declarație de unde i-a venit ideea. Ei bine, e la mintea cocoșului că nimănui nu i-ar plăcea să dea o declarație că ideea i-a venit de la idiotul satului, în timp ce suflau amândoi baloane de săpun; și asta-i ceea ce ar fi trebuit să declare; pentru că era un om foarte cinstit bietul diacon Arthur. P'ormă a mai fost Jack Arlingham cu clopotul lui de scufundare sub apă – dar de ăsta, desigur, că-ți aduci aminte. Mă rog, același lucru s-a întâmplat și cu omul care a săpat tunelul ăsta – unul dintre nebunii familiei Ivywood. Există mulți oameni, Căpitane, care au statui în marile scuaruri din Londra pentru că au ajutat la inventarea și construirea trenurilor. Și mulți își au numele gravat în Westminster Abbey pentru că au contribuit la inventarea vapoarelor cu aburi. Ei bine, bietul Ivywood-Fără-Nas le-a inventat pe amândouă odată și a fost pus sub supraveghere medicală. Avea el ideea că un tren poate fi făcut să intre direct în mare și să se transforme într-un

vapor; și, așa cum reieșea din planurile lui, lucrul părea posibil. Dar familia atâta s-a rușinat de asemenea idee, încât nu suferea nici măcar să audă pomenindu-se despre tunel. Nu cred că mai există cineva care să știe unde se află tunelul, în afară de mine și de Bunchy Robinson. Într-un minut sau două ajungem acolo. Familia l-a astupat cu bolovani la capătul dinspre noi și a lăsat să năpădească bălăriile la celălalt capăt. Dar eu am și izbutit să ascund în el un cal de curse, ca să-l salvez de micile farse ale colonelului Chepstow. Așa încât cred c-am să reușesc și cu măgarul. Să fiu sincer, cred că-i singurul loc unde ne putem adăposti în siguranță după cele ce-am lăsat în urma noastră la Pebbleswick. Fără îndoială, e cel mai bun loc în care te poți da la fund, ca apoi s-o pornești de la capăt. Uite c-am ajuns. Gândești, probabil, că nu poți trece dincolo de stânca aceea, dar poți. De fapt, ai și trecut.

Traversând peste creasta unei stânci, Dalroy se pomeni, cu oarecare mirare, într-un lung cilindru sau tub de întuneric, la capătul căruia se zărea o vagă pată de verdeață. Auzind îndărătul lui copitele măgarului și pașii prietenului său, întoarse capul, dar nu putu desluși decât întunericul de smoală al unei pivnițe cu cărbuni, ermetic închise. Se întoarse din nou către peticul verde, estompat, și constată cu bucurie că, pe măsură ce se apropia de el, se lărgea și se lumina, ca un smarald uriaș. În cele din urmă, ajunse la un desiș de copăcei atât de încălciți și atât de înghesuiți în gura cavernoasă a tunelului, încât deveni limpede că cineva intenționase s-o sufoce în vegetație. Razele care se cerneau prin frunziș erau frânte și tremurătoare, îți venea greu să-ți dai seama dacă e lumină de zori sau clar de lună.

— Știu că e și apă pe aici, spuse Pump. Când au construit tunelul, n-o puteau împiedica să țâșnească din stâncă, și bătrânul Ivywood l-a pocnit pe inginerul hidraulic cu nivela de apă în cap. Cu pădurea la un capăt și cu marea la celălalt, vom fi în stare să ne procurăm hrană de un fel sau altul, când vom isprăvi cu cașcavalul; iar măgarul, din fericire, se mulțumește cu orice. În legătură cu asta, adăugă el cu un aer cam încurcat, să nu te superi că ți-o spun, Căpitane, dar cred c-ar fi mai bine să păstrăm romul pentru ocazii rare. E cel mai bun rom din Anglia și poate că și cel de pe urmă rom din Anglia, dacă nebunia asta o să țină. O să ne prindă bine să știm că-l avem și că-l putem folosi, dacă dorim. Butoiul e aproape plin.

Dalroy întinse mâna și-l scutură pe hangiu de umăr.

— Hump, îi spuse pe un ton grav, ai dreptate. Suntem păzitorii unui bun sacru care aparține Umanității și vom bea din el numai când vom celebra mari victorii. Drept care voi sorbi acum un pahar pentru a celebra triumfala noastră victorie asupra lui Leveson și a tabernacolului său de tablă.

Dădu pe gât un pahar, apoi se așeză pe butoi, ca și cum ar fi vrut să întoarcă spatele ispitei. Ochii lui taurini, albaștri, păreau să-și cufunde privirile din ce în ce mai adânc în amurgul smaraldin al copacilor din față. Și trecu multă vreme până vorbi din nou. În cele din urma, spuse:

— Parc-ai zis, Hump, că un prieten de-al tău, un domn pe nume Bunchy Robinson, e, de asemenea, un habitue⁴ al acestor locuri.

— Da, cunoștea drumul, încuviință Pump, conducând animalul la cel mai bun loc de păscut.

— Și crezi că ne-am putea aștepta la plăcerea unei vizite din partea domnului Robinson?

— Nu prea, doar dacă gardienii de la închisoarea Blackstone vor da dovadă de o gravă neglijență.

Zicând acestea, Pump introduse roata de cașcaval în adăpostul tunelului. Dalroy continua să șadă cu bărbia-i pătrată rezemată în palmă și cu privirile îndreptate spre misterul pădurii.

— Pari furat de gânduri, Căpitane, observă Humphrey.

— Gândurile cele mai profunde nu sunt decât niște platitudini, replică Dalroy. Uite, de asta cred eu în democrație, care-i ceva mai mult decât poți înțelege tu, conservator britanic sângeros ce ești! Și cea mai mare platitudine dintre toate este acea *Vanitos vanitatum*ⁿ, care nu înseamnă pesimism, ci exact opusul pesimismului. Tocmai superficialitatea omului ne face să-l considerăm un dumnezeu. Mă gândesc la tunelul ăsta, la bietul smintit care se plimba prin iarba asta, urmărind cum se construiește tunelul, cu sufletul înflăcărat de gândul la viitor. Vedea întreaga lume transformată și mărire despicate de noile lui nave. Și acum – glasul lui Dalroy se frânse –, acum tunelul nu-i bun decât să pască în el un măgar și să aflăm și noi puțină liniște.

— Da, da, răspunse Pump într-un fel care dădea de înțeles că știe el prea bine la ce se gândește Căpitanul.

Acesta din urmă continuă visător:

— Și mă mai gândesc la un alt Lord Ivywood, înscris în istorie, care a avut la rândul lui o viziune grandioasă. Pentru că, la urma urmei, e o viziune grandioasă; și, cu toate că omul e pisălog, e un bărbat viteaz. Și el dorește să construiască un tunel un tunel între Orient și Occident –, pentru ca Imperiul Britanic să devină și mai indian; pentru a săvârși ceea ce numește el orientalizarea Angliei și ceea ce numesc eu ruinarea poporului.

Și stau și mă întreb dacă inteligența lucidă și voința cutezătoare a unui nebun vor fi destul de puternice pentru a săpa acest tunel, așa cum se pare în prezent că se va întâmpla. Sau dacă în Anglia ta există încă destulă vigoare și vitalitate pentru a lăsa și tunelul ăsta, așa cum

a fost lăsat și celălalt, îngropat de pădurea englezească și măcinat de marea englezească.

Din nou se așternu între cei doi tăcerea, întreruptă doar de zgomotul ușor al măgarului care păștea. Așa cum spusese Dalroy, aveau parte de mare liniște aici.

Note: ¹¹„Deșertăciunea deșertăciunilor” (lat.).

În schimb, în stațiunea Pebbleswick numai de liniște nu putea fi vorba în seara aceea, după ce se dădu citire Decretului în legătură cu răzmerițele și după ce toți cei care văzuseră firma hanului în fața edificiului de tablă se bătură zdravăn cu toți cei care n-o văzuseră. Și după ce, a doua zi dimineața, toți puștii și oamenii de știință care căutau scoici sau relicve pe malul mării, descoperiră fragmente din veșmintele domnului J. Leveson și bucăți de tablă ondulată.

▣ **Capitolul IX** ▣

Domnul Hibbs și înalta Jurnalistică ▣

Pebbleswick se mândrea cu o foarte întreprinzătoare gazetă locală de seară, numită *Globul din Pebbleswick*. Și cea mai formidabilă bombă din viața redactorului-șef a constituit-o faptul de a fi reușit să scoată o ediție specială, în care anunțase misterul evanescenței firmei-fantomă, aproape simultan cu dispariția ei. În zarva și busculada care urmaseră, oamenii-sendviș, care purtau placarde în față și-n spate, se treziseră total lipsiți de protecție sub ploaia pumnilor zvârliți și din spate și din față în placardele mari de lemn pe care scria:

CÂRCIUMA-FANTOMĂ.

Basmul din Pebbleswick.

Ediție Specială.

Articolul cuprindea o amplă și destul de corectă dare de seamă asupra celor întâmplate sau, mai bine zis, asupra celor ce păreau să se fi întâmplat sub ochii uimiți ai lui George și ai cetei sale de susținători.

„George Bum, dulgher, domiciliat în orașul nostru, împreună cu Samuel Gripes, căruțaș în serviciul domnilor Jay și Gubbins, berari, și împreună cu alți câțiva bine-cunoscuți cetățeni ai acestui oraș treceau prin fața noii capele ridicate pe plaja vestică, denumită «Universal Hali» și destinată reuniunilor de tot soiul. Văzând în fața edificiului una dintre vechile firme de han, atât de rare astăzi, cetățenii au dedus, în mod legitim, că sala deține autorizația de a vinde băuturi alcoolice, autorizație pe care numeroase alte locuri asemănătoare din vecinătate au pierdut-o în ultima vreme. Totuși, persoanele aflate înăuntru au negat orice legătură cu asemenea fapt, când (după câteva incidente regretabile, pe parcursul cărora însă nu s-au înregistrat pierderi de vieți omenești) întreaga adunare a ieșit afară pe plajă, unde s-a constatat că firma hanului fusese sau distrusă, sau răpită. Nici o persoană, din ambele tabere implicate, nu se găsea în stare de ebrietate; de altfel, nu existase nici un fel de prilej ca cineva să se poată îmbăta. Misterul continuă să formeze obiectul unei anchete”.

Această dare de seamă, relativ realistă, era însă rodul unui impuls local și spontan și își datora exactitatea faptului întâmplător că redactorul era un om onest. În general, gazetele de seară sunt mai oneste decât ziarele de dimineață, pentru că sunt scrise în mare grabă de gazetari prost plătiți și suprasolicitați și pentru că alți subalterni mai umili nu au timp să le corecteze. Dar a doua zi, când apărură ziarele de dimineață, povestea firmei-fantomă suferise o ușoară, dar perceptibilă transformare, în ziarul de dimineață, care avea o

circulație mult mai largă și o influență mult mai puternică în această parte a omenirii, tratarea problemei îi fusese încredințată unui domn care purta un nume foarte straniu pentru lumea nejournalistică: Hibbs în-Orice-Caz. Porecla În-Orice-Caz îi fusese dată în derâdere pentru sofisticata prudență cu care-și învăluia opiniile critice, astfel încât orice afirmație pe care o făcea depindea până la urmă de conjuncții ca: „dar”, „totuși”, „deși” și altele similare. Și, pe măsură ce lui Hibbs i-a crescut cifra salariului (căci redactorii și proprietarii de ziare apreciază asemenea lucru) și i-a scăzut numărul prietenilor (căci cei mai generoși dintre prieteni nu-și pot împiedica o ușoară acreală în fața unui succes care nu are nimic comun cu contaminanta exaltare a gloriei), a început să-și valorifice din ce în ce mai mult calitățile de diplomat. A devenit omul care spune întotdeauna numai ceea ce trebuie. Dar o Nemesis jurnalistică îl pândea din umbră. În cele din urmă, Hibbs a devenit atât de diplomat, încât scrisul lui a ajuns obscur și stufos, aproape neinteligibil. Cei care-l cunoșteau nu aveau nici o îndoială că ceea ce spunea era exact lucrul care trebuia spus, cuvântul plin de tact, cel venit să salveze situația. Numai că întâmpinau mari dificultăți în a descoperi despre ce anume era vorba. În prima perioadă a carierei sale, avusese un real talent pentru unul dintre cele mai nocive trucuri ale jurnalismului modern, anume ignorarea părții importante a unei chestiuni, ca și cum aceasta putea să mai aștepte, și sublinierea părților neesențiale. De pildă, ar fi fost în stare să scrie: „Orice am gândi despre justetea sau injustetea vivisecției copiilor săraci, cred că suntem cu toții de acord că aceasta trebuie efectuată numai de specialiști cu înaltă calificare”. Dar în perioadele mai târzii și mai sumbre ale diplomației sale, părea să elimine cu totul partea esențială a unei chestiuni, lansându-se într-o problemă cu totul diferită, apărută prin cine știe ce vag lanț de asociații din gândirea lui. Iar în ultima perioadă a manierei sale, ca să folosim limbajul specific criticilor de artă plastică, era în stare să scrie: „Orice am gândi despre justetea sau injustetea vivisecției copiilor săraci, nici un spirit lucid nu se poate îndoi că influența Vaticanului a intrat în declin”. Porecla îi fusese dată în onoarea unui comentariu pe care-l scrisese când președintele Statelor Unite fusese rănit de glonțul unui nebun, la New Orleans, și care sunase după cum urmează: „Președintele a petrecut o noapte liniștită și starea sa e mult ameliorată. În orice caz, asasinul nu e un german, cum s-a presupus la început”. Cititorii s-au zgâit la această misterioasă remarcă, până când au simțit că, în orice caz, își pierd mințile și le vine și lor să tragă în cineva.

Hibbs În-Orice-Caz era un tip lung și deșirat, cu un păr lins, gălbui, și cu un fel de a fi aparent blând și afabil, dar în realitate îngâmfat și disprețuitor. Pe când își făcuse studiile la Cam-bridge, fusese prieten cu J. Leveson, amândoi considerându-se, cu mândrie,

„adepti ai unei politici moderate”. Dar, când pălăria ți-a fost trasă peste urechi și turtită în nas de cineva care s-a proclamat „om cu respectu' legii” și când ai fost nevoit s-o rupi la fugă cu redingota văduvită de una dintre cozi, în timp ce o rafală de bucăți de tablă, zvârlite după tine de oameni cu un fizic mai robust, te îndemna la sporirea vitezei, te simți năpădit de sentimente nu foarte potrivite unui politician cu „vederi moderate”. Hibbs În-Orice-Caz își pregătise un mic comentariu asupra incidentului din Pebbleswick, care nu se prea referea la adevărul întâmplării, dacă se poate spune că articolele sale se refereau vreodată la ceva. Motivele lui de a devia de la această direcție erau, ca de obicei, complexe. Știa că milionarul care era proprietarul ziarului unde lucra avea mania spiritismului și, deci, publicarea unei povești miraculoase nu putea duce decât la ceva bun. Știa că cel puțin doi dintre meseriașii sau negusto-rașii mai înstăriți care atestaseră povestea cu firma erau suporteri fermi ai partidului său. Știa că Lordul Ivywood trebuia combătut, desigur, cu menajamente și fără efect, dar, oricum, pus la punct, pentru că Lordul Ivywood făcea parte din celălalt partid. Și nu putea exista metodă mai blândă și mai inefficientă de a pune pe cineva la punct decât aceea de a lăsa ziarul să acorde credit momentan unei povești susținute prin mărturii serioase, poveste care venea din afară și care, deci, în mod cert nu fusese fabricată în redacție (ca atâtea altele). Ținând seama de toate aceste considerente, Hibbs În-Orice-Caz naviga către un articol mai mult sau mai puțin confirmativ, când avu loc năvalnica apariție în redacție a lui J. Leveson, *Secretar*, cu gulerul rupt și ochelarii spărți. Acesta din urmă purtă o lungă conversație particulară cu Hibbs, care se soldă cu răsturnarea planurilor lui inițiale. Dar, firește, Hibbs nu concepu un articol nou; el nu făcea parte din acel ordin divin care reîncepe orice lucru de la început. Își ciopârți și-și cârpaci articolul inițial în asemenea mod, încât reuși să creeze ceva mai neinteligibil decât tot ce scrisese până atunci; o capodoperă încă mult prețuită de persoanele cultivate care culeg perlele celei mai proaste literaturi din lume.

Începea cu o formulă relativ consacrată: „Fie că privim cu liberalism, fie că adoptăm moderna austeritate în mult disputata problemă a moralității sau imoralității firmelor de lemn ca atare, suntem cu toții de acord că scenele care s-au petrecut la Pebbleswick au fost dezonorante pentru cei mai mulți, deși nu pentru toți, dintre cei aflați de față...”

În continuare, tactul degenera într-un puhoi de nimicuri. Era un articol minunat. Cititorul putea afla părerile domnului Hibbs despre toate subiectele din lume, cu excepția subiectului tratat. Din prima jumătate a celui de-al doilea paragraf reieșea clar că domnul Hibbs (dacă ar fi fost prezent) nu și-ar fi dat sprijinul activ la masacrul din

noaptea Sfântului Bartolomeu și nici la masacrele Septembriștilor din Revoluția Franceză. Dar cea de-a doua jumătate a paragrafului sugera, cu aceeași claritate, că, din moment ce asemenea masacre nu mai erau de actualitate și orice încercare de a le preveni ar fi, probabil, tardivă, el unul nu putea simți decât cea mai caldă prietenie pentru națiunea franceză. Insista chiar asupra faptului că această prietenie nu putea fi exprimată decât în limba franceză. Era numită o *entente* în limbajul pe care chelnerii din restaurante îl impun turiștilor și în nici un caz o „înțelegere” într-o limbă înțeleasă de tot omul. Din prima jumătate a celui de-al treilea paragraf reieșea clar că domnul Hibbs îl citise pe Milton sau cel puțin pasajele despre fiii lui Belial, dar din cea de-a doua jumătate reieșea clar că domnul Hibbs nu cunoștea nimic despre vinurile proaste, darămite despre cele bune. Fraza următoare debuta cu căderea Imperiului Roman și sfârșea cu doctorul Clifford. Urma o slabă pledoarie pentru eugenie și o fierbinte diatribă împotriva serviciului militar obligatoriu, care e departe de a reprezenta „Adevărata Eugenie”. Aici se încheia articolul, intitulat „Răzmerița din Pebbleswick”.

Dar ar însemna să-l nedreptățim pe Hibbs În-Orice-Caz dacă am ascunde faptul că haoticul său articol a fost urmat de o cascadă de scrisori din partea cititorilor. Trebuie admis că oamenii care trimit scrisori la ziare alcătuiesc o categorie aparte de excentrici. Dar, cel puțin, spre deosebire de avocați, de financiari, de membrii Parlamentului și de oamenii de știință, aceștia sunt persoane de toate soiurile, aparținând celor mai diferite păaturi sociale, din toate colțurile țării, din toate sectele, de toate sexele, de toate vârstele și din toate stadiile demenței. Scrisorile primite de Hibbs în urma articolului său sunt încă vrednice de a fi dezgropate din dosarele prăfuite ale jurnalului.

O bătrânică drăguță din ținuturile de mijloc a sugerat în scrisoarea trimisă că e posibil să fi fost vorba de epava unei vechi corăbii zvârlite pe țărnam în timpul întrunirii:

„Poate că domnul Leveson nu a observat-o; și, la acea oră târzie din seară, putea fi confundată cu firma unui han, mai ales de către o persoană cu vederea slabă. Și vederea mea a slăbit mult în ultima vreme; totuși rămân o cititoare asiduă a ziarului dumneavoastră”.

Dacă diplomația domnului Hibbs i-ar fi lăsat nealterată măcar o fibră din suflet, atunci ar fi izbucnit în râs sau în plâns în fața unei asemenea scrisori, s-ar fi îmbătat sau s-ar fi dus la mănăstire. În schimb, a măsurat-o cu un creion și a hotărât că era puțin prea lungă ca să încapă într-o coloană.

A mai sosit și o scrisoare din partea unui teoretician, și încă a unui teoretician de cea mai proastă speță. Un teoretician care elaborează o

teorie nouă, aplicabilă unui eveniment nou, nu-i periculos. Dar teoreticianul care pornește de la o teorie falsă și apoi ajustează toate faptele după măsura ei este unul dintre cei mai primejdioși vrăjmași ai rațiunii umane. Scrisoarea începea ca un glonț scăpat din țeava pistolului:

„Oare întreaga chestiune nu-i rezolvată de Ex. IV. 3? ⁵ Anexează câteva broșuri în care demonstrez acest lucru foarte clar și la care niciunul dintre episcopii sau preoții așa-zisei Biserici-Libere nu a cutezat să-mi răspundă. Legătura dintre toiag sau par și șarpe, atât de limpede indicată de Biblie, este ignorată de proxenetii cu buzunarele grase care prostituează religia pentru satisfacerea propriilor lor interese. Moise ne aduce mărturia neîndoielnică a unui toiag sau par care s-a prefăcut în șarpe. Știm cu toții că aceia care se dedau la băuturi tari cred în tot felul de viziuni false și afirmă frecvent că au văzut un șarpe. Așadar, este cu desăvârșire firesc ca acei nefericiți să fi afirmat că au văzut un par. E posibil să-l fi văzut înainte sau după bine-cunoscuta schimbare care se produce...”

Scrisoarea continua tot așa pe nouă pagini îndesate și, de astă dată, domnul Hibbs poate fi scuzat pentru faptul că a găsit-o prea lungă.

Altă scrisoare aparținea unui corespondent științific care se întreba:

„Nu s-ar putea ca întreaga întâmplare să se datoreze calităților acustice ale clădirii?” Apoi arăta că el nu a crezut niciodată într-un edificiu de tablă ondulată, mai ales la țărmul mării, într-un asemenea loc, simplul cuvânt „vad”, de exemplu, este atât de alterat de ecourile frânte ale repetatelor curbe metalice, încât a răsunat adeseori asemenea cuvântului „iad”, ceea ce a pricinuit multe neplăceri de ordin teologic, ba chiar și unele intervenții polițienești. În lumina acestor fapte, omul de știință dorea să atragă atenția ziaristului asupra unor amănunte foarte ciudate legate de presupusa prezență sau absență a firmei de han. Trebuie remarcat, spunea el, că o bună parte dintre martori, și anume cei mai respectabili dintre ei, repetă în mod constant cuvântul „confirmă”. Cuvântul „confirmă” revine de cinci ori în depozitiile celor aflați înăuntru. Desigur, printr-o analogie științifică, putem deduce că neobișnuitul termen „firmă” nu a fost decât o denaturare acustică a cuvântului „confirmă”.

Cuvântul „confirmă” e de natură să apară în mod repetat în discuții ca acelea care avuseseră loc în cadrul întrunirii. Scrisoarea aceasta era semnată „un specialist în probleme medicale”, și părțile cele mai absurde din ea au fost selectate pentru publicarea în ziar.

A mai sosit o scrisoare din partea unui veritabil umorist, care spunea că nu există nimic inexplicabil sau neobișnuit în toată

afacerea. Lui însuși (afirma autorul scrisorii) i se întâmplase adeseori să vadă firma când intra într-o cârciumă; și, când ieșea din ea, nu mai era în stare să vadă nimic. Această scrisoare (singura care avea oarecare valoare literară) a fost înlăturată cu severitate de către domnul Hibbs.

Într-o altă scrisoare, un domn cultivat, dotat cu oarecare stil, făcea o simplă sugestie. A citit oare cineva povestirea lui H. G. Wells despre o frântură existentă în spațiu? Domnul se străduia să dea de înțeles că nimeni în afară de el nu mai auzise de această povestire; poate că nici despre domnul Wells. Povestirea arăta că picioarele unui om se pot afla într-o parte a lumii și ochii lui în cu totul alta. Se mulțumea doar să ofere această sugestie. Mormanul de scrisori, peste care fusese aruncată aceasta din urmă, arată cât de mult prețuise Hibbs sugestia.

S-a găsit, firește, și un cititor care vedea în toată chestiunea un complot al unor forțe străine fanatice împotriva coastei Marii Britanii. Dar, cum nu preciza dacă principala ticăloșie a invadatorilor a constat în implantarea firmei sau în smulgerea ei, observațiile sale (care, în rest, se refereau exclusiv la vorbele insultătoare ale unui vânzător de înghețată din Italia, al cărui punct de vedere asupra chestiunii în speță nu era însă înfățișat) își pierdeau din greutate.

Și apoi cele din urmă, dar nu lipsite de importanță, veneau scrisorile tuturor acelor care cred că pot rezolva o problemă pe care nu o înțeleg prin abolirea tuturor elementelor care au contribuit să o nască. Cunoaștem cu toții asemenea oameni. Dacă un bărbier a tăiat gâtul clientului pentru că o anume fată și-a schimbat partenerul la dans sau la o plimbare pe măgari pe dealul Hampstead; se vor găsi întotdeauna indivizi care să protesteze față de toate instituțiile legate de acest fapt. Desigur, așa ceva nu s-ar mai putea întâmpla dacă s-ar desființa frizeriile, dacă s-ar desființa bricele, dacă s-ar desființa repulsia fetelor față de bărbații nebărbieriți, dacă s-ar desființa fetele, dacă s-ar desființa dealurile și spațiile deschise, dacă s-ar desființa dansul, dacă s-ar desființa măgarii. Dar măgarii, teamă mi-e, nu se vor desființa niciodată.

Și o sumedenie de măgari au participat la încercările de soluționare a acestei controverse. Unii au transformat-o într-un argument împotriva democrației, pentru că bietul George era un simplu dulgher. Alții au transformat-o într-un argument împotriva imigrației străine, pentru că Misysra Ammon era turc. Unii au propus ca femeile să nu mai fie admise la nici un fel de întrunire publică sau conferință, pentru că, la conferința în chestiune, constituiseră, fără voia și nu din vina lor, o oarecare temporară dificultate. Alții cereau să fie desființate toate localitățile de vacanță; iar alții cereau să fie desființate vacanțele. Unii acuzau vag coasta mării; alții propuneau, și

mai vag, mutarea mării. Toți afirmău că, dacă una sau alta, stâncile sau ierburile de mare, sau vizitatorii străini, sau vremea rea, sau cabinele de baie ar fi fost înlăturate cu o mână forte, ceea ce s-a întâmplat nu s-ar mai fi întâmplat. Nu prezentau decât un punct slab, toți dintre ei: anume, se părea că nu aveau nici cea mai vagă idee despre ceea ce se întâmplase. Dar, din acest punct de vedere, oamenii își pot găsi o scuză. Nimeni nu știa ce se întâmplase; și nimeni nu știe, desigur, până în ziua de azi; altminteri, n-ar fi fost necesar să se scrie această povestire. Doar nimeni dintre dumneavoastră nu și-ar putea închipui că povestea asta a fost scrisă din alte motive decât din dorința de a înfățișa adevărul gol-goluț, adevărul adevărat.

Ciudata și confuza viclenie, singura calitate distinctă posedată de Hibbs În-Orice-Caz, a marcat în mod cert o victorie; pentru că a dat tonul jurnalelor săptămânale; acestea l-au preluat cu mai multă inteligență și cu mai puțină trepidație; dar l-au preluat. Apărea din ce în ce mai clar că întreaga chestiune trebuia tratată cu ușurință și scepticism și apoi lăsată să cadă în uitare. Și săptămânalele religioase discutară povestea firmei de han și a capelei de tablă ondulată; criticile Bisericii mărunte se îndreptară, cu dezgust, în special împotriva firmei, pe când cele ale înaltei Biserici au fost îndreptate împotriva capelei. Dar cu toții căzură de acord că asemenea combinație era cu totul și cu totul incompatibilă; unii o socotiră chiar fabuloasă. Singurele tipărituri intelectuale care au considerat întâmplarea plauzibilă au fost ziarele spiritualiste; dar interpretările lor nu aveau acea temeinicie care l-ar fi satisfăcut pe domnul Gorge.

Abia un an mai târziu au ajuns și cercurile filosofice la concluzia că s-a spus ultimul cuvânt în dezbătută chestiune. Un comentariu asupra incidentului și a influenței sale din punct de vedere natural și supranatural a apărut în celebra operă a profesorului Widge: *Un istoric al fenomenelor petro-piscato-riale*, operă care a generat profunde prefaceri în gândirea filozofică modernă, atunci când a apărut fragmentar în *Hibbert Journal*. Fără îndoială, toată lumea își amintește de importanta teză a profesorului Widge, și anume că filosofia modernă trebuie să aplice taumaturgiei de la lacul Tiberiada aceleași principii pe care Dr. Bunk și alții le-au aplicat cu atâta succes istoriei nunții din Cana. „Autorități incontestabile ca Pink și Tosher scria profesorul – au demonstrat cu o precizie pe care nici un spirit liber n-ar putea-o pune la îndoială, că taumaturgia acva-vinică din Cana vine în totală contradicție cu psihologia «organizatorului ospățului», după cum reiese din analizele întreprinse de cercetătorii moderni; și, într-adevăr, este contrară întregii psihologii iudeo-aramaice din acel stadiu al dezvoltării sale; după cum e penibil de discordantă cu ideile elevate ale dascălului moral în chestiune. Și, cum noi ne ridicăm azi la un nivel etic superior acelor vremuri, e necesar să aplicăm principiul ca-

naic la evenimente ulterioare. Acest principiu a fost, după cum se știe, expus de Husher, care a arătat că întregul episod al nunții din Cana este apocrif; în timp ce teoria alternativă, și anume că vinul ar fi fost nealcoolizat și amestecat cu apă, își revendică paternitatea de la binecunoscutul gânditor Minns. E limpede că, dacă aplicăm această alternativă la așa-numitul miracol al pescuitului, trebuie fie să admitem teoria lui Gilp că peștii erau specimene împăiate, artificial introduse în lac (vezi Rev. Y. Wise, *Cristo-vegetarianismul ca sistem universal*, unde această ipoteză este apărută cu fermitate), fie să adoptăm teza husheriană care neagă și episodului piscatorial orice adevăr istoric.

Dificultatea întâmpinată de criticii cei mai temerari (până și de Pooke) în adoptarea acestei teze total negativiste constă în presupusa improbabilitate ca o povestire atât de detaliată să se bazeze pe o frază atât de superficială ca aceea la care se referă criticii antiistorici. Pooke susține cu specificul său raționalism implacabil că, în conformitate cu teoria lui Husher, o replică metaforică, deși remarcabilă, ca: «Voi face din voi pescuitori de oameni» a devenit, prin extindere, o adevărată cronică a evenimentelor, întrucât nicăieri, nici măcar în pasajele evident intercalate ulterior, nu se găsește vreo mențiune asupra apariției vreunui om în plasele pescărești, când acestea au fost scoase din mare sau, mai exact, din lagună.

Ar însemna o atitudine prezumțioasă sau chiar de prost-gust dacă vreun exponent al gândirii moderne ar adopta alte ipoteze decât cele emise de Pooke; totuși, aș îndrăzni să sugerez că tocmai olimpianismul academic și poziția unică a venerabilului profesor (a cărui a nouăzeci și șaptea aniversare a fost atât de fastuos sărbătorită anul trecut la Chicago) ar fi putut să-l împiedice de la acea cunoaștere intuitivă a felului în care convingerile eronate proliferază în sânul vulgului. Cer iertare pentru faptul că voi menționa un caz modern cunoscut mie (nu prin participare directă, ci prin studiul atent al tuturor relatărilor) care prezintă un curios paralelism cu acele antice extinderi ale unui text într-un incident, menit să confirme legea lui Husher.

S-a întâmplat la Pebbleswick, în sudul Angliei. Orașelul se afla de multă vreme într-o stare de primejdioasă exaltare religioasă. Marele geniu mistic care de atunci încolo a contribuit în asemenea măsură la modificarea atitudinii noastre față de religiile lumii, Misysra Ammon, ținuse o suită de prelegeri pe plajă, în fața a mii de ascultători entuziasmați. Întrunirile lor erau însă adeseori întrerupte atât de corurile religioase ale copiilor, organizate în spiritul celei mai rigide ortodoxii, cât și de Liga Rozetei, acea formidabilă organizație ateistă și anarhistă. Și, ca și cum acestea n-ar fi fost suficiente ca să stârnească vâltoarea fanatismului, a apărut pe această plajă predestinată și o recrudescență a vechii controversă dintre

sublapsarieni milnieni și sublapsarieni radicali. E firesc să deducem că, în atmosfera saturată de teologie din Pebbleswick, cine știe ce polemist a citat pasajul: «O generație păcătoasă și adulterină *caută un semn*. Dar nu i se va arăta alt semn decât cel al profetului Iona.» Desigur, un spirit ca acel al lui Pooke nu ar putea crede că efectul acestui pasaj asupra țăranilor ignorați din sudul Angliei a fost atât de puternic încât au început realmente să caute un semn, dar în sensul însemnelor acelor vechi hanuri, astăzi, din fericire, pe cale de dispariție. «Semnul profetului Iona» a devenit, în mentalitatea lor obscurantistă, însemnul corăbiei de pe care a fost zvârlit Iona. Și au început, literalmente, să caute «însemnul corăbiei». Cum unii dintre ei sufereau probabil de halucinația lui Smail, au ajuns la convingerea că l-au văzut într-adevăr. Întregul incident prezintă o ciudată analogie cu legenda din Biblie și nu face decât să confirme triumfal legea lui Husher”.

Lordul Ivywood i-a mulțumit în mod public profesorului Widge, spunând că studiul acestuia a izbutit să stăvilească, în districtul său, ceea ce ar fi putut deveni un ocean de superstiții. Dar, în realitate, bietul Hibbs a tras prima lovitură amețitoare, care a zăpăcit mințile tuturor.

▫ **Capitolul X** ▫

Caracterul lui Quoodle ▫

Undeva, în numeroasele grădini, terase, atenanse, grajduri și altele de același fel, aparținând Lordului Ivywood, viețuia un câine căruia i se spunea Quoodle. Lordul Ivywood nu-i spunea Quoodle. Lordul Ivywood avea aproape o incapacitate fizică de a articula asemenea sunete. Și Lordul Ivywood nu simpatiza cu câinii. Simpatiza, firește, cu cauza câinilor și ținea foarte mult la respectul său de sine și la consecvența atitudinii sale. N-ar fi acceptat niciodată ca un câine să fie maltratată în casa lui; cum n-ar fi acceptat așa ceva chiar de-ar fi fost vorba de un șobolan; sau chiar de un om. Dar dacă Quoodle nu era maltratată fizic, în schimb era neglijată din punct de vedere social. Ceea ce nu-i plăcea lui Quoodle. Deoarece câinii țin la tovarășia umană chiar mai mult decât la blândețea umană.

Lordul Ivywood ar fi vrut, probabil, să vândă câinele; dar, consultând specialiști (așa cum făcea în orice problemă pe care nu o înțelegea și în multe lucruri pe care le înțelegea), a ajuns la concluzia că, din punct de vedere tehnic, acest câine era lipsit de valoare comercială, mai ales, pare-se, din pricina amestecului de calități pe care le prezenta. Era un soi de corcitură între un bulldog și un terier, precumpănitor fiind bulldogul, ceea ce-i scădea prețul în măsura în care-i întărea fălcile. Înălțimea Sa Lordul avea impresia că ar fi putut să-l utilizeze drept câine de pază, dacă animalul n-ar fi manifestat tendința de a urmări vânatul asemenea unui prepelicar; dar chiar și în această calitate era discreditat de nefericitul talent de a înota ca un câine de aport. Însă impresiile Lordului Ivywood puteau fi ușor confuze, deoarece, atunci când se gândea la câine, se gândea în același timp și la Piatra Neagră din Mecca sau la alt subiect ezoteric. Victima acestui conglomerat de daruri naturale continua, așadar, să zacă și să se însorească la Ivywood, fără să dea la iveală alt rezultat al conglomeratului, în afară de o remarcabilă urâtenie, în schimb, Lady Joan Brett iubea câinii. O trăsătură caracteristică și o bună parte din tragedia ei o constituia faptul că toate instinctele naturale pulsau în ea vii sub masca de artificialitate; simțea mirosul gherghinei și al mării de la depărtare, ca un ogar care își adulmecă hrana. Asemenea majorității aristocraților, își împingea cinismul până la periferia cetății diavolului și era la fel de lipsită de credință ca și Lordul Ivywood, ba chiar mai mult. Când avea chef, putea fi tot atât de distantă și infatuată ca și acesta; ba chiar îl depășea în talentul social de a-și arăta plictisul. Totuși, în pofida tuturor sofisticărilor și a ambițiilor, exista o mare deosebire între ei: comunicarea dintre Joan și elementele naturii era încă vie, pe când a lui secase. Pentru ea, un

răsărit însemna încă ivirea soarelui pe cer, și nu aprinderea luminii de către un servitor cosmic. Cocoșii și găinile erau pentru ea anexele indispensabile unei gospodării englezești, și nu (așa cum îi demonstrase Lordul Ivywood dintr-o enciclopedie) păsări de origine indiană, importate într-o epocă relativ recentă de Alexandru cel Mare. Iar primăvara însemna pentru ea cel mai plăcut anotimp la țară, și nu începutul sezonului londonez. Tot așa, un câine era pentru ea un câine, și nu unul dintre animalele superioare sau inferioare, nici un deținător al tainei sacre a vieții, ceva căruia trebuie să i se pună botniță sau ceva ce nu trebuie supus vivisechției. Știa că de un câine trebuie să ai grijă, în adevăratul sens al cuvântului, nu așa cum a avut grijă de câinii galbeni din Constantinopol sultanul Abdul Hamid, a cărui biografie o scria acum Lordul Ivywood pentru colecția „Despoții progresiști”. Nu era sentimentală cu câinii și nu-i transforma în animale de răsfăț. Trecând pe lângă Quoodle, avu gestul firesc de a-i ciufuli părul și de a-i adresa un cuvânt care, pe loc, i-a și ieșit din minte.

Omul care cosea pajiștea grădinii înălță o clipă ochii; pentru că nu-l mai văzuse niciodată pe Quoodle comportându-se cum s-a comportat. S-a ridicat pe cele patru picioare, s-a scuturat zdravăn și a pornit în fața fetei, conducând-o spre o scară de fier, pe care Joan n-o mai folosisese niciodată până în acea zi. Probabil că abia atunci fata l-a luat cu adevărat în seamă și plăcerea ei, exact ca și aceea gustată în fața sublimului Profet din Turcia, provenea tocmai din sesizarea notei de umor. Căci complexul patruped păstrase etichete de bulldog și, văzut din spate, își legăna crupa ca un maior bătrân, care se duce țănoș la club.

Câinele și scara de fier o conduseră pe Joan spre un șir de încăperi lungi, care dădeau una în alta. Făceau parte din ceea ce știau ea pe vremuri că e aripa nefolosită a conacului Ivywood. O aripă care fusese neglijată sau chiar închisă probabil din pricina unor deteriorări săvârșite de strămoșul nebun, a cărui amintire nu era considerată de actualul Lord Ivywood ca utilă pentru cariera lui. Dar Joan descoperi acum indiciile unei recente încercări de reabilitare a locului. Întruna dintre camerele goale, se găsea o găleată cu var, într-alta o scară, ici-colo câte o galerie de perdea și, până la urmă, în cea de-a patra cameră, găsi chiar și o draperie. Atârna singuratică, agățată de lemnăria veche, dar era superbă, de o culoare portocaliu-aurie, imprimată cu linii purpurii unduitoare, ce păreau să sugereze spiritul și chiar prezența unor șerpi, deși n-aveau nici ochi, nici guri.

În următoarea din această nesfârșită serie de încăperi, dădu peste un soi de divan vărgat în dungi verzi și argintii, unica mobilă aflată pe podeaua goală. Se așeză pe el, împinsă de un amestec de oboseală și obrăznicie; căci își amintea de o poveste care i se păruse întotdeauna

colosal de nostimă: despre o doamnă, parțial inițiată în teozofie, care obișnuia să se odihnească pe un divan asemănător, până când își dăduse seama că era vorba, în realitate, de un fachir înfășurat în veșmintele lui orientale și lungit pe jos, în rigiditatea transei. Joan nu spera să se așeze, într-adevăr, pe un fachir, dar numai la această idee îi venea să râdă – pentru că l-ar fi acoperit de ridicol pe Lordul Ivywood.

Nu era sigură dacă Ivywood îi plăcea sau îi displăcea; dar știa cu siguranță că i-ar fi plăcut la nebunie să-l pună în situații ridicole.

În momentul în care se așezase pe divan, câinele, care o însoțise tot timpul, se culcă la rândul lui, ba chiar pe tivul rochiei ei. După un minut sau două, Joan se ridică (și câinele la fel), cu gândul de a parcurge mai departe lunga înșiruire a încăperilor, în care oameni ca Philip Ivywood uită că sunt doar simpli oameni. Sala următoare era ceva mai împodobită și după ea urma o alta și mai ornată; era limpede că planul de decorare a încăperilor începuse din capătul celălalt. Acum vedea că lunga aripă se sfârșea cu camere care de la distanță creau efectul unui caleidoscop, încăperi asemenea unor cuiburi de păsări exotice sau unor palate construite din focuri de artificii pietrificate. Din această fântână de curcubee orbitoare și de țâșniri multicolore, văzu desprinzându-se silueta lui Ivywood, care înainta spre ea, în costumul său negru și cu fața mai albă ca oricând din pricina contrastului. Buzele i se mișcau; vorbea de unul singur, așa cum fac mulți oratori. Părea să n-o vadă, și Joan trebui să-și strunească strigătul absurd care-i încolți în subconștient: „Doamne, e orb!”

Un moment mai târziu, îi întâmpina intruziunea cu o cuviincioasă surpriză și cu o simplitate potrivită unor asemenea împrejurări; iar Joan își spuse că acum știe de ce fața lui îi păruse mai lividă și mai oarbă ca de obicei. Impresia se datora unui contrast. Lordul purta pe degetul arătător – așa cum strămoșii lui purtaseră odinioară un șoim de vânătoare încheștat pe încheietura mâinii – o pasăre tropicală viu colorată, al cărei cap, gât și ochi aveau o expresie cu totul opusă înfățișării Lordului. Joan gândi că nu văzuse în viața ei o creatură mai vioaie și mai impertinentă. Ochii provocatori, creasta ascuțită păreau să des-fidă cincizeci de cocoși gata de luptă. Nu era de mirare (continuă să-și spună Joan) că alături de această licheluță cu pene, atât de bătătoare la ochi, părul incolor și fața înghețată ale lui Ivywood arătau ca părul și fața unui cadavru ambulant.

— N-ai să ghicești ce pasăre e asta, i se adresă Ivywood cu tonul său cel mai fermecător. Ai auzit de ea, dar niciodată nu ți-ai închipuit cum arată. E un *bulbul* turcesc.

— N-am știut cum arată și nici nu mă interesa să știu, răspunse

Joan. Am crezut că *bulbul* e un fel de privighetoare.

— Acesta este adevăratul *bulbul* al Orientului: *Pyctonotus Haemorrhus*. Dumneata te gândești la *Daulias Golzii*.

— Se vede că la asta mă gândesc, răspunse Joan cu un surâs. E un gând care mă torturează. Mă întreb când voi reuși, în sfârșit, să nu mă mai gândesc la *Daulias Galsworthy Galsworthy* ai spus?

Pe urmă, mișcată de blânda austeritate întipărită pe fața interlocutorului ei, mângâie cu un deget pasărea țipătoare și bătaioasă, adăugând:

— E o păsărică drăguță.

Patruperdul numit Quoodle nu era însă deloc de acord cu asemenea comportare. Ca majoritatea câinilor, îi plăcea să stea alături de fapăturile omenеști când acestea tăceau; le tolera cu mărinimie când își vorbeau una alteia. Dar atenția și cuvintele adresate altui animal decât unei corciturii bul-terier îl atingeau pe domnul Quoodle la corzile lui cele mai sensibile și mai respectabile. Emise un mârâit înăbușit. Joan, în virtutea instinctelor care pulsau în ea, se aplecă și-l trase de păr, dându-și pe dată seama de necesitatea de a devia admirația de la *Pyctonotus Haemorrhus*. Și-o întoarse spre decorațiunile interioare de la capătul aripii restaurate, pentru că ajunseseră la sfârșitul lungului șir de încăperi care se termina într-un splendid aranjament, încă nefinisat, din plăci de lemn alb și colorat, cu incrustații în manieră orientală. Întruna dintre laturi, întregul coridor se curba într-o cămăruță rotundă de turn, cu vedere panoramică asupra peisajului; Joan, care cunoscuse bine casa în copilărie, era convinsă că turnul e o inovație. Pe de altă parte, o deschizătură neagră, încă neacoperită, în partea de jos a lucrăturii orientale în lemn, îi aminti deodată de ceva ce uitase.

— Desigur, spuse ea (după momentul extazului estetic de rigoare), aici exista pe vremuri o scară care ducea la vechea bucătărie de vară, la o veche capelă sau așa ceva.

Ivywood încuviință cu un aer grav.

— Da, zise el, ducea la ruinele unei capele medievale, după cum spui. Adevărul este că mai ducea și la alte locuri pe care astăzi nu le pot considera o cinste pentru familia noastră. Tot tăărăboiul și tot hazul care s-au făcut pe seama aceluia nefericit tunel (mama dumitale ți-o fi povestit totul), ei bine, mi-e teamă că nu ne-au creat o faimă prea bună în ținut; dar, cum tunelul nu străbătea decât o fâșie de pământ de la marginea mării, l-am îngrădit și l-am astupat cu vegetație sălbatică. Am panelat însă capătul acestei încăperi din cu totul alte motive. Vreau să vii să vezi.

O conduse în cămăruța rotundă a turnului prin care se termina

arhitectura restaurată a casei, și Joan, cu setea ei pentru frumos, fu străbătută de un fior de beatitudine în fața priveliștii. Cinci minunate bovindourideschise, cu contur sarazin, ofereau privirii bronzul, arama și purpura parcurilor și pădurilor scăldate în luminile toamnei, care se pierdeau în albastrul siniliu al mării. Nu se vedeau nici o casă, nici o făptură vie. Și, oricât ar fi fost de familiarizată cu această coastă a mării, știa că acum privește dintr-un unghi nou un peisaj nou, aparținând lui Ivywood.

— Dumneata scrii sonete, spuse Lordul cu o vibrație în glas vecină cu emoția. Care-i primul gând ce-ți străbate mintea în fața acestor ferestre deschise?

— Știu la ce te gândești, răspunse Joan după o tăcere: *Același care adeseori...*

— Da, asta simt... *A mărilor primejdioase pierdute pe tărâm de basm.*

Urmă un nou răstimp de tăcere, pe parcursul căruia câinele mușină de jur-împrejurul cămăruței rotunde.

— Așa doresc să fie, spuse Ivywood cu o voce scăzută, dar ciudat de mișcată. Doresc ca aci să fie sfârșitul casei. Doresc ca aci să fie sfârșitul lumii. Nu simți că în asta constă adevărata splendoare a artei orientale; culoarea irizată a marginii lucrurilor, asemenea contururilor sidefii ale norilor din zori, asemenea insulelor estompate de la mare depărtare? Știi, continuă el pe o voce și mai scăzută, arta orientală are asupra-mi puterea de a mă face să simt că eu însumi aș fi imaterial, foarte îndepărtat; un călător din Orient rătăcit prin lume, pe care oamenii îl caută. Când văd emailul ăsta verzui și galben pal ca lămâia pierzându-se în albul lemnului, simt că mă aflu la mii de leghe de locul unde mă aflu de fapt.

— Ai dreptate, răspunse Joan, privindu-l cu oarecare surpriză. Și eu am simțit de multe ori lucrul ăsta.

— Arta Orientului, continuă Ivywood ca prin vis, împrumută, într-adevăr, aripile diafane ale dimineții și întârzie în efemerele adâncuri marine. Se spune că nu conține formele vieții; dar alfabetul său e la fel de lesne de citit ca și hieroglifele roșii ale răsăritului și ale apusului de soare, care sunt franjurile veșmântului Celui-de-Sus.

— Niciodată până acum nu te-am auzit vorbind în felul ăsta, comentă tânăra, mângâind din nou penele strident violete ale micuței păsări orientale.

Domnul Quoodle nu mai putu suporta. Evident, își formase o părere foarte nefavorabilă despre cămăruța turnului și despre arta orientală în general; și, văzând, pe deasupra, că Joan își transferase din nou atenția spre rivalul său, o porni în sala lungă din capăt și, descoperind deschizătura care urma să fie în curând panelată, dar

care, deocamdată, dădea spre o scară veche și întunecoasă, o luă la galop pe trepte în jos.

Lordul Ivywood trecu ușurel pasărea pe degetele fetei și se duse la una dintre ferestre, aplecându-se puțin în afară.

— Iată, spuse el, oare locul ăsta nu exprimă ceea ce simțim amândoi? Nu e ăsta castelul de basm agățat pe cel din urmă zid al lumii?

Îi făcu semn să se apropie de fereastra unde atârna colivia goală a pasării, artistic filigranată într-un metal galben.

— O, e cea mai frumoasă dintre priveliști! strigă Lady Joan. Ca din *O mie și una de nopți*! Parcă ne-am afla într-un turn al giganticilor Genii, cu foișoare care se înalță până la lună; și pasărea asta e un prinț vrăjit, întemnițat într-un palat de aur, spânzurat de luceafăr. Deodată, ceva tresări în zonele cele mai obscure ale subconștientului ei; ceva ca un fior rece sau o modificare subită, de felul celor prin care simțim, fără să știm, că vremea s-a schimbat sau că o muzică îndepărtată, abia percepută, a încetat.

— Unde e câinele? întrebă brusc.

Ivywood întoarse spre ea o suavă privire incoloră.

— A fost un câine aici? întrebă el.

— Da, răspunse Lady Joan Brett și-i înapoie pasărea pe care el o reintroduse cu grijă în colivie.

Câinele de care întrebase Lady Joan coborâse în goană o scară spiralată și ieșise la lumina zilei într-o parte a grădinii pe care n-o mai văzuse niciodată; pe care, de altfel, n-o mai văzuse nimeni de multă vreme încoace. O încâlceală de copaci și bălării. Unica urmă a trecerii unei mâini omenești o constituiau rămășițele unei capele gotice, îngropată până la brâu într-un hățiş de buruieni și mânjită de colonii de licheni și de ciuperci. Multe dintre acestea colorau piatra cenușie, năruită, în nuanțe de bronz și cafeniu; dar altele, mai ales cele din partea mai îndepărtată de casă, apăreau ca niște pete portocalii și purpurii destul de strălucitoare ca să poată figura în decorațiile orientale ale Lordului Ivywood. Privirea unui spectator înzestrat cu imaginație ar fi descoperit un sens alegoric în sfinții și arhanghelii sfărâmați și mutilați care hrăneau asemenea mulțimi de paraziți ca ciupercile sângerii și aurii. Dar domnul Quoodle nu a avut niciodată pretenția de a tălmăci simboluri. S-a mulțumit doar să se înfunde cât mai adânc în jungla englezească ver-de-cenușie. Mârâia la atingerea urzicilor și a scaieților, ca un om de afaceri care ar bombăni împotriva aglomerației și înghiontelii ce-l împiedică să înainteze. Dar continua să-și croiască drum, cu botul în pământ, ca și cum ar fi adulmecat apropierea a ceva interesant. Și, într-adevăr, mirosise ceva care pe

câini îi interesează chiar mai mult decât prezența altor câini. Dărămând o ultimă barieră de măracini țepoși, violeți, se pomeni într-un luminiș în formă de semicerc, presărat cu câțiva copăcei mai firavi și având ca fundal bolta de cărămizi înnegrite a unui vechi tunel. Gura tunelului fusese astupată cu un oblon sau o mască grosolană din șipci de lemn putrezite, care-i dădeau aerul unei căsuțe de decor pentru o pantomimă. În fața acestei construcții, un individ îndesat, îmbrăcat într-un costum de vânătoare jerpelit, păzea o tigaie veche și ponosită pe care o ținea peste o flacăra tremurătoare ce mirosea puternic a rom ars. În tigaie, ca și pe partea de sus a unui butoi care servea drept masă, se găseau grămăjoare de ciuperci cenușii, cafenii și chiar portocalii, din cele care smălțuiau îngerii și dragonii de piatră ai capelei dărămate.

— Bună, bătrâne, îl salută omul cu haina de vânătoare pe domnul Quoodle, vorbindu-i calm și continuându-și îndeletnicirile culinare. Ai venit să ne faci o vizită? Atunci, intră. Aruncă o privire câinelui, apoi își concentra din nou atenția asupra tigăii. Dacă ai avea coada ceva mai scurtă, ai valora o sută de lire. Ți-ai luat micul dejun?

Câinele se apropie de el și începu să-i adulmece și să-i cerceteze cu botul jambierele de piele jigărite. Omul nu se întrerupse din gătitul care-i ocupa ambele mâini, dar își îndoi genunchiul și, cu piciorul, mângâie patrupedul sub falcă, acolo unde există un nerv a cărui stimulare (după cum afirmă unii oameni de știință) produce unui câine plăcerea pe care un trabuc aromat o produce unui om. În acea clipă, o voce tunătoare ca de căpcăun răsună din tunelul mascat, întrebând:

— Cu cine stai de vorbă?

Pe urmă un soi de ferestruică strâmbă se deschise în partea de sus a căsuței de pantomimă și un cap uriaș, cu un păr aproape cărămiziu, crescut vertical ca o perie, peste doi ochi albaștri, mari ca de broscoi, își făcu apariția în scenă.

— Hump! strigă căpcăunul. Toate sfaturile mele morale s-au risipit în cele patru vânturi. În ultima săptămână, ți-am cântat paisprezece cântece și jumătate, toate compuse de mine, și tu, în schimb, te apuci să furi câini. Mergi, pas cu pas, pe urmele pastorului Cum-Naiba-l-Chema.

— Nu-i așa, răspunse imparțial omul cu tigaia. Pastorul Whitelady a găsit o metodă ingenioasă de a se întoarce neobservat la Pebbleswick, și eu i-am urmat calea. Dar, în ce privește furtul câinilor, cred că era un prostănac. Ce să-i faci, era tânăr și nu știa altceva decât religie. Eu însă mă pricep prea bine la câini ca să fac greșeala de a fura unul.

— Așa o fi, răspunse matahala cu păr roșu, atunci cum ți-ai

procurat câinele ăsta?

— M-a furat el pe mine, răspunse celălalt, scuturând tigaia, într-adevăr, câinele se așezase în coadă la picioarele lui, stând țeapăn și cu un aer arogant, de parc-ar fi fost un câine de pază, plătit cu un salariu gras, și de parcă s-ar fi aflat acolo de când se clădise tunelul.

Publicul care se adunase să-l asculte pe Profetul Lunii cu prilejul următoarei sale alocuțiuni era mult mai select decât societatea relativ amestecată, mic-burgheză, a „Sufletelor Pure”. Totuși, domnișoara Browning și sora acesteia, doamna Mackintosh, erau de față; pentru că Lordul Ivywood le angajase pe amândouă în calitate de secretare particulare; și le dădea de lucru berechet. Era prezent și domnul Leveson, pentru că Lordul Ivywood avea mare încredere în capacitățile lui de bun organizator; nu lipsea nici domnul Hibbs, întrucât Lordul Ivywood avea încredere în judecățile lui politice, cel puțin când reușea să descopere care erau acestea. Domnul Leveson avea părul lins, negru, și părea nervos. Domnul Hibbs avea părul lins, blond; și părea, de asemenea, nervos. Dar restul societății făcea parte din lumea Lordului Ivywood; sau din lumea marii finanțe cu care aristocrația se amestecă adeseori atât în Anglia, cât și în restul Europei. Lordul Ivywood îl întâmpină cu o atitudine aproape călduroasă pe un distins diplomat străin; care nu era altul decât taciturnul reprezentant al Germaniei, cel care participase alături de el la conferința de pe Insula Măslinilor. Doctorul Gluck nu mai era îmbrăcat în discretul său costum negru, ci într-o uniformă diplomatică, cu fireturi și sabie, și arbora o întreagă panoplie de decorații prusace, austriece și turcești, căci de la Lordul Ivywood urma să se ducă la o ceremonie la Curte. Dar buzele roșii răsfrânte, mustața neagră răsucită și ochii migdalați inexpressivi nu se schimbaseră mai mult decât s-ar fi schimbat trăsăturile unui cap de ceară din vitrina unui frizer.

Și Profetul efectuase unele modificări în ținuta sa vestimentară. Pe vremea când conferința pe plajă, veșmintele sale, cu excepția fesului, arătau asemenea costumului jerpelit, dar respectabil al unui funcționar englez fără de noroc. Acum însă, când frecvența aristocrația care-și desfată sufletele cum își desfată și simțurile, se silise să înlăture orice incongruență. Trebuia să arate ca o lea sau ca un lotus oriental proaspăt cules. Așa încât purta o robă lungă, albă, ornată ici-colo cu câte o bandă brodată, de culoarea flăcării, iar capul îi era înfășurat într-un turban verzui-auriu. Era necesar să dea impresia că sosise, plutind de-a lungul Europei, pe covorul fermecat; sau că tocmai picase din paradisul său lunar.

Doamnele din societatea Lordului Ivywood erau cele pe care le-am mai cunoscut. Lady Enid Wimpole, care continua să-și nedreptățească chipul sincer și timid printr-o toaletă îngrozitoare, ce evoca mai curând o procesiune decât o rochie. O procesiune funebră pictată de

Aubrey Beardsley. Iar Lady Joan Brett continua să arate ca o frumoasă spaniolă, care și-a pierdut însă orice iluzie legată de castelele din Spania. Doamna corpulentă și implacabilă care refuzase să pună vreo întrebare la precedenta conferință a lui Misysra și care era Lady Crump, distinsa militantă feministă, continua să dea impresia că e plină vârf de întrebări atât de fatale umanității, încât depășiseră nivelul vorbirii și atinseseră stadiul inefabil al ostilității pure. Pe parcursul întregului ceremonial a păstrat o tăcere explozivă și o privire răuvoitoare. Bătrâna Lady Ivywood, înfășurată în cele mai fine și mai vechi dantele și în cele mai fine și mai vechi maniere, înfățișa acel chip peste care suflase moartea, ce poate fi adeseori observat la părinții intelectualilor puri. Avea fața unei mame pierdute, care e mai patetică decât fața unui copil pierdut.

— Și cu ce ne veți delecta astăzi? îl întrebă Lady Enid pe Profet.

— Prelegerea mea, răspunse Misysra cu gravitate, va trata problema porcului.

Una dintre trăsăturile simplității cu adevărat meritorii ale Profetului era aceea că niciodată nu sesiza vreo nepotrivire sau vreun element deplasat în textele și simbolurile arbitrare și disperate în jurul cărora își țesea teoriile dementiale. Lady Enid suportă șocul acestui neobișnuit subiect de dezbatere, fără să-și altereze expresia de înțeleaptă blândețe pe care o arbora din principiu când discuta cu asemenea oameni.

— Porcul, da, porcul constituie un subiect amplu, continuă Profetul, descriind curbe în aer cu brațul, de parcă ar fi mângâiat un specimen de frunte al rasei porcine. Și implică o sumedenie de subiecte adiacente. Mi se pare foarte ciudat faptul că voi, creștinii, râdeți și vă mirați că noi ne simțim pângăriți de porc. Noi și încă unul dintre popoarele Bibliei. Dar, de bună seamă, și voi, creștinii, considerați porcul drept o sursă de poluare, din moment ce l-ați transformat în cea mai uzuală formulă de exprimare a disprețului și dezgustului vostru. Exclamați: „E un porc!” și nu evocați, scumpa mea doamnă, numele altor animale mult mai detestabile. De pildă, nu exclamați: „E un aligator!”

— Înțeleg, îl aprobă Lady Enid. E extraordinar!

— Când sunteți nemulțumiți, continuă oratorul, încurajat și ațâțat, când sunteți nemulțumiți, să spunem, de o slujnică, nu-i spuneți „Iapă!”. Nu-i spuneți „Cămilă!”.

— O, nu! se apără Lady Enid cu seriozitate.

— Îi spuneți în engleza voastră colocvială: „Ești o scroafă!”, urmă Profetul triumfător. Și totuși, scumpa mea doamnă, acceptați acest porc gras și respingător, acest monstru al cărui simplu nume

murmurat îi va face pe vrăjmașii voștri să pălească, acceptați să vi-l apropiați până la limita extremă. Încorporați porcul în însăși substanța fapturilor voastre.

În sfârșit, Lady Enid începuse să manifeste puțină mirare în fața acestei descrieri a propriilor ei obiceiuri, iar Lady Joan îi dădu de înțeles Lordului Ivywood că ar fi preferabil ca oratorul să fie transferat în sfera legitimă a conferințelor sale. Ivywood îl conduse spre o sală mai spațioasă, cu șiruri de scaune în fața cărora se înălța un soi de amvon; pe cele patru laturi ale încăperii, se aflau mese lungi, încărcate cu tot soiul de aperitive și răcoritoare. Și, în mod tipic pentru ciudățenia și semiafectatul entuziasm al acelei lumi, pe una dintre mesele lungi se înșiruiau exclusiv mâncăruri vegetariene, în special orientale (ca o masă așternută în deșert, pentru un ermit indian cu gusturi capricioase), iar pe celelalte mese abundau pateul de vânat, homarii și șampania; mesele din urmă erau mult mai frecventate. Până și domnul Hibbs, care ar fi considerat mult mai degradant să intri într-o cârciumă decât într-o casă de toleranță, n-ar fi putut asocia noțiunea de degradare cu șampania Lordului Ivywood.

Conferința nu era exclusiv consacrată marelui și respingătorului porc, și cu atât mai puțin reuniunea. Lordul Ivywood, al cărui spirit asemănător cu un cuptor încins cocea întruna noi idei fanteziste care apoi se răceau, întărindu-se în crusta ambițiilor, dorea să provoace o dezbatere asupra regimului alimentar oriental în comparație cu cel occidental; și se gândise că Misysra ar fi cel mai nimerit să deschidă focul, cu o explicație a vetoului oriental față de carnea de porc și de alte grosolane mâncăruri preparate din carne. Își rezerva dreptul ca el să vorbească la urmă.

Într-adevăr, Profetul începu cu câteva dintre cele mai aiuristice brambureli ale sale. Îi informă pe cei de față că dumnealor, englezii, au nutrit întotdeauna o spaimă ascunsă și o oroare față de porc, în care au văzut un simbol ezoteric al răului. Ilustră această afirmație prin obiceiul englezilor de a desena, ținând ochii închiși, conturul unui porc. Lady Joan zâmbi; și totuși, se întrebă (cu o îndoială care în ultima vreme pusese din ce în ce mai puternic stăpânire pe ea) dacă afirmația Profetului era, într-adevăr, mult mai fantezistă decât numeroase alte afirmații făcute de oameni de știință; ca, de pildă, faptul că acea figură ornamentală și chiar frivolă, care este cavalerul de onoare la o nuntă, ar reprezenta rămășițele unor vechi căsătorii prin răpire. Misysra continuă arătând că zorii unei iluminări s-au ivit odată cu folosirea cuvântului „porcărie”, care continuă să exprime dezgustul față de „imaginea porcină”, dar e eliberat de spaimă, fiind asociat, mai curând, cu un dispreț și o îndoială rațională. „Verdeață”, rosti Profetul solemn. Și apoi, după o lungă pauză, enunță criptic: „Măreață!” Șuncă – speluncă.

Lady Joan zâmbi din nou; dar iarăși se întrebă dacă argumentele lui Misysra erau mai trase de păr decât cartea unui istoric pe care o citise recent și care încerca să demonstreze lipsa de popularitate a catolicismului în vremea Tudorilor prin apariția expresiei „hocus pocus”.

Oratorul se pierdu într-un amețitor labirint filologic, căutând să facă legătura între păcatele roșii primare din primele pagini ale Genezei și cuvântul „șuncă”. Și din nou se întrebă Joan dacă spusele lui erau mult mai abracadabrante decât atâtea lucruri pe care le auzise despre Omul Primitiv, din partea unor persoane care nu-l văzuseră niciodată.

Conferențiarul sugera că irlandezii fuseseră transformați în păzitori de porci pentru că erau o castă inferioară și josnică, servii saxonilor care disprețuiau porcul. Și Joan gândi că nici această afirmație nu era mai prejos decât cea făcută cu câțiva ani în urmă de bătrânul și bunul lor arhidiacon care-l determinase pe un irlandez bine cunoscut de ea să cânte la pian *Shan Van Voght* și apoi să sfârșame instrumentul.

Joan Brett fusese cam îngândurată în ultimele câteva zile. Pe de o parte, din pricina scenei din turn, când descoperise la Philip Ivywood o coardă sensibilă și artistică, de existența căreia nu-și dăduse seama până atunci; pe de altă parte, o îngrijorau veștile despre sănătatea mamei ei, care, deși nu erau propriu-zis alarmante, o făceau să simtă, virtual, cât era de singură pe lume. În toate ocaziile de până atunci, conferențiarul nebun, care perora acum la amvon, o amuzase. Astăzi însă, simțea nevoia ciudată de a-l analiza, de a căuta să înțeleagă cum e posibil ca un om să fie atât de coerent și de convins și, în același timp, atât de departe de adevăr. În vreme ce-l asculta cu atenție, privindu-și mâinile încrucișate în poală, se gândi că începe să înțeleagă.

Conferențiarul se străduia să demonstreze că „imaginea porcină” fusese folosită de-a lungul întregii istorii și literaturi engleze numai ca un semn de dispreț. Și, ca să fim dreپți, cunoștea o sumedenie de lucruri din istoria și literatura engleză; mult mai multe decât cunoștea ea, mult mai multe decât cunoșteau aristocrații din jurul ei. Dar își dădu seama că, de fiecare dată, faptul pe care-l cunoștea el era fragmentar, neesențial; și, tot de fiecare dată, ceea ce nu cunoștea el era tocmai adevărul care se ascundea îndărătul faptului. Și, iarăși, ceea ce nu cunoștea el erau atmosfera, tradiția. Se surprinse sortând exemplele, de parc-ar fi adunat puncte pentru un act de acuzare.

Misysra Ammon știa, ceea ce aproape niciunul dintre englezii de față n-ar fi știut, că Richard al III-lea fusese numit „porc mistreț” de un poet din secolul al XV-lea și „porc sălbatic” de un poet din secolul al

XVIII-lea. Dar ce nu cunoștea el era legătura dintre vânătoare și heraldică. Nu știa (ceea ce Joan sesiză instantaneu, deși niciodată până atunci nu se gândise la asemenea lucru) că animalele curajoase și greu de ucis erau considerate, în vremea cavalerilor, drept animale nobile. Așadar, mistrețul era un animal nobil; și un furnizor de panașe pentru nobilii căpitani. Misysra încerca să demonstreze că Richard fusese numit porc numai după ce-a zăcut transformat în halci reci, în urma dezastrului de la Bosworth.

Misysra Ammon știa, ceea ce aproape niciunul dintre englezii de față n-ar fi știut, că niciodată nu existase o persoană cu numele de Lord Bacon¹⁴. Denumirea era un pseudonim al Lordului Verulam sau al Lordului Sf. Albans. Dar ceea ce nu știa el era exact ceea ce Joan știa (deși niciodată nu-i trecuse prin minte până în acea clipă), și anume că, pentru posteritate, un titlu nobiliar nu are nici o semnificație, pe când un pseudonim e un lucru care rămâne. Bacon fusese un gentleman, și numele care a rămas este cel de Bacon, indiferent de titlul nobiliar pe care l-o fi avut. Dar Misysra încerca să arate cu seriozitate că „Bacon” era o poreclă injurioasă care i se dăduse într-o perioadă când își pierduse popularitatea sau după căderea sa.

Note:

¹⁴ Engl. *bacon* – „slănină”.

Misysra Ammon știa, ceea ce aproape niciunul dintre englezii de față n-ar fi știut, că poetul Shelley avea un prieten care se numea Hogg¹⁵ și care, într-un anumit prilej, l-a trădat în mod grav. Ce încerca el să demonstreze era că omul fusese poreclit Hogg pentru că îl trădase pe Shelley. Și aducea drept argument faptul că și un alt poet, aproape contemporan, fusese poreclit „Hogg”. Ceea ce nu știa el era întocmai ceea ce știuse Joan dintotdeauna, fără să știe că știe. Anume: caracterul celor implicați, tradițiile unor aristocrați ca Shelley sau ale unor periferici ca Ettrick Shepherd.

Oratorul încheie cu un pasaj de o impenetrabilă obscuritate despre porcii de mare și despre porcelanuri, pasaj pe care Joan nici nu cuteză să încerce măcar a-l înțelege. Dacă Misysra nu voise cumva să spună că, într-o bună zi, regimul nostru alimentar va deveni atât de rafinat încât vom mânca porcelan, atunci Joan nu știa ce altceva ar fi vrut să spună.

„Oare Philip Ivywood poate să creadă în asemenea lucruri?”, se întrebă ea; și, chiar în acel moment, Philip Ivywood se ridică în picioare.

Asemenea lui Pitt sau Gladstone, poseda o elocință și o dicțiune de o perfecțiune clasică, cuvintele se rostogoleau și se desfășurau, aranjându-se în ordine, la locurile lor, ca niște ostași bine disciplinați

într-o coloană în marș. Joan nu întârzie să observe că tocmai ultima frază a conferinței, obscură și monstruoasă cum i se păruse ei, îi oferise lui Ivywood exact introducerea de care avea nevoie. Ba chiar, Joan căpătă convingerea că sfârșitul prelegerii fusese aranjat dinainte.

— Mi-e proaspăt în minte faptul, deși nu e necesar să vă încărcăți și dumneavoastră memoria cu așa ceva, începu Lordul Ivywood, că, atunci când mi-a revenit misiunea de a-l preceda pe admiratul conferențiar, căruia acum am privilegiul de a-i succeda, am făcut o sugestie care, oricât ar fi fost de simplă, putea să pară multora dintre dumneavoastră drept paradoxală.

Am afirmat sau am sugerat ideea că religia lui Mahomed este, într-un anumit sens, o religie a progresului. Această aserțiune vine în asemenea măsură în contradicție nu numai cu prejudecățile istoriei, dar și cu platitudinile opiniei publice, încât nu mă voi mira și nu voi protesta dacă va trebui să treacă o bună bucată de timp până să pătrundă și să se sădească în cugetele auditorilor englezi. Cred însă, doamnelor și domnilor, că această bucată de timp va fi acum mult scurtată, datorită remarcabilei prelegeri pe care ne-a fost dat s-o ascultăm astăzi. Căci atitudinea Islamului față de mâncare ne oferă o admirabilă ilustrare a tendinței sale spre o purificare progresivă, așa cum reiese, de altfel, și din exemplul, mai bine cunoscut, al atitudinii sale față de băutură.

Note: ¹⁵Engl. *hog*- „porc”.

Și constituie totodată o ilustrare a acelui principiu pe care m-am hazardat să-l numesc „Principiul Semilunii”, adică principiul creșterii perpetue către o perfecțiune implicită și infinită.

Marea religie musulmană nu interzice consumul mâncărurilor preparate din carne. Dar, conform acelui principiu al creșterii continue care este însăși esența sa, ne arată calea către o perfecțiune poate încă nu pe deplin accesibilă naturii noastre; ni s-a indicat exemplul limpede și puternic al primejdiilor implicate de consumul cărnii; s-au înfățișat în fața privirilor noastre respingătoarele stârvuri de animale, în chip de avertisment și de simbol, în procesul treptat al evoluției umanității de la un mod grosolan și sangvin de alimentație către unul mai elevat, semiții sunt cei care au arătat calea. Și au făcut acest lucru aruncând o simbolică anatemă asupra fiarei tipice, asupra fiarei fiarelor. Cu acel instinct al misticului autentic, semiții au înlăturat de pe mesele ospetelor noastre carnivore creatura care atinge cele două corzi sensibile ale înaltei etici vegetariene. Porcul este creatura care, prin neajutorarea sa, ne solicită mila și, prin urâtenia, sa ne stârnește repulsia.

Ar fi greșit să afirmăm că nu se ivesc încă dificultăți, provenite din nivelul diferit al evoluției morale atinse de felurile rase. Astfel, se

spune mereu, și asemenea afirmații nu se fac fără un temei faptic sau rațional, că discipolii Profetului, care s-au specializat în artele războiului, au avut diferențe, nu întotdeauna amicale, cu hindușii din India care s-au specializat în artele păcii. Tot astfel, trebuie să mărturisim că hindușii au înregistrat față de Islam un avans în ce privește consumul cărnii, la fel de important ca și avansul înregistrat de islamism față de creștinism în ce privește consumul alcoolului. Dar, doamnelor și domnilor, trebuie să ne amintim, mereu și mereu, că toate informațiile pe care le deținem cu privire la unele conflicte dintre hinduși și musulmani ne-au parvenit prin canale creștine; așadar, trebuie supuse îndoielii. Dar, ca să revenim la subiectul nostru, chiar și din aceste fapte rezultă limpede primejdiile la care ne expunem desconsiderând avertismentele implicate de acel veto asupra cărnii de porc. Nu era cât pe-acți să ne scape din mâini un întreg imperiu pentru că palmele noastre sunt unse cu sevă de vită? Și fântâna din Cawnpore nu s-a umplut cu sânger, în loc de apă, pentru că n-am ascultat de înțelepciunea orientală care spune că n-ai voie să verși sângele unui animal sacru?

Dar, dacă ne propunem să ne însușim, oricât de gradat, repulsia față de carne, așa cum ordonă budismul și recomandă islamismul, cei care detestă însăși ideea progresului ne vor întreba: „Până la ce limită? Stridii putem mânca? Dar ouă? Dar lapte?” La aceste întrebări voi răspunde: Da, puteți mânca. Puteți mânca sau bea tot ce este esențial pentru stadiul de evoluție pe care l-ați atins, atâta timp cât vă îndreptați neabătut spre un ideal de viață trupească mai curată și mai elevată. Dacă mi-aș putea îngădui să vorbesc ușuratic despre un asemenea subiect, adăugă el cu gravitate, v-aș spune: „Mâncați șase duzini de stridii astăzi; dar vă sfătuiesc ca mâine să le reduceți la cinci”. Cum altfel s-a putut realiza vreodată progresul în chestiuni de ordin public sau privat? Oare canibalii din vremurile străbune n-ar fi surprinși azi în fața distincției pe care o facem noi între oameni și animale? Toți istoricii îi cinstesc pe hughenoți și pe marele prinț hughenot, Hernie al IV-lea. Nimeni nu va cuteza să afirme că dorința acestuia, ca fiecare francez să aibă o găină în oală, nu a însemnat, la acea vreme, o aspirație înaltă. Și nu afișăm o lipsă de respect față de el dacă noi, astăzi, ridicându-ne la un nivel mai înalt și privind prin prisma unor orizonturi mai largi, ne gândim nu la om, ci la găină. Și acest august marș al adevărilor trece pe lângă personalități mai marcante decât Henric de Navarra. Voi acorda întotdeauna un loc de cinste, așa cum face și islamismul, acelei figuri, mitice sau nu, de care se leagă întemeierea creștinismului. Și nu am nici un dubiu că parabola, de altfel incredibilă și revoltătoare, care descrie scufundarea unei turme de porci în mare, n-a fost decât o alegorie menită să releve înțelegerea sa precoce că un spirit malefic sălășluiește în animalele

care ne ispitesc să le devorăm. Nu mă îndoiesc că povestea fiului risipitor care și-a lepădat păcatele printre porci constituie o ilustrare în plus la marea teză înfățișată de Profetul Lunii. Dar și de astă dată progresul și relativitatea își croiesc implacabil drum; sunt sigur că nu puțini dintre noi s-au înălțat azi până la punctul de a regreta că bucuria întoarcerii fiului risipitor a trebuit să fie mânjită de vaietele unui vițel.

În rest, cel care încă se întreabă încotro ne îndreptăm noi dă dovadă că nu cunoaște semnificația cuvântului „progres”. Dacă vom ajunge în cele din urmă să trăim doar din lumină, cum se spune că face cameleonul, sau dacă vom ajunge la vreo descoperire cosmică, așa cum recent a fost descoperit radiumul, o minune care să ne îngăduie transmutarea metalelor înseși în carne, fără a trebui să sfâșiem sângeros carcasa ce adăpostește viața, atunci ne vom orienta pe loc cum să procedăm și cum să ne comportăm. Deocamdată, e suficient pentru noi că am ajuns la stadiul spiritual în care, cel puțin, nu vedem ochii plini de reproș ai capului pe care-l retezăm; și ierburile pe care le culegem nu au glas, ca mătrăguna, pentru a țipa împotriva cruzimii noastre.

Lordul Ivywood se reaseză pe scaun, în timp ce buzele-i incolore continuau să se miște. În urma unui aranjament prealabil, domnul Leveson dădu citire unei moțiuni privind vegetarianismul. Domnul Leveson era de părere că la originea vegetarianismului stătea acel veto dat de evrei și de musulmani cărnii de porc. Gândea că acesta a fost primul pas mare și arăta cât de progresistă poate fi o credință. Mai era de părere că așa-zisele persecuții suferite de hinduși din partea musulmanilor fuseseră mult exagerate; credea că experiența Angliei în ce privește revoluția din India dovedea că englezii nu prea țin seamă de sentimentele orientalilor în asemenea chestiuni. Mai credea că vegetarianismul constituie, din unele puncte de vedere, un pas înainte față de creștinismul ortodox. Mai credea că trebuie să fim pregătiți pentru noi pași înainte; după care se așează din nou. Și, cum repetase cu exactitate, punct cu punct, tot ce spusese Lordul Ivywood, e inutil să mai arătăm că acest nobil orator l-a felicitat la urmă pe domnul Leveson pentru curajul și originalitatea strălucitului său discurs.

La un semn de asemenea prestabilit, Hibbs In-Orice-Caz se ridică în picioare, cu un aer cam năuc, ca să susțină moțiunea. Hibbs se mândrea, în general, că nu se lungeste la vorbă, cel puțin în ce privește exprimarea orală. Nu era un orator, așa ca Brutus. Numai când se afla cu condeii în mână, într-un birou ticsit de lucrări de referință, se trezea în el acel sentiment de confuză responsabilitate, care constituia unica plăcere a vieții lui. Dar de astă dată a fost mai sclipitor că de obicei; în parte, pentru că-i plăcea să se știe în casa unui lord; în parte, pentru că niciodată până atunci nu mai gustase

șampanie și simțea că i se potrivește de minune; în parte, pentru că vedea în tema progresului un nemărginit prilej de a despica firul în paisprezece.

— în orice caz, începu Hibbs cu o tuse solemnă, oricare ar fi părerea noastră în legătură cu vechea impresie că musulmanii ar fi avut regretabile conflicte cu budiștii, nu încape nici o îndoială că întreaga răspundere îi revine bisericii creștine. Dacă Bisericile Libere ar fi fost mai ferme și ar fi acționat în sensul indicat de domnul Opalstein, n-am mai fi auzit nici un cuvânt despre conflictele dintre o credință și alta.

Așa cum stăteau însă lucrurile, urmă el, nu se putea gândi decât la Napoleon. Aceasta era părerea lui, atât cât valora ea. Dar nu se temea să afirme, cu orice preț, și chiar în acel loc și în acea companie, că problema vegetației asiatice fusese mult prea puțin dezbătută de Conferința Wesleyană. Firește, el ar fi fost ultimul care să susțină că vina acestei omisiuni revenea cuiva anume. Cunoșteau cu toții, foarte bine, meritele doctorului Coon. Știau cu toții, la fel de bine ca și el, că nu exista un lucrător mai asiduu pentru cauza progresului decât fusese Charles Chadder. Dar adeseori puteai lua drept o lipsă de tact ceea ce în realitate nu era o lipsă de tact; și asemenea lucru se întâmplase destul de frecvent în ultima perioadă. E foarte bine să vorbești despre cafea, dar trebuie ținut seamă, fără să vrem a-i supăra pe prietenii noștri canadieni, căroră le suntem atât de îndatorați, că toate astea Srau petrecut înainte de 1891. Nimeni nu dorea mai puțin ca el să-i jignească pe prietenii noștri ritua-liști, dar nu șovăia să afirme că întrebarea în legătură cu ei era o întrebare care trebuia pusă; și, cu toate că, fără îndoială, dintr-un anumit punct de vedere, țapii...

Lady Joan se foi nervoasă în scaun, de parc-ar fi străbătut-o subit un junghi dureros. Și, într-adevăr, simțise brusc durerea cronică, recurentă, a vieții ei. Era curajoasă în fața durerilor fizice, așa cum sunt cele mai multe dintre femei, chiar și cele care trăiesc în lux; dar chinul care revenea din când în când, torturând-o, era cel căruia filosofia i-a dat numeroase denumiri: dar niciuna dintre ele nu e mai filosofică decât „Plictiseala”.

Simțea că nu-l mai poate suporta nici un minut în plus pe domnul Hibbs. Simțea că o să moară pe loc dacă mai aude și despre țapi, fie dintr-un anumit punct de vedere, fie din toate punctele de vedere. Se ridică ușor de pe scaun și se strecură după colț, ca și cum s-ar fi îndreptat spre una dintre mesele cu răcoritoare din aripa nouă. Curând se pomeni în noul apartament oriental, acum complet finisat; dar nu luă nici o băutură răcoritoare, deși se găseau și aici măsuțe încă bine garnisite. Se trânti pe un divan și-și lăsă privirile să lunece spre camera de basm a turnului, în care Ivywood o lăsase să întrevadă

că și el jinduia după frumusețe și după calm. Da, avea și el o poezie a lui; o poezie cu totul nepământească; poezia lui Shelley mai curând decât cea a lui Shakespeare. Visul lui despre turnul fermecat era o realitate: îți dădea, într-adevăr, impresia de capăt al lumii; părea să-i spună lui Joan că, până la urmă, există întotdeauna un liman de seninătate și de pace.

Tresări și se ridică pe jumătate, rezemându-se în cot, apoi izbucni în râs. Un câine, cu o înfățișare grotescă, dar familiară, veni spre ea lipăind. Joan se înalță ca să-l ridice în două labe. Își înalță și capul; și văzu ceva care, într-un sens creștin și catastrofic, semăna cu sfârșitul lumii.

▫ *Capitolul XII* ▫

Vegetarianism în pădure ▫

Era foarte tipic pentru Humphrey Pump să frigă bureți într-o tigaie (găsită pe plajă). Fără să fi pretins că avea o minte șco-lită, Pump era un fel de om de știință pe care știința, spre ghinionul ei, îl scăpase. Era un naturalist englez de modă veche, ca Gilbert White sau chiar ca Izaak Walton, care nu învăța lucrurile într-o manieră academică, așa ca un profesor american, ci le știa mai curând din instinct, ca un indian din America. Și orice adevăr descoperit de un om în calitate de om de știință diferă oarecum de adevărul descoperit de om în calitate sa de simplu om, pentru că familia, prietenii, obiceiurile, caracteristicile sociale s-au infiltrat adânc în structura lui, înainte de a-și fi putut însuși măcar vreo teorie. De pildă, orice eminent botanist v-ar putea spune, la o întrunire a Societății Regale, că există și bureți comestibili, în afară de ciuperci și de trufe. Dar mult înainte de a fi fost botanist, și mai ales botanist eminent, pornise, ca să spunem așa, doar de la nivelul ciupercilor și al trufelor. Simțise el, într-un fel, că acestea sunt cu adevărat bune de mâncat, și anume că ciupercile constituie un lux mai moderat, la îndemâna claselor de mijloc, în timp ce trufele sunt un lux costisitor, potrivit pentru mesele bogătașilor. Dar vechii naturaliști englezi, dintre care Izaak Walton a fost poate primul, iar Humphrey Pump poate cel din urmă, au pornit în multe cazuri de la capătul invers: au descoperit prin proprie experiență (și adeseori o experiență dezastruoasă) că unele criptogame sunt bune de mâncat și altele sunt otrăvitoare, dar că cele din prima categorie alcătuiesc majoritatea. Așadar, un om ca Pump nu se speria de o ciupercă de pădure, cum nu s-ar fi speriat de un animal. Nu pornea de la premisa că o vegetație cenușie sau purpurie încolțită pe o piatră trebuie să fie neapărat otrăvitoare, după cum nu-și pusese o clipă întrebarea dacă nu cumva câinele care venise la el din inima pădurii o fi fost turbat. Cele mai multe ciuperci îi erau cunoscute, iar pe cele necunoscute le trata cu o prudență rațională; dar pentru el întregul neam al acestor spiriduși silvestrici într-un picior și cu glugă-n cap era un prieten al omului.

— Vezi tu, îi spunea el amicului său, Căpitanul, nu-i chiar așa de rău să mănânci verdețuri, atâta timp cât știi ce sunt și le mănânci după pofta inimii. Dar cu nobilii lucrurile stau altfel și legumele nu li se potrivesc din două motive. În primul rând, ei n-au fost niciodată nevoiți să ronțăie un morcov sau un cartof, pentru că nu aveau nimic altceva de-ale gurii în casă; nu știu ce-i aia să-ți fie poftă de-un morcov așa cum îi este poftă măgarului ăstuia. Ei știu numai că rolul legumelor e acela de garnitură la carne. Știu că trebuie să mănânci

rață pe varză; și când devin vegetarieni nu se gândesc decât la varză fără rață. Știu că se mănâncă homar cu salată; și când devin vegetarieni nu se pot gândi decât la salată fără homar. Dar cel de-al doilea motiv e mai rău. Mulți oameni cumsecade de prin părțile astea, și mult mai mulți încă din nord, își procură foarte rar carne. Dar, când o obțin, se reped la ea și o înfulecă asemenea unor căpcăuni. Cu nobilii însă, lucrurile stau altfel. Celui dintre ei căruia nu-i place să mănânce carne nu-i place, de fapt, să mănânce nimic. Ai de se numesc vegetarieni și care se duc în casa lui Ivywood sunt exact ca vaca de lapte care și-ar propune să trăiască dintr-un fir de iarbă pe zi. Tu și cu mine, Căpitane, am fost cu adevărat vegetarieni de câțva timp încoace, ca să cruțăm brânza; și nu ne-a venit prea greu, pentru că am mâncat legume după pofta inimii.

— E mai ușor să fii vegetarian ca să cruți brânza decât să fii antialcoolic, ca să cruți butoiul, răspunse Dalroy. Dar n-am să neg că mă simt mult mai bine așa. Antialcoolismul nu mă supără, numai pentru că știu că-l pot întrerupe oricând îmi vine chef. Și acum, că stau să mă gândesc, adăugă el cuprins de unul dintre accesele lui de energie animalică, dacă-i vorba să fiu vegetarian, de ce naiba nu beau? De ce să mă feresc de băutură, care-i pur vegetariană? De ce să nu absorb vegetalele în însăși esența lor, ca să spun așa? Vegetarienii adevărați trebuie, fără îndoială, să bea numai vin și bere, băuturi din vegetale pure, și nu să-și umple damigenele cu sânge de taur și de elefant, cum presupun că fac mâncătorii de carne. Ce ți s-a întâmplat?

— Nimic, răspunse Pump. Mă uitam după cineva care de obicei își face apariția pe la vremea asta. Probabil că azi am fost eu mai iute la gătit.

— Cin' te vede n-ar spune una ca asta, răspunse Căpitanul. Dar să ne-ntoarcem la ideea mea: ingerarea de băuturi din fructe și cereale bine fermentate constituie un triumfal vegetarianismului. Vai, dar e o idee măreață! Aș putea compune un cântec pe asemenea idee! Ca, de pildă:

O să mă găsiți bând rom de zor, Ca marinarul pe vapor, Și bere o să beau ca un german. Și o să dau de dușcă ginul Până când o să-mi fac preaplinul, Fiindcă sunt strict vegetarian.

— Vai! Dar e o adevărată mină de extaz liric și de iluminări spirituale. Și poate îmbrățișa sute de aspecte! Ia să vedem, cum ar putea să sune strofa a doua. Ceva, de pildă, cam așa:

Am ras tot vinul din butoi Și am jucat și-un tontoroi, Iar polițistului i-am spus: „Mârlan!”

Când fluieram mai suav ca o mierlă, Dânsul m-a invitat la gherlă, Fiindcă sunt strict vegetarian.

— Cred, într-adevăr, că din ideea asta poate rezulta ceva foarte instructiv pentru specia umană... Hello! Pe ăsta-l așteptai?

Patruredul Quoodle se ivi din pădure ceva mai târziu decât obișnuia să vină și, cu un aer preocupat, își luă în primire locul, lângă piciorul stâng al lui Humphrey.

— Ce mai spui, bătrâne? i se adresă Căpitanul. S-ar zice că ți-am căzut cu tronc la inimă. Mă îndoiesc, Hump, că la conac au grijă de el așa cum se cuvine. Nu vreau să-l vorbesc de rău pe Ivywood, Hump. N-aș vrea ca pe lumea cealaltă spiritul lui să poată cere vreodată socoteală spiritului meu pentru vreo calomnie meschină. Vreau să fiu drept față de el, pentru că-l urăsc de moarte și pentru că mi-a răpit însăși rațiunea mea de viață. Dar, ținând seama de toate acestea, cred că afirm un lucru pe care l-ar recunoaște și el (pentru că are o judecată limpede), când spun că niciodată n-ar fi în stare să înțeleagă un animal. După cum n-ar fi în stare să înțeleagă calitățile de ordin animalic dintr-un om. Până în ziua de azi, Hump, nu și-a dat seama că văzul și auzul tău sunt mai ascuțite decât ale lui. Și nu știe că sângele meu circulă mai iute decât al lui. Așa se explică faptul că se înconjoară de tot felul de oameni, unul mai extraordinar ca altul: niciodată nu se uită la ei așa cum ne uităm tu și cu mine la câinele ăsta. La conferința aceea cu turcii, era un tip care-și spunea Gluck și care (cred că datorită influenței lui Ivywood) se părea că reprezintă Germania. Dragul meu Hump, era un om de care un gentilom ca Ivywood n-ar fi trebuit să se apropie nici măcar cu vârful lopeții de la barcă. Nu din cauza rasei lui, dacă măcar aparținea vreunei rase, ci din cauza felului de om care era. Un levantin grosolan, vulgar, un agent informator și un turnător – dar, Hump, nu trebuie să-ți ieși din fire. Te implor, Hump, controlează-ți obiceiul ăsta de a-ți ieși din fire ori de câte ori auzi vorbindu-ți-se de oameni de soiul ăsta. N-ai decât să recurgi și tu, Hump, la consolarea poeziei, așa cum te-am mai învățat.

Am cunoscut un doctor Gluck, Cu-apucături de eunuc, N-avea nimic de arian; Așa încât i-am servit lui Porția mea de piept de pui. Căci eu sunt strict vegetarian.

— Dacă ești cu adevărat, replică Humphrey Pump, atunci vino și mănâncă-ți ciupercile. Cele cu pălărie albă pot fi mâncate reci – chiar și crude. Dar alea cu pete sângerii trebuie fripte.

— Ai dreptate, Hump, răspunse Dalroy, așezându-se la masă cu aerul omului lacom și pofticios. Nu mai scot o vorbă, tac! Așa cum spune și poetul:

Când sunt la club păstrez tăcere; La cârciumă tac de plăcere. Tac și pe-un pisc himalayan; Gura mi-e astupată căci înghit Fasole adunată pe-un vârful de cuțit, Fiindcă sunt strict vegetarian.

Începu să mănânce cu poftă, dădu gata o porție imensă într-un timp record, după care aruncă o privire de dor și melancolie către butoi; apoi sări din nou în picioare. Înșfacă firma hanului din locul în care zăcea, rezemată de căsuța ca un decor de pantomimă, și o înfipse ca pe un far în pajiștea de lângă el. Pe urmă începu iar să cânte, cu un glas și mai tunător:

Lord Ivywood struguri poate să taie, Să strângă și să-nalțe claie, E privilegiul lui de suzeran. Dar...

— Știi, i se adresă Hump, care tocmai își isprăvise și el prânzul, am început să mă satur de melodia asta.

— Să te sature, zău? strigă irlandezul cu indignare. Atunci am să-ți cânt un cântec mai lung, pe-o melodie și mai plicticoasă, despre alți și alți vegetarieni; ba ai să mă admiri și dansând. Am să dansez până ce-or să-ți dea lacrimile și ai să-mi oferi jumătate din împărăția ta, numai să încetez; dar eu am să-ți cer să-mi oferi capul domnului Leveson la tigiaie. Căci află că-ți voi cânta un cântec oriental, care celebrează toanele unui vechi sultan din Babilon și care trebuie dansat în palate de ivoriu, în foșnet de palmieri și acompaniament de *bulbul*.

Și începu să urle un alt cântec compus de el, despre vegetarieni:

Nabucodonosor, mândrul Iudeei rege, Din toanele lui făcea întruna lege. Se tăra-n patru labe, marele satrap Cu iarbă în gură și coroana pe cap Și cânta tra-li-lu-li-la et caetera.

Dar cei care urmau cărarea bătrânească Gândeau că este vorba de-o pedeapsă cerească. Căci pe-un avangardist lumea nu-l înțelege, Cum nu-l înțelegea pe al Iudeei rege.

În timp ce-și cânta versurile, Dalroy începu să danseze de jur-împrejur, ca o balerină: o siluetă uriașă și grotescă în lumina asfințitului, fluturând firma hanului deasupra capului. Quoodle deschise larg ochii și-și ciuli urechile, părând extrem de interesat de aceste extraordinare piruete. Deodată, cu una dintre acele bruște schimbări de atitudine care îi transfigurează uneori chiar și pe câinii cei mai sedentari, Quoodle hotărî că dansul lui Dalroy era o joacă; și se porni să latre și să țopăie în jurul dansatorului, executând salturi atât de înalte, de parc-ar fi vrut să se repeadă la beregata lui. Dar, cu toate că acest om al mării știa mai puține despre câini decât oamenii de la țară, cunoștea destule (ca și în alte domenii, de altfel) încât să nu se sperie; iar vocea pe care cânta ar fi putut acoperi și urletele unei haite de lupi.

Lordul Foulon cel negru, cel de Francez măcelărit, Gâdea și el întruna că epoca și-a depășit, în loc de pâine, iarbă francezilor le-a dat, Iar ei vârât-au iarbă în capul lui tăiat, Cântând tra-li-lu-li-la et caetera.

Pe-altarul trufiei el s-a sacrificat Și-atâți alți oameni trufași la fel au

sucombat. Omul ce vremea lui vrea să o depășească Va ispăși în patimi trufia omenească.

Și Simeon Scuddler din Mâine, cel de pe Styx, A-ncercat să-i trateze la marele fix Pe-irlandezii ce trudeau la căile ferate, Servindu-le doar iarbă și-apă pe săturate. Cântând tra-li-lu-li-la et caetera.

Dar gusturile-s subiective; nu le-a plăcut iarba la oală Și pe Scuddler l-au tăvălit în fulgi de găscă și în smoală.

Profeții-au fost întotdeauna huiduiți; și asta e o lege, Ca Nabucodonosor, mândrul Iudeei rege.

Purtat de un elan neobișnuit chiar și pentru el, Dalroy avansase, tot dansând, prin măraciniș până la jungla de bălării care crescuse în jurul capelei năruite. Iar câinele pe deplin convins acum că nu era vorba de un joc, ci de o expediție, alerga în fața lui lătrând, pe cărarea despicate în hățiş de propriile sale labe. Înainte ca Patrick Dalroy să-și fi dat seama ce face sau înainte de a-și fi amintit măcar că ținea încă în mână caraghioasa firmă de han, se trezi în fața porțiței deschise a unui soi de turn strâmt, în colțul unei clădiri pe care, oricât s-ar fi străduit, nu-și putea aminti s-o mai fi văzut vreodată. Quoodle sări pe dată patru-cinci trepte de pe scara întunecoasă dinăuntru, apoi se opri, ciulindu-și din nou urechile și uitându-se îndărăt să vadă dacă vine și partenerul lui de expediție.

Uneori se poate spune că împrejurările cer prea mult din partea unui om. Dacă-i așa, asta ar fi însemnat să se ceară prea mult din partea lui Patrick Dalroy, dacă ne-am fi așteptat să nu accepte o asemenea excentrică invitație. Înfigând în grabă greoaia firmă de lemn în desișul de iarbă și măracini, își îndoi grumazul uriaș și-și strânse umerii ca să încapă pe porțița îngustă, după care porni să urce scara. Era un întuneric de tăiat cu cuțitul și numai după ce coti de două ori pe spiralele scării în melc, zări o lumină în fața lui. Apoi văzu o spărtură mare în zid, la fel de colțuroasă ca gura unei peșteri din Cornwall. Mai era și foarte joasă, încât întâmpină greutatea ca să-și strecoare carcasa masivă prin ea; dar câinele sărise înăuntru cu aerul cuiva care străbate un drum foarte familiar și se oprise din nou să vadă dacă Dalroy îl urmează.

Dacă s-ar fi pomenit în interiorul unei locuințe obișnuite, irlandezul s-ar fi căit pe dată de escapada lui și ar fi făcut cale întoarsă. Dar se trezi într-un decor cum ochii lui nu mai văzuseră niciodată și pe care mintea lui nici nu și l-ar fi putut închipui. Prima sa senzație a fost aceea că pătrunsese în cele mai tainice încăperi ale unui castel dintr-un vis. Toate camerele păreau să se alcătuiască la nesfârșit una din cealaltă și să se topească una în cealaltă, așa ca poveștile din *O mie și una de nopți*. Și ornamentația părea desprinsă din aceeași tradiție: opulentă și scânteietoare, totuși lipsită de viață și

înghețată! S-ar fi zis că un palat de purpură se ivea din interiorul unui palat de smarald, și un palat de aur din interiorul palatului de purpură. Ușile ciudat traforate sau grilajele forjate dintre încăperi aveau contururi unduitoare, ca valurile unei mări legănate; și, din cine știe ce pricină (poate printr-o asociație cu răul de mare), toată această splendoare i se părea vag malefică: de parc-ar fi fost galeriile sfredelite și răsucite din palatul Regelui Viermilor.

Dar încercă și o altă senzație, pe care n-ar fi putut-o analiza: aceea că ar fi fost o muscă plimbându-se pe un tavan sau pe un perete. Să fi fost Grădinile Suspendate ale Babilonului care-i reveneau în imaginație sau Castelele de la răsărit de Soare și de la apus de Lună? Apoi își aduse aminte că odată, în copilărie, când fusese bolnav, își ținuse vreme îndelungată ochii ațintiți pe un zid tapetat cu o hârtie orientală, pe care șerpuiau nesfârșite șiruri de coridoare viu colorate, goale, fără început și fără de capăt, scurgându-se sinuos la infinit. Își aminti că o muscă se plimba de-a lungul uneia dintre fâșiile paralele; și, în imaginația lui de copil, încolțise părerea că toate acele coridoare moarte prindeau viață pe măsură ce le străbătea musca.

— Pe Dumnezeu meu! strigă el. Mă întreb dacă nu cumva ăsta-i în sfârșit adevărul despre Orient și Occident. Anume că opulența Orientului oferă întreaga ambianță necesară aventurii, în afară de omul care să o poată trăi. Asta ar explica de minune și tradiția cruciadelor. Poate că la asta s-a gândit Dumnezeu când a creat Europa și Asia. Ei furnizează decorul, și noi personajele. Mă rog, oricum, în momentul de față, în acest palat asiatic fără de sfârșit, s-au rătăcit trei elemente dintre cele mai puțin asiatice: un câine nostim, o sabie dreaptă și un irlandez.

Dar, pe măsură ce parcurgea șirul telescopic de culori tropicale, se simțea animat de acea cruntă libertate fatalistă a eroilor (sau, să spunem mai curând, a trădătorilor?) din *O mie și una de nopți*. Era pregătit să înfrunte orice imposibilitate. N-ar fi fost deloc surprins dacă dintr-una din urnele de porțelan aflate în colțuri ar fi văzut despletindu-se o serpentină de fum albăstrui sau gălbui, exalat de cine știe ce ulei vrăjitoresc aflat înăuntru. N-ar fi fost deloc surprins dacă pe sub o draperie grea sau pe sub o ușă închisă s-ar fi prelins o șuviță de sânge sau dacă un sclav negru, lipsit de grai, drapat în veșminte albe, s-ar fi ivit de după o ușă, cu un arc mortal în mână și cu aerul că și-a împlinit misiunea. Nu ar fi fost surprins dacă ar fi pătruns pe negândite în camera tăcută a unui sultan adormit, pentru a cărui deșteptare ar fi plătit cu viața. Și totuși, ceea ce a văzut cu adevărat, l-a surprins foarte tare; și când a văzut ce-a văzut, a fost convins că rătăcește prin labirintul închipuirii sale. Căci ceea ce a văzut era tocmai visul visurilor lui.

Ceea ce a văzut el era totuși mai potrivit cu acest interior oriental decât oricare altă plăsmuire a minții lui. Pe un divan cu perne portocalii și roșii ca sângele, zăcea întinsă o femeie de o frumusețe răpitoare, cu o piele măslinie de arăboaică, care putea perfect să fie o prințesă din *O mie și una de nopți*. Dar, în realitate, nu potrivirea ei cu decorul, ci mai curând nepotrivirea ei cu decorai făcu să-i sară inima din piept. Nu nota ei străină, ci nota familiară făcu să i se taie picioarele.

Câinele însă o porni spre ea în galop; iar prințesa de pe divan îl întâmpină cu căldură, înălțându-l pe labele scurte din spate. După care ridică privirile; și păru să se fi prefăcut în stană de piatră.

— *Bismillah*, i se adresă curtenitor călătorul oriental, fie ca umbra ta să nu se împruțineze niciodată – și nici să nu se lățească, cum ar spune o doamnă. Conducătorul celor dreptcredincioși mi-a încredințat mie, cel mai puțin vrednic dintre robii săi, misiunea de a vă aduce îndărăt un câine. Din pricina unei vremelnice întârzieri în culegerea celor mai mari cincisprezece diamante din lună, s-a văzut nevoit să vă trimită animalul fără zgardă. Cei răspunzători de această întârziere voi fi biciuiți la sânge cu cozi de dragon...

Urmele șocului, care nu se șterseseră încă de pe fața femeii, îl făcură să revină la limbajul rațional.

— Pe scurt, în numele Profetului, iată un câine. Joan, zău așa, sper că nu e un vis.

— Nu e, răspunse fata, recăpătându-și glasul, și mă întreb dacă n-ar fi fost mai bine să fie.

— Mă rog, raționa visătorul, dar, dacă nu ești vis sau vedenie, atunci ce ești? Și ce sunt toate încăperile astea, dacă nu sunt vis – sau mai curând coșmar?

— Asta-i aripa nouă a casei Lordului Ivywood, răspunse tânăra pe care o numise Joan, articulând cuvintele cu mare greutate. Lordul Ivywood le-a decorat în stil oriental; iar el se află înăuntru, conducând o extrem de interesantă dezbatere în apărarea regimului vegetarian oriental. Eu am ieșit o clipă pentru că mi-era prea cald.

— Regimul vegetarian! strigă Dalroy cu o bruscă și irațională exasperare. Dar masa asta de aici nu-i prea conformă cu vegetarianismul!

Și arătă spre una dintre mesele lungi, înguste, aflate aproape în toate încăperile centrale și încărcate cu cele mai rafinate preparate din carne rece și cu cele mai costisitoare vinuri.

— E nevoit să mențină o atitudine liberală, strigă Joan, care părea gata să izbucnească într-o criză de nervi. Doar nu poate cere oamenilor să devină vegetarieni peste noapte.

— E un lucru care s-a mai întâmplat, o asigură Dalroy calm, îndreptându-se spre masă. Ia te uită, prietenii tăi asceți au cam dat iama în șampanie. Poți să mă crezi sau nu, Joan, dar de o lună de zile n-am mai gustat o picătură din ceea ce numiți voi alcool.

Rostind aceste cuvinte, își umplu cu șampanie un pahar mare și-l dădu pe gât dintr-o înghițitură.

Lady Joan Brett se ridică, dreaptă, dar tremurând toată.

— Pat, faci un lucru foarte rău. Oh, nu fi prost, știi bine că nu mă sinchiesc de alcool și de toate stupiditățile astea. Dar te găsești în casa lui; neinvitat; și fără știrea lui. Asta nu-ți seamănă.

— Fii liniștită, va afla ceea ce nu știe, răspunse uriașul, păstrându-și calmul. Cunosc prețul exact al unui pahar din șampania asta.

Mâzgăli cu creionul câteva cuvinte pe dosul unei liste de mâncare aflate pe masă și apoi așeză cu grijă trei șilingi pe ea.

— Prin asta îl insultă pe Philip în modul cel mai barbar, strigă Joan, pălind de indignare. Știi la fel de bine ca și mine că nu o să accepte banii.

Patrick Dalroy o privi nemișcat câteva clipe, cu o expresie, pe fața lui de obicei atât de deschisă, care o nedumeri total pe fată.

— O să ți se pară ciudat, spuse în cele din urmă, păstrându-și calmul, o să ți se pară ciudat, dar tu îl insultă pe Philip Ivywood. Îl cred capabil să ruineze Anglia, să distrugă întregul univers. Dar nu-l cred capabil să-și încalce vreodată cuvântul dat. Ba mai mult, cu cât mai arbitrar și mai absurd a fost motivul pentru care și-a dat cuvântul, cu atât și-l va respecta mai temeinic. N-ai să poți înțelege niciodată un om ca el atâta timp cât n-ai să înțelegi ce înseamnă să fii sclavul unei convenții, chiar al unei convenții stupide. Un amendament inserat în ultimul moment într-un act legislativ îi poate inspira un sentiment asemănător cu cel pe care-l încerci tu pentru mama ta sau pentru Anglia.

— Ah, nu mai filosofa, strigă Joan enervată. Nu-ți dai seama că apariția ta mi-a provocat un șoc?

— Vreau numai să te fac să înțelegi situația, stăruie Dalroy. Lordul Ivywood mi-a spus mie, cu propria sa gură prudentă, că pot să intru și să cumpăr băuturi alcoolice în orice loc care are o firmă la intrare. Și nu va reveni asupra acestei afirmații, așa cum nu va reveni asupra nici unei alte afirmații a sale. Dacă m-ar găsi aici, s-ar putea să mă vâre la pușcărie sub orice altă acuzație, ca hoț, ca vagabond, sau mai știu eu ce. Dar nu va sufla un cuvânt despre șampanie. Și va accepta cei trei șilingi. Iar eu îl voi respecta pentru glorioasa sa consecvență.

— Nu înțeleg o iotă din tot ce înșiri, răspunse Joan. Pe unde-ai venit? Cum pot să te scot de aici? S-ar zice că nu sesizezi că te afli în

Casa Ivywood.

— Numai că acum poartă alt nume, după cum scrie afară, la poartă, observă Patrick pe un ton firesc.

Și o conduse pe fată spre capătul coridorului pe unde intrase și, de acolo, în camera turnului. Urmându-i îndrumările, Lady Joan aruncă o privire pe fereastra de care atârna strălucitoarea colivie aurie cu strălucitoarea pasăre violetă. Chiar dedesubt, în fața intrării cu scara pe jumătate condamnată, se înălța firma de lemn a unui han, dreaptă și solid înfiptă, de parcă s-ar fi aflat acolo de secole.

— Poftim, iată-ne reveniți la „Vechea Corabie”, o informă Căpitanul. îmi îngădui să-ți ofer ceva de băut? O băutură pentru doamne?

În gestul ospitalier cu care-și însoți cuvintele era atâta veselă obrăznicie, încât fața lui Joan își schimbă brusc expresia, reflectând cu totul altă emoție decât cea pe care dorea s-o arate.

— Asta-i! exclamă Patrick cu sălbatică bucurie. Am reușit să te fac din nou să râzi, draga mea.

Furtunos ca o vijelie, o strânse la piept; apoi se făcu nevăzut din turnul fermecat, asemenea unei răbufniri de vânt; lăsând-o singură, să-și aranjeze părul negru desfăcut.

▣ *Capitolul XIII* ▣

Bătălia din tunel ▣

Ne îndoim dacă va ști cineva vreodată ce sentimente au încercat-o pe Joan Brett după acest al doilea *tete-ă-tete* în turn. Cert e că imediat se simți îmboldită de instinctul feminin de „a trece la acțiune”, și ceea ce-o preocupa în primul rând erau cuvintele mângălite de Dalroy cu creionul pe spatele meniului Lordului Ivywood. Dumnezeu știa ce-o fi scris. Dar (ținând seama de spiritul ei ateu) n-ar fi vrut să lase această cunoaștere numai pe seama lui Dumnezeu. Se întoarse în grabă la masa cu mesajul, foșnindu-și fustele în mers. Însă, pe măsură ce se apropia de masă, pașii ei își încetiniră ritmul și fustele foșnetul, căci îl văzu pe Lordul Ivywood, în picioare, citind cu calm biletul, pe sub pleoapele ușor lăsate, care întregeau perfecțiunea ovalului prelung al feței sale. Cu un gest natural, lăsă din mână biletul și, zărind-o pe Joan, îi adresă un surâs plin de simpatie:

— Ai părăsit și dumneata sala, îi spuse. Și eu am plecat; e mult prea cald. Doctorul Gluck ține un discurs colosal de interesant, dar n-am mai rezistat, nici măcar să-l ascult pe el. Nu crezi că ornamentația mea orientală e extrem de reușită? Un fel de vegetarianism exprimat prin decor, nu-i așa?

O conduse în sus și-n jos prin camere, arătându-i semiluni de culoarea lămâii și rodii cărămizii care formau motive ornamentale. Părea atât de detașat de orice altă realitate, încât trecură de două ori prin fața ușii deschise a sălii de conferințe și Joan putu să audă distinct glasul diplomatului Gluck care spunea:

— într-adevăr, cunoștințele noastre dezpre impuritatea porcului le datorăm evreilor, ji nu muzulmanilor. Eu unul nu împărtășesc prejudecățile împodriva evreilor caracteristice vamiliei mele, ca, de altfel, duduror vamiliiilor pruzace arisdo-cradice. Eu cred că noi, arisdocrații pruzaci, datorăm dodul evreilor. Evreii ne-au invildrat vechile noasdre virduți deudonice, ca ji rafinamendul nozdru, ca ji acea superioridade indeleciduală anoazdrăcare...

Și apoi vocea se stingea, pe măsură ce se îndepărtau și Lordul Ivywood perora luxuriant și minunat despre motivul decorativ al cozii de păun sau despre extravagantele versiuni orientale ale crucii grecești. Dar, când trecură a treia oară prin fața sălii deschise, auziră zgomot de aplauze înăbușite, care anunțau sfârșitul conferinței. Într-adevăr, lumea începu să se reverse.

Cu calmă promptitudine, Ivywood alese oamenii de care avea nevoie și îi opri în loc. îl agăță pe Leveson și păru să-i ceară ceva ce nu le făcea plăcere nici unuia dintre ei.

— Dacă înălțimea Voastră insistă, îl auzi Joan pe Leveson răspunzând în șoaptă. Desigur, mă voi duce chiar eu. Numai că am de rezolvat o mulțime de treburi urgente pentru înălțimea Voastră. Poate voi găsi pe altcineva...

Dacă Philip Lord Ivywood s-ar fi uitat vreodată în viața lui la vreo ființă omenească, și-ar fi dat seama că J. Leveson, *Secretar*, suferea de o antică maladie, universal umană, scuzabilă la oricine și mai ales la un individ care s-a trezit cu pălăria turtită pe nas și a fost nevoit să-și ia picioarele la spinare ca să-și salveze pielea. Dar, cum Ivywood nu vedea nimic, îi răspunse:

— Mă rog, găsește pe altcineva. Prietenul dumitale Hibbs n-ar fi nimerit?

Leveson îl găsi repede pe Hibbs, care se mai trata cu un pahar de șampanie la una dintre numeroasele mese-bufet.

— Hibbs, i se adresă Leveson cu nervozitate. Vrei să-i faci un serviciu Lordului Ivywood? Te-a ales pe tine pentru că te consideră un om plin de tact. După toate probabilitățile, cineva dă târcoale casei, chiar aici, pe la poalele turnului. E un individ pe care Lordul Ivywood are datoria de a-l preda poliției, dacă va putea pune mâna pe el. Pe de altă parte însă, s-ar putea să nu fie aici – vreau să spun, adică, e posibil să-și fi trimis mesajul din alt loc, prin vreun mijlocitor. Firește, Lordul Ivywood nu dorește să le alarmeze pe doamne și nici să se facă de râs, apelând la poliție fără motiv. Are deci nevoie de un prieten inteligent, plin de tact, care să coboare și să arunce o privire în jur jos e un fel de parc abandonat –, pentru ca apoi să-i raporteze dacă se găsește sau nu cineva pe acolo. Aș face eu lucrul ăsta, dar e nevoie de mine în casă.

Hibbs încuviință din cap și-și mai turnă un pahar.

— Dar mai e o problemă, continuă Leveson. Se pare că-i vorba de un răufăcător deștept foc, un om remarcabil și foarte primejdios, așa l-a caracterizat înălțimea Sa. Și se mai pare că a descoperit un ascunziș foarte bun: un tunel scos din uz, care duce pe plajă, chiar în spatele parcului abandonat și al capelei. Ți dai seama, e un loc bine ales, pentru că omul o poate zbughi în pădure dacă vede pe cineva venind dinspre țărm și o poate zbughi pe plajă dacă vine cineva din pădure. Dar o să ia mult timp până să ajungă poliția aici și-o să dureze de zece ori mai mult până s-ajungă la capătul dinspre mare al tunelului, mai ales că pe porțiunea dintre conac și Pebbleswick valurile se ridică, în vreo două locuri, până la înălțimea falezei. Așadar, nu trebuie să-l speriem pe individ ca să nu-și ia tălpășița. Deci, dacă întâlnești pe cineva în parc, discută cu el foarte natural și pe urmă întoarce-te aici și înștiințează-ne. Până nu revii tu, n-o să chemăm poliția. Vorbește-i ca și cum nu faci decât să hoinărești prin parc, ca și el. Înălțimea Sa

dorește ca prezența ta să pară pur accidentală.

— Dorește ca prezența mea să pară pur accidentală, repetă Hibbs cu gravitate.

După ce Leveson se mistui ca un fulger, perfect satisfăcut de împlinirea sarcinii lui, Hibbs mai dădu pe gât un pahar sau două de vin. Avea senzația că i se încredințase o înaltă misiune diplomatică, destinată să servească intereselor unui lord. Apoi se strecură prin deschizătură, își dibui drumul pe scară și izbuti să ajungă în parcul lăsat de izbeliște, printre măracini.

Se înserase și o lună prematură arginta capela prăbușită și lichenii ca niște solzi de dragon. Briza serii era răcoroasă și avu un remarcabil efect asupra domnului Hibbs. Se surprinse bu-curându-se fără noimă de întreaga scenă; îi plăcea mai cu seamă o anumită ciupercă albă cu pete cafenii. Râse la gândul că exista o ciupercă albă cu pete cafenii. Apoi rosti cu glas tare, articulând cu mare grijă fiecare cuvânt:

— Înălțimea Sa dorește ca prezența mea să pară pur accidentală.

După care se căzni să-și amintească ce altceva îi mai spusese Leveson.

Începu să înoate prin valurile de bălării și scaieți de pe lângă capelă, dar pământul, sub tălpile lui, părea mult denivelat și mai accidentat decât bănuise.

Alunecă și încercă să-și păstreze echilibrul agățându-se de gâtul unui înger de piatră, din colțul edificiului gotic; dar îngerul era desprins și începu să se balanseze pe pedestal. O clipă, domnul Hibbs păru să valseze cu îngerul sub clarul de lună, într-o atitudine amoroasă și ireverențioasă. Apoi statuia se prăvăli într-o direcție, și el în cealaltă; și rămase cu fața în iarbă, mor-măind observații confidentiale. Ar fi putut să zacă mult și bine acolo sau poate că, în cele din urmă, s-ar fi ridicat cu mare greutate, dacă n-ar fi intervenit circumstanțele. Câinele Quoodle, care, cu conștiinciozitatea lui caracteristică, îl urmărise pe scara întunecoasă și pe portiță, descoperindu-l acum într-o postură atât de puțin obișnuită, începu să latre de parcă luase foc casa. Lătrăturile lui atraseră niște pași grei, venind dinspre partea mai îndepărtată a desişului. Un minut sau două mai târziu, un uriaș cu părul roșu îl privea de la înălțimea lui cu nedisimulată mirare. Hibbs rosti cu o voce înceată, care părea să izvorască direct din iarbă:

— Doresc ca prezența mea să pară pur accidentală.

— Așa și este, îl asigură Căpitanul. Pot să te ajut? Te-ai lovit?

Încet, părând, într-adevăr, îngrijorat de soarta accidentatului, Dalroy îl repuse pe picioare. Căzătura limpezise oarecum mintea reprezentantului Lordului Ivywood, care se alesese cu o zgârietură pe

obrazul stâng, ce părea mai serioasă decât era în realitate.

— Îmi pare rău de ce ți s-a întâmplat, îi spuse Patrick Dalroy cu cordialitate. Vino să te odihnești un pic în bivuacul nostru. Prietenul meu Pump va sosi îndată; și el e un doctor grozav.

Nu știi dacă prietenul său Pump o fi fost sau nu un doctor grozav, dar Căpitanul în nici un caz nu era. Atât de puțin se pricepea să dea diagnosticul unei boli la prima vedere, încât, după ce-l așează pe domnul Hibbs pe un trunchi de copac căzut lângă gura tunelului, îi oferi (dintr-un reflex de automată ospitalitate) un pahar cu rom.

După ce-l înghiți, domnul Hibbs deschise ochii mari, dar îi deschise asupra unei lumi cu totul noi.

— Or'care-ar fi 'piniile noas're individuale, începu el, apoi își aținti privirile în gol, cu o expresie de umoristică înțelepciune.

După aceea bâjbâi cu mâna prin buzunar, ca și cum căuta o scrisoare pe care trebuia s-o predea. Nu găsi decât vechiul lui carnet de ziarist, pe care-l purta mereu asupra-i în eventualitatea că s-ar ivi prilejul unui interviu. Simțindu-l sub degete, jurnalistul din Hibbs se trezi subit. îl scoase și se declanșa:

— Și ca'e-i pă'e'ea 'neavoastră despre ge... ve... vege'ta'ism, colonelul Pump?

— Cred că te satură până ți se face lehamite, răspunse cel care primise neașteptatul titlu.

— Putem afi'ma, continuă Hibbs cu satisfacție, întorcând o pagină din carnet, putem aff-fi-ma că sunteți veg'tarian c'vins?

— Nu, n-am fost învins, răspunse Dalroy, și sper să o dovedesc.

— Spe'ă s-o do'edească, murmură Hibbs, scriind sânguin-cios, cu capătul fără vârf al creionului. Și ca'e-i cea mai bună h'ană vegetală pentru un veg'tarian c'vins?

— Scaieții, răspunse Căpitanul plictisit. Dar, știi, eu nu mă prea pricep.

— Lor' Ivywoo' e veg'tarian c'vins, urmă domnul Hibbs, scuturându-și, onctuos, capul. Lor' Ivywood cere tact. Vo'bește-i cu natu'alețe. Și așa și fac. Asta fac. îi vo'besc cu natu'alețe.

Humphrey Pump își făcu apariția, venind din partea mai luminoasă a desişului și ducând de căpăstru măgarul care tocmai se înfruptase conform regimului unui vegetarian convins. Câinele făcu un salt și se apropie de ei. Pump, care era, poate, omul cel mai politicos din lume, nu rosti nici un cuvânt. Dar ochii lui înregistrară cu surpriză celălalt fapt, legat și el de regimul vegetarian, care lui Dalroy îi scăpase când îi oferise vizitatorului rom în chip de remediu.

— Lor' Ivywoo' spune, murmură ziaristul diplomat, Lor' Ivywoo'

spune: „Vo'bește-i ca și cum ai hoină'i.” Asta-i. Asta-nseamnă tact. Asta tre' să fac – să vo'besc ca și cum aș hoină'i. La cel'lal capăt al tunelului... ma'e și stânci. Nu ere' că poa' să-noate. Își luă din nou carnetul și își căută în zadar creionul: Ce bombă pen'o cosspondență. Poliția poa' să-noate?

— Poliția? repetă Dalroy într-o tăcere de moarte. Câinele înălță capul; dar hangiul și-l lăsă în piept:

— întâi să-l vâ' pe Ivywoo', începu diplomatul să recapituleze. P'omă cheamă poliția la tunel pe plajă. N-are rost să faci cel'lal lucru fără primul, n-are rost primul fără cel'lal, n-are rost cel'lal, primul fără cel'lal. Doresc ca prezența mea să fie pur 'ccidentală. Hâc!

— înham măgarul! spuse Pump.

— O să-ncapă pe ușa asta? întrebă Dalroy, arătând cu mâna spre placajul grosolan cu care astupaseră gura tunelului. Sau s-o sparg?

— încape foarte bine, îl asigură Pump. Am avut eu grijă când am construit-o. întâi am să-l trec cu căruța prin tunel și pe urmă am să-l încarc. Cel mai bine ar fi să smulgi un brăduț ca să baricadăm ușa în urma noastră. Asta o să-i mai întârzie puțin. Deși am fost avertizați din timp.

Duse măgarul la căruță și-l înhamă cu grijă; ca orice om înțelept în sensul bătrânesc al cuvântului, știa că fiecare clipă de răgaz trebuie folosită cu chibzuință, astfel ca răgazul să poată fi într-adevăr răgaz. Apoi conduse întregul echipaj prin precara ușă de lemn a tunelului, iar Quoodle cel curios îl urmă, firește, pas cu pas.

— Scuză-mă că iau un copac, se adresă Dalroy politicoș musafirului său, asemenea cuiva care s-ar scuza că ia un chibrit din fața altcuiva.

După care smulse din rădăcini un copac, întocmai cum procedase pe Insula Măslinilor; și-l săltă pe umăr, ca măciuca lui Hercule.

În Casa Ivywood, Lordul încercase în două rânduri să telefoneze la Pebbleswick. Suporta greu orice fel de întârziere; și, cu toate că niciodată nu-și exprima nerăbdarea prin cuvinte inutile, și-o exprima, în schimb, printr-un mers nervos inutil. Nu voise să cheme poliția înainte de a primi vești de la ambasadorul său, totuși își spusese că o discuție preliminară cu un șef de poliție, pe care-l cunoștea bine, ar putea grăbi lucrurile. Văzându-l pe Leveson, care se făcuse mic într-un colț, se răsuci pe călcâie și i se adresă cu bruschețe:

— Trebuie să te duci personal să vezi ce s-a întâmplat cu Hibbs. Dacă te rețin alte treburi pe aici, te autorizez să le neglijezi. Altminteri, nu pot decât să-ți spun...

În acea clipă, sună telefonul și nerăbdătorul aristocrat se precipită spre aparat cu o rapiditate de care arareori dădea dovadă. Leveson nu

avea de ales: ori se supunea poruncii, ori urma să zboare. Se îndreptă spre scară, dar în drum se opri la masa la care se ospătase Hibbs; dădu și el pe gât două pahare din același vin. Dar ar fi nedrept să-i atribuim domnului Leveson rațiunile mondene și frivole care-l îndemnaseră pe Hibbs să bea. Domnul Leveson n-a băut de plăcere; de fapt, nici nu știa ce bea. Rațiunile lui erau mai elementare și mai sincere: sentimentul formulat în frazeologia juridică drept teama pentru propria-i viață.

Se simțea ceva mai remontat, dar departe de a fi împăcat cu aventura prin care urma să treacă; coborî cu grijă scara și scrută întunericul desigurului, căutând să descopere vreo urmă a diplomaticului său prieten. Dar nu văzu și nu auzi nimic decât ecourile unui cântec îndepărtat, al cărui volum creștea pe măsură ce se apropia de punctul de unde părea să vină. Primele versuri pe care le desluși sunau cam așa:

*Să nu mai văd lapte în casă! Spurcă bucatele pe masă. Visez la elevări
parnasiene! Voi bea doar vin și bere și coniac, Chiar dacă nu mi-arfi pe
plac, Căci sunt licori curat vegetariene.*

Vocea asurzitoare și oribilă care urla aceste versuri îi era necunoscută lui Leveson. Dar îl muncea bănuiala ciudată și răscolitoare că recunoaște glasul, foarte alterat și tremurător, dar rafinat, care relua refrenul și cânta:

Căci sunt lico-ori cu-cu 'at veg 'tariene.

Îl fulgeră o spaimă, iluminându-i mintea: întrevăzu o teribilă explicație a celor ce se întâmplaseră. Cu un suspin de ușurare, își dădu seama că are cel mai bun motiv să se reîntoarcă în casă și să avertizeze. O luă la fugă ca un iepure, urmărit de vocea puternică din pădure ca de răgetele unui leu.

Îl găsi pe Lordul Ivywood consultându-se cu doctorul Gluck și cu domnul Bullrose, administratorul, ai cărui ochi de broască păreau să nu-i fi reintrat în cap de la spaima cu firma de han care zbură peste câmpiile englezești; dar care, ca să fim drepți, era mai curajos și mai practic decât toți ceilalți sfetnici ai Lordului Ivywood.

— Mă tem că domnul Hibbs, în mod necugetat... începu să se bâlbâie Leveson. Mă tem că... Mă tem că omul o șterge, înălțimea Voastră. Ar fi mai bine să chemați poliția.

Ivywood se întoarse spre domnul Bullrose:

— Du-te dumneata și vezi ce se întâmplă, îi spuse el cu simplitate. După ce chem poliția, vin și eu. Și spune servitorilor să se înarmeze cu ciomege sau cu ce mai gălesc. Din fericire, doamnele s-au dus la culcare. Alo! Postul de poliție?

Bullrose coborî la rândul său în desiș și, din multiple motive, reuși

să-și croiască drum cu mult mai multă ușurință decât veselul Hibbs. Luna se înălțase și strălucea cu o intensitate neobișnuită, astfel încât întregul decor părea muiat în lumină de zi. În această atmosferă transparentă, domnul Bullrose văzu o namilă de om, cu părul roșu, ȝepos ca o perie și ținând o uriașă tobă de cașcaval sub un braț, în timp ce cu arătătorul celeilalte mâini făcea semne de avertisment unui câine cu care stătea de vorbă.

Datoria și dorința administratorului erau acelea de a-l reține și de a-l duce cu vorba pe omul în care-l recunoscuse pe autorul misterului firmei de han, pentru a-l împiedica să evadeze. Dar există oameni cărora le este absolut cu neputință să se arate curtenitori, și domnul Bullrose făcea parte din aceștia.

— Lordul Ivywood, începu el abrupt, dorește să știe ce dorești.

— Quoodle dragă, îl povățuia Dalroy pe câinele ai cărui ochi insondabili se uitau fix în ochii lui, să nu comiți niciodată greșeala de a crede că expresia „un câine bun” exprimă un adevăr absolut. Un câine este bun sau rău în raport cu o schemă limitată de datorii create de civilizația umană...

— Ce cauți aici? Întrebă domnul Bullrose.

— Un câine, dragul meu Quoodle, urmă Căpitanul, nu poate fi nici atât de bun, nici atât de rău ca un om. Ba am să merg și mai departe. Aș spune că un câine nu poate fi atât de prost ca un om. Nu poate fi atât de deficient în calitate de câine, cum sunt oamenii în calitate de oameni.

— Hei, tu de colo, răspunde-mi! răcni agentul.

— Și e cu atât mai patetic, continuă Căpitanul, al cărui monolog era urmărit de Quoodle cu o atenție magnetizată, e cu atât mai patetic cu cât această insuficiență mentală este adeseori întâlnită la oameni buni. Dar există, îmi închipui, și un număr cel puțin egal de exemple care ilustrează cazul contrar. De pildă, omul care se găsește la câțiva pași de noi este în același timp și imbecil, și rău. Dar, Quoodle, te rog să iei aminte că dezaprobarea noastră se referă numai la defectele lui *morale*, și nu la cele *mentale*. Dacă-m să-ți spun „Șo pe el, Quoodle!” sau „Ține-l în loc, Quoodle!”, te rog să fii absolut convins că sunt îndreptățit să procedez astfel numai pentru că e *rău*, și nu pentru că e *imbecil*. Faptul că e *imbecil* nu-mi dă dreptul să-ți comand „Șo pe el, Quoodle!”, cu tonul serios pe care-l folosesc acum...

— Cheamă-l înapoi, dracu' să te ia! strigă domnul Bullrose, trăgându-se îndărăt.

Deoarece Quoodle se repezise la el, desfășurându-și latura de buldog din pedigriul său ca pe un stindard.

— Dacă domnul Bullrose va găsi de cuviință să se cațăre pe un

copac sau chiar pe o firmă, continuă Dalroy (pentru că, într-adevăr, agentul se agățase de parul firmei „La Vechea Corabie”, care era mai solid decât copăceii din jur), atunci, Quoodle, să nu-l scapi o clipă din ochi și să-i reamintești întruna că *răutatea*, și nu *imbecilitatea* lui, cum s-ar putea crede la prima vedere, l-a plasat într-o poziție atât de elevată.

— Cineva o să plătească scump măgăria asta! strigă administratorul, care începuse să se cațăre pe firma de lemn ca o maimuță pe un trunchi de copac, în timp ce Quoodle îl privea de jos cu mare interes. Las' c-o să vedeți voi! Pot să jur că sosește înălțimea Sa cu poliția.

— Bună dimineața, înălțimea Voastră, îl salută Dalroy pe Ivywood, care se îndrepta spre ei venind din desiș, palid ca un mort în clarul de lună.

Era, se vede, vrerea sorții ca fața lui incoloră și împietrită să se afle mereu în contrast cu câte un colorit viu. De astă dată, era complet estompată de fastuoasa uniformă diplomatică a doctorului Gluck, care venea chiar în urma lui.

— Mă bucur să vă văd, înălțimea Voastră, continuă Dalroy pe un ton trufaș; e foarte neplăcut să rezolvi problemele printr-un agent. Neplăcut mai ales pentru agent.

— Căpitane Dalroy, începu Lordul Ivywood pe un ton de gravă demnitate. Regret că trebuie să ne întâlnim din nou în felul acesta, și vina nu cred că-mi aparține mie. Socotesc că e de datoria mea să te avertizez că poliția va fi aici într-un minut sau două.

— Era și timpul! zise Dalroy, clătinând din cap. În viața mea n-am văzut ceva mai dezgustător. Desigur, îmi pare foarte rău că e vorba de un prieten al dumneavoastră și sper că poliția va ști să ferească numele Ivywood de publicitatea ziarelor. Dar n-am să îngădui niciodată să existe o lege pentru bogați și o alta pentru săraci; și ar fi o rușine dacă un om în asemenea stare de ebrietate ar scăpa basma curată numai pentru că a băut în casa dumneavoastră.

— Nu înțeleg nimic, spuse Ivywood. Despre ce vorbești?

— Cum așa? Despre el, desigur, răspunse Căpitanul, arătând cu un gest cordial spre trunchiul copacului căzut, care se găsea în apropiere de zidul tunelului. Despre nenorocitul ăsta pentru care se deranjează poliția.

Lordul Ivywood privi spre buturuga de lângă tunel, pe care nu o observase până atunci; și în ochii săi palizi se ivi, poate pentru prima oară, o autentică mirare.

Peste buturugă apărea o priveliște în duplicat: două obiecte absolut identice pe care Ivywood, după ce le cercetă îndelung, reuși să

le identifice drept două tălpi de pantofi, oferite privirii sale de parcă i-ar fi solicitat părerea dacă trebuie pingelitate sau nu. Era unicul lucru vizibil din persoana domnului Hibbs, care se prăbușise pe spate de pe rustica lui bancă, și părea foarte satisfăcut de noua sa situație.

Înălțimea Sa își prinse pe nas *pince-nez*-\x\, care-l făcea să arate cu zece ani mai bătrân, și întrebă pe un ton tăios, dur:

— Ce înseamnă asta?

Unicul efect al glasului său asupra credinciosului Hibbs fu o slabă balansare a picioarelor în aer, în semn de recunoaștere a prezenței suzeranului. Evident, considera zadarnică orice tentativă de a se ridica. Așa încât Dalroy se îndreptă spre el, îl înșfăcă de guler și-l înălță în poziție verticală, expunându-l celor de față, pleoștit și cu privirea năucă.

— Nu va fi nevoie de mulți polițiști ca să-l ducă la arest, spuse el. Îmi pare rău, Lord Ivywood, mi-e teamă că nu e cazul să-mi cereți să închid din nou ochii. Nu ne putem permite, adăugă el, scuturând implacabil din cap. Noi am ținut întotdeauna un local respectabil, domnul Pump și cu mine. Hanul „La Vechea Corabie” are o reputație impecabilă, cunoscută în lung și-n lat. Și, chiar când ne-am aflat cu hanul în locurile cele mai nepotrivite, oamenii au fost de părere că e un local liniștit, familial. Vagabonzii n-au ce căuta la „Vechea Corabie”. Și, dacă aveți impresia că ne puteți trimite toți dezamățiți dumneavoastră...

— Căpitane Dalroy, îl întrerupse Ivywood cu simplitate, se pare că ești victima unei înțelegeri greșite pe care e de datoria mea să o curm. Oricare ar fi semnificația acestor incidente extraordinare și oricare ar fi consecințele comportării acestui domn, când am vorbit despre sosirea poliției, am vrut să spun că aceasta vine pentru dumneata și pentru tovarășul dumatilă.

— Pentru mine! exclamă Căpitanul cu un aer de colosală surpriză. Cum așa, eu n-am comis nimic ilegal în toată viața mea!

— Ai vândut alcool, încălcând clauza V din Legea...

— Dar dețin o firmă, strigă Dalroy indignat. Chiar dumneavoastră mi-ați spus că, din momentul în care există o firmă, totul e în ordine. Ah, priviți noua noastră firmă! „La Administratorul Sprinten”.

Domnul Bullrose nu scosese o vorbă până atunci, conștient că poziția lui nu era dintre cele mai demne și sperând că patronul său va pleca de acolo. Dar Lordul Ivywood își înălță privirea spre el; și avu impresia că se rătăcise pe o planetă a nebunilor.

În timp ce-și revenea de pe urma șocului, Patrick Dalroy îl asalta din nou:

— Așadar, vedeți bine că totul e corect, cum scrie la carte. Nu ne

puteți acuza că n-avem firmă: ba chiar avem una suplimentară, vie și naturală. Și nu ne puteți pune sub urmărire ca hoți și vagabonzi. Mijloacele noastre de subzistență sunt vizibile. (Spunând aceasta, plesni cu palma-i uriașă roata imensă de cașcaval de sub braț, care răsună ca o tobă.) Vizibile. Și mirosibile, adăugă, ridicând brânza aproape sub nasul Lordului Ivywood. Perceptibile cu ochiul liber prin ochelarii înălțimii Voastre.

Se răsuci pe călcâie, deschise cu forță ușa de operetă din spatele lui și proiectă de-a lungul tunelului roata de cașcaval, care se rostogoli cu un zgomot de tunet și fu primită cu un strigăt de încuviințare din partea domnului Humphrey Pump, aflat la celălalt capăt. Ajunsese la destinație ultimul articol din posesiunile lor. Dalroy se întoarse din nou spre Lord, cu fața complet transfigurată.

— Și acum, Ivywood, izbucni el, ce acuzație mi se mai poate aduce? Mă rog, am eu o sugestie. Sunt gata să mă predau fără împotrivire poliției, când va sosi aici, dacă accepti să-mi acorzi o favoare. Dă-mi voie să-mi aleg singur crima.

— Nu te înțeleg, răspunse celălalt cu răceală. Ce crimă? Ce favoare?

Căpitanul Dalroy își scoase din teacă sabia dreaptă care continua să-i împodobească uniforma acum zdrențuită. Lama fină scânteie splendid în lumina lunii, când o îndreptă spre pieptul Doctorului Gluck.

— Ia sabia acestui meschin cămătar. Are aproape aceeași lungime ca și sabia mea; sau, dacă dorești, putem schimba săbiile între noi. Și acordă-mi zece minute în această poiană. După aceea, Ivywood, s-ar putea să fiu înlăturat pentru totdeauna din cărarea ta politică, într-un mod ceva mai demn de doi dușmani care au fost cândva prieteni; ceva mai demn decât să mă dai pe mâna unor copoi, de al căror ajutor s-ar fi scuturat cu scârbă oricare dintre străbunii tăi. Sau, pe de altă parte, s-ar putea... ca atunci când vine poliția să existe, într-adevăr, un motiv întemeiat să mă aresteze.

Urmă o tăcere prelungită și spiridușul nesăbuintei își vârî din nou codița în mintea lui Dalroy.

— Domnul Bullrose va acționa ca martorul tău, de acolo de pe tronul în care se află. Iar onoarea mea am și încredințat-o în mâinile domnului Hibbs.

— Mă văd silit să declin invitația Căpitanului Dalroy, spuse Ivywood în cele din urmă, pe un ton straniu. Nu atât din pricină că...

Înainte de a-și fi terminat vorba, Leveson se ivi alergând prin desiş și strigând:

— A sosit poliția!

Dalroy, căruia îi plăcea să recurgă în ultimul minut la lovituri de teatru, smulse firma din pământ, cu Bullrose literalmente agățat de ea; îl scutură pe jos ca pe un fruct răscopt, apoi plonja în tunel, urmat de zgomotosul Quoodle. Înainte ca Ivywood (cel mai prompt dintre cei de față) să se poată rezezi după el, Dalroy trânti ușa de lemn și o bloca pe dinăuntru cu copacul. Nu avusese timp nici măcar să-și vâre sabia în teacă.

— Spargeți ușa! porunci Ivywood calm. Am observat că n-au terminat să-și încarce căruța.

Sub îndrumările lui, dar fără nici o tragere de inimă, Bullrose și Leveson ridicară buturuga evacuată de Hibbs și, izbind de trei ori cu ea în chip de berbec, izbutiră să deblocheze ușa. Lordul Ivywood sări imediat în gura tunelului.

Dar din capătul celălalt se auzi un glas liniștit care i se adresa. Era impresionant și totodată teribil să auzi o voce atât de omenească răsunând din bezna aceea inumană. Dacă Philip Ivywood ar fi fost un poet, și nu exact contrariul acestuia, adică un estetik, ar fi înțeles că întregul trecut și întregul popor al Angliei își rosteau oracolul acolo, în acea cavernă. Dar, fiind ceea ce era, el nu auzi decât glasul unui cârciumar căutat de poliție. Și totuși, se opri în loc, ca vrăjit.

— Înălțimea Voastră, aș vrea și eu să vă spun o vorbă. Am învățat, în copilărie, catehismul pe de rost și n-am fost în viața mea de partea răsculaților. Dar vă rog să vă gândiți și dumneavoastră la ce-ați făcut din existența mea. Ați furat o casă care era a mea, așa cum casa asta este a dumneavoastră. Ați făcut un vagabond zdrențaros dintr-un om respectat de toți, și la biserică, și pe piață. Și acum mă trimiteți la dracu-n praznic. Dacă-mi pot îngădui o întrebare, ce credeți că gândesc eu despre dumneavoastră? Credeți că, dacă plecați mereu la Londra și vă bateți pe burtă cu lorzii în Parlament și vă-ntoarceți cu teancuri de hârtoage și cu cuvinte sunătoare, credeți că asta are vreo importanță pentru omul căruia i-ați făcut atâta rău? Din câte văd eu, nu sunteți decât un stăpân crud și hain, dintre aceia pe care odinioară i-a pedepsit Dumnezeu, asemenea contelui Varney pe care l-au omorât nevăstuicile în Pădurea Sfântă. Ei bine, pe mine m-a învățat preotul că a trage într-un hoț nu-i un păcat. Și țin să vă anunț, înălțimea Voastră, că eu am o pușcă.

Ivywood făcu pe dată un pas înainte în întuneric și vorbi cu un glas în care tremura o emoție, a cărei natură nu a fost nicicând determinată.

— Poliția este aici, spuse el. Dar pe tine am să te arestez cu mâna mea.

Și, în acea clipă, o împușcătură detună și se reverberă în o mie de ecouri prin bezna tunelului. Picioarele Lordului Ivywood se înmuieră

și se îndoiră sub el. Se prăbuși la pământ, cu coapsa găurită de un glonț.

Aproape în aceeași secundă, un strigăt și un lătrat anunțară pornirea căruței, cu echipajul complet. Chiar mai mult decât complet, deoarece, cu un moment înainte, sărise și domnul Quoodle în căruță; și, când aceasta se urni din loc, se instala țăntoș, cu un aer solemn.

▣ Capitolul XIV ▣

Făpturile de care omul uită ▣

În ciuda zarvei firești iscate de rana Lordului Ivywood și a dificultăților întâmpinate de poliție pentru a găsi drumul pe țarm, fugarii Hanului Zburător ar fi fost, aproape cu siguranță, capturați, dacă nu s-ar fi petrecut un anume incident curios; care-și avea, întâmplător, izvorul tot în importanta consfătuire asupra vegetarianismului, ținută în Casa Ivywood.

Ora relativ târzie la care Lordul Ivywood a făcut descoperirea sa s-a datorat în bună măsură unui discurs foarte lung, pe care Joan îl scăpase și care precedase cele câteva observații finale făcute de Doctorul Gluck. Discursul aparținuse, desigur, unui excentric. Majoritatea celor care participaseră la dezbateri și aproape toți cei care luaseră cuvântul erau, într-un fel sau altul, niște excentrici. Dar oratorul nostru era un excentric cu mare avere și de spiță nobilă, membru în Parlament, Judecător de Pace, rudă cu Lady Enid, un om bine-cunoscut în lumea literelor și a artelor, pe scurt, o personalitate pe care n-o puteai împiedica să fie orice ar fi avut chef, de la un rebel până la un pisălog. Dorian Wimpole dobândise faimă în afara granițelor cercului său social, sub fantezista poreclă de „Poetul Păsărilor”. Primul său volum de versuri, în care trilurile sau ugitul feluritelor păsări cântătoare fuseseră expandate în fantastice solilocvii ale acestor filosofi penăți, fusese scris cu candoare și eleganță. Din nefericire, Wimpole făcea parte dintre acei oameni care înclină să-și ia în serios propriile trăsnăi; și ale căror extravagante, de altfel legitime, sunt lipsite de seva umorului. De aceea, când în operele lui următoare a încercat să dovedească, prin *Fabula îngerului*, că vietățile zburătoare fac parte dintr-un ordin mai înalt decât omul și antropoidele, unii au considerat că maniera și vederile lui devin puțin prea rigide. Și, când a prezentat un amendament la proiectul Lordului Ivywood privind construirea unui sat model care să se numească Drumuri Pașnice, amendament prin care cerea ca locuințele să fie clădite conform arhitecturii atât de igienice a cuiburilor de păsări din copaci, mulți au regretat faptul că și-a pierdut maniera de debut. Și, când a depășit stadiul păsărilor și a început să-și îmbibe poemele cu psihologia ipotetică a tuturor locuitorilor grădinilor zoologice, mesajul său deveni extrem de obscur. Însăși Lady Susan a denumit această perioadă drept etapa declinului. Era cu atât mai dificil de citit cu cât lansa imnuri imagine, cântece de dragoste, marșuri războinice ale animalelor din speciile inferioare, fără să ofere vreun cuvânt de explicație prealabilă. De pildă, dacă cineva, răsfoind un volum în căutarea unei poezii care să poată fi recitată într-un salon, dădea peste

un poem intitulat *Cântec de dragoste în deșert* și care începea cu versurile:

Capul i se înalță către stele, Ghebul ei se ondulează cu mândrie... gândea la început că portretul iubitei e cel puțin bizar. Pentru ca apoi să-și dea seama că eroii idilei sunt cămile. Sau, dacă dădea peste un poem intitulat simplu *Marșul eliberării*, care începea astfel:

Fraților, nu dați uitării străbunicii și părinții! Libertatea apăr ați-o cu ghearele și cu dinții... ar fi putut crede că e un cântec menit să mobilizeze masele; până când descoperea că e vorba de un apel la solidaritate adresat de un șobolan celor de-o rasă cu el. Lordul Ivywood ajunsese aproape la o ruptură cu poetica sa rudă din pricina realismului flagrant din poemul intitulat *Cântec de băutură*. Până când a fost lămurit cu grijă că băutura în chestiune era apa, iar societatea petrecăreață era alcătuită din bizoni. Viziunea poetului asupra soțului ideal, așa cum e conceput acesta în visurile tinerei balene femelă, vădea sensibilitate și sugestivitate; dar, desigur, ar fi avut de suferit unele corectări din partea tinerei respective. Iar în sonetul intitulat *Maternitate* a zugrăvit scorpionul-mamă în culori vii și convingătoare, deși i s-ar putea reproșa că nu i-a insuflat suficientă duioșie. Totuși, ca să nu-l nedreptăm, trebuie să amintim că, din principiu, trata întotdeauna speciemenle cele mai dificile, declarând că nu există faptură pământeană pe care un poet să o poată da uitării.

Avea același tip blond ca și vărul său, cu plete lungi bălane, mustață galbenă și ochi albaștri, luminoși și distrați; era foarte bine îmbrăcat, într-o manieră îngrijit neglijentă, și purta o jachetă de catifea maronie, iar pe inel, efigia unuia dintre animalele venerate în vechiul Egipt.

Discursul său fusese elegant, bine formulat și extrem de lung. Și gravitase în întregime în jurul stridiei. Un protest pasionat împotriva unor umanitariști, vegetarieni stricți din toate celelalte puncte de vedere, care susțineau însă că niște organisme atât de rudimentare ca stridiile pot fi considerate excepții. Omul, subliniasse oratorul, chiar în cele mai bune din bietele sale intenții, a încercat întotdeauna să excomunicе câte un cetățean al cosmosului, să uite de câte o faptură care ar fi trebuit să-i fie prezentă în amintire. De astă dată, această faptură era stridia. Făcu o lungă prezentare a tragediei stridiei, o descriere foarte inspirată, foarte plastică; populată de cele mai fantastice soiuri de pești; de recife de coral dantelate, cățarate; de creaturi cu bărbi firoase care bântuie spre mal; de obscuritatea verde a grotelor marine.

— Printr-o oribilă ironie, clamă el, stridia este singura dintre creaturile inferioare pe care o numim indigenă. Vorbim despre ea, și numai despre ea, ca și cum ar fi o vietate localnică. Când, de fapt, e o

exilată în univers. Putem oare concepe ceva mai sfâșietor decât eterna zbatere a moluștei neputincioase? Și ce e mai răscolitor decât lacrima unei stridii? Însăși natura a pecetluit-o cu pecetea de marmură a eternității. Făptura de care omul uită are împotriva lui o mărturie ce nu poate fi uitată. Căci lacrimile văduvelor și ale captivilor pot fi uscate, ca și lacrimile copiilor. Lacrimile omului se evaporă ca rouă dimineții sau ca ochiurile de baltă lăsate de flux. Dar lacrima stridiei e o perlă.

Poetul Păsărilor fusese atât de înfierbântat de propriul său discurs, încât, după încheierea întrunirii, ieși cu o privire buimacă și se îndreptă spre automobilul său, care-l aștepta de multă vreme; văzându-l, șoferul dădu discrete semne de ușurare.

— Pentru moment, acasă! spuse poetul și apoi fixă luna cu o privire halucinantă.

Îi plăcea grozav să se plimbe cu mașina; găsea că e o sursă de inspirație. În acea zi, pornise să se plimbe în mașină de la o oră foarte matinală, ciupind chiar din ceasurile lui de somn. Și aproape că nu schimbase o vorbă cu nimeni, până când își dăduse drumul la cultivata adunare de la Ivywood. Și nici nu avea chef să mai vorbească, multe ore de aici încolo. Gândurile lui o luaseră razna. Își aruncase o haină de blană peste jacheta de catifea, dar o lăsase să alunece, uitând de frig în splendoarea nopții poleite de lună. Nu era conștient decât de două lucruri: viteza cu care zbură automobilul și viteza cu care-i zburau gândurile. Simțea un fel de frenezie a omniprezenței, i se părea că zboară laolaltă cu toate păsările care fâlfâiau sau planau peste păduri, cu fiecare veveriță care se cățărare și se strecurase prin frunziș, cu fiecare copac care se legăna și fremăta în vânt, împotrivindu-i-se.

Totuși, câteva minute mai târziu, se înclină în față și ciocăni în geamul care-l despărțea de șofer, iar acesta din urmă își îndreptă umerii și frână brusc. Dorian Wimpole zărise ceva la marginea drumului, în clarul de lună, ceva ce atingea atât propria-i tradiție, cât și pe cea a rasei sale; ceva ce-l atingea atât în calitate de Dorian, cât și de Wimpole.

Doi oameni în veșminte ponosite, unul cu jambiere flenduroase, celălalt îmbrăcat în ceva ce aducea cu rămășițele unui costum de bal mascat, la care se adăuga un păr de un roșu atât de violent, încât semăna cu o perucă, se opriseră lângă un gard viu și încărcau o căruță trasă de un măgar. Două obiecte rotunde, unul cilindric și altul plat, zăceau în drum, așteptând să fie încărcate; împreună cu o firmă de lemn, dezrădăcinată, trântită lângă ele. De fapt, omul cu jambiere tocmai dăduse de mâncare și de băut măgarului și-acum îi potrivea hamul ca să-i fie cât mai comod. Dar, desigur, Dorian Wimpole nu era

dispus să se aștepte la asemenea atitudini din partea unui asemenea om. Și atunci se simți inundat de sentimentul că omnipotența lui trecea dincolo de granițele poeziei; că el era un gentilom, un magistrat, un membru în Parlament, un Judecător de Pace și așa mai departe. Asemenea brutalitate și ignoranță în privința animalelor nu puteau fi tolerate atâta timp cât el era Judecător de Pace; mai ales în urma ultimei legi emise de Ivywood. Coborî din mașină, se îndreptă spre căruța care staționa și spuse:

— Încărcați prea mult acest biet animal; este un delict pedepsit de lege. Trebuie să mă urmați la postul de poliție.

Humphrey Pump, care era foarte prevenitor cu animalele și care se străduise întotdeauna să fie prevenitor și cu gentilomii, chiar dacă vârșe un glonț în piciorul unuia dintre ei, se simțea, pur și simplu, prea uluit și prea mâhnit pentru a mai putea da vreun răspuns. Se retrase câțiva pași îndărăt și se holbă cu ochii lui căprui, care clipeau a nedumerire, la poet, la măgar, la butoi, la cașcaval și la firmă, adică la toate câte zăceau în drum.

Dar Căpitanul Dalroy, al cărui temperament național reacționa mult mai prompt, făcu o adâncă plecăciune poetului magistrat, apoi i se adresă cu o simpatică insolență:

— Domnul se interesează, fără îndoială, de măgari?

— Mă interesez de toate fapăturile pe care omul le dă uitării, răspunse Dorian cu o notă de mândrie în glas. Dar mai cu seamă de acele animale care, ca acest măgar, sunt prea lesne uitate.

Pump își dădu, într-un fel, seama, chiar din cele două replici care fuseseră schimbate, că cei doi aristocrați excentrici se recunoscuseră, inconștient, ca făcând parte din aceeași rasă. Și faptul că recunoașterea fusese inconștientă părea cu atât mai mult să-l excludă pe el din controversa lor. Stârni ușor praful argintat de lună cu gheata lui scâlciată, apoi traversă drumul ca să stea de vorbă cu șoferul.

— Postul de poliție e departe de aici? îl întrebă el. Șoferul îi răspunse cu o singură silabă a cărei transcripție literală ar fi cam așa: „Nu’șt”. Am încercat și alte ortografii; oricum, ideea exprimată era cea de agnosticism.

Totuși, ceva din brutalitatea cu totul specială a abreviației îl făcu pe șiretul și, deci, sensibilul domn Pump să-l privească pe om în față. Și văzu că fața acestuia era albă ca varul nu numai din pricina reflexului lunar.

Cu acea delicatețe stângace care era una dintre trăsăturile lui cele mai englezești, Pump se uită din nou la om. Și văzu că se rezema greoi cu un braț pe volan; și mai văzu că brațul îi tremura, își cunoștea îndeajuns compatrioții ca să știe că orice ar fi avut de spus trebuia

spus pe un ton nepăsător.

— Nădăduiesc că postul e în apropiere de casa dumitale. Trebuie să fii frânt de oboseală.

— Fir-ar a dracului să fie! Înjură șoferul și scuipă în mijlocul drumului.

Pump păstră o tăcere plină de înțelegere și șoferul domnului Wimpole izbucni într-o vorbire incoerentă, de parcă s-ar fi aflat în cu totul alt loc:

— Dracu s-o ia de frumusețea zorilor și să pleci cu noaptea-n cap fără nimica-n gură. Dracu' să-l ia de prânz la Ivywood și io cu burta goală. Dracu' să ia tot timpu' cât el se ghiftuia cu prăjituri și șampane și mie îmi ghiorăiau mațele. Ș-acu l-a apucat măgaru'.

— Nu vrei să spui, replică Pump pe un ton foarte serios, că n-ai mâncat nimic toată ziua?

— O, nu, răspunse omul cu o ironie macabră. Bineînțeles că nu vreau să spun așa ceva.

Pump traversă iar drumul, luă cașcavalul în mâna stângă, apoi se întoarse și-l depuse pe bancheta din spatele șoferului.

Mâna dreaptă i se înfundă în unul dintre buzunarele lui umflate, echivoce; și lama unui briceag mare captă și reflectă splendorile lunare.

Șoferul se zgâi un timp la brânză, în timp ce cuțitul îi tremura în mână. Apoi începu să-și taie o felie; și în lumina aceea argintie, vrăjitoarească, fericirea zugrăvită pe fața lui părea aproape înfricoșătoare.

Pump proceda cu înțelepciune în asemenea chestiuni și știa foarte bine că o îmbucătură de mâncare împiedică beția, după cum o gură de alcool împiedică uneori o indigestie subită și periculoasă. Era absolut imposibil să-l oprească pe om din devorarea brânzei. Cea mai bună soluție ar fi fost să-i ofere un strop de rom. Mai ales că era un rom foarte bun, mai bun decât tot ce se putea găsi în rarele hanuri care mai funcționau. Traversă din nou drumul și se întoarse cu butoiușul, pe care-l așază lângă cașcaval și din care umplu, după propriul său meșteșug, păhăruțul pe care-l avea întotdeauna asupra-i.

La vederea băuturii, ochii șoferului se aprinseră de groază și dorință.

— Da' nu poți face una ca asta! murmură cu o voce răgușită. Te mănâncă poliția, închisoarea, dacă n-ai scrisoare de la doctor, dacă n-ai firmă, dacă n-ai nimica...

Domnul Humphrey Pump făcu din nou drumul la căruță. Când ajunsese acolo, șovăi pentru prima dată; dar din atitudinea celor doi

aristocrați nebuni, care vociferau și gesticulau în șosea, reieșea limpede că nu le păsa de nimic în afară de ei înșiși. Ridică firma de pe jos și o aduse în mașină, proțâpind-o cu haz în crăpătura dintre pernele banchetei, între brânză și butoi.

Păhăruțul de rom tremura în mâna bietului șofer, așa cum tremurase și cuțitul. Dar, când ridică privirea și văzu o firmă aieva, păru, nu atât să-și recapete curajul, ci mai curând să absoarbă un curaj uitat prin cine știe ce insondabile adâncuri de mare. Era, într-adevăr, curajul de care poporul uitase de multă vreme.

Aruncă o privire spre pădurea de pini, sumbră și pustie, care-i împresura, și sorbi o înghițitură din lichidul auriu, dând-o pe gât, de parc-ar fi fost o licoare fermecată. Rămase tăcut; apoi, treptat, un licăr metalic începu să i se aprindă în priviri. Ochii căprui și atenți ai lui Humphrey Pump îl studiau cu îngrijorare, ba chiar cu oarecare teamă. Șoferul arăta ca un om căzut sub o vrajă sau prefăcut în stană de piatră. Dar deodată începu să vorbească:

— Jigodia asta de om! Las' că-l învâț eu minte! îi fac una de-o să mă pomenească! O să mă pomenească-n vecii vecilor!

— Ce vrei să spui? întrebă hangiu.

— Ce vreau să spun? ripostă șoferul devenit dintr-odată foarte stăpân pe sine. O să aibă parte de măgar pân' ce s-o sătura.

Domnul Pump păru tulburat.

— Crezi, întrebă el, prefăcându-se că nu ia lucrurile în serios, crezi că putem avea încredere în el chiar și în privința măgarului?

— A, da. Cu măgarii e foarte politicos. Și măgarii sunt poli-ticoși cu el.

Pump continua să-l privească plin de îndoială, părând sau prefăcându-se că nu înțelege ce vrea să spună. Apoi privi cu aceeași îngrijorare spre cei doi aflați peste drum; dar se asigură că erau în continuare prinși în discuție. Oricât ar fi fost de diferiți din toate punctele de vedere, aveau o trăsătură comună: în fervoarea controversei echitabile și a schimbului de argumente raționale uitau de orice altceva, de clasă, de ceartă, de timp, spațiu și de lucrurile materiale.

Astfel, când Căpitanul începu prin a face o fină aluzie că, la urma urmei, era măgarul lui, din moment ce-l cumpărase pe un preț destul de piperat de la un tinichigiu, din mintea lui Wimpole se evaporă postul de poliție, ca, de altfel, și căruța cu măgarul. Nu rămase nimic altceva decât necesitatea de a combate prejudecata proprietății personale.

— Eu, unul, nu posed nimic, declară poetul, fluturându-și mâinile – nu posed nimic în afară de sentimentul că posed tot ce există. Totul

depinde dacă folosești averea și puterea pentru sau împotriva finalităților cosmice superioare.

— Zău, ripostă Dalroy, și cum servește automobilul dumneavoastră finalităților cosmice superioare?

— Mă ajută să-mi scriu poemele, replică domnul Wimpole cu onorabilă simplitate.

— Și, dacă automobilul ar putea fi utilizat în vederea unei finalități și mai înalte decât poemele dumneavoastră (presupunând că ar putea exista așa ceva), dacă, din întâmplare, cosmosului i-ar trăsni prin cap o nouă finalitate, bănuiesc că ați renunța la automobil?

— Indiscutabil, răspunse Dorian, plin de demnitate. Și nu m-aș plânge. Așa cum nici dumneata nu vei avea dreptul să te plângi când acest măgar va înceta să-ți aparțină, pentru că îl înjosești pe scara valorilor cosmice.

— Ce vă face să credeți că vreau să-l înjolesc?

— Convingerea mea fermă, replică Dorian Wimpole cu gravitate, este că aveai de gând să-l călărești. (Într-adevăr, Căpitanul repetase gestul glumeț de a-și trece piciorul uriaș peste spinarea măgarului.) Am sau n-am dreptate?

— Nu, răspunse Căpitanul cu nevinovăție. Niciodată nu călăresc un măgar. Mi-ar fi teamă.

— Teamă de un măgar? exclamă Wimpole incredul.

— Teamă de o comparație istorică, îl lămuri Dalroy. Urmă un scurt răstimp de tăcere, după care Wimpole observă cu răceală:

— Mă rog, am depășit de mult asemenea comparații.

— Prea ușor, răspunse irlandezul. E surprinzător cât de lesne depășim răstignirea altuia.

— în cazul de față, ripostă celălalt tăios, cred că e vorba de răstignirea măgarului.

— A, se vede că dumneavoastră sunteți cel care a desenat vechea caricatură romană ce reprezenta măgarul răstignit, spuse Patrick Dalroy cu un aer de uimire. Ce bine vă țineți! Pentru vârsta dumneavoastră, arătați foarte tânăr. Ei bine, dacă măgarul ăsta e răstignit, trebuie să-l dezrăstignim. Dar sunteți sigur, adăugă el foarte serios, că știți cum poate fi dezrăstignit un măgar? Vă asigur că e o artă extrem de rară. Chestiune de îndemânare. Știți, exact ca în cazul doctorilor specializați în boli rare; nu prea au prilejul să-și practice măiestria. Chiar presupunând că, în virtutea finalităților cosmice superioare, eu nu sunt apt să îngrijesc acest măgar, totuși nu-mi pot împiedica o undă de îngrijorare dacă-i vorba să-l trec în posesiunea dumneavoastră. Veți fi oare în stare să înțelegeți asemenea măgar? E

un animal cu un spirit foarte delicat. E un măgar complex. Cum pot ști eu dacă, după o cunoștință atât de superficială, veți reuși să sesizați nuanțele simpatiilor și antipatiilor sale?

Câinele Quoodle, care până în acel moment șezuse încremenit ca sfinxul, în umbra pinilor, veni pentru o clipă în mijlocul drumului, apoi se reîntoarce la vechea-i poziție. După care alergă în goană, când se auzi un ușor sforăit de motor, și se întoarce iarăși când sforăitul încetă. Dar Dorian Wimpole era prea antrenat în investigațiile sale filosofice pentru a remarca fie câinele, fie zgomotul motorului.

— În orice caz, eu n-am să-l călăresc, spuse el cu mândrie, dar ăsta nu-i decât un lucru secundar. E suficient pentru dumneata să știi că ai lăsat măgarul în mâinile unicei persoane capabile să-l înțeleagă; o persoană care scormonește cerurile și mărire în căutarea celor mai infime rapturi de care omul ar putea uita.

— Măgarul ăsta e o făptură foarte ciudată, continuă Căpitanul cu îngrijorare. Are tot felul de idiosincrazii curioase. De pildă, nu poate suferi automobilele, mai ales cele care zvâcnesc zgomotos ca ăsta, în timp ce el stă liniștit. Paltoanele de blană le suportă de bine, de rău; dar, dacă purtați o jachetă de catifea cafenie sub palton, e în stare să vă muște. Și trebuie să-l feriți din calea unui anumit gen de oameni. Nu cred eu că dumneavoastră aveți de-a face cu asemenea oameni; e vorba de cei care gândesc că cetățeanul cu un venit mai mic de două sute de lire pe an trebuie să fie neapărat un bețiv și o brută, în timp ce acei cu venituri de peste două mii sunt demni să prezideze Judecata de Apoi. Dacă îl veți feri pe dragul nostru măgar de compania unor astfel de persoane... Hei! Hei! Hei!

Se răsucii brusc, realmente îngrijorat; și o zbughi pe urmele câinelui, care o zbughise pe urmele automobilului și sărise înăuntru. Căpitanul sări după câine, ca să-l dea jos. Dar, înainte de a fi avut timp pentru așa ceva, se pomeni că automobilul o pornise în prea mare viteză ca să mai poată sări. Privind înjur, văzu firma „La Vechea Corabie”, dreaptă ca un drapel, și-l văzu pe Pump instalat zdravăn lângă șofer și ținând în brațe butoiașul și brânza. Pentru el, întâmplarea survenise ca un cutremur și însemna o schimbare mai subită decât pentru ceilalți doi; totuși, reuși să se ridice, clătinându-se, și să-i strige lui Wimpole:

— Lăsați mașina în mâinile cele mai bune! Cu un automobil n-am fost niciodată crud.

Depart, în spate, în clarul de lună al magiceii păduri de pini, Dorian și măgarul se uitau unul la celălalt.

Pentru gândirea unei minți mistice, dacă e vorba măcar de o gândire (ceea ce nu e întotdeauna cazul), nu există două lucruri mai emoționante și mai simbolice decât un poet și un măgar. Or, măgarul

era un măgar foarte autentic. Și poetul era un poet autentic, chiar dacă uneori putea fi confundat în mod legitim cu celălalt animal. Interesul pe care poetul i-l inspira măgarului nu va putea fi niciodată cunoscut. Interesul pe care măgarul i-l inspira poetului era absolut sincer: și a supraviețuit chiar aceluia cumplit *tete-ă-tete* din sumbra solitudine a pădurii.

Cred totuși că și poetul ar fi fost în stare să înțeleagă, dacă ar fi văzut fața albă, rigidă, înnebunită a omului care conducea automobilul răpit. Dacă ar fi văzut-o, poate că și-ar fi amintit numele sau poate că ar fi început chiar să înțeleagă natura unui anumit animal care nu-i nici măgar, nici stridie; dar e făptura de care omul a uitat întotdeauna cu cea mai mare ușurință, din ceasul în care l-a uitat pe Dumnezeu într-o grădină.

▫ *Capitolul XV* ▫

Cântecele Clubului Auto ▫

În timp ce mașina zbura pe lângă priverile feerice ale pădurii de pini scăldate în noaptea de argint, Dalroy scoase în câteva rânduri capul pe fereastra laterală, încercând să-l tempereze, fără rezultat, pe șofer. Până la urmă, se mulțumi doar să-l întrebe încotro gonia.

— Măc acasă, răspunse șoferul cu o voce aproape indescifrabilă. Acasă la maică-mea.

— Și unde locuiește mama dumitale? întrebă Dalroy, cu ceva mai puțină siguranță decât vădise vreodată în viața lui.

— În Wales, răspunse omul, da' n-am mai văzut-o de cînd' m-a născut. Da' nu face nimic.

— Trebuie să ții seama, începu Dalroy pe un ton șovăitor, că s-ar putea să fii arestat – automobilul aparține omului acelaia, și l-am lăsat în plin câmp fără nimic de-ale gurii, ca să spun așa.

— Are măgaru', mormăi șoferul. N-are decât să-și mănânce măgaru' cu sos de scaieți. Așa ar face dac-ar fi lihnit ca mine.

Humphrey Pump deschise geamul care-l separa de partea din spate a automobilului și se întoarse să-i vorbească prietenului său peste unghiul pe care-l formau cotul și umărul lui pătrat:

— Mă tem că nimic nu l-ar putea convinge să oprească. E ținut ca mătusa lui Moody, cum se spune.

— Așa se spune? întrebă Căpitanul cu îngrijorare. În Itaca nu se spunea așa.

— Zău, cred c-ai face mai bine să-l lași în voia lui, adăugă Pump, privindu-l cu ochii lui înțelepți. Altfel, e în stare să intre cu mașina în expresul de Scoția, așa cum i s-a întâmplat lui Dandy Mutton când a condus imprudent. Oricum, mai târziu putem trimite mașina înapoi lui Ivywood. Și, zău așa, cred că o să-i prindă bine domnului ăluia să petreacă o noapte cu măgarul. Ar putea să învețe câte ceva de la măgar, ascultă ce-ți spun eu.

— E drept că a negat principiul proprietății private, răspunse Dalroy îngândurat. Dar bănuiesc că se gândea la o casă fixă, cu temelie în pământ. Când e vorba de o casă pe roți, așa ca asta, s-ar putea să o considere o proprietate mai permanentă. N-am să înțeleg niciodată, începu el, trecându-și cu un gest obosit palma peste frunte. Ai remarcat vreodată, Hump, ce-i cu adevărat curios la oamenii de felul ăsta?

Mașina continua să alerge, știrbind tăcerea comodă în care se învâluise Pump. Și irlandezul continuă:

— Poetul ăsta cu blana lui de pisicuță nu-i un tip chiar atât de rău. Nici Lordul Ivywood nu-i crud; numai că e inuman. Dar omul ăstălalt nu era inuman. Doar ignorant; ca majoritatea persoanelor cultivate. Dar partea curioasă cu ei e că vor să fie simpli, fără să înlăture însă vreodată o complicație reală din cale. Dacă au de ales între rasol de vacă și castraveți murați, vor suprima rasolul. Dacă au de ales între o câmpie și un automobil, vor renunța la câmpie. Vrei să-ți spun de ce? Oamenii ăștia nu sacrifică decât lucrurile care sunt pe gustul mulțimilor. Du-te și ia masa cu un milionar, membru al unei ligi de temperanță, și-ai să vezi că n-a renunțat la *hors d'oeuvres*, la cele cinci feluri de mâncare sau măcar la cafea. A renunțat doar la vinul de Porto sau la sherry; pentru că băutura le place și săracilor, și bogaților. Mergi mai departe și-ai să vezi că n-a renunțat la furculițele și la lingurile de argint; dar a suprimat carnea: pentru că și săracilor le place carnea, când și-o pot procura. Mergi și mai departe; vei vedea că n-a renunțat la grădinile și la apartamentele somptuoase, pentru că săracii nu se pot bucura de asemenea lux. În schimb, ai să constăți că se laudă că se scoală dis-de-dimineață; pentru că somnul e un bun de care se poate bucura și omul sărac. Aproape singurul bun de care se mai poate bucura. Nimeni n-a auzit vreodată de un filantrop care să renunțe la benzină, la mașina de scris sau la armatele de servitori. Doamne ferește! De renunțat, renunță numai la lucrurile simple și generale. O să renunțe la carnea de vacă, la bere sau la somn – pentru că aceste plăceri îi aduc aminte că nu-i decât un simplu om.

Humphrey Pump încuviință din cap, dar continuă să păstreze tăcerea; și glasul lui Dalroy cel tolănit pe banchetă căpătă inflexiunile de haz înaripat care, de obicei, se materializau într-unui din cântecele pe care le compunea.

— ăsta a fost cazul răposatului domn Mandragon, apreciat multă vreme în cercurile aristocrației engleze drept un democrat din Vest, simplu și direct la vorbă, până ce, din nefericire, a fost omorât cu lovituri de măciucă în cap de șase bărbați ale căror neveste fuseseră împușcate de niște detectivi particulari angajați de el, când aterizase, în chip atât de nechibzuit, pe pământul american.

Milionarul Mandragon n-avea soție, se ferea de băuturi, Detesta ce-i complicat; o viață fără-ncurcături. îi porunca bucatăresei prin megafon, o toană între toane, Iar voturile și le aduna cu zece limuzine și opt telefoane. Avea doar o mașină fermecată, Cochetă ca o doamnă din saloane, Cu-o sută de mânere și butoane, Făcută din oțel, dar foarte rafinată, Care-l urnea dinpatu-i sănătos în fiecare dimineață Și îl spăla, îl peria, îl bărbieria și-l îmbrăca pentru atât de simpla-i viață.

Milionarul Mandragon era-mbrăcat cu șic discret, Revistele americane îi publicau figura de estet. O pălărie asortată cu jiletca de rigoare,

Pantaloni în dungi și ghețe foarte fine în picioare.

Și nu cum ne-amfi așteptat: O piele de tigru, pestriță, vărgată în cap o coadă de păun, albastră, înfoiată, Și-o bluză roșu-nvăpăiat Ce-arfi avut efect necontestat Asupra unui om mai slab din fire, care tânjește după vin, după femei, în timp ce domnul Mandragon ducea o viață simplă, cu temeii.

A murit și Mandragon – da, totu-i iluzoriu, Și a fost incinerat într-un crematoriu Unde zace-n chip de praf, materie simplificată, în loc să putrezească în pământ, așa ca omenirea toată. Sau să fi fost mâncat de fiare Sau fript pe rug, în cânt de sărbătoare, Ca un barbar lins de flăcări barbare, Sau chiar să fi luat cu noi o gustare: Un dram de brânză și-un pahar de rom ce din morți te trezește; Dar viață simplă și-a dorit, și-n simplitate huzurește.

Domnul Pump făcuse diverse încercări ca să oprească fluxul acestui poem; dar încercările lui fură la fel de zadarnice ca și acelea de a opri automobilul. Într-adevăr, șoferul cel mânios părea mai curând îmboldit la energie sporită când auzea violentele proteste care se ridicau din spate; și Pump găsi de cuviință că era mai înțelept să reia conversația cu Dalroy.

— Uite ce-i, Căpitane, începu el pe un ton amical, nu pot fi de acord cu toate câte mi le-ai spus. Desigur, unii au prea multă încredere în străini, așa cum avea bietul Thompson; dar nici să cazi în extrema cealaltă nu-i bine. Bunăoară, mătușă-mea Sarah a pierdut o mie de lire din pricina asta. I-am spus eu mult și bine că nu era un negru, dar n-a vrut să mă creadă. Și, desigur, asta era exact genul de lucru menit să jignească un ambasador, mai cu seamă dacă era austriac. Părerea mea, Căpitane, e că-i cam nedreptățești pe străinii ăștia. Uite, să-i luăm, de exemplu, pe americani. Îți dai seama că prin Pebbleswick au trecut destui americani. Și din câți au trecut unul n-a fost rău. N-am întâlnit niciodată un american urăcios sau un american tâmpit – nu, nici măcar un american care să nu-mi fi plăcut.

— Înțeleg, răspunse Dalroy, vrei să spui că n-a existat un american care să nu fi apreciat „Vechea Corabie”.

— Poate că da, încuviință hangiu, și cred că și „Vechea Corabie” i-a apreciat pe americani.

— Voi, englezii, sunteți niște specimene extraordinare, izbucni irlandezul cu un calm sumbru. Câteodată, am impresia că, până la urmă, o s-o scoateți la capăt.

După o pauză, urmă:

— Hump, ai dreptate, cum ai, de altfel, întotdeauna. Nu trebuie să-i vorbim de rău pe yankei. Bogații sunt în fiecare țară drojdia pământului. E adevărat că o mare parte dintre americanii sadea sunt cei mai prietenoși, cei mai înțelepți și cei mai serioși oameni din lume.

Unii atribuie acest lucru faptului că o mare parte dintre americanii sadea sunt irlandezi.

Pump continua să tacă; după un moment, Căpitanul începu iar:

— Cu toate astea, e foarte greu pentru un om, mai ales pentru un om dintr-o țară mică, așa ca mine, să înțeleagă ce simți când ești american. În special, în ce privește naționalitatea. Nu mi-ar plăcea să trebuiască să scriu Imnul Național American; din fericire, nu prea există probabilitatea să mi se comande așa ceva. Secretul rușinos al inabilității mele de a scrie un cântec patriotic american va muri odată cu mine.

— Mă rog, dar un cântec despre englezi poți scrie? întrebă Pump. N-ar fi lucrul cel mai rău, Căpitane.

— Despre englezi, tiran afurisit ce ești! strigă Patrick cu indignare. Nu-mi pot imagina un cântec despre un englez, cum nu-mi pot imagina un cântec despre câinele ăsta!

Domnul Humphrey Pump scoase cu gravitate dintr-un buzunar hârtia pe care imortalizase păcatele și viciile băcanilor; și începu să se scotocească în altul din numeroasele sale buzunare în căutarea unui creion.

— Bravo, strigă Dalroy, ai cumva intenția să încerci *Balada lui Quoodle*?

La auzul numelui său, Quoodle ciuli urechile. Domnul Pump zâmbi timid și încurcat. În adâncul inimii lui era mândru de admirația manifestată de Dalroy față de prima sa încercare literară și avea oarecare îndemânare pentru jocul versificării, așa cum avea pentru orice joc; iar lecturile lui, deși alese la întâmplare, nu fuseseră nici vulgare, nici rustice.

— Cu condiția ca tu să scrii un cântec despre englezi, spuse el pe un ton de scuză.

— Of, foarte bine, acceptă Patrick cu un suspin vast, care numai silă nu indica. Tot trebuie să facem ceva până când o să se oprească mașina asta infernală, iar ce propui tu seamănă cu un joc inofensiv de salon. *Cântecele Clubului Auto*. Sună destul de aristocratic.

Și porni să noteze cu creionul pe pagina de gardă a unei cărțuții pe care o avea în buzunar: *Noctes Ambrosiane* de Wilson. Totuși, din când în când, ridica ochii și uita de propria lui compoziție urmărindu-i pe Pump și pe câine, ale căror manevre îl amuzau teribil. Căci proprietarul „Vechii Corăbii” sugea capătul creionului și-l cerceta pe domnul Quoodle cu o atenție absorbită. Din când în când, își scărpină ușor cu creionul părul castaniu, după care mai nota un cuvânt. Și câinele Quoodle, cu acea ciudată capacitate a câinilor fie de a înțelege, fie de a se preface cu neobrăzare că înțeleg ceea ce se

petrece, ședea drept, pe cele două labe din față, cu capul ușor înclinat, de parcă poza pentru portretul lui.

Și așa se întâmplă că, deși poemul lui Pump era cam lung, cum sunt adeseori operele poezilor lipsiți de experiență, iar al lui Dalroy mult mai scurt (fiind foarte rasolit spre sfârșit), creația mai lungă a fost gata înaintea celei mai scurte.

Așadar, atunci și acolo a fost revelat omenirii pentru prima dată poemul intitulat, familiar, *Nasul teșit* sau, mai corect, *Cântecul lui Quoodle*. îl redăm parțial:

Ființe cu nasul teșit, Ai Evefii disprețuiți, Parfum de roze când au mirosit Aproape că nu l-au simțit.

Dar sunt mult mai isteți decât au bănuir Stăpânii lor, lorzii cei spilcuiți.

Ființe cu nasul teșit, Nu sunt în stare a spune Când ușa-n nas li s-a trântit.

Sau când miroase-a câmp cosit Si nici măcar a vin acrit.

Nu știu când soarele răsare sau apune.

Miros de apă curgătoare, Sau izul brav de stâncă dură, Miros de rouă sclipitoare, Parfumul dulce de răzoare, Toate sunt asemănătoare, Când nasul ți-e înlocuit de gură.

Furtuna din pădurea de iarnă dezgolită, Mireasma florilor pe crengi de pom, Suflarea de mireasă proaspăt împodobită, Mirosul de primejdie bine ticluită, Aroma de duminică-nsorită, Toate sunt date numai pentru om.

Și Quoodle exemplar atât de izbutit Printre semenii lui un as, Ființă cu nasul teșit, Se-ntreabă ce-o fi gândit Natura când ne-a făurit Și i-a dat omului atâta nas.

Și acest poem prezintă semne de pripă în final; iar cronicarul acestor întâmplări (care nu are alt țel decât redarea adevărului) se vede nevoit să mărturisească faptul că unele părți au fost modificate în urma criticilor aduse de Căpitan; și chiar îmbogățite, în împrejurări ulterioare, mai vesele, de însuși Poetul Păsărilor. Dar, în momentul la care ne referim, conținutul realist al poemului a fost subliniat de un asurzitor cor de „hau-hau” început de domnul Patrick Dalroy și continuat pe dată, cu mult mai mult succes, de domnul Quoodle. În fața acestei reacții, Dalroy a avut de întâmpinat oarecare dificultăți în citirea poemului său mult mai scurt, despre ceea ce-și imagina el că poate simți un englez. Într-adevăr, însăși vocea lui, în timp ce citea poemul, avea o notă aspră, dar șovăielnică, ceea ce denotă incertitudinea că ar fi descoperit cu adevărat cheia problemei. Cronicarul acestor întâmplări (care nu are alt țel decât redarea adevărului) reproduce cu exactitate poemul, așa cum a fost el recitat:

Sfântul Gheorghe la englezi ținea Și-nainte pe balaur de-a-l ucide O

bere englezească el s-a grăbit să bea Să-i țină mințile lucide. Căci, deși postea mereu, se spune, Și-o făcea, pare-se, cu plăcere, N-avea rost să-i dai numai alune Fără a le-nsoți și de o bere.

Sfântul Gheorghe la englezi ținea Și-a eliberat cu vitejie Fecioara la care monstrul râvnea, Dragonul ce mânca doar carne vie.

Și, cum sfântul iubea englezeștile cupole Și englezeasca boltă senină, N-avea rost să-i dai numai fasole Fără 'a o însoți și de slănină.

Sfântul Gheorghe la Anglia ține Și-i împodobiți altarele cu flori, Vă ajută să vă meargă bine Și în lupte să ieșiți învingători. Dar, cu toate că vă e pe plac Războinicul cu chip divin, Nu are rost să-i dați doar cozonac Fără să-l însoțiți de un pahar cu vin.

— Foarte filosofic cântecul ăsta, se autoadmiră Dalroy, scuturând solemn din cap; plin de gândire adâncă! Realmente, cred că ăsta-i adevărul în ceea ce-i privește pe englezi. Dușmanii voștri pretind că sunteți stupizi; iar voi vă mândriți că sunteți ilogici, ceea ce este singurul lucru cu adevărat *stupid* din tot ce faceți. De parcă cineva ar fi reușit vreodată să clădească un imperiu sau orice altceva afirmând că doi și cu doi fac cinci. Sau de parcă cineva ar fi fost vreodată mai puternic pentru că *nu* înțelege indiferent ce – de la jocul de-a turca până la chimie. Dar ce-am spus eu *este* adevărul despre voi, Hump. Voi, englezii, sunteți un popor cu înclinații artistice și de aceea gândiți prin asociații, așa cum am arătat eu în cântecul meu. Nu acceptați niciodată un lucru fără celălalt care-l însoțește în mod obișnuit. Și, pentru că nu vă puteți imagina un sat fără un moșier sau fără un vicar, sau un colegiu fără porți și ornamentații din lemn de stejar, vi s-a dus vestea că ați fi un popor conservator. Dar, Hump, voi nu admiteți separarea lucrurilor asociate, pentru că sunteți sensibili, și nu pentru că sunteți proști. Și, Hump, când vi se spune că îndrăgiți compromisurile nu e decât minciună, minciună și flaterie. Iți spun eu, Hump, orice transformare radicală e un compromis. Crezi tu că Wolfe Tone sau Charles Stewart Parnell n-au făcut niciodată compromisuri? Tocmai când ți-e teamă de compromisuri te ferești de transformări radicale. Dacă ar fi să transformi „Vechea Corabie” – sau Oxfordul –, ar trebui să te hotărăști ce anume păstrezi și ce arunci. Și asta ți-ar zdrobi inima, Humphrey Pump.

Rămase o clipă cu privirile fixe și cu fața roșie și gânditoare, apoi adăugă pe un ton mai sumbru:

— Felul ăsta al vostru de a privi lucrurile din punct de vedere estetic are numai două mici dezavantaje, pe care ți le voi explica îndată, Hump. Primul dintre ele este exact ceea ce a făcut ca noi să zburăm acum în acest vehicul. Când mecanismul de viață frumos, lin și armonios, cu care te-ai obișnuit, începe să fie dirijat de un nou tip de om și într-un spirit nou, atunci, îți spun eu, e de o mie de ori mai

bine să trăiești sub constituțiile de hârtie ale lui Condorcet și Sieyes. Când oligarhia engleză este condusă de un englez care nu are un spirit englezesc, atunci îl ai pe Lordul Ivywood și tot coșmarul ăsta care numai Dumnezeu știe cum se va sfârși.

Mașina lăsase în spate câțiva kilometri de praf, când Dalroy încheie și mai întunecat:

— Și al doilea dezavantaj, bunul meu estetic, este următorul: dacă vreodată, hoinărind pe planetă, voi, englezii, nimeriți într-o insulă din Atlantic – să-i spunem Atlantida – care nu o să accepte *toate* clișeele voastre drăgălașe, văzând că nu-i puteți băga pe gât totul, veți decide să nu-i dați nimic. Și o să spuneți în sinea voastră: „Să sperăm că or să plesnească în curând de foame”. Și pentru acea insulă veți deveni cei mai surzi și cei mai cruzi dintre tiranii lumii. Începuse să se crape de ziuă, iar Pump, care cunoștea granițele dintre districtele Angliei aproape din instinct, ar fi putut jura, chiar și în acea semiobscuritate, că orașelul din care tocmai ieșeau era de alt tip, anume de tipul celor de la granița vestică. Ce spusese șoferul despre maică-sa ar fi putut să fie o glumă de music-hall, dar, în mod cert, omul se îndreptase orbește în acea direcție.

Zorii albicioși se lăteau pe pietrele cenușii ale caldarâmului ca niște pete de lapte vărsat. Câțiva proletari care se deșteptau cu noaptea-n cap, mai istoviți la sculare decât majoritatea oamenilor la culcare, păreau să proclame, prin figurile lor resemnate, că n-are nici un rost să faci caz de lucrul ăsta. Ultimele două sau trei case ale orașelului, prea obosite și ele ca să se mai țină drepte, îl stimulară pe Căpitan la o nouă explozie somnolentă:

— Există două feluri de idealști – așa cum știe fiecare sau cum ar trebui să știe. Anume: cei care idealizează realul și cei care (foarte rari) realizează idealul. Un popor cu înclinații estetice și poetice ca englezii idealizează, în general, realul. Lucrul ăsta l-am exprimat într-un cântec pe care...

— Nu, zău așa, Căpitane, protestă hangiul, nu acum...

— Lucrul ăsta l-am exprimat într-un cântec, repetă Dalroy neclintit ca o stană de granit, pe care am să-l cânt cu toate caracteristicile sale de durată, intensitate și orice altă...

Se opri pentru că universul zburător din jur păru să fi încremenit brusc. Șarja gardurilor vii încetase ca la un sunet de goarnă. Pădurile galopante înțepeniseră. Ultimele câteva case care se clătinau pe picioare păreau să fi luat poziția de „drepti”. Pentru că un zgomot ca o împușcătură de pistol, pornit chiar din măruntaiele mașinii, oprise locului întreaga cursă, așa cum o împușcătură similară pune în mișcare alte curse.

Șoferul coborî foarte încet și începu să cerceteze mașina, luând poziții și atitudini dintre cele mai tragice. Deschise un număr nebănuît de trape și fereștruici ale automobilului și pipăi, atinse, răsuci diferite obiecte și dispozitive.

— Tre' să mă'nторc urgeant, cum oi putea, la garaju' de colo, domnule, rosti cu o voce greoaie și răgușită pe care nu i-o auziseră până atunci.

Apoi își plimbă privirea de-a lungul pădurilor și al caselor din ariergardă și își mușcă buza, ca un mare general care a săvârșit o mare greșeală. Fruntea i se înnegurase, totuși vocea, când vorbi, își recăpătase monotonia și accentul cotidian.

— Știți, e cam albastru ce s-a-ntâmplat. Nu'ș cum o să esplic chear la cea mai miloasă poliție din lume. Dacă apuc să mai mă'nторc...

— Să te întorci? repetă Dalroy, făcând mari doi ochi albaștri taurini. Să te întorci unde?

— Știți, îl lămuri șoferul pe un ton rezonabil, io ardeam să-i dau o lecție, să-i arăt lui că io conduc atomobilu', și nu dânsu'. Da' n-am avut baftă și i-am strecat mașina. Mă rog... dacă dumneavoastră vreți să rămâneți în mașina *lui*...

Căpitanul Patrick Dalroy sări din mașină cu atâta repeziciune, încât alunecă și aproape că se rostogoli în drum. Câinele sări după el, lătrând cu furie.

— Hump, spuse Dalroy pe un ton calm, acum am descoperit ceea ce nu reușeam eu să înțeleg în legătură cu voi, englezii.

Apoi, după o clipă de tăcere, continuă:

— A avut dreptate francezul acela care a spus (nu mai țin minte cum a formulat exact) că voi, englezii, mășăluiți în Tra-falgar Square ca să vă descotorosiți de nervii voștri, și nu ca să vă descotorosiți de un tiran. Poftim, amicul ăsta al nostru a fost gata să se răzvrătească prin fugă. Să se răzvrătească rămânând pe loc ar fi însemnat prea mult pentru el. Tu citești *Punch*. Sunt sigur că-l citești. Pump și *Punch* sunt aproape singurii supraviețuitori ai erei victoriene. Îți amintești de o glumă veche, excelent ilustrată, care înfățișa doi irlandezi turbați, înarmați cu pistoale și pitiți pe după o stâncă, așteptând să împuște un moșier? Unul dintre irlandezi observă că moșierul întârzie, apoi adaugă: „Sper să nu i se fi întâmplat ceva neplăcut sărmanului domn”. Ei bine, totul e perfect adevărat; îl cunosc îndeaproape pe irlandezul în chestiune. Dar vreau să-ți spun un secret în legătură cu el: era englez. În acest timp, șoferul dăduse îndărăt mașina, cu mare râvnă și mare grijă, până la intrarea garajului, care era vecin cu o lăptărie sau, mai precis, separat de ea printr-o cărăruie neagră și atât de strâmtă, încât părea o ușă. Trebuie să fi fost totuși mai lată decât arăta, pentru

că pe aici dispăru Căpitanul Dalroy. Probabil că-i făcuse semn șoferului să-l urmeze; oricum, această persoană oficială o luă după el. Persoana oficială reapăru curând, într-o grabă cam stânjenită, ducându-și respectuos un deget la șapcă, apoi îndesând în buzunar niște bancnote mototolite. După care persoana oficială intră în ceea ce numise „garaj” și se întoarse cărând niște ustensile voluminoase. Domnul Humphrey Pump urmărea cu interes toate aceste manevre. Locul ăsta, îndepărtat cum era, părea să fie un punct de *rendez-vous* al automobiliștilor. Altminteri, un automobilist foarte înalt, înfășat într-o salopetă și mascat de nu se mai vedea nimic din fața lui, nu s-ar fi apropiat de el și nu i-ar fi vorbit. Și iată că automobilistul cel înalt îi vârî în mână un costum la fel de oribil, o șapcă și niște ochelari cât cepele, toate legate într-o boccea. Dar de ce i s-a adresat automobilistul ăsta, oricât ar fi fost el de înalt, spunându-i cu o voce care se strecura pe sub șapcă și pe sub ochelari:

— îmbracă-ți lucrurile astea, Hump, pe urmă intrăm în lăptărie. Aștept să vină mașina. Care mașină, dragul meu căutător al adevărului? Cum, cea pe care tocmai am cumpărat-o și pe care ai s-o conduci tu.

Șoferul cel cuprins de remușcări după atâtea aventuri găsi drumul de întoarcere spre pădurea scăldată în clar de lună, acolo unde-și lăsase stăpânul cu măgarul. Dar și stăpânul lui și măgarul se făcuseră nevăzuți.

▣ *Capitolul XVI* ▣

Cele șapte stări ale lui Dorian ▣

Se poate că acel cadran de ceasornic fără timp al tuturor lunaticilor, care strălucea atât de luminos în noaptea cu pricina, să fi avut cine știe ce puteri magice, ca un bănuț de argint. Căci nu numai că patronase inițierea domnului Hibbs în misterele lui Dionysos și reîntoarcerea domnului Bullrose la deprinderile arboreale ale strămoșilor săi, dar a operat, într-o singură noapte, o considerabilă și benefică prefacere în domnul Dorian Wimpole, Poetul Păsărilor. Domnul Wimpole nu era nici prost și nici rău, nu mai mult decât Shelley; era doar un om al cărui suflet devenise steril în urma contactului cu o lume lipsită de spontaneitate și sinceritate, o lume a cuvintelor, și nu a faptelor. Nu avusese nici cea mai vagă intenție de a-și flămânzi șoferul; pur și simplu, nu-și dăduse seama că a uita de existența lui însemnase un asasinat moral, mult mai grav decât unul fizic. Dar, pe măsură ce se scursese ceas după ceas și stătuse acolo singur cu măgarul și cu luna, domnul Wimpole fusese străbătut de o seamă de sentimente, alternând între furie și îndoială, pe care prietenii lui cultivați le-ar fi numit stări de spirit.

Prima dintre stări, îmi pare rău că trebuie s-o spun, a fost una de ură neagră cu scrâșniri din dinți. Habar n-avea de nemulțumirile șoferului; așadar, nu putea decât să bănuiască faptul că fusese mituit sau intimidat de cei doi diabolici călăi ai măgarului. În acele clipe însă, domnul Wimpole ar fi fost în stare să-și tortureze șoferul mult mai crâncen decât ar fi putut vreodată domnul Pump să tortureze un măgar; pentru că nici un om sănătos la minte nu poate urî un animal. Poetul izbea cu piciorul în pietrele de pe șosea, proiectându-le în pădure și dorind din inimă ca fiecare dintre ele să fi fost un șofer. Smulgea din rădăcină firele de ferigă de pe marginea drumului, dorind din inimă să fi fost părul unui șofer; deși nu exista nici un fel de asemănare. Se năpustea cu pumnii în copacii care (așa presupun), prin form și expresia lor, îi puteau evoca un șofer. Dar curând trebui să înceteze acest exercițiu, în urma constatării că, deși păstrau imobilitate defensivă, copacii păreau să dețină avantajul în lup întreaga pădure și întregul univers deveniseră o întrupare omni prezentă și panteistă a șoferului, și domnul Wimpole îl ataca și-l lovea în orice colț.

Cititorul care reflectează își va da seama că domnul Wimpole făcuse un considerabil pas înainte pe ceea ce dumnealui nume „scara valorilor cosmice”. Cel mai bun lucru în afară de a-ți iubi aproapele este cel de a-l urî; mai cu seamă când aproapele tău e un om sărac, de care te separă toată rigiditatea împărțirilor sociale. Pentru că dorința

de a-l ucide înseamnă o recunoaștere a faptului că există. Mulți oameni datorează prima străfulgerare a unui sentiment democratic în sufletul lor dorinței de a găsi un baston cu care să-și lovească valetul. Și avem mărturia de necon testat a unei autorități de talia domnului Humphrey Pump c Lordul Merriman, după ce și-a fugărit, cu pistolul în mână, bibliotecarul de-a lungul a trei sate, s-a convertit pentru totdeauna la idei liberale.

Așadar, furia domnului Wimpole i-a servit mai curând ca descărcare de nervi. Și curând a fost înlocuită de cea de-a doua stare, mai constructivă, și anume meditația.

— Uite cum se comportă bestiile alea, murmură el, și mă^o au obrăznicia să afirme că măgarul e un animal inferior. Voi să călărească măgarul, nu zău? Aș vrea să văd măgarul cală rindu-l pe el. Bietul patruped!

Răbdătorul animal, când se simți mângâiat, își întoarse spre el ochii tandri, și Dorian Wimpole descoperi, cu un soi de surpriză subconștientă, că, într-adevăr, îi era drag măgărușul. Ba chiar, mai adânc, în eul său subliminal, știu că niciodată până atunci nu îndrăgise un animal. Poemele lui despre creaturile cele mai fantastice fuseseră foarte sincere; și foarte reci. Când afirmase că-i sunt dragi rechinii, voise să spună că nu vedea nici o rațiune ca să urască rechinii; ceea ce era un lucru destul de drept. Nu există o rațiune propriu-zisă ca să urăști un rechin, oricâte motive ai avea să-l ocolești. O meduză nu-ți face nici un rău cât timp o păstrezi într-un acvariu... sau într-un sonet.

Dar, în același timp, Wimpole își dădu seama că dragostea lui pentru animale fusese sucită cu susu-n jos și că acum opera de la celălalt capăt. Măgarul era un tovarăș de solitudine, și nu o monstruozitate. Îi era drag tocmai pentru că îi era atât de aproape, și nu pentru că ar fi fost o făptură de la celălalt pol al existenței. În timp ce stridia îl atrăsese tocmai prin faptul că era total deosebită de om; doar dacă nu considerăm barba pe care o poartă această moluscă drept o dovadă de vanitate masculină. Sugestia nu-i mai fantezistă decât cea făcută de el când a văzut în perla o permanență a sensibilității feminine. Dar, în această înnebunitoare veghe printre misticii pini, Dorian Wimpole se pomeni mult mai atras de măgăruș decât de stridie, întrucât semăna cu omul în mult mai mare măsură decât orice altceva din jur; întrucât avea ochi ca să vadă și urechi ca să audă – ba chiar, acestea din urmă, mai dezvoltate decât ar fi fost necesar.

— Cine are urechi de auzit să audă! rosti el, scărpînându-i cu duioșie cele două clape cenușii, păroase. Nu ți-ai ridicat tu urechile către ceruri? Vei fi oare primul care să audă trâmbițele Judecății de Apoi?

Măgarul își frecă botul de el, aproape cu tandrețea unei mângâieri omenеști. Și Dorian se întrebă cu ce-ar fi semănat mângâierea unei stridii? Tot ce-l înconjura era de o frumusețe extraordinară, dar complet neomenească. Numai în explozia arzătoare a primei furii putuse desluși în scoarța unui pin trăsăturile unui fost șofer de taxi din Kennington. Copacii și tufele de ferigă nu au urechi vii pe care să le poată mișca și nici ochi blânzi cu care să te poată privi. Mângâie din nou capul măgarului.

Măgarul îl reîmpăcase însă cu decorul; și, în cea de-a treia stare a lui, Dorian începu să vadă cât de frumos era totul. Pe măsură ce reflecta, nu se mai simțea atât de convins că priveliștea părea inumană. Ba chiar ajunsese la concluzia că frumusețea era cel puțin pe jumătate umană. Aureola lunii care luneca pe după pini era atât de tulburătoare pentru că semăna cu aureola gingaș colorată a unui sfânt din vremi îndepărtate, iar copacii tineri aveau un aer atât de nobil pentru că-și țineau capetele semeț înălțate, ca niște fecioare. În mintea lui se înfiripară ceșos idei vagi, cu care nu era obișnuit, și mai cu seamă o idee despre care auzise că ar fi numită „Imaginea divinității”. Îi apărea din ce în ce mai clar că tot ce-l înconjura, de la măgar până la măcrișul și ferigile de la marginea drumului, era înnobilit și sanctificat printr-o parțială asemănare cu altceva sau cu altcineva. Ca și cum ar fi fost desenele unui copil; schițe stângace, primitive, ale naturii, din primul ei caiet de desen din piatră.

Dorian se trântise pe un culcuș de ace de pin ca să contemple întinericul ce se îndesea deasupra pădurii, pe măsură ce luna cobora. Nu există nimic mai profund și mai minunat decât o pădure de pini adâncă și impenetrabilă, când șirul de copaci din față se profilează pe fundalul arborilor mai umbroși. O dără de argint peste cenușiu și de cenușiu peste tenebre.

În aceste momente, culese din pură plăcere și huzur un ac de pin și începu să filosofeze asupra-i:

— Se spune că șezi ca pe ace. Presupun însă că acele astea sunt cele cu care Eva din vechea legendă cosea în paradis. Da, vechea legendă avea dreptate. Gândește-te numai ce-ar însemna să te așezi pe toate acele din Londra! Să te culci pe toate acele din Sheffield! Pe oricare ace în afară de acele paradisului! Da, vechea legendă avea dreptate. Până și acele lui Dumnezeu sunt mai moi decât covoarele omului.

Ii plăcea să urmărească ciudatele vietăți mici ale pădurii târându-se afară de sub draperiile verzi ale frunzișului. Își aduse aminte că în vechea legendă toate animalele erau la fel de blânde ca și măgarul și la fel de caraghioase. Se gândi la Adam care dădea nume animalelor și-i spuse unei gâze:

— Am să te botez Sfârlează.

Melcii îl amuzau grozav, ca și viermii, de altfel. Îi trezeau un interes nou, real, pe care nu-l cunoscuse până atunci. Era, într-adevăr, interesul pe care un om întemnițat într-un turn îl simte față de un șoricel; interesul pe care un om legat de mâini și de picioare îl simte față de fascinantele creaturi infime. Cele din specia viermilor se arătau foarte rar; totuși, se pomeni așteptând cu răbdare, chiar un ceas, plăcerea de a le urmări. Una dintre aceste făpturi îi atrase mai cu seamă atenția, pentru că era mai lungă decât un vierme obișnuit și părea să-și miște capul în direcția piciorului stâng al măgarului. Ceea ce însemna că avea un cap pe care să-l întoarcă, lucru pe care viermii obișnuți nu-l dețin.

Dorian Wimpole nu avea multe cunoștințe de istorie naturală; cu excepția celor pe care le extrăsese cândva cu multă acuratețe dintr-o enciclopedie, în scopul documentării pentru o poezie pastorală. Dar, cum acele cunoștințe gravitau exclusiv în jurul cauzelor ipotetice care pot provoca râsul la o hienă, nu-i erau de mare ajutor în cazul de față. Dar, deși nu prea cunoștea istoria naturală, câte ceva tot știa el. Cunoștea îndeajuns încât să știe că un vierme n-ar trebui să aibă cap; și, mai ales, nu un cap turtit și pătrat, de forma unei lopeți sau a unei dălți. Cunoștea îndeajuns încât să știe că târâtoare cu astfel de cap mai există în pădurea englezească, deși sunt foarte rare. Pe scurt, cunoștea îndeajuns încât să traverseze drumul și să strivească sub un toc de gheață, apăsând cu brutalitate, gâtul și șira spinării acelei creaturi, despărțând-o în trei fragmente care mai zvâcniră o dată înainte de a înțepeni definitiv.

După care scoase un exploziv suspin de ușurare. Măgarul, al cărui picior trecuse prin asemenea amenințare, se uită la vipera moartă cu ochi care nu-și pierduseră blândețea lunară. Și Dorian o privi un timp cu sentimente pe care nu le putea nici înfrâna, nici înțelege. Apoi își aminti de comparația pe care o făcuse între pădure și paradis.

— Dar până și în paradis... rosti în cele din urmă; după care cuvintele lui Fitzgerald i se stinseră pe buze.

Și, în timp ce se frământa cu asemenea cuvinte și asemenea gânduri, ceva se întâmplă deasupra lui și îndărătul lui, ceva despre care scrisese de sute de ori și citise de mii de ori; ceva ce nu văzuse însă niciodată în viața lui. Peste frunzișul întunecos pluti brusc o lumină străvezie, sedefie, mai misterioasă decât clarul de lună care se risipise. Păru să fi pătruns deodată prin toate ușile și ferestrele pădurii, palidă și tăcută, dar încrezătoare ca un îndrăgostit care vine la o întâlnire. Curând, pe vălurile-i albe scânteiară paiete de aur și de purpură. Și numele acestei minuni era: zorii dimineții.

De câțva timp păsările îi tot cântau Poetului Păsărilor, cu glas

puternic, fără să-i fi trezit însă atenția. Dar, când bardul nostru văzu cu ochii lui lumina zilei izbucnind peste pădure și-peste șosea, suferi o prefacere ciudată. Stătu neclintit în picioare, privind uluit, până când lumina își împlini plenarul ei destin strălucitor; până când conurile de pin și ferigile crețe și măgarul viu și vipera moartă apărură la fel de distincte ca în miezul zilei sau ca într-un tablou preraphaelit. Și atunci, cea de-a patra stare căzu asupra-i ca un fulger din senin, și Dorian Wimpole apucă funia măgarului, ca și cum ar fi vrut s-o pornească la drum.

— Fir-ar să fie! strigă el pe o voce la fel de veselă ca primul cucurigu care tocmai răsunase dintr-un sat îndepărtat. Nu oricine ar fi izbutit să ucidă șarpele! Apoi adăugă gânditor: Pun rămășag că Doctorul Gluck n-ar fi izbutit niciodată. Hai, măgărușule! Hai să pornim spre noi aventuri!

Descoperirea răului și lupta împotriva răului constituie începutul oricărei plăceri – și chiar al oricărei comedii. Acum, când șarpele fusese omorât, priveliștea sălbatică părea prietenoasă. Era unul dintre ticurile clicii lui de literați această nevoie de a eticheta orice emoție naturală cu o denumire literară. Dar nu greșim când afirmăm că Wimpole trecuse de la starea de spirit a lui Maeterlinck la cea a lui Whitman, și de la starea de spirit a lui Whitman la cea a lui Stevenson. Nu fusese ipocrit când își clamase afecțiunea pentru păsările aurii din Asia sau pentru polipii roșiatici din mările sudice. Nu era ipocrit nici acum, când simțea nevoia unor aventuri mai nostime pe un drum de țară englezesc. A fost ghinionul, și nu vina lui dacă prima aventură avea să fie și ultima. Și dacă a fost mult prea nostimă ca să stârnească râsul.

Zorii fumurii se și coloraseră într-un albastru palid pe care pluteau acei norișori roz, dolofani, care stau, probabil, la originea legendei că porcii uneori zboară. Gâzele pălăvrăgeau atât de vesel în iarbă, încât fiecare fir părea o limbă verde, vorbărească. Linia orizontului, de-o parte și de alta, nu era întreruptă decât de obiecte menite să stimuleze asemenea comică fanfaronadă: o moară de vânt care ar fi putut fi locuită de morarul lui Chaucer sau provocată de cavalerul lui Cervantes; turla unei biserițe cu acoperiș de plumb, pe care s-ar fi putut cățăra Robert Clive; în depărtare, înspre Pebbleswick și înspre mare, doi pari de lemn ruți și măcinați, despre care Humphrey Pump declară până în ziua de azi că sunt picioarele unui scrânciob de copii prost construit; dar în care turiștii acceptă să vadă rămășițele unei antice spânzurători. În veselia unei astfel de recuzite, nu-i de mirare că Dorian și măgarul o porniseră la drum cu pas vioi. Măgarul îl făcea să se gândească la Sancho Pânza.

Nu se deșteptă din gălăgioasa feerie a drumului alb, măturat de

vânt, până când un claxon de automobil întâi îi țipă, pe urmă îi urlă în ureche; până când o frână bruscă făcu să i se cutremure pământul sub tălpi; până când o mână i se lăsă greu pe umăr, încleștându-i-l. Ridică ochii și văzu un echipament complet de inspector de poliție. Fața nu-l interesa. Și atunci îl cuprinse cea de-a cincea stare, starea imprevizibilului, care în limbaj vulgar se numește mirare.

În uimirea lui, se uită la mașina care ancorase atât de abrupt de partea cealaltă a drumului, lângă gardul viu. Omul de la volan era atât de țeapăn și de impasibil, încât Dorian avu certitudinea că-și desfată ochii cu priveliștea unui alt polițist. Dar pe bancheta din spate se afla un personaj cu totul diferit, un personaj care-l nedumerea cu atât mai mult cu cât avea senzația certă că-l mai văzuse undeva. O siluetă lungă și deșirată, cu umerii căzuți; iar costumul, foarte dezordonat, reușea să dea impresia că, într-o împrejurare recentă, fusese foarte ordonat. Individul avea un păr blond lucios, și o șuviță i se înălța trufaș și țepoasă, asemenea crestei personajelor favorite ale lui Dorian. Un alt ciuf însă se pleoștea peste ochiul stâng, astupându-l și orbindu-l, ca o ilustrare a parabolei cu bârna din ochi. Ochii, cu sau fără bârnă în ei, arătau cam năuci. Cu un gest nervos, individul își aranja întruna cravata. Personajul purta numele Hibbs și își revenise de curând dintr-o experiență cu totul și cu totul nouă pentru el.

— Ce naiba dorești? îl întrebă Wimpole pe polițist.

Fața lui candidă și uluită, poate că și alte detalii ale înfățișării sale îl făcură pe polițist să șovăie.

— Mă rog, domnule, în legătură cu măgarul... spuse el.

— Și ce, crezi că l-am furat? strigă aristocratul cu indignare. Toată lumea a înnebunit. Niște netrebnci îmi fură limuzina, eu salvez viața blestematului lor măgar cu sacrificiul vieții mele – și tot *eu* sunt acuzat de furt!

Hainele indignatului aristocrat erau probabil mai grăitoare decât limbajul său. Polițistul își luă mâna de pe umărul lui și, după ce consultă câteva hârtii, traversă drumul ca să țină sfat cu domnul cel nepieptănat.

— Căruța și măgarul par să corespundă, îl auzi Dorian spunând. Dar hainele nu se potrivesc deloc cu descrierea dumitale în legătură cu omul pe care l-ai văzut.

Adevărul este că domnul Hibbs păstra amintiri extrem de vagi și de răvășite în legătură cu omul pe care-l văzuse. Nici n-ar fi putut spune care dintre fapte se întâmplaseră cu adevărat și care îi apăruseră doar în visele lui încâlcite. Dacă ar fi fost să vorbească sincer, ar fi descris întreaga întâmplare ca pe un coșmar verde din inima pădurii, pe parcursul căruia căzuse în mâna unui câpcăun uriaș de

patru metri, cu flăcări roșii în chip de păr și îmbrăcat ca Robin Hood. Dar, în urma unei lungi deprinderi a ceea ce se cheamă „a ajusta faptele”, ajunsese să considere la fel de nefiresc a spune cuiva (chiar și lui) ce gândea cu adevărat, pe cât de nefiresc i s-ar fi părut să scuipe sau să cânte. Pentru moment era animat numai de trei rațiuni și hotărâri ferme: 1) să nu admită că se îmbătase; 2) să nu lase în libertate vreo persoană căreia Lordul Ivywood ar fi putut să-i pună întrebări; 3) să nu-și piardă reputația de înțelepciune și tact.

— Delincventul ăsta are un costum de catifea maro și un palton de blană, continuă inspectorul. Și în notele pe care ni le-ai dat dumneata scrie că omul purta un fel de uniformă.

— Când spunem uniformă, declară domnul Hibbs cu o intelectuală încruntare din sprâncene, când spunem *uniformă*, trebuie, desigur, să facem o distincție. Unii dintre prietenii noștri care nu ne împărtășesc vederile, știi, spuse el zâmbind cu duioasă indulgență, unii dintre prietenii noștri s-ar feri de acest termen uniformizator. Dar... desigur... mă rog, nu era vorba de o uniformă de poliție, de exemplu. Ha! Ha!

— Sper că nu, ripostă inspectorul laconic.

— Așa că... într-un fel... în orice caz, continuă Hibbs agățându-se de talismanul său verbal, se poate să fi fost catifea maro. Știi, în întuneric...

Reacția polițistului la această utilă sugestie fu o expresie de mirare.

— Dar era o lună cât toate zilele, care lumina ca un felinar, protestă el.

— Mda, mda, strigă Hibbs pe un ton pițigăiat în care se simțea o răbdătoare nerăbdare. Mda... Clarul de lună uniformizează totul. Florile și obiectele...

— Dar mai e ceva, o ținu inspectorul pe-a lui, dumneata ai declarat că părul omului mai important era roșu.

— Tipul de blond! Tipul de blond! replică Hibbs, fluturându-și mâna cu solemnă detașare. Tipul de păr roșcat, sau gălbui, sau castaniu, știi cum e. Apoi clătină din cap și rosti cu cea mai gravă solemnitate pe care o putea imprima cuvântului: Teutonic. De tip pur teutonic!

Inspectorul începu să se mire că, chiar și în zăpăceala care urmasă rănirii Lordului Ivywood, fusese plasat sub îndrumarea unui asemenea ghid. Adevărul este că Leveson, mascându-și o dată în plus frica sub obișnuita-i paradă de gesturi aferate, îl descoperise pe Hibbs așezat la o măsuță lângă o fereastră deschisă, cu ochii lipiți de somn și părul vraiste, încercând să înghită un medicament care să-i limpezească

mințile. Constatând că, în felul lui posomorât, era aproape treaz, Leveson a profitat fără scrupule de ce mai rămăsese din mahnirea lui Hibbs pentru a-l expedia împreună cu poliția pe urmele fugarilor. Chiar și mintea unui bețiv numai pe jumătate treaz, își spusese Leveson, va fi în stare să recunoască o persoană atât de greu de confundat, cum era Căpitanul.

Dar, deși diplomatul era încă destul de buimac, temerile lui ciudate, amestecate, și vicleana fugă de răspundere se găseau la datorie. Simțea, era aproape sigur, că omul cu haina de blană avea într-un fel de-a face cu întregul mister. În fond, oamenii cu haine de blană nu prea obișnuiesc să se plimbe pe șosea ducând măgari de căpăstru. Se temea să-l irite pe Lordul Ivywood dar, în același timp, se temea și să nu se compromită în ochii polițistului.

— Dumneata te bucuri de puteri foarte largi, spuse el cu gravitate. Și e bine că te bucuri de puteri largi, întru apărarea interesului public. Socotesc că, deocamdată, ești pe deplin autorizat să-l reții pe acest om.

— Și celălalt? Întrebă ofițerul încruntând din sprâncene. Crezi că celălalt a fugit?

— *Celălalt?* repetă Hibbs În-Orice-Caz, privind cu ochi mijiți moara de vânt, de parc-ar fi intervenit o chestiune nouă, extrem de gingașă, într-o problemă și așa complexă.

— Ce dracu', se impacientă polițistul, dumneata trebuie să știi mai bine ca oricine dacă era un singur om sau doi.

În mintea împâclită a lui Hibbs, începuse să-și facă loc ideea, însoțită de o undă de spaimă, că tocmai asta era lucrul pe care nu-l putea ști. Auzise întotdeauna și citise în reviste umoristice că un om beat „vede dublu”, că, dacă vede două felinare, unul dintre ele este (așa cum ar formula înalta Jurnalistică) o proiecție pur subiectivă. Din câte știa el (fiind un novice în materie), beția i-ar fi putut produce impresia existenței a doi oameni în aventura lui de coșmar, când, în realitate, nu fusese decât unul singur.

— Doi oameni... un om, știi, răspunse cu un fel de nepăsare enervată. Mă rog, de numărul lor ne putem ocupa mai târziu; în orice caz, prea mulți nu pot fi. La acest punct, scutură din cap cu fermitate: Absolut imposibil. Și, așa cum spunea răposatul Lord Goshen: „Prin statistici poți dovedi tot ce vrei”.

În clipa aceasta, interveni o întrerupere de cealaltă parte a drumului:

— Și cât o să te mai aștept aici, pe tine și pe Goshenii tăi, capră râioasă ce ești?

Așa sunară cuvintele nesocotite emise de Poetul Păsărilor.

— Să fiu al naibii dacă o să rabd eu una ca asta, urmă el. Haide, măgărușule, hai să mergem și să ne rugăm ca următoarea aventură să fie mai plăcută. Oamenii ăștia nu-s decât niște specimene foarte josnice din rasa ta.

Și, apucând din nou căpăstrul măgarului, trecu repede pe lângă ei, gata parcă să îndemne animalul s-o ia la galop.

Din nefericire, această disprețuitoare încercare de redobândire a libertății era exact picătura menită să încline balanța inteligenței oscilante a inspectorului în direcția greșită. Dacă Wimpole ar mai fi rămas liniștit un minut sau două, inspectorul, care nu era idiot, ar fi sfârșit prin a nu da crezare întregii povești a lui Hibbs. Așa însă, urmă o încăierare, cu lovituri trase de ambele părți. Și, până la sfârșit, Onorabilul Dorian Wimpole, cu măgar *et caetera*, fu condus în sat; în care se afla un post de poliție; în care se afla o celulă de arest provizoriu; în care se produse cea de-a șasea stare.

Oricum însă, protestele sale fură atât de zgomotoase și atât de convingătoare, iar paltonul său era atât de incontestabil de blană, încât după câteva interogatorii prealabile căzură cu toții de acord să-l transporte în după-masa acelei zile la Casa Ivywood, unde se găsea un magistrat rămas invalid de la un glonț, care tocmai îi fusese extras din picior.

Îl găsiră pe Lordul Ivywood întins pe un divan purpuriu, în mijlocul labirintului său de încăperi orientale. Când intrară, Lordul continuă să-și ferească privirea, de parcă aștepta, cu un calm de roman, apariția unui dușman crâncen. Dar Lady Enid Wimpole, care-i dădea îngrijiri invalidului, scoase un ascuțit strigăt de uimire. O clipă mai târziu, cei trei veri se uitau unul la celălalt. Văzându-i, se putea ghici cu ușurință că erau rude, toți trei aparținând (conform subtiliei formulări a domnului Hibbs) tipului blond. Dar două dintre tipurile blonde exprimau uimire; pe când cel de-al treilea exprima o furie turbată.

— Dorian, îmi pare atât de rău! exclamă Ivywood după ce ascultă întreaga istorie. Fanaticii ăștia sunt în stare de orice, și înțeleg foarte bine cât de mult te înfurie faptul că ți-au furat automobilul...

— Te înșeli, Philip, răspunse poetul cu emfază. Faptul că mi-au furat automobilul nu mă înfurie câtuși de puțin. Ce mă înfurie pe mine e faptul că pe acest pământ al lui Dumnezeu există și continuă să existe un dobitoc ca *ăsta* (și arată către foarte seriosul Hibbs) și un dobitoc ca *ăsta* (arată către inspector) și... da, pe Dumnezeul meu, și un dobitoc ca *ăsta* (și arată drept spre Lordul Ivywood). Și, ca să fiu sincer, Philip, dacă există într-adevăr, așa cum spui, doi oameni care s-au legat să-ți dea mașinațiile tale peste cap și să-ți facă viața iad, atunci sunt foarte fericit să le pun automobilul meu la dispoziție. Și

acum, am plecat.

— Nu rămâi la masă? întrebă Ivywood cu o înghețată iertare în glas.

— Mulțumesc, nu, răspunse bardul, îndepărtându-se. Plec la Londra.

Cea de-a șaptea stare a lui Dorian Wimpole se încheie apoteotic la Cafe Royal. Și a constatat în bună parte din ingerarea unei mari cantități de stridii.

▫ *Capitolul XVII* ▫

Poetul în Parlament ▫

Cât timp Dorian Wimpole, membru în Parlament, Judecător de Pace etc., își făcuse acea singulară intrare și ieșire, Lady Joan privise afară, dincolo de zidurile magice ale camerei din turn, care erau acum, la propriu, și nu numai la figurat, limita extremă a Casei Ivywood. Deschizătura din zid și scara întunecoasă, pe unde venea și pleca părăsitul câine Quoodle, fuseseră pecetluite și blocate printr-un zid ornat cu cele mai delicate decorațiuni orientale. În toate arabescurile și temele decorative, Lordul Ivywood păstrase și respectase principiul de a nu se reproduce forma vreunui animal. Dar, ca orice dogmatic lucid, înțelesese toate libertățile pe care i le oferea dogma. Și irizase acest capăt al casei cu tot felul de sisteme solare, și lunare, și stelare, având Calea Lactee drept soclu; ba introdusese și câteva comete, pentru efectul cosmic. În felul ei, ornamentația era reușită (ca toate lucrurile pe care le comanda Ivywood pentru uzul său personal). Și, când toate ferestrele turnului erau obturate de draperiile lor cu cozi de păun, un poet cu oarecare înclinație hibbsiană pentru șampania casei, ar fi putut aproape să-și imagineze că privește un cer spuzit de stele, așternut peste întinderea mării. Și (ceea ce e și mai important), până și Misyra (acest gânditor exact) nu ar fi putut numi luna un animal viu fără să cadă în idolatrie.

Dar Joan, privind pe o fereastră adevărată la un cer și la o mare adevărate, nu vedea în tapetul astronomic decât un simplu tapet. Cu o emoție posomorâtă, își punea pentru a mia oară aceeași întrebare la care nu era capabilă să-și dea un răspuns. Era vorba de opțiunea ei finală între o ambiție și o amintire. Există un argument care trăgea greu în balanță: ambiția era, probabil, realizabilă, pe când amintirea avea să rămână, probabil, o amintire. Asemenea greutate a modificat de un milion de ori echilibrul balanței, de când Satan a devenit prințul acestei lumi. Dar stelele nopții clipeau peste bătrâna coastă a mării; și ele ar trebui cântărite, asemenea diamantelor.

Ca și într-o altă seară, când se lăsase furată de reverie, auzi în spatele ei foșnetul fustelor lui Lady Enid, care nu se grăbea decât când era vorba de o chestiune cu adevărat presantă.

— Joan! Te rog, vino! Numai tu poți să-l reții! Joan o privi pe Lady Enid și își dădu seama că aceasta era gata să izbucnească în lacrimi. Păli ușor și o întrebă ce se întâmplase.

— Philip vrea să plece la Londra, chiar acum, fără să țină seamă de rana de la picior și de toate celelalte, strigă Enid. Nici nu vrea să audă de protestele noastre!

— Dar ce s-a întâmplat? întrebă Joan.

Lady Enid Wimpole nu-i putea da nici o explicație despre cele întâmplate, așa încât, pentru moment, misiunea aceasta îi revine autorului. Se-ntâmplase că Ivywood, în timp ce stătea întins pe canapea și răsfoia revistele, dăduse peste un ziar din Midlands.

— Știrile din Turcia sunt pe pagina cealaltă, îl avertizase Leveson cu o voce cam nervoasă.

Dar Lordul Ivywood continuase să citească pagina care nu conținea știrile din Turcia, cu aceeași distincție a pleoapelor lăsate și a frunții senine cu care citise mesajul Căpitanului, când îl descoperise Joan în turn.

În pagina înșesată de mici fapte diverse din provincie, figura un articol intitulat: „Ecouri ale Misterului din Pebbleswick. Se semnalează reapariția hanului zburător”.

Dedesubt, era tipărit cu litere mai mărunte:

„O semnalare aproape incredibilă din Wyddington ne aduce la cunoștință că misterioasa firmă «La Vechea Corabie» s-a făcut văzută din nou în ținut, cu toate că investigațiile oamenilor de știință au clasat de mult cazul în limbul vechilor superstiții rurale. Potrivit versiunii locale, domnul Simmons, patronul unei lăptării din Wyddington, servea în prăvălia sa, când au intrat doi automobiliști, dintre care unul a cerut un pahar cu lapte. Amândoi erau cuirasați în cele mai impenetrabile costume de automobiliști, cu ochelari mari, negri și bluze impermeabile cu gulerul ridicat, astfel încât semnalmentele lor nu pot fi redade, cu excepția faptului că unul dintre ei era de o statură neobișnuită. Câteva minute mai târziu, acesta din urmă ieși din lăptărie și se reîntoarse apoi cu un jalnic specimen de vagabond, unul dintre indivizii aceia jegosi și zdrențăroși care tândălesc prin cele mai prospere dintre orașele noastre, bătând străzile noaptea și cerșind ziua, în pofida regulamentelor polițienești. Mizeria și aspectul sordid al acestei creaturi erau atât de izbitoare, încât, la început, domnul Simmons refuză să-i servească paharul cu lapte comandat pentru el de automobilistul cel înalt. În cele din urmă însă, domnul Simmons consimți să-l servească, dar avu surpriza de a asista la un incident împotriva căruia era, neîndoielnic, îndreptățit să protesteze vehement.

Automobilistul înalt îi spuse cerșetorului: «Omule, dar cazi din picioare!» și îi făcu niște semne automobilistului mai scund, care străpuse pe dată un fel de lădiță sau cufăr cilindric, ce părea a fi unicul lor bagaj. Extrase din cufăr câteva picături dintr-un lichid gălbui, pe care le turnă, deliberat, în laptele zdrențărosului. Mai târziu, se dovedi că lichidul fusese rom. Ne putem imagina protestele domnului Simmons. Totuși, automobilistul înalt își apără cu ardoare

fapta, nutriend aparent nebuneasca idee că săvârșise un act caritabil. «Vai de mine, spuse el, omul ăsta era cât pe ce să-și dea duhul. Dacă l-ai fi cules de pe o plută, în plină mare, n-ar fi putut să fie mai lihnit de foame, mai chircit de frig și mai stors de boală. Și dacă l-ai fi cules de pe o plută, în furtună, i-ai fi dat un strop de rom – da, pe Sfântul Patrick, chiar dac-ai fi fost un blestemat de pirat și l-ai fi spânzurat de limbă după aceea.» Domnul Simmons răspunse cu demnitate că el nu știe cum stau lucrurile pe plute și că nu poate îngădui asemenea limbaj în prăvălia sa. Adăugă că, dacă ar îngădui consumul de alcool în localul lui, ar fi pasibil de urmărire polițienească, din moment ce nu deține firmă autorizată. La care automobilistul îi dădu un răspuns care-i tăie bunului lăptar răsuflarea: «Dar ai o firmă, pezevenghi bătrân ce ești! Ce crezi mă, pungașule, că nu cunosc eu drumul la 'Vechea Corabie'?» Domnul Simmons era acum pe deplin convins că mușteriii săi se îmbătaseră; și, refuzând un pahar de rom, gălăgios oferit de automobilist, ieși în stradă ca să caute un polițist. Spre surprinderea sa, îl găsi pe polițist ocupat să împrăstie o masivă îngrămădeală de oameni, care se zgâiau la ceva aflat în spatele său. întorcând capul (după cum declară în depoziția sa), domnul Simmons a văzut cu proprii săi ochi una dintre acele firme ale infectelor taverne ce populau cândva Anglia. Domnului Simmons îi fu absolut cu neputință să explice prezența firmei în fața prăvăliei sale, dar, cum aceasta legaliza acțiunea automobiliștilor, poliția a refuzat să intervină.

Ultimele știri. Cei doi automobiliști, fără să fi suferit vreo neplăcere, au părăsit orașul într-o mașină mică de două locuri, cumpărată de ocazie. Nu există vreun indiciu asupra destinației lor, cu excepția unui bizar incident. Se pare că, în timp ce așteptau să li se servească un al doilea pahar cu lapte, unul dintre ei a remarcat cu mirare un bidon a cărui formă îi era cu totul nefamiliară. Firește, e vorba despre Laptele de Munte, atât de recomandat astăzi de știința medicală. Automobilistul mai înalt (care s-a dovedit ciudat de ignorant cu privire la metodele științei moderne și ale vieții sociale) l-a întrebat pe tovarășul său de unde venea asemenea bidon. Primind, firește, răspunsul că laptele este preparat în satul-model Drumuri Pașnice, sub supravegherea personală a distinsului și filantropicului său inventator, domnul doctor Meadows, persoana mai înaltă, care părea total iresponsabilă, a cumpărat întregul bidon. Când și l-a vârât sub braț, a afirmat că, în felul ăsta, o să țină minte adresa.

La închiderea ediției. Cititorii noștri vor fi bucuroși să afle că legenda firmei «La Vechea Corabie» s-a spulberat din nou în fața sănătosului scepticism al științei. Reporterul nostru a sosit ieri la Wyddington, după plecarea celor doi farsori sau ce-or mai fi fost. A cercetat cu minuțiozitate fațada prăvăliei domnului Simmons și

suntem în măsură să asigurăm publicul cititor că nu există nici o urmă a pretinsei firme”.

Lordul Ivywood lăsa ziarul din mână și își plimbă privirile pe bogatele broderii șerpuitoare care împodobeau peretele. Fața lui reflecta expresia unui mare general care ar întrezări o șansă de a-și nimici inamicul prin răsturnarea propriului său plan de bătaie. Profilul liii palid, clasic, era nemișcat ca o camee; dar oricine l-ar fi cunoscut și-ar fi dat seama că mintea îi gonea ca un automobil care a depășit cu mult limita de viteză.

Apoi întoarse capul și se adresă domnului Leveson:

— Spune-i, te rog, lui Hicks să-mi pregătească până într-o jumătate de oră automobilul albastru. Are perne rabatabile și poate fi transformat în sofa. Și cere-i grădinarului să-mi taie un baston de vreun metru și jumătate și să-i fixeze o bârnă transversală ca să-l pot folosi în chip de cârjă. Plec în seara asta la Londra.

Gura domnului Leveson se căscă literalmente de uimire.

— Doctorul a zis să stați trei săptămâni la pat, răspunse el. Pot să vă întreb unde vreți să vă duceți?

— St. Stephen, Westminster, replică Ivywood laconic.

— Fără îndoială, aș putea duce eu un mesaj acolo, se oferî domnul Leveson.

— Ai putea duce un mesaj, încuviință Ivywood. Dar mă tem că nu ți s-ar da voie să te ridici și să ții un discurs.

Un moment sau două mai târziu, intră și Enid Wimpole în cameră; și se strădui zadarnic să-l facă să-și schimbe hotărârea. Atunci fu adusă și Joan din turn, dar aceasta nu apucă decât să-l vadă pe Philip rezemându-se într-o cârjă rudimentară, construită din lemn de grădină. Și îl admiră pe Philip așa cum nu-l admirase niciodată până atunci. îl admiră în timp ce era ajutat să coboare scările; în timp ce era urcat în mașina cu limitatul confort pe care i-l puteau oferi pernele rabatabile. Privindu-l, Joan simți în el ceva într-adevăr demn de asemenea dealuri și de asemenea mare. Simți în el acel suflu divin, venit de nicăieri, care se numește voința umană și care este unica justificare a omului pe acest pământ. Și în țipătul ascutit al claxonului, i se păru că aude glasul a o sută de trâmbițe care-i chemaseră pe străbunii ei și pe străbunii lui la gloria celei de-a treia cruciade.

Asemenea onoruri războinice erau pe deplin meritate, cel puțin în ce privește strategia. într-adevăr, Lordul Ivywood își desfășurase în fața ochilor minții întreaga hartă a pozițiilor și, cu o gândire napoleoneană, ticluise rapid un plan de campanie. Situațiile se înfățișau una câte una în mintea lui, care le înregistra de parc-ar fi avut creion și hârtie.

În primul rând, știa cu. certitudine că Dalroy se va duce în sa-tul-model. Era întocmai locul menit să-l atragă. Și mai știa că Dalroy era aproape congenital incapabil să evite o încăierare într-un asemenea loc.

În al doilea rând, știa că dacă Dalroy îi scapă și acolo nu mai avea nici o șansă, probabil, să pună mâna pe el, căci și irlandezul și domnul Pump erau destul de deștepți ca să nu mai lase indicii în urma lor.

În al treilea rând, calculase, studiind cu grijă harta și timpul, că cei doi nu vor putea ajunge într-un loc atât de îndepărtat, cu mașinuța lor ieftină, în mai puțin de două zile; și nu vor putea întreprinde o acțiune decisivă în mai puțin de trei zile. Așadar, avea exact timpul necesar ca să pice și el acolo.

În al patrulea rând, își dădea seama că, din ziua în care Dalroy fugise cu firma hanului și-l îmbrâncise pe polițist în șanț, nu făcuse altceva decât să întoarcă Legea Ivywood împotriva Lordului Ivywood. El (Lordul Ivywood) se gândise, și se gândise destul de bine, că, restrângând firmele, îngăduindu-le existența doar în câteva locuri atât de selecte încât își puteau permite să fie excentrice și interzicând aceste pitorești simboluri în orice alt loc, va reuși să lichideze vânzarea de băuturi fermentate în tot ținutul. Era exact aranjamentul spre care tind, conștient sau inconștient, toate legislațiile de acest gen. O firmă era o favoare pe care clasa guvernantă și-o putea acorda ei înseși. Dacă un gentilom dorește să proclame drepturile unui sărăntoc, calea îi este deschisă. Dacă un sărăntoc ar dori să proclame drepturile unui gentilom, calea i-ar fi închisă. Lordul Ivywood a sperat că, treptat, vechile firme, singurele care ar fi putut justifica vânzarea alcoolului, se vor rări tot mai mult, până vor ajunge niște simple curiozități, ca vinul de Tokay sau hidromelul care mai poate fi găsit în New Forest. Calculul nu era mai prejos de cel al unui om de stat. Dar, ca multe dintre calculele oamenilor de stat, nu ținea seamă de chichițele care pot să apară. Atâta timp cât vrăjmașii lui zburători își puteau înfige firma unde le plăcea, pe Lordul Ivywood îl interesa prea puțin dacă rezultatul era bucuria sau mâhnirea plebei. În oricare dintre cazuri, lucrul nu putea însemna decât o pricină de scandal și răzvrătire. Și dacă exista ceva care să-l preocupe mai mult decât apariția firmei „La Vechea Corabie” era dispariția ei.

Își dădea seama că tocmai legea emisă de el procura celor doi circumstanța datorită căreia scăpau de fiecare dată: pentru că autoritățile locale ezitau să acționeze împotriva unui simbol atât de rar, încât devenise aproape prestigios. Lordul Ivywood își dădea seama că legea trebuia modificată. Și încă repede. Trebuia modificată, dacă era cu putință, înainte ca cei doi fugari s-o șteargă din satul-model Drumuri Pașnice.

Lordul Ivywood își mai dădea seama că era o zi de marți. Adică ziua în care orice membru al Parlamentului poate prezenta personal o lege dintre cele aparținând categoriei „nesusceptibile de dezbateri” și poate obține adoptarea ei fără supunere la vot, atâta timp cât vreun alt parlamentar nu ridică obiecții. Și își mai dădea seama că era prea puțin probabil ca vreun membru al Parlamentului să ridice obiecții la un amendament pe care Lordul Ivywood însuși îl aducea la legea emisă de Lordul Ivywood. Și, în sfârșit, își mai dădea seama că întregul caz putea fi soluționat prin micul amendament pe care avea de gând să-l facă. Era de ajuns să schimbe câteva cuvinte din lege (pe care o știa pe de rost, așa cum un om mai vesel ar fi știut un cântec). Nu avea decât să modifice următorul paragraf: „Când există o astfel de firmă, vânzarea băuturilor alcoolice este permisă în local”, în sensul următor: „Vânzarea băuturilor alcoolice este permisă în localurile care dețin o firmă, cu condiția ca băuturile să fi fost depozitate în local de cel puțin trei zile”. Însemna șah mat dintr-o singură lovitură. Parlamentul nu putea respinge sau măcar examina un amendament atât de neînsemnat. Și turațiile Vechii Corăbii și ale Regelui din Itaca aveau să se oprească pe vecie.

Așa cum am mai arătat, mintea Lordului avea o vână napoleonică, pentru că acest excelent și chiar triumfător plan a fost conceput în întregime mult înainte de a se fi ivit strălucitorul cadran al ceasornicului de pe turnul din Westminster; și înainte ca Ivywood să fi constatat că sosise exact la timp.

Din nefericire însă, aproape concomitent sau, în orice caz, la foarte scurt timp după aceea, un alt gentilom de același rang și, indirect, din aceeași familie, care ieșise dintr-un restaurant de pe Regent Street și străbătuse încâlceala din Piccadilly, se îndreptase senin spre Whitehall și văzuse același ochi auriu de spiriduș pe turnul St. Stephen.

Poetul Păsărilor, ca majoritatea esteților, cunoștea la fel de puțin chipul adevărat al orașului, pe cât de puțin cunoștea chipul adevărat al țării. Totuși, își amintise de un local bun pentru cină; și, când trecu prin fața unor edificii impunătoare și glaciale, clădite din piatră, ca niște sarcofage asiriene, își aduse aminte că erau cluburi cărora le aparținea. Și, tot așa, când văzu în depărtare, înălțându-se pe malul Tamisei, ceea ce a fost denumit, de altfel foarte inexact, drept „cel mai bun club din Londra”, își aduse brusc aminte că era membru și al acestuia. Pe moment, nu-și putu aminti ce anume circumscripție din Sudul Angliei reprezenta el, dar știa că, dacă are chef, poate intra în clădire. Probabil că n-ar fi formulat ideea chiar în acești termeni, dar știa că într-o oligarhie persoanele au mai multă importanță decât drepturile, iar cărțile de vizită au mai multă greutate decât cărțile de alegător. Nu mai călcase de ani de zile prin locul ăsta, căci oponentul

său politic, un patriot faimos, al cărui vot trebuia să-l contracareze permanent, primise din partea guvernului o însărcinare permanentă într-un azil de nebuni. Chiar și în perioadele sale cele mai absurde, Dorian Wimpole nu pretinsese că simte vreun respect pentru politică și se grăbise să-și înscrie propriii „lideri”, ca și pe „liderii” patriotului nebun, pe lista bine selectată a creaturilor pe care omul le poate da uitării. O singură dată rostise un discurs cu adevărat important în Parlament (pe tema gorilelor), dar după aceea se considerase că vorbise împotriva propriului său partid. Oricum, era un loc insuportabil. Nici Lordul Ivywood nu-l prea frecventa decât atunci când trebuia să regleze niște treburi care nu puteau fi soluționate în altă parte. Cum era cazul în această seară.

Ivywood era ceea ce se numește un „*jjair* prin curtoazie” și de aceea locul său era la Camera Comunelor și, pentru moment, în rândurile opoziției. Dar, cu toate că venea rar la Parlament, știa destule ca să nu intre direct în sala de ședințe. Șchiopată până în fumoar (deși el nu era fumător), își procură o țigară inutilă și o foaie de hârtie foarte utilă. Și redacta o notă scurtă, dar concepută cu grijă, adresată unuia dintre membrii guvernului, despre care știa cu siguranță că trebuie să fie prezent în acea seară. După ce i-o expedie, așteptă calm.

Și domnul Dorian Wimpole aștepta afară, rezemat de parapetul podului Westminster și privind la apele Tamisei. Făcea acum corp comun cu stridiile, într-un chip mai trainic decât și-ar fi închipuit vreodată, și sânge comun cu o băutură strict vegetariană, care poartă poetic și noptatic pe firmamentul ei cinci stele. Se simțea împăcat cu întregul univers, ba, într-un fel, chiar și cu politica. Era acel ceas magic al serii, când luminile roșiatice și aurii ale locuințelor omenesci se reflectă în apele râului, dansând ca niște minuscule lampioane de spiriduș, iar reflexele zilei întârzie încă pe cerul de un verde rece, delicat. Priveliștea râului îi inspira un sentiment înrudit cu cea surâzătoare și glorioasă melancolie pe care doi englezi au întrupat-o în imaginea unei vechi corăbii de lemn alb, care se topește ca o fantomă: Turner în pictură și Henry Newbolt în poezie. Dorian revenise pe pământ ca un om picat din lună. În străfundurile lui, era nu numai un poet, dar și un patriot; or, un patriot are pricini de tristețe. Totuși, tristețea lui era amestecată cu acea imuabilă și absurdă încredere pe care aproape toți englezii o simt, chiar și în zilele de azi, când zăresc fie palatul Westminster, fie acea colină încununată de catedrala Sfântul Paul.

Cât timp va curge râul sacru, Cât timp va dăinui sacra colină...
murmură el, ca un ecou din vremea scolii, balada Lacului Regillus:

Cât timp va curge râul sacru, Cât timp va dăinui sacra colină, Trufașii

imbecili și ipocriți Ce cască plictisiți de propriile minciuni Vor fi cinstiți cu onoruri În acest blestemat sanhedrin Lipsit de ferestre ca iadul, Cu încăperi otrăvitoare, În care iau din neatenție pălăria altuia.

Ușurat de acest citat din Macauley, scris în maniera pe care prietenii lui cultivați o numeau „versuri albe” sau poezie eliberată de cătușele rimei și ale metricii formale, Dorian se îndreptă spre intrarea rezervată membrilor și pătrunse în Parlament.

Neavând experiența Lordului Ivywood, intră direct în Camera Comunelor și se așeză pe o bancă verde. Sala de ședințe era atât de pustie, încât Dorian avu impresia netă că sesiunile parlamentare luaseră sfârșit. Treptat, reuși să distingă însă vreo șase-șapte forme omenesti, somnolente, care se confundau cu locurile pe care ședeau. Și mai reuși să audă o voce senilă, cu un pronunțat accent de Essex, psalmodiind pe o singură notă ceva fără de început și fără de sfârșit, fără nici o intonație și fără nici o punctuație:

— ...fără nici un fel de dorință ca această propunere să fie considerată altfel decât sub adevărata ei lumină așa cum am încercat eu s-o prezint sub adevărata ei lumină și nu cred că onorabilul meu preopinent și-a câștigat aprecieri prezentând-o sub ceea ce eu și cei care gândesc ca și mine nu putem considera a fi adevărata ei lumină și eu unul îmi arog libertatea de a spune că, dacă în dorința lui de a soluționa această importantă chestiune va adopta asemenea atitudine arbitrară și chiar revoluționară în ce privește creioanele pentru plăcuțele de ardezie, ar fi posibil să nu poată ține piept extremiștilor care-l împing de la spate și care vor încerca să extindă măsura și asupra creioanelor cu vârf de plumb și, în timp ce eu aș fi cel din urmă care să dorească a incita pasiunile și tulburările și personalitățile care iau parte la această dezbatere atâta timp cât asemenea lucru poate fi împiedicat, trebuie să mărturisesc că, după părerea mea, onorabilul preopinent n-a făcut decât să incite pasiunile și personalitățile într-un fel pe care fără îndoială acum îl regretă el însuși, iar eu nu am cea mai mică dorință de a folosi termeni injurioși și, fără îndoială, nici dumneavoastră, domnule Președinte, nu mi-ați permite să folosesc termeni injurioși, dar trebuie să-i spun în față onorabilului meu preopinent că aluzia la fotoliul pe roți cu care m-a ironizat nu are nici o legătură cu această dezbatere și eu aș fi cel din urmă care să...

Dorian Wimpole se ridicase discret să plece, dar se opri văzând pe cineva care se strecurase în sala de ședințe pentru a înmâna o notă tânărului singuratic, cu pleoape grele, care în acel moment guverna întreaga Anglie de pe banca lui de la Trezorerie. Văzându-l pe acesta din urmă că iese din sală, Dorian încercă moleșitoarea dulceață a speranței (așa cum ar fi scris el în poemele sale de debut) că, până la

urmă, s-ar putea întâmpla și ceva inteligibil. Așadar, îl urmă pe tânăr cu promptitudine. Singuraticul și somnorosul guvernator al Marii Britanii coborî în criptele subterane ale templului libertății ei și intră într-o încăpere unde Wimpole, spre mirarea lui, îl văzu pe vărul său Ivywood șezând la o măsuță, cu o cârjă grosolană alături, și arătând senin ca Long John Silver. Tânărul cu pleoape grele se așează în fața lui și amândoi se antrenară într-o discuție, pe care Wimpole, de buna seamă, n-o putu auzi. Se retrase în camera alăturată, unde reuși să-și comande o cafea și un lichior; un lichior excelent, pe care-l uitase de multă vreme și din care gustă mai mult de un păhăruț. Dar se așezase în așa fel, încât Ivywood nu ar fi putut ieși rară ca el să-l zărească; și aștepta cu sublimă răbdare să vadă ce se întâmplă. Singurul lucru care i se părea curios era faptul că, din când în când, se auzea câte o sonerie care răsuna în mai multe camere odată. Și, ori de câte ori se auzea soneria, Lordul Ivywood dădea din cap, de parc-ar fi fost acționat de același mecanism electric. Și, ori de câte ori Lordul Ivywood dădea din cap, tânărul sărea și se cățara pe scări ca un alpinist, pentru ca după scurt timp să se întoarcă și să reia conversația. Când acest lucru se întâmplă pentru a treia oară, poetul începu să observe că și mulți dintre ocupanții celorlalte camere se repezeau pe scări la târâitul soneriei și se întorceau apoi cu un pas mai domol, care exprima satisfacția datoriei împlinite. Dorian nu știa că această datorie era însăși reprezentarea în guvern și că numai în acest fel doleanțele din Cumberland sau din Cornwall pot ajunge la urechile regale.

Deodată, tânărul somnoros sări în picioare, neimpulsionat de nici o sonerie, și ieși din încăpere. Dar, când se ridică de la masă, poetul îl auzi, tară voia lui, rostind cu glas tare ceva ce-și notase cu creionul pe o foiță:

— „...cu condiția ca băuturile să fi fost depozitate în local de cel puțin trei zile”. Da, cred că o putem face, dar nu vă vine rândul la cuvânt mai devreme de o jumătate de oră.

Cu aceste vorbe, se năpusti din nou pe scări. Și, când Dorian îl văzu pe Ivywood, după aceea, pășind cu trudă, sprijinit pe cârja lui țărănească, avu aceeași reacție favorabilă ca și Lady Joan. Sărind de la masa lui, care se afla întruna din sufrageriile particulare, atinse cotul vărului său și-i vorbi:

— Philip, vreau să-mi cer scuze pentru grosolănia mea de azi după-masă. Regret sincer. Pădurile de pini și celulele de arest pun la grea încercare nervii unui om. Dar n-am cea mai mică justificare să te acuz pe tine pentru toate astea. Nici prin cap nu mi-ar fi trecut că am să te întâlnesc aici în seara asta, cu piciorul tău și cu întreaga ta stare. Nu trebuie să te extenuezi prea mult. Haide, așază-te un minut.

I se păru că fața inexpressivă a lui Philip se înmuiașe un pic; dar

cât de mult s-a înmuiat nu se va putea ști atâta vreme cât oamenii cu structura lui sufletească nu vor fi înțeleși de semenii lor. Sigur e că s-a desprins cu grijă din cârjă și s-a așezat lângă vărul său. Drept care acesta din urmă a izbit în tăblia mesei, făcând-o să răsunе ca un gong și a strigat: „Chelner!”, de parcă s-ar fi aflat într-un restaurant supraaglomerat. Și apoi, înainte ca Lordul Ivywood să fi putut protesta, se declanșa:

— Ce bine-mi pare că ne-am întâlnit! Presupun că ai venit să ții un discurs. Mi-ar face grozavă plăcere să te ascult. Noi doi n-am împărtășit întotdeauna aceleași păreri; dar, pe Dumnezeuul meu, dacă mai există ceva bun în literatură, sunt discursurile tale pe care le-am citit reproduse în ziare. Ăla care se termina cu: „...moartea și ultima bufnitură a ușilor de fier ale înfrângerii!” – vai de mine, trebuie să te întorci la Shakespeare ca să mai găsești asemenea engleză pură! Dă-mi voie să-ți ascult discursul! Am un loc sus, știi.

— Dacă dorești, răspunse Ivywood cu grabă. Numai că astă-seară nu voi ține cine știe ce discurs.

Și își aținti privirile pe zidul din spatele lui Wimpole, în timp ce pe frunte i se adunau nori de furtună. Era vital pentru reușita planului său strălucit și rapid ca nici un membru al Camerei Comunelor să nu facă vreun comentariu la adresa micii modificări pe care o aducea legii.

Ca răspuns la apelul lui Wimpole, un băiat de serviciu se apropie de masă; părea foarte impresionat de prezența și de invaliditatea lui Ivywood. Dar, cum acest infirm exaltat refuză orice s-ar fi apropiat de o băutură alcoolică, vărul său avu amabilitatea de a-l compensa, comandând o cantitate dublă pentru el însuși. Apoi își reluă observațiile:

— Presupun că vrei să vorbești tot în legătură cu problema aceea a ta cu cârciumile. Mi-ar plăcea să te aud dezbătând asemenea temă. Poate c-am să iau și eu cuvântul. M-am gândit toată ziua la treaba asta, ba chiar și o bună parte din noaptea trecută. Dacă-ș fi în locul tău, uite ce-aș spune în Cameră:

„Ca să încep cu începutul, credeți dumneavoastră, domnilor, că puteți rade localurile de băuturi de pe fața pământului? Sunteți dumneavoastră îndeajuns de *importanți* ca să faceți așa ceva? Fie că-i un lucru drept sau nedrept, credeți dumneavoastră că-l veți putea împiedica pe țăran să-și bea berea sau pe mine să-mi beau păhăruțul de Chartreuse?”

Auzind cuvântul, băiatul de serviciu se apropie din nou. Dar nu mai primi nici o comandă. Sau, mai curând, comenzile pe care le auzi nu făceau parte din cele pe care le putea onora.

— Amintește-ți de preot! rosti Dorian, scuturând distrat din cap în direcția băiatului. Amintește-ți de inteligentul vicar, cel care, când i s-a cerut să țină o predică despre cumpătare, a ales textul: „Doamne, cruță-ne pe noi de apele potopului”. Într-adevăr, într-adevăr, Philip, te scalzi în ape mai tulburi decât îți dai tu seama. *Tu* să desființezi berea! *Tu* ai să-i faci vreodată pe oamenii din Kent să-și uite rachiul și pe cei din Devonshire să-și uite cidrul! Soarta hanurilor din Anglia să fie hotărâtă în sala aceea încinsă și îmbâcsită de sus! Bagă de seamă ca nu cumva soarta ta să fie hotărâtă la un han! Bagă de seamă ca nu cumva englezii să se adune într-o cârciumă la sfat asupra morții tale – așa cum se fac adeseori anchetele asupra unui cadavru. Bagă de seamă ca singura speluncă într-adevăr uitată și închisă și suduită ca un lăcaș ciumat să nu fie spelunca asta în care beau eu astă-seară! Pentru că-i cea mai ordinară speluncă din câte există la drumul mare. Bagă de seamă ca locul ăsta în care ne aflăm noi acum să nu capete reputația bombelor în care marinarii sunt buzunăriți și fetele vândute proxeneților! Uite, vezi, așa le-aș vorbi eu hodorogilor de sus, spuse Dorian ridicându-se plin de bună dispoziție. Așa le-aș vorbi! Fii atent, strigă deodată pe un ton pasional, adresându-se după toate aparențele chelnerului, fii atent atunci când firma care va fi suprimată nu se va numi „Vechea Corabie”, ci „Sceptrul și zorzonul”. Și, ca să folosesc cuvintele faimosului berar, să vedem dacă vreun câine va lătra la plecarea ta.

Lordul Ivywood îl asculta cu o liniște mortuară; în mintea lui fertilă încolțise o idee nouă. Știa bine că vărul lui, deși foarte ațâțat, nu era câtuși de puțin beat. Și mai știa că e în stare să țină un discurs, și încă unul bun. Mai știa că orice discurs, bun sau prost, i-ar fi ruinat întregul plan și ar fi făcut ca hanul acela blestemat să zboare mai departe. Dar oratorul se așează din nou, își goli paharul și își trecu o mână peste fruntea ostenită. Și Lordul Ivywood se gândi că un om care a petrecut toată noaptea treaz într-o pădure și care a doua zi bea alcool este expus unui accident care nu înseamnă beție, ci ceva mult mai sănătos.

— Bănuiesc că vei vorbi foarte curând, spuse Dorian, ațîn-tindu-și privirile pe masă. Mă anunți și pe mine când îți vine rândul, da? Zău așa, pentru nimic în lume n-aș vrea să pierd asemenea prilej. Am uitat complet cum se desfășoară lucrurile pe aici și sunt frânt de oboseală. Mă anunți?

— Da, îl asigură Lordul Ivywood.

Tăcerea se lăsă peste toate încăperile până când Lordul Ivywood o rupse din nou, spunând:

— Discuțiile în contradictoriu sunt un lucru cât se poate de necesar. Dar există momente când acestea mai curând împiedică decât

ajută instituțiile parlamentare.

Nu primi nici un răspuns. Dorian ședea cu capul în jos, părând să se uite la masă. Dar pleoapele i se lăsaseră peste ochi: adormise.

Aproape în același moment, membrul din guvern cu ochii somnoroși își făcu din nou apariția în ușa sălii și făcu un fel de semn obosit.

Philip Ivywood se ridică, sprijinindu-se în cârjă și rămase o clipă locului, uitându-se la vărul său adormit. Apoi el și cârja se târâră afară din cameră, lăsându-l pe adormit în urmă. Nu era singurul lucru pe care-l lăsa Ivywood în urmă-i. Lăsase în urmă o țigară nefumată, și onoarea lui, și întreaga Anglie a strămoșilor săi – adică tot ceea ce ar fi putut diferenția această măreață casă de pe malul râului de orice speluncă în care sunt buzunăriți marinarii.

Urcă în sala de ședințe și își soluționa treburile în douăzeci de minute, rostind singurul discurs din viața lui lipsit de ori urmă de elocință.

Și, începând din acel moment, deveni un fanatic pur, care se putea hrăni cu altceva decât cu perspective de viitor.

▣ **Capitolul XVIII** ▣

Republica Drumuri Pașnice ▣

Într-un cătun de pe lângă Windermere, să spunem, sau de pe undeva în ținutul lui Wordsworth, se afla o căsuță în care locuia un țăran. Până aici, totul e absolut normal. Eventualul vizitator n-ar fi remarcat, la început, decât un bătrânel jovial și limbut, cu o față ca un măr și o barbă scurtă, albă. Dar acest personaj n-ar fi întârziat să-l invite, cu glas puternic, pe vizitator să facă cunoștință cu tatăl său, un om și mai vârstnic, cu o barbă albă ceva mai lungă, și care se ținea încă „drept ca bradul”. Cei doi se asociau apoi pentru a-l iniția pe neofit în bucuriile existenței unui bunic, care trecuse de o sută de ani și se mândrea grozav cu lucrul ăsta.

Miracolul se datora, pare-se, exclusiv laptelui. Și cel mai bătrân dintre cei trei nu se mai sătura să discute în amănunt tema acestei diete. În rest, toate plăcerile bătrânului erau de ordin pur aritmetic. Unii oameni își numără anii cu groază, el însă și-i număra cu un orgoliu juvenil. Unii oameni colecționează timbre sau monede; el colecționa zile. Ziariștii n-au pregetat să-i ia interviuri, întrebându-l despre vremurile istorice pe care le trăise. Dar n-au reușit să scoată de la el nimic altceva decât că se pusese pe un regim de lapte la vârsta la care majoritatea dintre noi se lasă definitiv înțărcați. Întrebat dacă apucase anul 1815, răspunsese că acesta a fost exact anul în care și-a dat seama că nu orice fel de lapte poate avea efect, ci numai Laptele de Munte, așa cum susține azi și doctorul Meadows. Matematica sa concepție de viață nu i-ar fi îngăduit să te înțeleagă dacă i-ai fi spus că în acel an, pe câmpiile îndepărtate care se aștern în fața orașului Bruxelles, sute de tineri din generația lui și-au dat viața și au dobândit în schimb amorul zeilor.

Firește, doctorul Meadows, filantropul, a descoperit acest trib nemuritor și și-a clădit pe el întregul edificiu al înaltei sale filosofii dietetice, ca să nu mai vorbim de casele și de lăptăriile pe care le-a clădit în satul Drumuri Pașnice. Doctorul și-a atras un mare număr de discipoli și de sprijinitori, recrutați din rândurile celor cu avere și influență: tineri care, ca să spunem așa, se antrenau pentru longevitate, bătrâni căzuți în infantilism, nonagenari în embrion. Am exagera dacă am spune că adepții săi pândeau cu bucuroasă emoție apariția primului fir de păr alb, așa cum își pândește un puber primul fir de barbă. Dar nu exagerăm spunând că erau oameni care disprețuiau frumusețea femeii, desfătarea prieteniei și, mai cu seamă, vechea idee a unei morți eroice. Toate acestea erau înlocuite de perspectiva jocurilor unei a doua copilării.

Arhitectura satului Drumuri Pașnice evoca ceea ce numim un oraș-grădină: un cerc de clădiri în care muncitorii își efectuau munca și un orașel ornamental în centru, unde locuiau, chipurile, în aer liber. Fără îndoială, asemenea dispunere arhitectonică e mai sănătoasă decât sistemele din marile orașe industriale și acest lucru explică în parte seninătatea de pe chipul doctorului Meadows și de pe cele ale adepților săi, dacă mai putea exista și o altă cauză în afară de virtuțile miraculoase ale Laptelui de Munte. Satul era plasat la depărtare de marile drumuri ale Angliei și locuitorii săi aveau posibilitatea să se bucure netulburați de cerul blând și de pădurile liniștite, ingerând tot ce putea fi de folos din metodele și concepțiile doctorului Meadows. Până când, într-o bună zi, un automobil mic și foarte murdar trase în orașelul lor. Se opri lângă una din insulițele triumphiulare de verdeață care se găsesc la încrucișările de străzi, și doi bărbați mascați cu ochelari mari negri, unul foarte înalt și celălalt scund, coborâră din mașină și se opriră pe petecul de iarbă din centru, asemenea a doi măscărici, gata să-și execute numărul. Ceea ce și erau.

Înainte de a fi intrat în sat, se opriseră lângă un încântător pârau de munte care se precipita și se adâncea curând într-un râu. Acolo își scosese răștile și costumele stânenitoare, se ospătaseră cu pâinea cumpărată la Wyddington și băuseră apă din partea lărgită a pâraului, care se tot lățea până în valea satului Drumuri Pașnice.

— Știi că începe să-mi placă apa, spuse cel mai înalt dintre cei doi cavaleri. Pe vremuri o socoteam o băutură absolut primejdioasă. Desigur, în teorie ar trebui oferită numai oamenilor care leșină. Pentru ăștia e foarte bună, chiar mai bună decât coniacul. Și-apoi e păcat să strici un coniac gustos pe oameni leșinați. Dar acum nu mai sunt atât de extremist. Și nici n-aș merge până acolo încât să cer o prescripție medicală pentru a le da oamenilor apă. Am păcătuit și eu prin intransigența morală a tinereții. Inocența și virtutea lipsei de experiență. Mă temeam că, dacă cedez o singură dată, o să cad în deprinderea de-a bea apă. Dar acum încep să văd și părțile bune ale apei. Când ți-e sete, e foarte folositoare. Și ce frumos licărește și cum mai clipocește! Cât e de vie! La urma urmei, apa e cea mai bună băutură, după alcool. După cum spune și cântecul:

Cu vin te desfeți, cu apă postești, Dar du și una și alta la gură, Căci sunt frați de cruce, ca cei din povești.

Vinu-i viteaz și apa epură.

Și dacă vreun inger din ceruri picat Îți dă de băut vreo altă licoare Tu mulțumește-i c-un gest preaplecăt Și zvârle-o pe loc că-i dăunătoare.

Căci ceaiul venit din misteriosul Orient E galben și fățarnic ca un Mandarin, La fel de mioros și de insistent, La fel de viclean și la fel de hain. Și toate femeile ca-ntr-un harem I se agață de coadă cu ardoare

Slăvindu-l ca pe stăpânul suprem Deși e venin când e tare.

Dar ceaiul, deși oriental, E un gentleman anacronic. Cacao în schimb e pervers și banal, Cacao-i vulgar, cacofonic. Cacao efals și mirositor, O băutură stupidă și grea. Și-i poate fi recunoscător Neghiobului care-l bea.

Cât despre apa țâșnitoare Ce plouă printr-o țeava E pentru vin o dezonoare, Nu e decât o pleavă.

Când vinul roșu-n creier ne-a înfipt pironul Și mințile-au pornit să dănuiască, Cerul a inventat sifonul Ca să ne pedepsească.

Dar, pe legea mea, apa asta n-are gust rău. Mă întreb ce recoltă o fi? spuse Dalroy plesnind solemn din limbă. După buchet, pare să fie recolta 1881.

— în materie de gust, poți să-ți imaginezi tot ce vrei, replică celălalt. Domnul Jack, care se ținea întruna de năzbâtii, a servit odată apă în păhăruțe de lichior și toată lumea putea să jure că-i un lichior delicios și voia să știe de unde se poate procura. Toți, cu excepția Amiralului Guffin, care a găsit că miroase prea tare a măslina. Dar pentru noi, apa-i cu siguranță cea mai nimerită băutură.

Patrick încuviință din cap, apoi declară:

— Totuși mă îndoiesc că aș suporta-o dacă nu m-aș consola uitându-mă la asta – și izbi cu piciorul în butoiușul de rom și dacă nu m-aș gândi că odată și-odată o să tragem o dușcă vârstosă. Parc-am fi niște eroi de poveste, așa cum cărăm romul ăsta ca pe comoara piraților sau ca pe un butoi de aur topit. Dar pe lângă că-i prețios, ne mai ajută să jucăm feste oamenilor și să ne distrăm un pic. M-am gândit eu azi dimineață la o farsă, dar nu mai țin minte la ce. Aha! Mi-am adus aminte. Unde-i bidonul ăla al meu?

În următoarele douăzeci de minute, Dalroy meșteri zelos ceva la butoi și la bidon. Pump îl urmărea cu un interes în care se amesteca îngrijorarea. Când termină, irlandezul își ridică privirile și deodată întrebă, încruntându-și sprâncenele roșii:

— Asta ce mai e?

— Care asta? replică Pump.

— Asta, spuse Căpitanul Patrick Dalroy arătând spre o persoană care se apropia pe drumul paralel cu râul. La ce crezi că se folosește?

Persoana avea o barbă destul de lungă și un păr foarte lung care-i cădea în plete până dincolo de umeri. Fața îi arbora o expresie serioasă și fermă. Era îmbrăcat în ceea ce naivului Pump i s-a părut la început a fi o cămașă de noapte; mai târziu însă, a aflat că era o sutană din păr de capră, neamestecat nici măcar cu un fir din nociva și mortala lână de oaie. Picioarele îi erau desculțe. Mergea foarte repede, până când ajunse la o anumită cotitură a râului, și acolo se întoarse

brusc (întrucât își terminase exercițiul de mișcare) și se îndreptă spre satul perfect Drumuri Pașnice.

— Bănuiesc că-i un locuitor din satul ăla cu lapte, își dădu Humphrey Pump cu presupusul. Par să fie cam nebuni.

— Nu văd nici un rău în asta, sări Dalroy. Și eu sunt nebun câteodată. Dar un nebun are un singur merit și o ultimă legătură cu divinitatea. Un nebun este întotdeauna logic. Dar în cazul vedeniei ăsteia, spune și tu, care-i legătura logică între a suga lapte și a purta părul lung? Cei mai mulți dintre noi am supt lapte când nu aveam nici un fir de păr pe cap. Cum se leagă una cu cealaltă? Poți găsi puncte de legătură măcar pentru un joc de-a asociațiile? Ia să vedem: Lapte – apă – apă de bărbierit – barbă – păr? Sau o fi: Lapte – fapte bune – fapte rele – pușcăriași – păr? Și care-i legătura logică între a avea prea mult păr și mult prea puțină încălțăminte? Care *poate* fi? Să fie: Păr – blană – animal – piele – ghetе? Sau: Păr – barbă stridii – malul mării – plajă – desculț? Omul e supus greșelii – mai ales într-o vreme în care orice greșală e calificată drept un curent nou –, dar de ce să fie concentrate toate trăsnaile laolaltă?

— Pentru că toți trăsniții trebuie să trăiască laolaltă, îl lămurii Humphrey. Și dac-ai fi văzut ce s-a întâmplat la Crampton, când au vrut să facă o fermă-han, ai fi înțeles. Toate bune și frumoase, Căpitane, dar dacă țăranii pot să împiedice ca un musafir de vază să fie îngropat până la gât în bălegar de fermă, o vor face. O vor face, te asigur.

Tuși, aproape stingherit. Era pe cale să reînnoade discuția, când își văzu partenerul aruncând bidonul de lapte și butoiul înapoi în mașină. După care se urcă și el.

— Condu, porunci Dalroy, condu-mă acolo unde trăiesc vietățile astea, Hump!

Totuși, nu ajunseră în centrul civic al acelor vietăți fără să mai facă un popas. Se îndepărtară de râu și-l urmăriră pe omul cu păr lung și sutană din păr de capră. Și se întâmplă că omul se opri la o casă de la marginea satului. Cei doi aventurieri se opriră și ei, roși de curiozitate. Și la început fură bucuroși să-l vadă pe om reapărând aproape în clipa în care intrase, ceea ce însemna că își rezolvase treburile cu o rapiditate incredibilă. Dar la o privire mai atentă își dădură seama că nu era același om, ci un altul îmbrăcat și pieptănat absolut identic. Câteva minute de pândă indiscretă în plus le oferiră priveliștea unei puzderii de membri ai sectei de lăptoși și păroși, care intrau și ieșeau din acea casă, fiecare dintre ei purtând uniforma inocenței primare.

— Se vede că aici e templul sau capela lor, murmură Patrick. Probabil că aici fac libații cu lapte în cinstea unei vaci, sau așa ceva.

Mă rog, jocul e evident. Totuși, zic să așteptăm o pauză în activitatea congregației.

Când ultima fantomă pletoasă se mistui pe drum, Dalroy sări din mașină, înfipse cu violență agresivă firma hanului în bătătura casei și apoi ciocăni încet în ușă.

Individul, care părea a fi proprietarul edificiului și de la care ultimii doi fanatici pletoși și desculți își luau un grăbit rămas-bun, era un om ciudat de nepotrivit cu rolul pe care i-l atribuisese Dalroy în unica explicație posibilă găsită de el.

Și Pump și Dalroy gândiră în sinea lor că nu mai văzuseră niciodată un om atât de morocănos. Avea o față roșie, dar nu dintre acelea care sugerează jovialitate, ci mai curând o permanentă indigestie a capului. Mustața îi atârna greoaie și neagră, sprâncenele erau și mai greoaie și mai negre. Dalroy își aminti să mai fi văzut asemenea expresie pe fețele ostașilor învinși, constrânși la o umilitoare predare. Dar așa ceva nu putea avea nici în clin, nici în mănecă cu smeritele perfecțiuni din satul Drumuri Pașnice. Părea cu atât mai ciudat, cu cât omul era, evident, înstărit: purta haine bine croite, în genul sport, iar interiorul casei era de cel puțin patru ori mai elegant decât exteriorul. Dar cel mai mult îi nedumeri faptul că gazda lor nu manifesta curiozitatea firească a omului care se pomenește vizitat de niște străini, ci mai curând un fel de așteptare stânjenită și nervoasă. În timp ce Dalroy își cerea de zor scuze și se interesa care-i direcția spre Drumuri Pașnice și care sunt posibilitățile de cazare, ochii omului (ochi de tipul agrișă fiartă) își mutau întruna privirea de la ei la bufetul din cameră și de la bufet la fereastră, în cele din urmă se ridică și se duse să se uite afară.

— Da, da, domnilor. Drumuri Pașnice e un loc foarte sănătos, spuse privind atent prin crăpăturile jaluzelelor. Foarte... fir-ar să fie, ce-nseamnă asta?... Un loc foarte sănătos. Desigur, localnicii au micile lor curiozități.

— Nu beau decât lapte curat, nu-i așa? întrebă Dalroy. Proprietarul casei îi aruncă o privire furioasă și bombăni.

— Da, așa se spune.

Și se duse din nou la fereastră.

— Am cumpărat și eu din el, urmă Patrick, plesnindu-și îndrăgitul bidon pe care-l purta sub braț, ca și cum nu se putea despărți de neasemuita descoperire a doctorului Meadows. Pot să vă ofer un pahar, domnule?

Ochii de agrișă fiartă părură să iasă din orbite sub efectul furiei... sau al altei emoții.

— Ce doriți, mă rog? mormăi omul. Sunteți copoi sau ce sunteți?

— Agenți distribuitori ai Laptelui de Munte Meadows, răspunse Căpitanul cu certă mândrie. Vreți să-l gustați?

Proprietarul, intrigat, își umplu un pahar cu imaculatul lichid și sorbi o înghițitură. Schimbarea care se petrecu pe fața lui a fost uluitoare.

— M-ați dat gata! spuse el, rânjind cu gura până la urechi. O șmecherie clasa-ntâi! Dar văd că sunteți și voi în afaceri.

După care se duse din nou la fereastră, privi cu nervozitat și adăugă:

— Dar, dacă sunteți în branșă, de ce naiba nu intră ceilalți. Niciodată nu i-am văzut codindu-se atâta.

— Cine-s ceilalți? întrebă domnul Pump.

— A, lumea obișnuită din Drumuri Pașnice. În general, trec pe aici înainte de a se duce la lucru. Doctorul Meadows nu-i pune să muncească prea multe ore, asta n-ar fi sănătos, sau nu știu cum îi spune el. În schimb, e foarte exigent în ce privește punctualitatea. Când sună sirena, își iau picioarele la spinare și aleargă de mama focului, în țoalele lor.

Se duse din nou la fereastră, o deschise brusc și strigă nerăbdător, dar cu glas înăbușit:

— Intrați odată, dacă aveți de gând să intrați! Dacă vă tot foiți acolo, o să dați în vileag toată daravera.

Patrick se apropie la rândul lui de fereastră, unde i se înfățișă o priveliște într-adevăr bizară. Era obișnuit cu grupurile, mai mari sau mai mici, adunate în fața clădirilor pe care le onorase cu firma „La Vechea Corabie”; dar, de obicei, oamenii se uitau la firmă cu nedisimulată mirare și veselie. De astă dată însă, se strânseseră în fața ușii deschise vreo douăzeci-treizeci de persoane, îmbrăcate în ceea ce Pump numea cămăși de noapte, care se învârteau de colo-colo, ca niște somnambuli, aparent orbi la prezența firmei. Se uitau de o parte și de alta a drumului, se uitau la orizont, se uitau la norii cerului de dimineață și, din când în când, se opreau și șușoteau între ei. Dar, când patronul casei se adresa unuia dintre acești vizitatori ostentativ distrați și absenți și-l întrebă cu o voce aspră ce naiba s-a întâmplat, consumatorul de lapte își întoarse, în mod firesc, privirea inocentă în direcția firmei. Ochii de agrișă fiartă îi urmăriră privirea, iar fața căreia îi aparțineau deveni brusc un model de uimire apoplectică.

— Ce dracu' ați făcut din casa mea? strigă el. Bineînțeles că oamenii nu pot intra atâta timp cât drăcia asta e acolo.

— O scot, dacă vrei, spuse Dalroy.

Ieși afară și smulse firma ca și cum ar fi cules o floare din grădină

(spre uluirea oamenilor din stradă, care avură impresia că pășiseră într-un basm cu uriași și zâne bune).

— Am luat-o, îl anunță Dalroy pe proprietar. Vreau în schimb să mă lămurești și pe mine ce înseamnă toate astea.

— Așteaptă până-mi servesc mușteriii.

Oamenii în robe din păr de capră se îngrămădiră ca oile (sau mai curând ca niște capre) în clădirea acum lipsită de firmă și fură serviți în mare grabă cu un alcool brut, pe care domnul Pump îl bănuia a fi de calitate inferioară. Când plecă și ultima capră, Dalroy spuse:

— Totul aici mi se pare răsturnat cu susu-n jos. Din câte spune legea, am înțeles că, atunci când e o firmă la poartă, oamenii au voie să bea și numai când nu e firmă e împotriva legii.

— Legea! exclamă omul pe un ton plin de dispreț. Crezi că nenorociții ăștia se tem de lege așa cum se tem de doctor?

— Dar de ce se tem de doctor? întrebă Dalroy cu inocență. Mi s-a spus întotdeauna că Drumuri Pașnice e o republică perfectă, care se guvernează singură.

— Autogovernare, pe dracu'! sună răspunsul laconic. Nu e el proprietarul tuturor caselor și nu-i oricând în stare să-i zvârle pe oameni în stradă? Nu e el acela care le plătește salariile și care-i poate lăsa oricând să moară de foame? Cui îi mai pasă de lege? pufni omul.

Un moment mai târziu își propti coatele pe masă și începu să explice pe îndelete:

— Eu eram fabricant de bere și aveam cea mai mare berărie de prin locurile astea. Nu existau în ținut decât două localuri care nu-mi aparțineau și, până la urmă, magistrații le-au retras licența. Cu zece ani în urmă, vedeai scris „Bere Hugby” pe toate firmele din ținut. Pe urmă au venit la putere blestemații ăștia de radicali și uite că Lordul Ivywood, liderul partidului nostru, s-a dat cu ei în ce privește băutura. Și l-a lăsat pe doctorul ăsta să cumpere tot pământul, sub o lege nouă care prevede să nu mai existe hanuri și localuri de băutură. Și-așa că doctorul mi-a ruinat afacerile mele ca să-și poată vinde laptele lui. Din fericire, în vremurile când mi-a mers bine am pus eu ceva deoparte, desigur. Și, după cum vedeți, continui să fac comerț pe sub mână. Dar nu câștig nici jumătate din ce realizam altădată, pentru că se tem cu toții să nu-i descopere bătrânul Meadows. Afurisitul ăsta de panglicar furnăit.

Și gentlemanul cu hainele elegant croite scuipe cu năduf pe covor.

— Și eu sunt un radical, declară irlandezul cu răceală în glas. Pentru tot ce privește partidul conservator te rog să te adresezi prietenului meu, domnul Pump, care e în secretele liderilor săi. Dar găsesc că e un radicalism cam bizar când bei și mănânci ce-ți

poruncește un șef nebun, numai pentru că e milionar. Ah, Libertate, câte reforme sociale sucite și nedrepte se comit în numele tău! De ce nu-i trag un picior în fund bătrânului imbecil? Pentru că n-au ghetete? De asta n-au voie să poarte ghetete? Atunci n-au decât să-l vâre într-un bidon cu lapte și să-i dea drumul de-a rostogolul în vale. La așa ceva n-ar putea să obiecteze.

— Nu sunt sigur, interveni Pump, în felul lui meditativ. Mătușa domnului Christian a obiectat. Dar, desigur, femeile sunt mai curioase.

— Uite ce-i, strigă Dalroy, înfierbântat. Dacă înfig firma asta afară și rămân aici ca să te ajut, ai curajul să-i sfidezi? Nu se va putea spune că încălci legea și, dacă vor încerca să te constrângă pe cale particulară, îți promit că-i voi face să-și muște degetele. Înfige firma și vinde marfa deschis, ca un bărbat ce ești! Și vei rămâne în istoria Angliei sub chip de eliberator.

Dar domnul Hugby, părintele berii Hugby, se mulțumi să privească îmbufnat masa. Nu era el genul de băutor sau de comerciant de băuturi în care să înflorească sentimente revoluționare.

— Mă rog, continuă Căpitanul, atunci vrei să vii cu mine și s-o faci pe suporterul dac-o să țin un discurs în piața publică? Să mă acompaniezi ca la Parlament, să strigi: „I-auzi!” și „Adevărat!” și „Ce mai vorbitor!” și „Bravo!”. Haide, vino cu noi! Avem un loc liber în mașină.

— Bine, dacă voi aveți dreptul să faceți comerț, s-ar putea să ne recăpătăm și noi drepturile.

Și, punându-și pe cap un joben, se urcă în mașină cu Căpitanul și hangiul. Satul model nu era locul cel mai potrivit pentru jobenul domnului Hugby. Dar, într-un fel, scotea la lumină, prin contrast, tot fantasticul din această așezare. Era o dimineață încântătoare și soarele răsărise abia de câteva ceasuri. Marginile cerului care atingeau crestele întunecate ale pădurilor și ale dealurilor îndepărtate erau încă tivite de norișorii transparenți ai zorilor, trandafirii, verzui sau galbeni. Dar deasupra capului, bolta trecea de la un azuriu gingaș la un albastru torid și solid pe care lopătau altfel de nori, pântecoșii nori cumulus, încăle-cându-se ca într-o cerească bătaie cu perne. Casele masive erau la fel de albe ca și norii, astfel încât, ca să folosim o altă imagine, s-ar fi putut spune că norii căzuseră pe pământ și casele pluteau pe cer. Dar cele mai multe dintre casele albe erau împetriștate din loc în loc cu câte o pată de culoare vie – ici un ornament portocaliu, dincolo o dungă de galben ca lămâia – de parcă un copil uriaș s-ar fi jucat cu o pensulă și cu vopsele. Casele nu erau acoperite cu stuf (stuful fiind neigienic), ci cu țiglă de culoarea penei de păun, cumpărată la un bazar cu chilipiruri. Câteva dintre ele aveau acoperișuri din olane cărămizii, care le dădeau un aspect și mai

esoteric. Casele nu aveau nimic englezesc, nici un element familiar, și nici nu se potriveau cu peisajul. Nu fuseseră clădite pentru folosința unor oameni liberi, ci după fantezia unui proprietar capricios. Dacă le considerai însă un decor pentru o pantomimă cu marionete, constituiau, într-adevăr, un fundal pitoresc pentru un joc de bălci.

Mă tem că, de la bun început, jocul domnului Dalroy a meritat acest nume. Când a sosit, a lăsat firma, butoiul și brânza bine învelite și ascunse în mașină, în schimb el și-a dezbrăcat toată costumația de automobilist și s-a plantat pe petecul de iarbă din centru, în uniforma lui verde, care arăta cu atât mai frapantă, cu cât era zdrențuită și deșirată ca firele de iarbă. Dar mai puțin lăptoasă decât părul său roșu, pe care nici o junglă roșie din răsărit nu l-ar fi putut imita. Apoi, cu un gest aproape tandru, scoase bidonul de lapte și-l depuse cu reverență pe insulița de gazon. După care se plasă lângă bidon, ca Napoleon lângă un tun, cu o expresie extrem de serioasă, aproape severă. Pe urmă își scoase sabia din teacă și, folosind sclipitoarea lamă ca pe un bici, se porni să sfichiuiască și să flageleze răsunătorul bidon de metal, până când iscă un zgomot asurzitor. Domnul Hugby, înnebunit, coborî ca săgeata din mașină și se retrase la oarecare distanță, astupându-și urechile. Domnul Pump rămase însă neclintit la volan, știind că s-ar putea să fie necesară o retragere pripită.

— Lume, lume, lume din Drumuri Pașnice! Adunați-vă! striga Patrick continuând să bată în bidon și străduindu-se să adapteze Marșul lui MacGregor la circumstanța actuală și la numele locului: „Adunați-vă, Drumuri Pașnice fără de țară, *fără de țară*, fără de țară!”

Doi sau trei purtători de robe de capră, aruncându-i pe furis domnului Hugby o privire vinovată, se apropiară cu mare precauție. Și irlandezul le strigă de parcă s-ar fi adresat unei oștiri care acoperea întreaga Câmpie Salisbury:

— Cetățeni, răcni el, debitând tot ce-i venea la gură, gustați unicul Lapte de Munte original și neprelucrat, Laptele de Munte pentru care însuși Mahomed a venit la munte. Laptele original din țara în care curge lapte și miere, singurul lapte a cărui calitate poate face acceptabilă o combinație atât de puțin apetisantă, încercați laptele nostru! Unicul lapte autentic! Cine ar putea trăi fără de lapte? Nici măcar balenele. Dacă cineva dintre persoanele de față ține acasă vreo balenă, are acum prilejul să se convingă. Balena care bea lapte de dimineață departe ajunge. Priviți laptele nostru! Dacă-mi veți spune că nu puteți privi laptele pentru că e în bidon, foarte bine, atunci priviți bidonul! Trebuie să vă uitați la bidon! Când glasul datoriei vă șoptește încetișor la ureche: „Bea!”, răcni Dalroy cât îl ținea gura, în perorația lui improvizată, când glasul datoriei vă șoptește: „Bea”, răspundeți: „Beau fiindcă vreau, direct de la filon, adică din bidon!” Și când rosti

cuvântul „bidon”, pocni bidonul cu un zgomot tunător și cutremurător, ca dangătul clopotelor de oțel ale iadului.

Acest preambul poate fi criticat de cei care-l consideră destinat mai curând lecturii decât reprezentării scenice. Cronicarul de față (al cărui unic țel este redarea adevărului) are datoria să sublinieze că, în ce privește scopul său lipsit de scrupule, discursul a înregistrat un mare succes: o masă imensă de cetățeni din Drumuri Pașnice au fost atrași de larma făcută de acest om singur, care zbiera cât o întreagă mulțime. Există mase care nu țin să se revolte; dar nu există masă căreia să nu-i placă să asiste când cineva se revoltă în locul ei; un fapt pe care ar trebui să-l afle și oligarhiile cel mai zdravăn înfipte.

Triumful definitiv al lui Dalroy (regret că trebuie s-o spun), a constatat însă în oferirea câtorva mostre din băutura lui perfectă ascultătorilor care se aflau în primele rânduri. Faptul a avut un efect răscolitor. Unii au rămas încremeniți de uimire. Alții au izbucnit brusc în niște hohote de râs care-i făceau să se țină de burtă. Câțiva au chicotit. Alți câțiva au aclamat. Și cu toții aruncau priviri radioase excentricului orator.

Dar veselia s-a stins subit de pe fețele lor. Și numai pentru că un bătrânel s-a alăturat grupului. Un bătrânel îmbrăcat în haine de pânză albă, cu o bărbuță albă, ascuțită, și cu un păr alb zbârlit ca o ciumăfaie. Un omuleț pe care oricine dintre cei de față l-ar fi putut doborî cu o singură mână, chiar și cu cea stângă.

▣ *Capitolul XIX* ▣

Ospitalitatea Căpitanului Dalroy ▣

Doctorul Morris Meadows, fie că ăsta era numele lui adevărat sau o versiune anglicizată, era originar dintr-un orășel din Germania și scrisese primele sale două cărți în limba maternă. Aceste prime două cărți au fost și cele mai bune pentru că erau animate de un real entuziasm față de științele exacte, entuziasm amestecat din păcate cu o reală ură față de ceea ce numea el superstiție, și ceea ce mulți dintre noi considerăm a fi însuși sufletul civilizației. Entuziasmul a fost mai manifest în prima carte, în care se străduise să demonstreze că lipsa de barbă la femei stă în raport direct cu o deficiență mentală. În cea de a doua carte se răfuia cu amăgirile. Într-o vreme se crezuse că reușise să demonstreze (dar numai acelor care erau de mult convinși) că Fantoma Timpului începuse să galopeze mai rapid ca înainte; și că mitul lui Crist era un produs al minților alcoolice. Mergând mai departe, se ciocnise din nefericire de acea instituție numită Moartea și începuse să se încaiere și cu ea. Neizbutind să găsească nici o explicație rațională obiceiului de a muri, obicei atât de răspândit printre semenii săi, trase concluzia că era vorba de o practică pur tradițională (ceea ce pentru el însemna „revolută”). Și începuse să caute cu înfrigurare metode de eludare a acestei tradiții sau de amânare a ei. Obsesie care restrânse mult sfera preocupărilor sale. Pierdu mult din acea caustică ardoare care-i umanizase ateismul tinereții, când ar fi fost aproape gata să se sinucidă numai din plăcerea de a dovedi că n-a găsit acolo sus nici un Dumnezeu. Idealismul anilor ulteriori deveni din ce în ce mai materialist și se concretiza printr-o suită de ipoteze și descoperiri schimbătoare cu privire la hrana cea mai sănătoasă. Nu credem necesar să reținem atenția cititorului asupra a ceea ce s-a numit Perioada Uleiului; Perioada Algelor Marine a fost analizată cu multă competență în valoroasa carte a profesorului Nym; cât despre cele petrecute în Perioada Cleiurilor ar fi lipsit de eleganță să mai insistăm. În timpul unei vizite prelungite în Anglia, a nimerit din întâmplare peste exemplul de longevitate al celor trei consumatori de lapte. Și a construit pe baza acestei experiențe o teorie care, cel puțin la început, avea meritul de a fi sinceră. Din nefericire, s-a dovedit a fi și profitabilă: banii au început să curgă în buzunarele inventatorului și proprietarului Muntelui de Lapte. Și atunci îl vizită un al patrulea și ultim entuziasm, care poate să apară târziu în viață și care nu contribuie deloc la lărgirea orizontului. În altercația care urmă în mod firesc după descoperirea giumbușlucurilor domnului Patrick Dalroy, doctorul se arată foarte demn, dar nu și îngăduitor. Pentru că nu era obișnuit ca pe întinderea domeniului său să se întâmple ceva

important fără știrea lui sau chiar fără prezența lui. Începu prin a insinua într-o manieră agresivă că Dalroy furase bidonul din magazinele sale și trimise un grup de muncitori să numere bidoanele din fiecare depozit. Dar Dalroy nu se lăsă cu una cu două.

— L-am cumpărat la o lăptărie din Wyddington, protestă el. Și de atunci nici c-am mai utilizat altul. N-o să mă credeți, oameni buni, spuse el cu sinceritate în glas, dar înainte de a intra în prăvălia aceea eram un sfrijit. Am băut doar un singur pahar din Laptele de Munte. Și uitați-vă acum la mine!

— Nu ai nici un drept să vinzi lapte aici, interveni doctorul Meadows, cu o urmă fină de accent german în pronunție. Nu ești angajatul meu. Eu nu răspund de metodele dumitale. Nu ești reprezentantul firmei mele.

— Nu, eu sunt reclama vie, răspunse Căpitanul. Noi îți facem reclamă în toată Anglia. Uite, îl vezi pe slăbănogul ăsta pipernicit? Întrebă el arătând spre indignatul domn Pump. El reprezintă:

„Înainte de a bea laptele de Munte al doctorului Meadows”. Iar eu reprezint: „După”, adăugă domnul Dalroy cu satisfacție.

— O să râzi la judecătorie, spuse doctorul cu o voce îngroșată de furie.

— O să râd, încuviință Patrick. Ei bine, haide să dăm cărțile pe față, domnule. Adevărul este că ceea ce distribui eu nu-i laptele dumitale. Are cu totul alt gust. Toți domnii de față pot să o confirme.

Răsetele înăbușite care se ridicară din mulțime făcură ca eminentului capitalist să i se urce sângele la cap.

— Atunci, sau mi-ai furat un bidon cu lapte și ești un hoț, strigă el bătând din picior, sau ai introdus substanțe inferioare în descoperirea mea și atunci ești un... un contrafăcător...

— Zi mai bine; în contrafactor, îl povățui Dalroy cu amabilitate. Prințul Albert obișnuia să spună un „contrafacerist”. Dragul de Albert! Parc-ar fi fost ieri! Dar, de bună seamă, e azi. Și e clar ea bună ziua că marfa noastră are cu totul alt gust. N-aș putea spune ce gust anume are (chicoteli înfundate pe la periferia mulțimii). E ceva între gustul primului baton de zahăr candel pe care l-ai supt și muștiucul trabucului tatălui dumitale. E nevinovat ca paradisul și arzător ca iadul. Are gustul unui paradox. Are gustul unei inconsecvențe istorice... Nădăjduiesc că spusele mele sunt clare. Oamenii care-l îndrăgesc cel mai mult sunt cei mai simpli din câți a creat Dumnezeu și gustul le amintește întotdeauna de sare pentru că băutura e făcută din zahăr. Gustă și dumneata! Și, cu un gest de șovăielnică ospitalitate, își întinse brațul lung, oferindu-i obișnuitul păhăruț. Curiozitatea despotică a prusacului fu mai puternică decât despotica

sa demnitate. Sorbi o înghițitură din lichid; și câtp-aci să-i sară ochii din cap.

— Ai turnat ceva în lapte! fură primele cuvinte pe care le rosti.

— Da, încuviință Dalroy, așa cum ai făcut și dumneata. Altfel, ar însemna că ești un escroc. De ce se scrie în reclame că laptele dumitale e diferit de orice alt lapte, dacă nu dumneata l-ai făcut să difere? De ce un pahar din laptele dumitale costă trei pence și un pahar de lapte obișnuit costă un penny? Pentru c-ai turnat în el ceva în valoare de două pence. Uite ce-i, domnule doctor Meadows. Întâmplător, specialistul care va analiza laptele dumitale e un om cinstit. Am o listă de douăzeci și unu de oameni și jumătate, toți cinstiți, care efectuează asemenea analize. Îți fac o propunere onestă. Specialistul din laborator va spune ce substanță torn eu în lapte, dacă-l vei lăsa să descopere și ce torni dumneata. E clar că faci un amestec, altminteri la ce-ar servi toate roțile și pompele și scripeții de aici? Vrei să-mi spui, aici și acum, ce torni în lapte ca să-l faci atât de excesiv „de Munte”? Urmă o lungă tăcere, grea de aceeași ilaritate înăbușită a mulțimii. Dar filantropul se lăsase cuprins de o furie dementială. Scuturându-și pumnii deasupra capului, într-un fel nefamiliar englezilor din jur, începu să strige:

— Ach! Știu ce torni! Știu ce torni! Alcool! Și n-ai firmă! Ce-ai să mai râzi în fața judecătorului!

Dalroy făcu o plecăciune, apoi se îndreptă spre mașină, unde desfăcu o serie de ambalaje și scoase la iveală prodigioasa firmă de lemn de la „Vechea Corabie”, cu vaporul ei albastru cu trei punți și flamura roșie a Sfântului Gheorghe fluturând în vânt. Înfipte firma în pătratul de iarbă și privi triumfător în jur.

— în acest vechi han al meu, cu pereții din lemn de stejar natural, o să râd în fața unui milion de judecători. Și hanul ăsta nu are nimic neigienic. Nici tavane joase, nici atmosferă îmbâcsită. Ferestre deschise pretutindeni, cu excepția podelei. Și cum unii pretind că băutura alcoolică trebuie întotdeauna vândută împreună cu merinde, ei bine, dragă doctore Meadows, avem aici o brânză care o să facă alt om din dumneata. Cel puțin așa sper. Încercarea moarte n-are.

Dar doctorul Meadows depășise de mult stadiul furiei. Apariția firmei îl plasase într-o serioasă încurcătură. Ca majoritatea scepticilor, chiar când e vorba de unul autentic ca Bradlough, pe cât era de sceptic, pe atât era de legalist. Avea o teamă extraordinară, care conținea în ea și un element mai onorabil decât teama, ca nu cumva să fie prins pe picior greșit de către poliție sau de o anchetă judiciară. Și, în plus, suferea tragedia tuturor cetățenilor care trăiesc în Anglia zilelor noastre: știa sigur că trebuie să respecte legea, fără să știe sigur ce anume vrea legea, își amintea vag că Lordul Ivywood, când

prezentase și susținuse marea Lege Ivywood, insistase în mod deosebit asupra importanței unice și semnificative a firmelor. Și se temea că, ignorând acest punct, ar putea avea serioase neplăceri, ba, cine știe, ar putea fi chiar zvârlit în închisoare, în ciuda succesului său ca om de afaceri. De bună seamă, știa că poate găsi o mie de răspunsuri la asemenea nonsens: că un petec de iarbă în plină stradă nu poate fi considerat un han; că atunci când Căpitanul începuse să împartă romul, firma nu fusese încă plantată, și așa mai departe. Dar mai știa foarte bine că în acest pericol negru care e legea englezească, asemenea detalii nu contează. Auzise de argumente la fel de importante care fuseseră aduse în fața unui judecător și care nu fuseseră luate în seamă. În străfundurile minții sale exista un considerent fundamental: Lordul Ivywood făcuse din el ceea ce era și cine știe de partea cui va fi Lordul Ivywood.

— Căpitane, spuse Humphrey Pump, vorbind pentru prima oară în acel loc. Am face mai bine s-o întindem. Simt eu lucrul ăsta în oase.

— Hangiu neospitalier ce ești! strigă Căpitanul indignat. După toate câte le-am făcut ca să-ți legalizez hanul! Cum, tocmai acum când răsar zorii păcii peste Drumuri Pașnice! Eu nutresc speranța că doctorul Meadows o să mai bea un pahar înainte să închidem. Dar, pentru moment, fratele Hugby are cuvântul.

În timp ce spunea toate acestea, Dalroy servea lapte cu rom cui se nimerea. Iar doctorul Meadows era prea speriat de tehnicile judiciare englezești pentru a mai face vreo intervenție. Când domnul Hugby, părintele berii Hugby, își auzi strigat numele, execută un salt care aproape că-i dislocă jobenul de pe cap; apoi rămase imobil. După aceea, acceptă un păhăruț din noul Lapte de Munte și, brusc, fața sa deveni plină de elocvență, chiar înainte de a fi rostit un singur cuvânt.

— A apărut pe drum un automobil care vine dinspre dealuri, murmură Humphrey cu calm. În zece minute va traversa ultimul pod și se va îndrepta spre noi.

— Ei și? ripostă Căpitanul iritat. N-ai mai văzut un automobil?

— în valea asta, nu. Și nici în toată dimineața asta, răspunse Pump.

— Domnule Președinte, începu domnul Hugby frânându-și impulsul de a se adresa cu „Domnule Vice”, ca la banchetele comerciale de odinioară. Am convingerea că noi, toți cei de față, suntem oameni cu respectul legii. Și aș dori să rămânem buni prieteni, mai cu seamă cu prietenul nostru, domnul doctor. Fie ca niciodată să nu ducă lipsa unui prieten sau a unei sticle – fiindcă astea sunt singurele lucruri care îi lipsesc. Căci, așa cum se spune, noi urcăm-tot mai sus pe calea prosperității, și așa mai departe. Dar cum prietenul nostru aci de față pare să fie în drepturile sale, întrucât deține o firmă,

ei bine, cred că a sosit momentul să privim toate aceste chestiuni sub un unghi mai larg, ca să spun așa. Sunt de acord că toate cârciumioarele alea împuțite din trecut erau mai curând dăunătoare și încălcau buna-cuviință; recunosc că există și o seamă de oameni ignoranți, care nu-s mai buni ca porcii. Și nu spun că prietenul nostru, domnul doctor Meadows, n-a avut dreptate să stârpească acea cloacă de cârciumi. Dar o afacere pe picior mare, bine condusă, și cu un capital serios în spate, e cu totul altceva. Ei bine, prieteni, știți cu toții că eu am fost în branșă, deși, firește, în urma noilor reglementări am renunțat la comerț. (La acest punct, caprele își coborără privirile și își contemplară, cu un aer vinovat, copitele.) Totuși, dețin încă un oarecare capital și n-aș avea nimic împotriva să-l investesc în această „Veche Corabie”, dacă prietenul nostru aci de față ar fi de acord să o pună pe baze comerciale.

Și, mai ales, dacă ar accepta să mai lărgască un pic localul actual. Ha! Ha! Și dacă bunul nostru prieten, doctorul...

— Potlogarule! izbucni Meadows. Bunul tău prieten doctorul o să te facă să țopăi în fața judecătorului.

— Nu fiți lipsit de simț practic, îi răspunse berarul. Afacerea mea n-o să dăuneze cu nimic afacerilor dumneavoastră. Fiecare dintre noi are alt public, nu înțelegeți? Arătați-vă om de afaceri!

— Eu nu sunt om de afaceri, strigă savantul cu o privire crâncenă. Eu sunt un servitor al omenirii.

— Atunci de ce nu faci ceea ce dorește stăpânul dumitale?

Întrebă Dalroy.

— Automobilul a traversat podul, anunță Pump.

— Vrei să distrugi opera mea, continuă doctorul cu sinceră pasiune. După ce că eu am clădit orașelul ăsta, după ce că eu l-am făcut curat și igienic, după ce că eu mă scol cu noaptea-n cap, înaintea tuturor, ca să-i veghez interesele, vine unul ca tine și vrea să distrugă totul ca să-și vândă berea barbară și vătămătoare. Și mă mai numești bun prieten. Nu-ți sunt bun prieten!

— Aici nu vă contrazic, bombăni Hugby. Dar dacă-i vorba pe-așa, dumneavoastră nu încercați să vindeți...

Un automobil se opri drept în fața lor, stârnind o explozie de praf, și din el coborâră vreo șase inși prăfuiți. Chiar și sub opaca deghizare a automobiliștilor, Pump reuși să detecteze în mulți dintre ei alura specială și ținuta polițiștilor. Excepția cea mai evidentă o constituia o siluetă lungă și deșirată, care, după ce casca și ochelarii fură înlăturați, dădu la iveală trăsăturile negricioase și pleoștite ale lui J. Leveson, *Secretar*. Acesta se îndreptă spre scundul milionar, care-l recunoscă pe dată și-i strânse mâna. Se consfătuiră câteva minute, în

care domnul Leveson îi arată niște documente oficiale. După aceea, doctorul Meadows își limpezi gâtul și se adresează mulțimii:

— Sunt bucuros că am prilejul de a vă anunța tuturor că această scandaloașă batjocorire a legii a fost comisă prea târziu. Lordul Ivywood, cu nedeزمینتہ sa promptitudine, a și comunicat în toate locurile importante, printre care se numără și al nostru, că a efectuat o justă și necesară modificare a legii, zădărniciind orice încercare de felul celei de față.

— în noaptea asta dormim la pușcărie, șopti Humphrey Pump. Am simțit eu în oase.

— E suficient să spunem, continuă milionarul, că, în conformitate cu actualul text de lege, orice persoană care vinde alcool, chiar dacă deține o firmă, e pasibilă de închisoare în cazul în care marfa nu a fost depozitată de cel puțin trei zile în localul său.

— Mi-am închipuit eu c-o să vină cu una ca asta, mormăi Pump. Ne predăm, Căpitane, sau încercăm s-o ștergem?

O secundă, până și tupeul lui Dalroy păru descumpănit și temperat. Contempla cu o privire pierdută abisul bolții de deasupra lui de parcă, asemenea lui Shelley, aștepta să se inspire din ultimii nori alburii și din azurul perfect de la capetele cerului.

În cele din urmă, rosti cu o voce suavă și meditativă doar două silabe:

— Vinde!

Pump îi aruncă o privire intensă, în timp ce pe fața lui încruntată încolțise și se răspândea o expresie nouă. Dar doctorul era prea îmbătat de triumful său ca să poată înțelege semnificația cuvântului lui Dalroy.

— „Orice persoană care vinde alcool”, așa spune legea, stăruie doctorul, fluturând deasupra capului fila albăstruie pe care era înscris ultimul produs parlamentar.

— Păi, în ce mă privește pe mine, legea nu se aplică, răspunse Căpitanul Dalroy cu politicoasă indiferență. Eu n-am vândut alcool. L-am oferit gratis. Poate cineva să afirme că mi-a dat bani? Poate cineva să afirme că a văzut vreo persoană dându-mi bani? Eu sunt un filantrop, întocmai ca și doctorul Meadows. Sunt portretul lui viu.

Domnul Leveson și doctorul Meadows se uitară unul la celălalt. Pe chipul primului era zugrăvită consternarea, pe chipul celui de-al doilea se iviseră din nou toate spaimele iscate de meandrele legii.

— Am să rămân aici timp de câteva săptămâni, urmă Căpitanul, rezemându-se cu eleganță de bidon, și am să distribui gratuit această excelentă băutură, în cantitățile care vor fi solicitate de cetățeni. Se

pare că districtul dumneavoastră este lipsit actualmente de asemenea marfă. Sunt convins că nimeni dintre cei de față n-ar putea obiecta împotriva unui aranjament atât de legal și atât de caritabil. Din acest punct de vedere, se înșela însă. Deoarece câțiva dintre cei de față păreau să obiecteze. Dar, în mod curios, nu fața ofilită și fanatică a filantropului Meadows și nici cea smeadă și cabalină a oficialului Leveson nu erau cele care exprimau protestul cel mai vehement. Fața care părea să respingă cu antipatie noua formă de caritate era cea a castelanului berii Hugby. Ochiul de agrișă fiartă păreau gata să i se scurgă din cap și cuvintele îi țâșniră de pe buze înainte de a le fi putut opri:

— Și-ți închipui, bestie, că poți să vii aici ca un bufon mare ce ești și să-mi suflă comerțul de la gură...

Bătrânul Meadows se întoarse spre el cu repeziciune de viperă:

— Și care-i comerțul dumitale, domnule Hugby? întrebă el. Berarul clocotea de furie. Caprele își coborâră iar privirile în pământ ceea ce, potrivit cu spusele unui poet latin, ar fi o deprindere a animalelor inferioare, în timp ce omul – întruchipat în cazul de față de domnul Patrick Dalroy – potrivit cu un alt pasaj din același poet, într-o traducere liberă, dar corectă: „privea în depărtări cu ochii înălțați, contemplând ereditara împărăție a cerurilor”.

— Mă rog, tot ce pot spune, răgea domnul Hugby, este că dacă poliția a făcut atâta drum și n-a fost în stare să pună în lanțuri un vagabond murdar, cu hainele ferfeniță, eu unul pun capăt plății unor impozite uriașe și...

— Da, îl întrerupse Dalroy cu o voce tăioasă ca lama unei ghilotine, vei pune capăt activității dumitale, slavă Cerului. Berarii de teapa dumitale au făcut ca hanurile să duhnească a otravă, până când și oamenii cumsecade au ajuns să le ceară desființarea. Dumneata ești mai rău chiar decât aboliționistii, pentru că dumneata ai pervertit ceea ce ei n-au cunoscut niciodată. Cât despre dumneata, măreț om de știință, mare filantrop, idealist și nimicitor de hanuri, dă-mi voie să te informez asupra unui fapt. Nu ești respectat. Ești numai temut. Ce mar putea determina pe mine sau pe oricare altul să te respectăm? Spui că ai construit satul ăsta și că te scoli cu noaptea-n cap ca să-l veghezi. L-ai construit de dragul banilor și-l veghezi din avariție. De ce să te respect? Pentru că nu consumi hrană normală, doar ca digestia dumitale amărâtă să-ți permită să trăiești mai mult decât alți oameni care-ți sunt superiori? Pentru ce să fii dumneata zeul acestei văi, dumneata al cărui singur zeu e burta? Numai pentru că nu-ți iubești zeul, ci te temi de el? Du-te acasă și rostește-ți rugăciunile, bătrâne, pentru că tot omul e muritor. Citește Biblia, așa cum se obișnuiește la voi, în Germania. Bănuiesc că a fost un timp când o citeai ca să culegi

substanță, așa cum o citești acum ca să culegi doar găuri. Eu unul n-o citesc, din păcate, dar îmi aduc aminte de un pasaj, în traducerea bătrânului Mulligan, și-am să ți-l spun ca să cugeti asupra-i:

„...dacă orașul n-a fost durat de Dumnezeu, truda celor care l-au clădit a fost în van (și la aceste cuvinte își desfăcu brațul într-o mișcare atât de naturală și de vastă, încât, o clipă, orașul păru într-adevăr o jucărie din carton colorat la picioarele unui gigant); și dacă Dumnezeu nu ferește orașul, veghea paznicului e în van. E zadarnic să te scoli în zori și să te nutrești cu pâinea grijii; pentru că Dumnezeu a dat somnul celor pe care i-a îndrăgit”.

Încearcă, omule, să înțelegi tâlcul acestor cuvinte. Și nu te frământa pentru faptul că-s apocrife. Și acum, Hump, călătorului îi stă bine cu drumul; m-am săturat de țiglele verzi de aici. Haide, umple-mi o cupă! – și trânti butoiușul în mașină. Haide, umple-mi un bidon! – și trânti și bidonul în mașină.

Haide, pune șaua pe cal și adună-mi ostile, Tremurați voi, capre vesele, și în spaimă huzuriți, Căci ne vom revedea, voi, laptele și cu mine!

Acest cântec improvizat se îndepărtă odată cu domnul Dalroy, în mașina în care gonea. Și automobiliștii se găseau la mare depărtare de orice posibilitate de urmărire din Drumuri Pașnice, când le veni ideea să facă un popas. Se aflau încă pe malul râului nobil, și când dădură de o pajiște înveșmântată în ferigă și presărată cu mesteceni înfășurați în panglici de argint, cu apa întristătoare și licăritoare la poale, domnul Dalroy îi ceru prietenului său să oprească mașina.

— Apropo, spuse Humphrey la un moment dat. Un lucru nu l-am înțeles eu. De ce se temea așa de rău de analiza laptelui? Ce otravă, ce chimicale toarnă în lapte?

— H₂O, răspunse Căpitanul, pe care o beau și eu, dar fără lapte.

Și se aplecă deasupra râului, luând apă în căușul palmelor, așa cum făcuse și în zorii zilei.

▫ *Capitolul XX* ▫

Turcul și pictura futuristă ▫

Domnul Adrian Crooke era un renumit farmacist a cărui prăvălie se găsea în apropiere de gara Victoria; dar înfățișarea lui vădea mai multă gândire decât i se cere de obicei unui farmacist renumit. Avea o față ciudată, prematur îmbătrânită și uscată ca un pergament, dar vioaie și hotărâtă, înmagazinând inteligență în fiecare rid. Și conversația lui, atunci când conversa, era la înălțimea înfățișării: călătorise prin multe țări și avea o mare provizie de anecdote legate de cele mai bizare și uneori sinistre laturi ale profesiei sale: îți revela viziuni asupra perfidelor droguri orientale, îți sugera ipoteze asupra ingredientelor folosite în otrăvurile din timpul Renașterii. Nu-i nevoie să spunem că domnul Crooke, personal, era un farmacist foarte respectabil și integru, altfel nu s-ar fi bucurat de o clientelă atât de numeroasă, mai ales printre cei suspuși. Dar îl pasiona studiul epocilor sumbre și al locurilor tenebroase în care știința se apropiase de granițele magiei și chiar ale crimei. De aceea, se întâmpla adeseori ca persoane convinse, în mod rațional, că mania lui era inofensivă, ba chiar instructivă, să plece de la el, pe o noapte cețoasă, plină de mistere, cu capul împuiat de povești înfiorătoare despre mâncători de hașiș sau despre roze otrăvite, încât nu se puteau împiedica să-și imagineze că farmacia lui, cu borcanele-i purpurii sau galbene ca niște boluri cu sânge sau cu pucioasă, era într-adevăr un lăcaș al magiei negre.

Fără îndoială, plăcerea unor astfel de povestiri îl adusesese pe Hibbs În-Orice-Caz la farmacie; ca și dorința de a mai sorbi un pahar din tonicul cu care încercase să-și limpezească mințile atunci, lângă fereastra deschisă din apartamentele Lordului Ivywood, când îl descoperise Leveson. Lucru care nu-l împiedică pe Hibbs să-și manifeste mirarea și o oarecare stinghereală când îl văzu și de astă dată pe Leveson intrând în aceeași farmacie și cerând același tonic. într-adevăr, Leveson arăta îndeajuns de răvășit și de istovit încât să aibă nevoie de un tonic.

— Ai fost plecat din oraș în ultimele zile, nu-i așa? întrebă Leveson. Am avut ghinion. Iar ne-au scăpat din mână, datorită unei chichițe juridice. Poliția a refuzat să-i aresteze; până și bătrânul Meadows a fost de părere c-ar fi ilegal. Mi s-a făcut lehamite de toată treaba asta. Unde te duci?

— Mi-am propus să trec pe la expoziția aia postfuturistă. Bănuiesc că-l voi găsi acolo și pe Lordul Ivywood, îl conduce pe Profet să-i arate tablourile. Eu nu pretind să fiu un cunoscător în ale artei, dar am auzit

că-i foarte reușită.

Urmă un lung răstimp de tăcere, până când, în sfârșit, domnul Leveson se pronunță:

— Oamenii sunt întotdeauna ostili la ideile noi.

Urmă un alt lung răstimp de tăcere, până când, în sfârșit, și domnul Hibbs se pronunță:

— La urma urmei, au spus același lucru și despre Whistler. Reconfortat de acest ritual, domnul Leveson deveni conștient de existența lui Crooke și i se adresează cu vioiciune:

— La fel se întâmplă și în domeniul dumatăle, nu? Presupun că marii pionieri ai chimiei au avut aceeași soartă la vremea lor.

— Da, bunăoară familia Borgia, răspunse domnul Crooke. Toată lumea îi detesta.

— Ești nesusos, știi, îl admonesta Leveson pe un ton obosit. Bine, la revedere. Vii, Hibbs?

Și cei doi gentlemen, amândoi purtând cilindre pe cap și elegante costume de vizită, porniră împreună să coboare strada. Era o zi însorită, soră geamănă cu cea care strălucise atât de radios în ajun asupra imaculatului sat Drumuri Pașnice. Plimbarea lor era plăcută, de-a lungul unei străzi frumoase, cu clădiri înalte și copaci scunzi, pe malul Tamisei. Căci tablourile erau expuse într-o galerie mică, dar renumită, situată într-o clădire rococo ale cărei trepte coborau aproape până la râu. Edificiul era mărginit de ambele părți și în spate de straturi de flori viu colorate, iar pe platforma de sus a treptelor de la intrare, în fața portalului bizantin, stătea bunul lor prieten Misysra Ammon, îmbrăcat într-un costum de o neobișnuită splendoare și zâmbind cu generozitate. Dar nici priveliștea acestei parfumate flori orientale nu izbuti să însenineze spiritul mohorâtului secretar.

— Ați venit să vedeți decorațiile? întrebă Profetul radios. Sunt aprobate. Le-am aprobat.

— Am venit să vedem tablourile postfuturiste, preciza Hibbs; dar Leveson rămase tăcut.

— Nu sunt tablouri, altfel n-aș fi putut să le aprob. Pentru cei de religia mea, tablourile nu sunt bune. Tablourile sunt idoli, dragi prieteni. Dar priviți aicea, urmă el, întorcându-se și întinzând un deget solemn, chiar sub nasul lor, în direcția galeriei. Uitați-vă și voi și veți vedea că nu există idoli. Nici un fel de idol. Am analizat cu atenție tot ce se găsește în ramele astea. Și am aprobat fiecare hârtie înrămată în parte. Nici o urmă de formă omenească! Nici o urmă de formă de animal. Nu-s decât decorații, la fel de bune ca și cele de pe covoare. Nu fac nimănui rău. Lordul Ivywood a zâmbit fericit pentru că i-am spus că, într-adevăr, islamismul face progrese. Vechii musulmani

îngăduiau să se picteze portretul plantelor. Dar aici n-am găsit nici măcar plante.

Hibbs, a cărui profesiune era tactul, gândi că nu era de dorit ca eminentul Misysra să continue a propovădui întregii străzi și râului, de pe scările expoziției. Așa încât trecu pe lângă el, propunând să intre cu toții și să vadă. Profetul și secretarul îl urmară. În holul de la intrare se găsea Lordul Ivywood, cu fața albă ca o statuie. Unica statuie pe care neomusulmanii aveau îngăduința s-o venereze.

Pe o sofa, asemănătoare cu o insulă purpurie în oceanul parchetului, ședea Enid Wimpole, discutând înflăcărat cu vărul ei, Dorian. De fapt, uza de toate argumentele pentru a preveni cearta de familie ce urma să se dezlănțuie în urma incidentului de la Parlament. În perspectiva fundalului, plutea Lady Joan Brett. Și dacă atitudinea ei față de pictura postfuturistă nu vădea nici o notă de extaz și nici măcar de curiozitate, trebuie să mărturisim, ca să nu nedreptăm acest curent, că tânăra părea la fel de indiferentă și față de parchetul pe care călca sau față de propria ei umbrelă. Rând pe rând, alte figuri sau grupuri, aparținând aceleiași lumi, își făcură apariția în expoziția postfuturaștilor. O lume foarte mică, dar îndeajuns de mare sau îndeajuns de mărunță încât să guverneze o țară – adică o țară fără un ideal. O lume care posedă toate deșertăciunile gloatei; și toate reticențele unei societăți secrete.

Leveson se îndreptă instantaneu spre Lordul Ivywood, scoase un teanc de hârtii din buzunar și începu să-i descrie cu exactitate fuga din Drumuri Pașnice. Fața Lordului nu se clinti; el era, sau se credea a fi, mai presus de anumite lucruri. Niciodată n-ar fi dojenit un slujitor în fața unor persoane superioare acestuia din punct de vedere social. Totuși, nimeni n-ar fi putut spune că Lordul arăta mai puțin glacial și mai puțin marmorean decât înainte.

— Am făcut toate investigațiile posibile asupra direcției pe care au luat-o, urmă secretarul și, după toate probabilitățile, au apucat-o pe drumul spre Londra.

— Foarte bine, replică statuia. Acolo îi vom prinde mai ușor. Lady Enid reușise, printr-o serie de asigurări (dintre care, regret că trebuie s-o spun, majoritatea erau minciuni), să împiedice scandalul pe care vărul ei Dorian voise să i-l facă în public vărului ei Philip. Dar cunoștea prea puțin psihologia masculină dacă-și închipuia că reușise să împiedice și revolta intelectuală a poetului împotriva politicianului. Din momentul în care-l auzise pe domnul Hibbs rostind „mda! mda!” și poruncind polițistului să-l aresteze, sentimentele lui Dorian Wimpole luaseră, în decurs de patru zile și patru nopți, o direcție diametral opusă idealurilor domnului Hibbs. Și apariția bruscă a acestui diplomat fără cusur fusese suficientă ca să-i prefacă fluxul

mental într-o cataractă. Dar cum nu-l putea înjura pe Hibbs, pe care abia de-l cunoștea, și cum nu-l putea înjura pe Ivywood, cu care se reîmpăcase formal, devenea absolut necesar să înjure pe altcineva sau altceva în locul lor. Toți cei care așteaptă Zorii unei Arte Noi vor fi profund mâhniți să afle că tocmai reprezentanții școlii postfuturiste au încasat roadele acestei mâinii deturnate. În zadar afirma domnul Leveson la intervale regulate că „oamenii sunt întotdeauna ostili la ideile noi”. În zadar replica domnul Hibbs în același ritm că „la urma urmei, au spus același lucru și despre Whistler”. Furia lui Dorian nu se lăsa potolită de asemenea paleative.

— Turcul ăla are mai multă minte decât voi toți, striga el. Pentru că n-a văzut în toată pictura asta decât hârtie de tapetat pereții. Și eu aș numi-o un tapet de prost gust. Tapetul care urcă temperatura unui om bolnav. Dar ca să pretinzi că ar fi tablouri... ai putea la fel de bine să le numești locuri la parada Lordului-Pri-mar. Un loc la paradă nu-i loc atâta timp cât nu-ți îngăduie să vezi parada. Și o pictură nu-i o pictură atâta timp cât nu-ți îngăduie să vezi pictura. În fond, acasă la tine poți să șezi mai comod decât pe un loc prost la paradă. Și în casa ta te poți plimba mai confortabil decât într-o galerie de tablouri. Nu există decât un singur lucru care să justifice o paradă sau o expoziție de pictură, și anume să poți spune că a fost ceva de văzut. Ei bine, arătați-mi și mie ce-i de văzut aicea!

— Nu-i chiar așa, zise Lordul Ivywood binedispus, arătând spre peretele din fața lui. Dă-mi voie să-ți arăt *Portretul unei bătrâne doamne*.

— Da, și care-i ăla? întrebă Dorian cu îndărătnicie. Domnul Hibbs se pripi să-l identifice printr-un gest, dar, din nefericire, indică tabloul intitulat *Ploaie în munții Apenini*, în loc de *Portretul unei bătrâne doamne*, ceea ce avu darul de a spori iritarea domnului Dorian Wimpole. După toate probabilitățile, așa cum a explicat ulterior domnul Hibbs, eroarea s-a datorat faptului că o mișcare bruscă a cotului domnului Wimpole s-a interferat cu degetul său arătător care indica tabloul. În orice caz, stânjeneala i-a pricinuit domnului Hibbs un șoc atât de violent și de paralizant, încât s-a văzut nevoit să se refugieze la bufetul cu aperitive, unde s-a regalat cu trei pateuri cu homar și un pahar din acea șampanie care-l dusesese cu câțeva vreme înainte la pierzanie. Dar de astă dată se limită la un singur pahar și se reîntoarse în saloanele galeriei cu o intactă responsabilitate diplomatică.

Se reîntoarse pentru a-l găsi pe Dorian Wimpole antrenat într-o controversă cu Lordul Ivywood, care-l făcea să uite orice considerente de timp, spațiu și mândrie personală, întocmai cum se întâmplase și atunci când avusese disputa cu Patrick Dalroy, într-o pădure de pini

muiață în întuneric, și având drept martori o căruță și un măgar. Până și interesul lui Philip Ivywood părea stârnit; s-ar putea chiar spune că ochii reci îi scânteiau; fiindcă, deși plăcerea lui avea o structură pur intelectuală, era în același timp cât se poate de sinceră.

— Eu am încredere în ceea ce n-a fost niciodată încercat; îmi place să urmăresc ceea ce n-a fost niciodată experimentat, spunea el pe un ton calm, cu modulații plăcute. Tu afirmi că această pictură transformă însăși natura artei. Ei bine, eu *vreau* să transform însăși natura artei. Viața constă într-o perpetuă transformare. Exagerarea înseamnă doar o creștere.

— Dar exagerarea a ce? întrebă Dorian. În tablourile astea nu văd nici o urmă de exagerare, pentru că nu văd nici o urmă a ceea ce ar fi dorit pictorii să exagereze. Nu poți exagera penele unei vaci sau picioarele unei balene. Poți desena o vacă cu pene sau o balenă cu două picioare, doar așa, ca să faci o glumă – deși nu prea cred că tu ai gusta asemenea glume. Dar înțelegi tu, dragă Philip, ca gluma să aibă haz, trebuie ca vaca să arate a vacă și nu ca un obiect neutru cu pene. Iar balena trebuie să arate a balenă, și picioarele a picioare. Până la un anumit punct, poți combina lucrurile; până la un anumit punct, le poți distorsiona. Dar odată depășit acest anumit punct, dispare identitatea; și când dispare identitatea, dispare totul. Un centaur are în el o anumită doză de om și o anumită doză de cal. Dar nu trebuie să confunzi centaurul cu un om cu mutră de cal. Și o sirenă trebuie să semene a femeie, chiar dacă se întâmplă ceva suspect cu membrele ei inferioare.

— Nu-i așa, îl contrazise Lordul Ivywood, cu aceeași voce calmă. Înțeleg ce vrei să spui, dar nu sunt de acord. Eu aș dori ca centaurul să se transforme în altceva, care nu e nici om, nici cal.

— Dar nu în ceva care să n-aibă nimic nici de om, nici de cal? întrebă poetul.

— Ba da, răspunse Ivywood cu același licăr ciudat în ochii lui incolori. În ceva care să nu aibă nimic nici din unul, nici din celălalt.

— Dar la ce bun? stăruie Dorian. Un lucru care se schimbă total e ca și cum nici nu s-ar fi schimbat. Nu atinge un moment de criză. Nu sugerează prin nimic schimbarea pe care a parcurs-o. Dacă tu te trezești mâine dimineață sub chipul și înfățișarea doamnei Dope, o bătrână care dă camere cu chirie la Broadstairs, vei fi pur și simplu doamna Dope – mă rog, nu mă îndoiesc că doamna Dope e o persoană mai rațională și mai fericită decât tine. Da, dar în ce sens ai evoluat *tu* Care parte din *tine* a devenit mai bună? Nu înțelegi că identitatea, acest factor primordial, este limita extremă impusă oricărei ființe vii?

— Nu! răspunse Philip cu o violență reprimată. Nu recunos nici o limită care poate fi impusă ființelor vii.

— Atunci înțeleg, replică Dorian, de ce nu ai scris niciodată vreo poezie, cu toate că ții discursuri atât de strălucite.

Lady Joan, care privea plictisită o fastuoasă combinație de roșu și verde asupra căreia Misysra îi atrăsese atenția (implorând-o să ignore titlul idolatru care pretindea c-ar fi *Prima comuniune pe ninsoare*), își întoarse subit fața spre Dorian. Era o față care n-ar fi putut lăsa mulți bărbați indiferenți, mai ales când li se arăta atât de brusc.

— De ce nu poate să scrie poezie? întrebă ea. Vrei să spui că n-ar suporta limitele fixe ale rimei și ritmului?

Poetul reflectă un moment, apoi răspunse:

— Mă rog, în parte și asta, dar eu am vrut să spun mai mult de atât. Cum între rude putem vorbi deschis, voi repeta ceea ce spune toată lumea despre Philip: că e lipsit de simțul umorului. Dar nu asta îi reproșez eu. Ce mă supără pe mine e că Philip e lipsit de patos. Nu are simțul limitelor omenești. Asta-i, și deci nu va putea să scrie poezie.

Profilul rece și impasibil al Lordului Ivywood era întors către o îmbinare de negru cu galben care se intitula *Entuziasm*. Dar Joan Brett se aplecă spre el cu strălucitoarea-i față măslinie și-i strigă pe un ton provocator:

— Dorian spune că ești lipsit de patos. Care-i adevărul, ai sau n-ai patos? Pretinde că nu ai simțul limitelor omenești.

Ivywood, fără să-și desprindă privirea de la reprezentarea picturală a entuziasmului, se rezumă să răspundă:

— Nu, nu am simțul limitelor omenești.

Apoi își puse pe nas ochelarii care-l îmbătrâneau, pentru ca să poată examina pictura mai bine. După un timp, îi scoase și întoarse spre Joan o față mai palidă ca de obicei.

— Joan, începu el, eu doresc să străbat căi pe care n-a călcat încă picior de om și să descopăr ceva aflat dincolo de lacrimi și de râs. Și drumul meu va fi numai al meu, pentru că îl voi construi eu însumi, așa cum își construiau vechii romani drumurile. Și experiențele mele nu se vor petrece la gardurile sau șanțurile de la marginea drumului; ci la granițele gândirii pure care înaintează neîncetat. Voi gândi ceea ce a fost de negândit până când n-a fost gândit de mine; voi iubi ceea ce nici măcar n-a trăit până când n-a fost iubit de mine. Și voi fi singur, așa cum numai primul om a fost.

— Se spune, răspunse Joan după o tăcere, că primul om a căzut.

— Cine spune? Preoții? Ba, dar până și ei recunosc că atunci când a căzut, a învățat să deosebească binele de rău. La fel cum și acești artiști se străduiesc să descopere o distincție care pentru noi e încă

obscură.

— Ah, exclamă Joan, privindu-l cu un interes real și neobișnuit. Așadar, nici tu nu *vezi* nimic în tablourile astea?

— Văd ruperea barierelor și a limitelor, răspunse Ivywood. Dincolo de acest lucru, nu văd nimic.

Un timp, tânăra fixă podeaua, trasând arabescuri cu vârful umbrelei, asemenea cuiva căruia i s-a spus un lucru ce trebuie bine rumegat. Pe urmă izbucni abrupt:

— Dar poate că ruperea barierelor duce la ruperea a orice altceva.

Ochii limpezi și incolori o fixară cu răceală.

— Poate că da, răspunse Lordul Ivywood.

Dorian Wimpole, care se îndepărtase ca să se uite la un tablou, făcu o mișcare bruscă, strigând:

— Hei! Ce mai e și asta?

Domnul Hibbs se uita cu ochi holbați și gura căscată la ușa de la intrare.

Încadrat în arcada portalului bizantin, stătea un bărbat voinic, ciolănos, îmbrăcat în haine jerpelite, dar foarte curate. Avea o față aspră, cu trăsături puternice, emanând inteligență, iar barba neagră care-i înconjura bărbia îi dădea un aer de puritan, într-un fel, întreaga-i personalitate păru revelată și explicată când începu să vorbească cu un puternic accent din nord.

— Bună, băieți! Începu el plin de jovialitate, ăsta-i loc de pictură, văz. Da' eu venii să sug o 'albă. Ha! Ha!

Leveson și Hibbs se uitară unul la celălalt. Apoi Leveson o zbughi afară. Lordul Ivywood nu clinti. Dar domnul Wimpole, mânat de curiozitatea poetului, se apropie de străin și începu să-l studieze.

— E îngrozitor! exclamă Enid Wimpole într-un murmur auzit de toți. Omul ăsta e beat!

— Ba, deloc, fetițo, o asigură străinul cu galanterie. N-am mai fost beat de la ultimul târg din Hurley, și-s ani de-atunci. Sunt un băiat bun și-mi câștig pâinea pe unde apuc, ca să mă întorc înapoi la Wharfedale. Da' ce-i rău într-o 'albă de bere, fetițo?

— Ești sigur, îl întrebă Dorian Wimpole cu un ciudat soi de curiozitate delicată, ești absolut *sigur* că nu ești beat?

— Nu-s beat, repetă omul cu veselie.

— Chiar dacă aici ar fi un local autorizat să vândă băuturi... începu Dorian pe același ton diplomatic.

— Păi, aveți firmă la poartă, îi curmă vorba străinul. Expresia de plictisită nedumerire de pe chipul lui Joan Brett se schimbă într-o

clipită. Din câțiva pași, fu la ușă; se uită afară, apoi se întoarce și se așează pe canapeaua purpurie.

Dar Dorian părea fascinat de ancheta lui asupra stării de trezie afirmată și susținută de omul ce-și câștiga pâinea pe unde apuca, pentru ca să se poată întoarce la Wharfedale.

— Chiar dacă aici ar fi un local autorizat, repetă el, băutura ți-ar putea fi refuzată dacă ești în stare de ebrietate. Și-acum spune-mi, ești *absolut* sigur că nu ești beat? De pildă, dac-ar ploua afară, ți-ai da seama?

— Da, răspunse omul cu mare convingere.

— Și ai putea recunoaște un lucru obișnuit de prin părțile dumitale, continuă Dorian cu meticulozitate științifică, să zicem o femeie, o doamnă bătrână?

— Da, răspunse omul înveselit.

— Ce tot vrei de la creatura asta? șopti Enid cu nervozitate.

— Încerc, răspunse poetul, încerc să împiedic un om cu minte să dea iama într-o galerie smintită. Te rog să mă ierți, domnule. Deci, așa cum spuneam, ai recunoaște asemenea lucruri, o ploaie, o doamnă bătrână, dacă le-ai vedea într-un tablou? Știi ce înseamnă un peisaj și știi ce înseamnă un portret, nu-i așa? Scu-ză-mă că te întreb, dar, vezi dumneata, noi suntem responsabili cât ținem localul ăsta deschis.

La aceste cuvinte, orgoliul aprig al omului din nord țâșni spre ceruri ca un cârd de ciori.

— Noi care săpăm la cărbune nu suntem chiar așa proști cum ne crezi dumneata, băiete. În orașu-n care m-am născut eu era un muzeu de picturi tot așa frumos ca la Lon'ra. Da, și mă tot uitam la tablouri.

— Îți mulțumesc, spuse Wimpole îndreptându-și deodată degetul spre perete. Atunci vrei să fii atât de amabil să te uiți la astea două tablouri, de pildă. Unul înfățișează o femeie bătrână, și celălalt o ploaie în munți. E numai o simplă formalitate. Ai să-ți capeți băutura imediat după ce-ai să-mi spui care-i unul și care-i celălalt.

Omul din nord își aplecă spinarea lată în fața celor două rame și le scrută cu răbdare conținutul. Lunga tăcere care urmă păru să-i calce pe nervi tinerei Joan, care se ridică, plină de neastâmpăr, și se duse întâi să se uite pe fereastră, apoi pe ușa de la intrare.

În cele din urmă, criticul de artă improvizat își îndreptă spinarea și întoarce spre cei din jur o față mare, nedumerită, plin de filosofică neînțelegere.

— Nu știi cum, da' se vede că totuși îs beat. M-oi fi îmbăta, far' să știi.

— Mi-ai servit dovezile, strigă Dorian cu însuflețire. Aproape că ai

salvat civilizația. Pe Dumnezeu meu, îți meriți băutura.

Și aduse de la bufet o cupă mare de șampanie hibbsiană. Ocoli gestul omului care voia să-i plătească băutura, alergând afară din galerie, pe treptele din fața clădirii.

Acolo o găsi pe Joan. Fata văzuse de la o fereastră laterală lucrul incredibil pe care se așteptase să-l vadă; și care explica grotesca scenă petrecută înăuntru. Văzuse stindardul de lemn al domnului Pump, înfipt în stratul de flori și lăfaindu-se în soare, senin, de parc-ar fi fost o plantă tropicală. Și totuși, în scurtul interval de timp cât s-a deplasat de la fereastră până la ușă, obiectul se făcuse nevăzut, de parc-ar fi vrut să-i reafirme că totul nu era decât un vis zburător. Dar în fața casei, văzu doi oameni într-o mașină mică, gata să demareze. Erau deghizați în costume de automobiliști; însă Joan știa foarte bine cine sunt. Și tot ce era profund în ea, tot ce era scepticism, tot ce era stoicism, tot ce era nobil o făcură să rămână nemișcată, ca una dintre coloanele portalului. Însă un câine pe nume Quoodle, sări în sus în mașina care se pusese în mișcare și începu să latre frenetic, de îndată ce o văzu. Și cu toate că rezistase cu atâta stăpânire de sine și bravură la tot restul, ceva din inocența primară a animalului făcu să i se umple ochii de lacrimi.

Era aproape orbită de plâns, totuși văzu cu claritate extraordinarul fapt care urmă. Domnul Dorian Wimpole, al cărui costum nu avea nici o legătură cu automobilismul, îmbrăcat conform aceluia compromis între modă și artă ce pare adecvat pentru vizitarea unei galerii de tablouri, nu rămase nemișcat ca una dintre coloanele portalului. Ci se năpusti pe scări, alergă după mașină și reuși să sară în ea, fără să deranjeze echilibrul jobenului tip Whistler.

— Bună ziua, îi spuse el lui Dalroy pe un ton prietenos. Îmi datorezi o plimbare cu mașina, știi?

▣ *Capitolul XXI* ▣

Drumul spre orașul Carusel ▣

Patrick Dalroy îl măsură pe invadator cu o privire îngândurată și amuzată în același timp, și se mulțumi să-i spună:

— Nu ți-am furat mașina. Crede-mă, n-am avut cea mai mică intenție să ți-o fur.

— Știu, răspunse Dorian. Am aflat toată trășenia. Și cum voi sunteți partea nedreptătită\7d ca să spun așa, e de datoria mea să-ți mărturisesc că nu sunt deloc de acord cu Ivywood în ce privește treaba asta. Nu sunt de acord cu el sau, ca să vorbesc în termeni muzicali, el e cel dezacordat. Și asta de când m-am deșteptat, după o cină cu stridii, și m-am pomenit la Camera Comunelor cu paznicul care striga: „Cine se duce acasă?”

— Zău? întrebă Dalroy îmbinându-și sprâncenele roșii stufoase. Gardienii din Parlament strigă: „Cine se duce acasă?”

— Da, răspunse Wimpole cu indiferență. E o rămășiță a unui vechi obicei care datează din zilele când membrii Parlamentului erau atacați în stradă.

— Da? Și azi de ce nu mai sunt atacați? întrebă Dalroy, cât se poate de rațional. Urmă o tăcere.

— E un mister, conchise în cele din urmă Căpitanul. Dar „Cine se duce acasă?” e o formulă delicioasă.

Căpitanul îl primise pe poet în mașină cu toate dovezile posibile de afabilitate și de satisfacție, dar oaspetele, având o intuiție ascuțită în ce-i privea pe oamenii din categoria lui, își dădu seama că Dalroy era cam distrat. În timp ce goneau ca fulgerul prin labirintul din sudul Londrei (pentru că Pump traversase podul Westminster și se îndrepta acum spre colinele din Surrey), uriașii ochi albaștri ai uriașului cu păr roșu cercetau cu atenție străzile, plimbându-și privirile în sus și-n jos. După pauze de tăcere din ce în ce mai prelungite, găsi, în sfârșit, cu cale să-și exprime gândurile:

— Nu găsești că sunt foarte mulți farmaciști în Londra în zilele noastre?

— Așa o fi? răspunse Wimpole indiferent. Da, uite două farmacii foarte aproape una de cealaltă.

Și amândouă poartă același nume, preciza Dalroy: Crooke. Și am văzut că același domn Crooke avea o farmacie și dincolo de colțul străzii. S-ar părea că e o zeitate omniprezentă.

— Probabil că e o firmă extinsă, observă Dorian Wimpole.

— Prea extinsă față de profiturile care se realizează în ramura asta, comentă Dalroy. Ce nevoie au oamenii de două farmacii identice, una lângă alta? Intră cu un picior în una și c-un picior în cealaltă ca să li se taie bătăturile la ambele picioare odată? Sau iau un acid în una și un alcalin în cealaltă, așteptând să se producă reacția între cele două farmacii? Sau înghit o otravă în una și antidotul în cealaltă? Înseamnă să împingi rafinamentul prea departe. Seamănă aproape cu o viață dublă.

— Dar poate că acest domn Crooke e un farmacist extrem de cunoscut, își dădu părerea domnul Wimpole. Poate că are un anumit preparat la care se înghesuie lumea.

— Eu cred că în cazul unui farmacist există limite la o asemenea înghesuială, replică Dalroy. Când un tutungiu vinde un tutun foarte bun, e posibil ca oamenii să fumeze din ce în ce mai mult, închizând ochii la efectele nocive. Dar n-am auzit de nimeni care să facă abuz de untură de pește. Chiar și untderi-cina, așa spune, e privită mai curând cu respect decât cu plăcere.

După câteva minute de tăcere, întrebă:

— Pump, crezi că ne putem opri un moment aici? Nu-i periculos?

— Nu-i periculos, dacă-mi promiți să nu te lansezi în cine știe ce scandal în farmacie.

Automobilul se opri în fața unei a patra sucursale a arsenalului domnului Crooke și Dalroy intră în farmacie, înainte ca Pump și musafirul lor să fi putut schimba o vorbă, Căpitanul reapăru, cu o ciudată expresie pe chip și cu o curioasă grimasă a gurii.

— Domnule Wimpole, i se adresă Dalroy, vrei să ne faci plăcerea să fii oaspetele nostru în seara asta la cină? Mulți ar considera că e o invitație absolut neprotocolară la o masă absolut neconvențională. Și s-ar putea să fim nevoiți a cina la poalele unui gard viu sau chiar într-un copac. Dar dumneata ești un om de gust; și în fața unui om de gust n-avem de ce ne scuza pentru romul lui Hump sau pentru brânza lui Hump. În seara asta, vom bea și vom mânca după placul inimii. Va fi un banchet. Nu sunt foarte sigur dacă noi doi suntem dușmani sau prieteni. Dar cel puțin, în seara asta, vom încheia pace.

— Sper că suntem prieteni, răspunse poetul zâmbind. Dar de ce vom încheia pace, în mod special, în seara asta?

— Pentru că mâine va fi război, declară Patrick Dalroy, și nu știu de care parte te vei afla. Tocmai am făcut o descoperire foarte bizară.

Se învălui din nou în tăcere, în timp ce lăsau rapid în urmă marginile Londrei și intrau în pădurile și dealurile de dincolo de Croydon. Dalroy continua să fie la fel de îngândurat. Dorian se lăsă dezmiardat de aripa diafană a somnolenței care-l toropește pe omul

transportat brusc și rapid în aer liber, după ce a zăcut îndelung în saloane supraîncălzite. Până și câinele Quoodle adormi în fundul mașinii. Cât despre Humphrey Pump, acesta vorbea foarte rar când avea altceva mai bun de făcut. Așa se întâmplă că largi priveliști și panorame lunecară pe lângă ei cu repeziciunea cu care se succed imaginile într-o lanternă magică, și lungi intervale de timp se scurseră înainte ca vreunul din ei să mai fi rostit vreo vorbă. Cerul își schimba culorile de la auriul palid și verdele înserării la albastrul arzător al unei fierbinți nopți de vară, o noapte cu stele fierbinți. Pereții de pădure care zburau pe lângă ei ca niște lungi sulite africane, erau alcătuiți, la început, din varietatea arborilor de grădină și a boschetelor îngrădite de garduri. Pentru ca mai târziu să fie înlocuiți de nesfârșite dreptunghiuri de pin alb, bordate de copăcei rari, cenușii. Curând, bordurile dispărură, pădurile de pin se îndesiră, drumurile se bifurcară, se ramificară care-nctro. O jumătate de oră mai târziu, Dalroy începu să recunoască o notă romantică și chiar vag evocatoare de amintiri în unduirile peisajului. Dar Humphrey Pump știa de mult că intraseră pe pământul ținutului său natal.

În măsura în care trăsăturile unui ținut pot fi definite printr-un detaliu, s-ar zice că specificul acestuia nu consta atât de mult în drumurile povărnite, cât în perpetua lor spiralare. Drumul părea mai curând o cărare de munte și, cu cât era mai abrupt, dând impresia că sfârșește în gol, cu atât reapărea apoi mai sprintar. Ai fi zis că urcau un deal înalt, întunecos, alcătuit dintr-o puzderie de coline cu coame rotunjite. Ca un ciorchine de cupole. Printre aceste cupole, drumul se cățara și se strecura printr-o multitudine de curbe și de unghiuri. Nu-ți venea să crezi că se poate răsuci și-învârti atâta în jurul lui însuși, fără să se încâlcească într-un nod și să se stranguleze.

— Zău așa, zise Dalroy, spărgând brusc tăcerea, mașina asta o să amețească și o să cadă.

— Posibil, răspunse Dorian zâmbind luminos. Mașina mea, după cum cred că ai remarcat, e mult mai rezistentă.

Patrick râse, nu fără o undă de stinghereală.

— Sper că mașina ți s-a întors înapoi teafără și sănătoasă, spuse el. E drept că asta a noastră nu prea ia mare viteză, în schimb se cațără ca un alpinist. Și acum se pare că de așa ceva avem nevoie. Și ce de-a mai serpentine ne așteaptă!

— Da, drumurile par a fi foarte cotite, observă Dorian cu un aer meditativ.

— Pe legea mea, strigă Patrick, cu o curioasă nerăbdare, dumneata ești englez și eu nu sunt. Ar trebui să știi mai bine de ce se sucește și se răsucește drumul în halul ăsta. Vai de mine, pe toți sfinții, unul din reproșurile care i se aduc Irlandei este că nu poate înțelege

Anglia. Ori Anglia nu se poate înțelege singură. Anglia nu ne poate spune de ce drumurile astea se-nvârtesc în jurul propriei lor cozi. Englezii nu ne pot spune. Dumnezeu nu ne poți spune.

— Nu fi chiar atât de sigur, replică Dorian cu calmă ironie. Dalroy, cu o ironie departe de a fi calmă, scoase un puternic chiot de victorie:

— Perfect! răcni el. Noi cântece ale Clubului Automobilistilor! Aicea suntem cu toții poeți, așa sper. Fiecare dintre noi va scrie o poezie asupra cauzelor pentru care drumul se frânge la tot pasul. Poftim exemplul! adăugă el în clipa când vehiculul fu cât pe-acți să se răstoarne într-un șanț.

Într-adevăr, Pump lua piepțiș niște povârnișuri potrivite mai curând pentru o capră decât pentru un automobil micuț. Se poate ca tovarășii săi de drum să fi fost puțin exagerați în reacțiile lor, pentru că amândoi, din rațiuni diferite, văzuseră în ultima vreme mult prea multă câmpie plată. Senzația lor era un amestec de amețeală pe care o încerci când te învârtești prin labirintul din Hampton Court și cea pe care ți-o dă urcușul pe scara în spirală a clopotniței din Bruges.

— Țsta-i drumul drept spre orașul Carusel, spuse Dalroy amuzat. Admirabil loc! Și foarte sănătos. Ar fi mare păcat să-ți scape. Prima la stânga, pe urmă o iei la dreapta, pe urmă drept înainte, dai colțul și te trezești îndărăt de unde-ai venit. Grozav subiect pentru poemul meu. Hei, leneșilor, de ce nu vă scrieți poemele?

— Dacă ții, o să încerc să scriu unul, spuse Dorian, mascându-și sub tonul glumeț orgoliul flatat. Dar e prea întuneric, și se întunecă din ce în ce.

Într-adevăr, între ei și stele se strecurase o umbră deasă, ca borul pălăriei unui uriaș, și numai prin găurile și plesniturele pălăriei mai puteau stelele de vară să-i zărească. Dealul asemănător cu un ciorchine de cupole, deși neted și chiar golaș la poale, era încununat pe creastă de o încălceală de copaci cu crengi împletite și boltite, care planau deasupra capetelor lor ca o pasăre ce clocește peste cuib. Pădurea era mai întinsă și mai puțin deasă decât mănunchiul de copaci ca o diademă de pe fruntea dealului de la Chanctonbury, și totuși foarte asemănătoare cu acesta prin poziția romantică la mare înălțime. Un moment mai târziu, pătrunseră chiar în pădure, zigzagând printre copaci, pe panglica ondulată a unui drum forestier.

Crepusculul verde care se filtra printre ramuri, îmbinat cu contorsionatele rădăcini cenușii, viguroase ca niște labe de dragon, creau un efect de adâncuri marine populate de monștri; cu atât mai mult cu cât o trenă lungă de licheni cărămizii și arămii, care ar fi putut să fie superbe anemone de mare sau meduze, înroșeau pământul ca o dără de asfințit rubiniu, uitată de soare. Și totuși, paradoxal,

aveau senzația că se află la mare înălțime, chiar foarte aproape de cer. Și stelele de vară, sclipitoare, care-i priveau prin crăpăturile tavanului de frunziș, ar fi putut să fie florile albe, înstelate, ale copacilor din jur.

Dar cu toate că intraseră în pădure ca într-o casă, senzația pe care o încercau continua să fie cea de rotire. Aveau impresia că o clădire mare, verde, se învârtea de jur-împrejurul lor, ca un far rotitor sau ca templul vâjâitor din vechile pantomime. Stelele păreau să descrie cercuri peste capetele lor. Și Dorian avea aproape certitudinea că trecea a doua oară prin fața aceleiași fag. În cele din urmă, ajunseră într-un loc central, unde dealul se înălța într-un fel de con în inima desișului, ridicând și pădurea odată cu el. Aici opri Pump mașina; și, cățărându-se pe pantă, se îndreptă spre colosalele rădăcini târătoare ale unui fag extrem de gros, dar scund. Invada trei sferturi din cer, mai asemănător cu o caracatiță decât cu un copac. Și sub coroana joasă a ramurilor, era o scorbură imensă, ca o cupă, în care domnul Humphrey Pump, de la „Vechea Corabie”, Pebbleswick, dispăru dintr-odată, cu desăvârșire.

Când își făcu din nou apariția, ținea în mână o scară de sfoară, pe care o legă în jurul copacului, pentru a permite musafirilor săi să urce. Dar Căpitanul se agăță de unul din brațele caracatiței și, balansându-și picioarele uriașe, făcu un salt de cimpanzeu. După ce ajunseră cu toții la copac, fiecare dintre ei se instala în câte o mică scorbură, aproape la fel de confortabil ca într-un fotoliu. Humphrey Pump coborî din nou la mașină, de unde extrase frugalele ingrediente ale ospățului lor. Câinele continua să doarmă în automobil.

— Bănuiesc că asta-i o veche vizuină a ta, Hump, zise Căpitanul. Pari să te simți ca la tine acasă.

— Sunt la mine acasă, răspunse Pump cu gravitate. La hanul „Vechea Corabie”. Și înfipse bătrâna firmă cu vaporu-i albastru și roșu, care se înălță dreaptă în mijlocul ciupercilor, de parcă ar fi poftit trecătorii să se cațăre în copac să ia o băutură.

Fagul lor era exact la înălțimea pâcului de copaci de pe pantă, astfel încât, din adăpostul lor puteau vedea întreaga întindere a câmpiei pe care o străbătuseră, cu drumurile argintii șerpuind ca niște râuri. Erau atât de exaltați, încât aveau aproape impresia că simt atingerea fierbinte a stelelor.

— Priveliștea drumurilor ăstora întortocheate îmi aduce aminte de cântecele pe care ați făgăduit cu toții să le scrieți, grăi Dalroy în cele din urmă. Hump, haide întâi să ne punem stomacul la cale, și pe urmă om recita.

Humphrey aninase unul dintre felinarele mașinii de o cracă de deasupra capetelor lor și, la lumina lui, începu să dea cep butoiului de rom și să împartă brânza.

— Ce lucru extraordinar! exclamă deodată Dorian Wimpole. Mă simt excelent! N-am mai trăit niciodată o asemenea experiență. Și brânza asta are un gust sfânt.

— Păi, a întreprins un pelerinaj, răspunse Dalroy, sau, mai curând, o cruciadă. E o brânza eroică, războinică. „Brânza între Brânze, Brânza unică în omenire”, așa cum compatriotul meu, domnul Yeats, i-a spus nu știu cui. E aproape cu neputință ca asemenea brânză să fi provenit de la un animal atât de stupid cum e vaca. Singura explicație ar fi, adăugă el cu un aer meditativ, ca în acest anume caz domnul Pump să fi muls taurul. Oamenii de știință ar clasa asemenea istorie printre legendele irlandeze – acele legende pline de mister celtic, și așa mai departe. Nu, cred mai curând că brânza asta provine de la vaca lui Dun din Dunsmore Heath, cea care avea coarne mai mari decât colții de elefant; și care era atât de feroasă, încât i s-a cerut unuia dintre cei mai viteji cavaleri din vechime s-o înfrunte. Și romul e bun. Mi-am câștigat paharul ăsta de rom – l-am câștigat prin umilință creștină. Pentru că timp de aproape o lună am coborât la nivelul dobitoacelor de pe câmp și am mers în patru labe ca un băutor de apă. Hump, fa să circule sticla, vreau să spun butoiul, și hai să ascultăm câte ceva din poeziile pe care arzi de nerăbdare să ni le reciți. Fiecare dintre poemele pe care le vom compune în seara asta trebuie să poarte același titlu și-i un titlu formidabil. Ascultați-l: „Anchetă asupra cauzelor geologice, istorice, agricole, psihologice, psihice, morale, spirituale și teologice, ale așa-numitului caz al serpentinelor duble, triple, cvadruple și așa mai departe ale drumurilor englezești, anchetă condusă de o comisie secretă special reunită în scorbura unui copac și alcătuită din autorități recunoscute ca judicioase și academice, care s-au autonumit în vederea supunerii unui raport în fața Câinelui Quoodle și care dețin totodată puterea de a-și spori numărul sau de a-l reduce în funcție de necesități; Dumnezeu să-l apere pe Rege!”

După ce debită această formulă cu amănunțitate rapiditate, adăugă aproape cu răsuflarea tăiată:

— Iată, v-am dat tonul: tonalitate lirică, în ciuda umorului său cam aiurit, Dalroy continua să-i dea poetului aceeași impresie că ar fi fost distrat, de parcă, îndărătul paravanului de veselie, mintea lui cocea niște planuri importante. Se găsea într-un soi de transă de creație și Humphrey Pump, care-l cunoștea cum își cunoștea buzunarul, știa foarte bine că nu era vorba de creație literară. Părea să fie mai curând acel gen de creație pe care moraliștii moderni o numesc des-structivă. Pentru că, spre ghinionul lui, Patrick Dalroy era ceea ce se numește un om de acțiune; așa cum constatase și Căpitanul Dawson când se trezise vopsit din cap până-n picioare într-un verde ca mazărea. Oricât de mult ar fi îndrăgit glumele și rimele, nimic din ce scria sau cânta nu-i putea da satisfacția pe care i-o oferea acțiunea

împlinită.

Iată de ce contribuția lui la ancheta rimată asupra întor-tocherii drumurilor a fost, după cum singur a mărturisit, grăbită și superficială. În timp ce Dorian, care avea temperamentul opus, adică temperamentul care receptează impresiile și nu le provoacă ieșindu-le în întâmpinare, a descoperit că, în acest nobil cuib improvizat, dragostea lui artistică de frumos a fost mai împlinită ca oricând. Și a fost mai uman și mai serios ca de obicei.

Versurile lui Patrick sunau astfel:

Unii zic că Guy de Warwick, Care fiороasa Vacă eroic a spintecat Și a capturat de viu Mistrețul uriaș, Lângă Podul din Slough, acest viteaz ne 'nfricat A pornit să nimicească și-un vierme poznaș Ce năpăstuia câmpia și sat după sat.

Iată de ce drumul se târăște viermuit (Fie-mi iertat acest cuvânt), Pe urmele-acelui vierme de moarte lovit Ce s-a zbătut lăsându-și o dără pe pământ.

Unii pot așa să creadă, Dar eu n-am nici o dovadă, Și bănuiesc că drumurile se învârtesc c-un țel:

Vor să descopere orașul Carusel Orașul cel vesel numit Carusel, Cu distracții fel defel.

Alții zic că Robin Băiat-Bun socot, Care-a jurat iubire și credință (Ca să fur o frază de la Walter Scott, De care, în ceruri, n-are trebuință), A dănțuit printre copaci bătătorind cărare Pe unde-ndrăgostiții se-ascundplini de dorință.

Dar eu n-aș crede că-i adevărat, Și îndoiala moarte n-are (Așa cum Tennyson a arătat).

Astea-s doar superstiții, nu știință.

Fie ca pacea și dreptatea (Sfi Ioan)

În Carusel să tot sălășluiască.

Numai un suflet de rebel N-ar năzui spre Carusel.

Deci drumurile au pornit să se rotească, Dorind în Carusel să nimerească.

Și alții zic c-atunci când Lancelot Plecă să caute Sfântul Graal, Merlin a răsucit drumul de tot, Sperând că se va îneca la mal.

Și drumurile toate duceau spre Lyonesse, Sau înapoi spre Camelot.

Dar eu, care cred în progres, Nu pot să-mi însușesc un zvon tembel.

Orice englez, din munți sau de la șes, Respinge zvonuri false (adică: Daily Mail).

Dar în orașul Carusel Nu sunt facțiuni și disensiuni Sau teorii de orice fel, Nimic care să stânjenească.

Căci el, orașul Carusel, Face ca pământul să se învâртеască.

Patrick Dalroy își dezlănțuie emoțiile care-l copleșeau încheindu-și recitarea cu un chiot puternic și golind dintr-o înghițitură paharul cu licoarea marinarilor. Apoi se răsuci, sprijinindu-se într-un cot, și își aținti privirile, pe deasupra peisajului, în direcția Londrei.

Dorian Wimpole sorbise din plin rom auriu și aur de stele și mireasmă de pădure. Totuși, și versurile lui erau burlești, dar le citi cu un glas mai tulburat de emoție decât ar fi dorit:

Înainte ca romanii să descindă într-ale Inghilterei zări, Drumurile-au fost tăiate de-un bețiv care umbla pe trei cărări.

Un drum amețit, altul poticnit, al treilea beat când a golit paharul, Căci după dânsul alergau popa și cioclul și primarul. Un drum hazos, altul furios, al treilea labirintos, Ca cel pe care-am rătăcit când am pornit spre Birmingham pe jos. Eu am urât seniorii noștri, dar nu pe Bonaparte, Și cu francezii n-am luptat, ci m-am ținut deoparte. Din armamentul lor doar baioneta m-atrăgea, Gândind că drumurile noastre tăiate de-un bețiv le-ar ajasta, Drumurile noastre bete pe care ne-am tot clătinat. Când pe jos la Glastonbury ne-am aventurat.

Bețivul a păcătuie dar cerul l-a iertat; cresc flori acum Pe urma lui și garduri vii se împletesc la margine de drum. Dar amețitele cărări trag una hăis și alta cea, haihui. Și roze străjuiesc solemn astăzi mormântul lui. Vai, să ne ierte Dumnezeu, că noi nu l-am iertat, Când am pornit la Brighton Pier, rău l-am mai înjurat. Dar zău, prietenii n-are rost să irosim lacrimi, suspine, Căci nebunia tinereții e-a bătrânețelor rușine. Să-naintăm pe căi cotite, așa voit-au sorții, Și osteniți de drumuri frânte, să poposim la hanul morții. Și totuși ne vom bucura de zile frumoase, ca-n vis, Până când drumul Kensal Green ne-o duce drept în paradis.

— Hump, tu n-ai compus un poem? întrebă Dalroy.

Humphrey, care scrisese de zor la lumina felinarului, se uită la el cu deznădejde.

— Am scris, spuse el. Numai că eu mă lupt cu un mare handicap. Vezi tu, eu știu de ce drumurile merg în zigzag.

Și începu să-și citească poemul foarte repede, cu glas monoton:

Drumul a cotit la stânga pentru-a ocoli Cariera lui Pinker ce în cale-i răsări.

Apoi o luă la dreapta pentru a se apăra De-un dulău furios, cepe toți mușca.

Pe urmă iar la stânga, căci dăduse de-un abis, Și-apoi iar la dreapta, la stânga fiind închis:

Seniorul barase calea, pe vremea lui William rege, Căci și pentru drumuri exista o lege.

Apoi tot la dreapta, ocolind malul surpat, Pe unde se plimba stafia pastorului răposat, Până când un fost prieten a întâlnit-o beată moartă.

Bântuind cu nostalgie chiar la pastor în poartă.

Pe urmă iar la stânga, căci Doggy Burt, bătrânul Era pe-atunci stăpânul Hanului „Ploaia și Vântul”, Și n-ar fi cedat pământul.

Apoi iar la dreapta, ocolind un râu, În care călătorul intra până la brâu.

Pe urmă iar la stânga, căci Sir Gregory Se întâmplase pe atunci a fi Ocrotitorul unei șatre de țigani smoliți, Care-s săraci, chiar dacă nu sunt prea cinstiți.

Apoi, prima la dreapta, ba nu, cred c-am uitat, A doua la dreapta, căci la prima au dat De călugărițe sfinte care i-au blestemat.

Și de blestemul lor, cu spaimă s-au ferit, De când un polițist a pățit ce-a pățit:

Zânele din pădure nădragii i-au șterpelit.

Până la High Toby, dreapta-au tot ținut Și-au cârmit la stânga când a început Moara de vânt să se zărească.

Drumul se întinde în linie firească, Drept și neted ca o sfoară De la pădure pân' la moară.

Și Dr. Lowe mi-a spus chiar mie, (Domnul Wimpole precis că îl știe, Căci are o mătușă care versuri scrie, Și nu-i atât de proastă pe cât se arată.)

Că partea asta dreaptă, toată, De romani a fost tăiată.

Restul a fost construit de englezi Care au vrut să. se-arate mai brezi.

Pe urmă drumul face o tumbă ca un clown, Unde-au găsit-o spânzurată pe domnișoara Brown Care le-a cerut să nu-i taie frânghia, C-arfi o risipă; ea respecta economia.

Și-apoi iar la stânga, ocolind o peșteră, Și din nou la dreapta, cotitură meșteră, Pe după ulm la stânga, la casa lui Nick Și-apoi iar la dreapta... ba nu, stai un pic...

— Hump, Hump, Hump! Nu! Nu! Nu! strigă Dalroy cuprins de teroare. Nu fi exhaustiv! Nu te transforma în om de știință, Hump, despuind lucrurile de aura lor magică. Cât mai ține așa? Mai este mult?

— Da, răspunse Pump, cu răceală de gheață. Mai este foarte mult.

— Și tot ce spui e adevărat? întrebă Dorian Wimpole cu interes.

— Da, replică Pump cu un surâs. Totul e perfect adevărat.

— Tocmai asta îți reproșez, interveni Căpitanul. Îți lipsește nimbul de legendă. E nevoie de minciună, Hump, mai ales la ceasul ăsta din noapte, cu un rom ca ăsta, la prima și ultima noastră clipă de răgaz.

Ce părere ai despre rom? îl întrebă pe Wimpole.

— Despre romul ăsta anume, în acest copac anume, în acest moment anume, răspunse Wimpole, gândesc că e nectarul zeilor. Dacă mă întrebi însă în general, în sens sintetic, ce gândesc despre rom... ei bine, gândesc că e rom.

— Bănuiesc că ți se pare puțin prea dulce, spuse Dalroy cu amărăciune. Ești un sibarit! exclamă abrupt. Apropo, ce cuvânt stupid e „hedonist”! Autenticii răsfățați ai plăcerilor preferă lucrurile sărate și amare celor dulci. Le plac bunătațile picante cum e caviarul sau *curry*, sau mai știu eu ce. Numai sfinților le plac dulciurile. Oricum, am cunoscut cel puțin cinci femei care erau sfinte. Toate preferau șampania dulce. Ia spune, Wimpole! Vrei să-ți povestesc vechea legendă orală a originilor romului? Am spus doar că avem nevoie de nimbul de legendă. Păstrează cu grijă legenda asta și transmite-o copiilor tăi; căci, din nefericire, părinții mei nu și-au făcut datoria de a mi-o transmite. De aceea, după primele cuvinte: „A fost odată un țăran care avea trei fii...” nu mai datorez nimic tradiției orale. Dar când cei trei băieți se întâlneau pentru ultima oară în piața satului, fiecare dintre ei sugea câte un baton de zahăr candel. Cu toate astea, erau foarte nemulțumiți de soarta lor și, în aceeași zi, se despărțiră pentru totdeauna. Unul rămase la ferma tatălui lor, însetat de moștenire. Al doilea plecă la Londra să-și caute norocul, pentru că în orașul ăsta uitat de Dumnezeu umblă noroacele cu covrigi în coadă. Al treilea luă drumul mării. Primii doi își aruncară rușinați batoanele de zahăr candel; cel rămas la fermă bea numai bere proastă și amară, ca să poată strânge bani. Cel de la oraș bea numai vinuri scumpe ca să-l creadă oamenii bogat. Dar cel care luase drumul mării, poposi pe un vapor, ținând batonul de zahăr în gură. Și Sfântul Petru sau Sfântul Andrei, sau care-o mai fi patronul marinarilor, atinse batonul cu degetul și-l prefăcu într-o fântână menită să aline aleanul oamenilor de pe mare. Asta-i teoria marinarilor în ce privește originea romului. Orice informație cerută unui căpitan de vapor foarte ocupat să încarce, împreună cu un echipaj nou, un cargo cu totul neobișnuit, va provoca pe dată confirmarea dorită.

— în orice caz, din romul vostru poate izvorî cea mai fantastică legendă. Dar chiar și fără rom, seara asta e o seară de legendă.

Patrick se ridică de pe tronul lui arboreal și se rezemă de o ramură, cu un ciudat dar sincer sentiment că fusese pus la punct.

— Poemul dumitale a fost bun, și al meu a fost slab, începu el, aparent fără nici o legătură. Al meu a fost slab pentru că, pe de o parte, eu nu sunt poet, în timp ce dumneata ești. Dar pe de altă parte, pentru că încercam, în același timp, să compun un alt cântec. Care merge pe cu totul altă melodie.

Își plimbă privirea peste drumurile șerpuite și începu să declame, ca pentru el însuși:

*În orașul clădit din noroi și argilă grasă Se strigă seara-n Parlament:
„Cine se duce acasă?” Dar nici un răspuns nu răsună sub bolta
majestuoasă, Căci din palatul cu cadavre nimeni nu merge acasă. Veni-va
cândva ziua când mortăciunile-or să piară, Domnul se va milostivi și de
această țară. Oamenii vor fi iar oameni; „Cine se duce acasă?” Sunați
trâmbițe și tobe! „Cine se duce acasă?” Câmpul e stropit de sânge, marea
se zbate furioasă, Și rănit e trupul celui care-acum se-ntoarce acasă. Cine
epentru Victorie? Întreabă o voce glorioasă. Cine-îpentru Libertate? Cine se
duce acasă?*

Cu toate că recitase acest poem cu un glas moale, indiferent, un anumit gest pe care-l făcu ar fi tulburat și intrigat pe oricine nu-l cunoștea bine pe Căpitanul Dalroy.

— Pot să te întreb, comentă Dorian, de ce socotești necesar să scoți sabia în asemenea momente?

— Pentru c-am părăsit drumurile strâmbe și începem să căutăm căile drepte, răspunse Patrick.

Și îndreptă vârful săbiei în direcția Londrei. Licărul cenușiu, captat de lamă, reflecta dâra cenușie care despicasă cerul către răsărit.

▫ **Capitolul XXII** ▫

Medicamentele domnului Crooke ▫

Când celebrul domn Hibbs făcu o nouă vizită în prăvălia domnului Crooke, farmacistul misterios și criminolog amator, avu surpriza să constate că localul fusese lărgit la dimensiuni impresionante, chiar uimitoare, și redecorat în stil oriental. Într-adevăr, nu exagerăm spunând că farmacia domnului Crooke ocupa acum aproape un întreg trotuar al unei luxoase străzi din West End; celălalt trotuar fiind doar o înșirare de fațade monotone ale unor clădiri publice. Și iarăși n-am exagera spunând că domnul Crooke era singurul patron de prăvălie pe o distanță de mile în jur.

Totuși, domnul Crooke continua să servească personal îndărătul tejghelei, și acum se grăbi, cu gesturi manierate, să-i ofere clientului același tonic pe care-l lua de obicei. Din nefericire, nu știm din ce motiv, în această farmacie istoria se arăta foarte dispusă să se repete. Căci, după o vagă, dar foarte reconfortantă discuție cu farmacistul (pe tema vitriolului și a efectului său asupra fericirii umane), domnul Hibbs avu iritanta surpriză de a-l vedea din nou pe prietenul său cel mai bun, domnul Joseph Leveson, intrând în elegantul centru comercial. Dar propria stare de iritare a domnului Leveson era mult prea acută, pentru ca acesta să mai remarce plictiseala lui Hibbs.

— Ei bine, exclamă el, oprindu-se ca împietrit în mijlocul localului, am încurcat-o rău de tot!

Una dintre tragediile diplomaților este aceea că nu au voie să mărturisească niciodată nici ceea ce știu, nici ceea ce nu știu. Așa încât Hibbs își luă un aer sumbru, atotștiutor, și spuse, țuguindu-și buzele:

— Te referi la situația generală?

— Mă refer la interminabila poveste a firmelor de han, răspunse Leveson enervat. Lordul Ivywood s-a dus special la Parlament, în cârje, cu piciorul rănit, ca să rezolve această problemă printr-un amendament nesupus la vot, care statua că firmele nu mai sunt suficiente pentru vinderea alcoolului, dacă marfa nu a fost depozitată de cel puțin trei zile în local.

— A! făcu Hibbs. Coborându-și solemn glasul, cu discreția unui inițiat. Un lucru ca *asta* se realizează cu mare ușurință.

— Sigur că da, spuse celălalt, păstrându-și tonul irascibil. S-a și realizat. Dar se pare că nici ție nu-ți trece prin minte, așa cum nu i-a trecut nici înălțimii Sale, că treaba asta cu promulgarea unei legi în tăcere, înainte de a deveni prea nepopulară, are un mare dezavantaj. Te-ai gândit vreodată că, dacă o lege e ținută în secret, ca nimeni să

nu i se opună, poate avea și urmarea ca nimeni să nu i se supună? Când o ascunzi de ochii unui politician, îțiiei implicit riscul ca legea să rămână ascunsă și de ochii unui simplu polițist.

— Dar, fără îndoială, așa ceva nu se poate întâmpla, prin însăși natura activității polițienești!

— Nu se poate întâmpla? Dumnezeuule mare! exclamă J. Leveson și trase apoi o înjurătură prin care făcea apel la o divinitate mai puțin panteistă.

Apoi despături niște hârtii pe care le ținea în buzunar, în primul rând fițuici locale, dar și câteva scrisori și telegrame.

— Ascultă aici! spuse el și începu să citească:

„Un curios incident s-a petrecut în dimineața de ieri în satul Poltwell din Surrey. Brutăria domnului Whiteman a fost brusc asaltată de o ceată de indivizi suspecti din localitate, care se pare că au cerut bere în loc să ceară pâine; pretențiile lor se bazau pe un soi de obiect ornamental, care se înălța în fața brutăriei; care obiect, conform afirmațiilor lor, ar fi fost o firmă ce autoriza vânzarea băuturilor!”

— înțelegi, îl apostrofă domnul Leveson pe domnul Hibbs, ăștia nici măcar nu auziseră de noua lege! Și ce părere ai de relatarea asta, din ziarul *Conservatorul din Clapton*?

„Disprețul socialiștilor față de legile statului a primit ieri o nouă confirmare. Mulțimea care s-a strâns în jurul unei embleme de lemn, fără îndoială aparținând partidului socialist, și înfiptă în fața magazinului de pânzeturi al domnului Dugdale, a refuzat să se risipească, deși i s-a arătat că asemenea acțiune vine în contravenție cu legea. Ba chiar, protestatarii au format o procesiune care a pornit în urma emblemei de lemn”.

— Dar de asta ce părere ai?

„La *închiderea ediției*. Un farmacist din Pimlico a fost invadat de o uriașă mulțime de oameni care i-au solicitat bere, pretinzând că procurarea acestuia ar intra în îndatoririle sale. Fără îndoială, farmacistul era bine informat de felul cum stau lucrurile, mai cu seamă în urma apariției noii legi. Dar vechea idee, acum depășită, a importanței firmei, persistă încă în mentalitatea plebei, ba chiar, până la un anumit punct, paralizează și activitatea poliției”.

— Ei, ce mai ai acum de spus? E limpede ca lumina zilei că Hanul ășta zburător a zburat tot timpul înaintea noastră, așa cum zboară toate miturile de acest fel.

Urmă o tăcere diplomatică.

— Ei, ce crezi despre toate astea? îl întreabă iritatul Leveson pe Hibbs, care continua să șovăie.

Cineva nefamiliarizat cu relativismul indispensabil tuturor spiritelor moderne și-ar fi putut închipui că domnul Hibbs nu gândește nimic. În orice caz, explicațiile lui sau incapacitatea lui de a găsi vreo explicație au fost curând supuse unei probe mai grele. Căci însuși Lordul Ivywood păși pragul farmaciei domnului Crooke.

— Bună ziua, domnilor, spuse el, aruncându-le o privire pe care amândoi o găsiră derutantă, ba chiar descumpănitoare. Bună ziua, domnule Crooke! Ți-am adus un oaspete faimos.

Și, dându-se la o parte, îl introduse pe surăzătorul Misysra. În această dimineață, profetul se rezumase la o robă relativ discretă: un simplu aranjament de violet și portocaliu și încă o culoare sau două. Dar fața-i zbârcită arbora acum o permanentă expresie festivă.

— Cauza noastră face progrese, observă el. Pretutindeni ne întâmpină progresul Cauzei. Ați ascultat frumousul discurs al înălțimii Sale?

— Am ascultat multe discursuri la care se poate aplica asemenea calificativ, răspunse Hibbs onctuos.

— Profetul se referă la cererea mea de a se aduce un amendament buletinelor de vot, preciza Ivywood pe un ton indiferent. Socotesc că alfabetul politicii noastre de stat constă acum în recunoașterea faptului că marele Imperiu Britanic Oriental face corp compun cu cel Occidental. Priviți la universitățile noastre, pline de studenți mahomedani. În curând, aceștia vor alcătui majoritatea. Și acum, vă întreb, domnilor, continuă el pe o voce și mai suavă, țara asta este sau nu condusă de un guvern reprezentativ? Eu nu pretind să fiu un fanatic al democrației, după cum bine știți. Totuși, cred că desființarea organelor reprezentative ar duce la răsturnări și la daune incalculabile. Și, dacă vrem să impunem Britaniei musulmane un guvern reprezentativ, nu trebuie să mai săvârșim greșeala pe care am comis-o când a fost vorba de organizarea militară a hindușilor și care a dus la răscoală. În consecință, nu trebuie să le cerem să facă o cruce pe buletinele de vot; căci, deși pare un lucru mărunț, s-ar putea să-i jignească. Așadar, am adus un mic amendament, lăsând la latitudinea alegătorilor să-și dea votul fie prin vechea cruce, fie printr-un semn curb, care ar putea simboliza semiluna – și cum acesta din urmă e mai ușor de trasat, cred că va fi adoptat de toată lumea.

— Și astfel, adăugă radiosul turc, semnul mic, elegant, curb, mai ușor de trasat, va înlocui semnul aspru, greoi, dificil, compus din două bare, și ascuțit la toate capetele. E mai bine și din punct de vedere igienic. Căci, după cum știți, și bunul și înțeleptul nostru farmacist aflat aci de față poate să v-o confirme, medicii sarazini și arabi și turci au fost cei mai mari medici din lume. Ei sunt cei care i-au învățat medicina pe barbarii din teritoriile ocupate de franci. Și multe dintre

remediile mooderne, dintre cele mai la modă, sunt de origine orientală.

— Da, e adevărat, încuviință Crooke, în felul lui criptic și reținut. Praful numit „arenin”, recent popularizat de domnul Borze, actualmente Lord Helvellyn, care l-a încercat mai întâi pe păsări, este, pur și simplu, nisip de deșert. Iar ceea ce e trecut în rețetele medicale drept *Cannabis Indiensis* nu e decât preparatul pe care vioii noștri vecini din Asia îl numesc mai energic bhang⁶.

— Și așa, în același fel, continuă Misysra, făcând pase lente cu mâinile sale brune, ca un hipnotizator – în același fel, desenarea unei semiluni este igienică, pe când desenarea crucii este nehi-gienică. Semiluna e ca o buclă de val, o frunzuliță, o pană curbată. Și își mîna, cu entuziasm estetic, către volutele și șerpuirile noilor decorații turcești pe care Ivywood le introdusese, creând o adevărată vogă, în multe din magazinele moderne. Dar când trasezi o cruce, urmă Profetul, trebuie să faci întâi o linie *aşaa* – și mătură orizontul cu mîna lui negricioasă și pe urmă te întorci și faci altă linie *aşaa* – și făcu un gest vertical de jos în sus, evocând mișcarea cuiva silit să ridice un brad. Și după aceea ți se face rău.

— De fapt, domnule Crooke, interveni Ivywood cu obișnuitul său ton politicos, l-am adus aici pe Profet ca să te consultăm, în calitate de expert calificat, asupra chestiunii pe care tocmai ai menționat-o – folosirea hașișului, sau a cânepii indiene. Ține de conștiința mea să decid dacă aceste stimulente sau sedative orientale să intre sau nu sub același veto pe care încercăm să-l impunem vulgarelor intoxicante alcoolice. Firește, am auzit despre viziunile oribile și voluptuoase pe care le provoacă, despre demența temporară căreia i-au căzut victimă hașișinii⁷ și Bătrânul de pe Munte. Dar, pe de altă parte, trebuie să ținem seama de părtinirea și prejudecățile precreștine care au denaturat întotdeauna în această țară istoria triburilor orientale. Dumneata crezi că hașișul ar fi nociv?

Ivywood se întoarce întâi spre Profet.

— Vezi moschei, răspunse cu candoare clarvăzătorul, multe moschei... pe urmă și mai multe moschei... moschei din ce în ce mai înalte, până ce ajung la lună, și auzi o voce înspăimântătoare, în cea mai înaltă dintre moschei, o voce care-l cheamă pe muezin; și gândești că e Allah. Pe urmă vezi soții... multe, multe soții... mai multe soții decât ai în harem. Pe urmă te rostogolești, te rostogolești întruna pe o mare catifelată, roză și violetă... care-i făcută tot din soții. Pe urmă adormi. N-am încercat decât o singură dată, conchise el cu blândețe.

— Și dumneata, ce gândești despre hașiș, domnule Crooke? întrebă Ivywood îngândurat.

— Eu zic că-i cânepă la ambele capete.

— Mă tem că nu te înțeleg.

— O băătură extrasă din cânepă, o crimă, o funie de cânepă în jurul gâtului. Asta-i concluzia mea după cele ce-am văzut în India, spuse domnul Crooke.

— E adevărat, replică Ivywood și mai meditativ, că hașișul nu-i de origine musulmană. Tocmai asta li se reproșează hașa-șinilor. Și apoi, adăugă el cu o simplitate nelipsită de noblețe, legătura lor cu Ludovic cel Sfânt îi discreditează.

După un răstimp de tăcere, reluă brusc discuția, fixându-l pe Crooke.

— Deci nu-i unul din preparatele pe care le vinzi dumneata aici?

— Nu, *my lord*, nu-i unul dintre preparatele pe care le vând eu aici, răspunse farmacistul.

Și el își privea cu fermitate interlocutorul, iar ridurile care brăzdau fața lui tânără și bătrână în același timp, păreau niște hieroglife.

— Cauza progresează! Pretutindeni progresează, se extazia Misyra, desfacându-și larg brațele și contribuind la destinderea unui moment de încordare, de care era total inconștient. Curba higienică a semilunii se va impune în curând în locul semnelui vostru de plus. O și folosiți pentru a indica silaba scurtă în dactilul vostru care, fără îndoială, e tot de origine orientală. Ați văzut noul joc?

Întrebarea lui căzu atât de neașteptat, încât fiecare dintre cei de față întoarse capul pentru a-l vedea scoțând din buzunarul veșmântului violet un obiect viu colorat și puternic lăcuit, cumpărat la un magazin de jucării. La o cercetare mai atentă, obiectul se dovedi a fi o plăcuță albastră de ardezie, încadrată într-o ramă roșie cu galben; plăcuța era împărțită într-o serie de diviziuni și totul era însoțit de vreo șaptesprezece creioane de plumb de toate culorile și de un teanc de instrucțiuni tipărite, care informau că jocul fusese de curând importat din Orient și se numea „Zerouri și semiluni”.

În chip straniu, Lordul Ivywood, în ciuda entuziasmului său, păru aproape enervat la apariția acestei noi descoperiri asiatice; mai cu seamă că ar fi dorit să-l fixeze pe domnul Crooke cu aceeași privire dură cu care-l măsura acesta. Hibbs tuși plin de tact și spuse:

— Știm cu toții că toate lucrurile bune vin din Orient și... făcu o pauză simțindu-se pe moment incapabil să-și amintească ce anume venea din Orient în afară de *curry* care, într-adevăr, îi plăcea. Apoi își aduse aminte de creștinism; și-l menționa și pe acesta. Tot ce vine din Răsărit e bun, desigur, încheie el cu un aer de omniștiință.

Dacă cei din veacurile care vor urma și cu mentalitățile care vor urma nu vor putea înțelege cum de Misyra a avut asemenea priză

intelectuală la oameni de talia Lordului Ivywood, trebuie să ia în considerare două elemente, de foarte mare atracție pentru semenii lui. Primul: nu exista subiect asupra căruia micul turc să nu scoată instantaneu o teorie din mânecă. Celălalt: deși teoriile lui erau forțate, aveau consistență logică. Nu se știe să fi apelat vreodată la argumente illogice.

— Greșești, îi răspunse de astă dată, cu glas solemn, lui Hibbs, greșești când afirmi că din Răsărit vin numai lucruri bune. Gândește-te la vântul de răsărit. Mie nu-mi place deloc. Nu-i un lucru bun. Și cred că toată căldura și somptuozitatea și coloritul și poezia și filosofia pe care v-o dă Răsăritul sunt înveninate de acest accident, vântul de răsărit. Când vedeți steagul verde al Profetului, voi nu vă gândiți la un câmp înverzit sub soarele verii, ci la valurile verzi ale mărilor voastre înghețate; pentru că vedeți steagul fluturând în vântul de răsărit. Când citiți despre huriile noastre cu fața ca o lună, voi nu vă gândiți la luna noastră îmbietoare ca o portocală, ci la luna voastră rece ca un bulgăre de zăpadă...

La acest punct, un glas nou se amestecă în conversație:

— Hei! De ce naiba tre' s-aștept până termină ovreiu' ăsta în halat de casă? Și noi avem dreptu' să bem ca și ovreii în halat de casă. O bere amară, don'șoară!

Vorbitorul, un bărbat robust în haine de zidar, se uita înjur după persoana necăsătorită de sex feminin căreia i se adresase atât de ceremonios; și păru sincer intrigat de absența ei.

Ivywood îl privi pe intrus cu acea expresie împietrită, pe care fizicul și paloarea lui o făceau atât de impresionantă. Dar J. Leveson, *Secretar*, nu reuși să-și adune forța de autopieterificare. Teroarea roșie a măcelului îi invadase sufletul încă de la începutul ostilităților cu „Vechea Corabie”; din clipa în care își dăduse seama că și săracii sunt ființe omenești, și deci capabile să treacă pe negândite de la politețe la brutalitate. Observă că îndărătul zidarului se aflau alți doi bărbați, dintre care unul îl sfătuia să se potolească; ceea ce era un semn rău. Și apoi ridică privirile și văzu ceva mai rău decât orice semn rău.

Întreaga fațadă de sticlă a farmaciei se prefăcuse într-un ocean de capete. Nu puteau fi clar deslușite, întrucât umbrele serii începuseră să se adune peste stradă; și focurile orbitoare de rubin și de ametist pe care luminile din interior le aprindeau în globurile pline cu lichide colorate, mai curând voalau decât revelau chipurile. Totuși, cele mai apropiate își turteau nasurile pe geam, în tot atâtea pete albe, iar cele mai îndepărtate se aflau mai aproape decât le-ar fi dorit domnul Leveson. Mai văzu forma rigidă a unui obiect care se înălța în fața farmaciei: silueta unui par și a unei tăblii pătrate de lemn. Nu putea vedea ceea ce scria pe tăblie. Nici nu avea nevoie să vadă.

Cei care s-au bucurat de privilegiul de a-l urmări pe Lordul Ivywood în asemenea momente, au putut înțelege de ce a deținut acesta asemenea rol important în istoria timpului său, în ciuda chipului înghețat și a dogmelor sale esoterice. Avea întreaga noblete negativă pe care-i cu puțință să o aibă un om. Spre deosebire de Nelson și de alți mari eroi, nu știa ce înseamnă frica. De aceea nu putea fi niciodată luat prin surprindere; era rece și stăpân pe sine în împrejurări în care alții își pierd capul, dacă nu și curajul.

— Domnilor, începu să vorbească Lordul Ivywood, n-am să vă ascund că mă așteptam la așa ceva. N-am să vă ascund nici faptul că l-am ținut pe domnul Crooke de vorbă, trăgând de timp, în așteptarea acestui moment. Și nu am de gând să împrăștii mulțimea ci, dimpotrivă, cred c-ar fi un lucru foarte bun dacă domnul Crooke i-ar pofti pe toți cei de afară în farmacie. Vreau să aduc la cunoștința unei mulțimi cât mai mari cu puțință, și într-un timp cât mai scurt cu puțință, că legea a fost modificată și toată nebunia asta a Hanului Zburător a luat sfârșit. Veniți înăuntru cu toții! Veniți și ascultați cu atenție!

— Mulțam, spuse un om care, după îmbrăcăminte, părea legat de serviciul autobuzelor și care se afla îndărătul zidarului.

— Mulțumim, dom'le, zise un ceasornicar din Croydon, mic de stat și vioi, care venea în urma mecanicului de autobuze.

— Mulțumiri, zise un funcționar din Camberwell, cu o figură cam aiurită, care urma în aiurita procesiune.

— Mulțumesc, spuse domnul Dorian Wimpole, care intră purtând în brațe o roată de cașcaval, mare cât toate zilele.

— Mulțumim, spuse Căpitanul Dalroy, care intră cu butoiașul de rom în brațe.

— Vă mulțumim foarte mult, spuse domnul Humphrey Pump, care intră în farmacie ținând în mână firma de lemn „La Vechea Corabie”.

Îmi pare rău să spun că mulțimea care le urmă se dispensă de orice expresie de grațitudine.

Dar, deși valul de oameni umpluse prăvălia până la refuz, Leveson continua să se uite la ferestre și să vadă neagra amenințare. Căci, pe cât de mulți intraseră, pe atât de mulți rămăseseră încă pe afară și se holbau la vitrine.

— Domnilor, își începu Ivywood perorația. Orice glumă are și un sfârșit. Aceasta din urmă a durat destul de mult ca să fi putut fi luată în serios. Și probabil că n-ar fi fost posibil să lămuresc opinia publică și să expun cetățenilor cu respectul legii adevărata stare de lucruri, dacă n-aș fi avut prilejul să mă adresez unei adunări atât de reprezentative și într-un loc atât de central. Nu intră în intențiile mele

și nici în scopurile pe care le urmăresc să spun ce gândesc despre farsa pe care Căpitanul Dalroy și prietenii săi v-au jucat-o domniilor voastre în ultimele câteva săptămâni. Dar cred că glumețul Căpitan Dalroy va recunoaște că eu nu glumesc.

— Recunosc din toată inima, răspunse Dalroy pe un ton neobișnuit de serios, ba chiar trist. Apoi adăugă oftând: După cum bine spuneți, și gluma mea a luat sfârșit.

— Firma asta de lemn, urmă Ivywood arătând spre extraordinarul vapor albastru, poate fi tăiată și pusă pe foc. Nu va mai duce în ispită pe cetățenii cinstiți. Înțelegeți odată pentru totdeauna acest lucru, înainte de a-l afla de la un polițist sau de la gardienii închisorii. Acum acționează o lege nouă. Firma aceasta nu mai reprezintă nimic. Nu vă mai ajuta să cumpărați și să vindeți alcool mai mult decât vă ajută felinarul din poartă.

— Vrei să spui, patroane, că nu pot să-mi capăt pa'arul de bere amară? întrebă zidarul pe fața căruia se aprinsese un licăr de înțelegere aproape înfricoșător de privit.

— Încearcă un pahar de rom, îl îndemnă Patrick.

— Căpitane Dalroy, îl avertiză Lordul Ivywood, dacă-i dai omului ăstuia o picătură din conținutul butoiului dumitale, încâlci legea și vei dormi la închisoare.

— Sunteți chiar atât de sigur? întrebă Dalroy, cu o lucire ciudată în ochi. S-ar putea să scap.

— Sunt absolut sigur, răspunse Ivywood. După cum vei constata, am postat afară polițiști, investiți cu puteri depline. Sunt hotărât ca povestea asta să se încheie aici, astă seară.

— Dacă-l găesc pe polițistu' care mi-a zis că aici se poate bea un pa'ar, îl fac să-i iasă capu' pân cască, zău așa, strigă zidarul. De ce nu poate omu' să cunoască legea?

— N-au nici un drept să schimbe legea așa, pe șest, interveni ceasornicarul. La dracu' cu noua lege!

— Dar ce spune noua lege? întrebă funcționarul.

— Dispozițiile inserate în noua lege, răspunse Lordul Ivywood cu recea curtoazie a învingătorului, prevăd că băuturile alcoolice nu pot fi vândute, nici măcar la adăpostul unei firme legale, decât au fost depozitate de cel puțin trei zile în local. Căpitane Dalroy, după câte știu, butoiul dumitale nu e depozitat de trei zile în acest local. Îți ordon să-l închizi și să-l scoți de aici.

— Eu zic, răspunse Patrick cu un aer inocent, că cel mai bine ar fi să așteptăm până se vor împlini trei zile. Vom avea cu toții timp să ne cunoaștem mai bine.

Și se uită înjur, cu o privire binevoitoare, la mulțimea mereu crescândă care-l înconjură.

— Te asigur că n-ai să faci așa ceva, spuse Lordul cu bruschete.

— Mă rog, dacă stau să mă gândesc, poate că n-am s-o fac, răspunse Patrick cu un aer plictisit. Am să beau un pahar aici și pe urmă am să mă duc la culcare, ca un băiat cuminte ce sunt.

— Și polițiștii or să te aresteze! ricana Lordul.

— Vai, dar nimic nu vă mai satisface! exclamă Dalroy mirat. Oricum, vă mulțumesc că ați explicat noua lege atât de clar -... decât dacă băuturile au fost depozitate de cel puțin trei zile în local – acum o să țin minte. Aveți darul de a explica atât de limpede asemenea lucruri. Dar ați greșit într-un singur loc. Poliția n-o să mă aresteze.

— Și de ce nu? întrebă aristocratul alb de furie.

— Pentru că, strigă Patrick Dalroy și glasul lui răsună ca o trompetă care anunță atacul, pentru că nu voi încălca legea.

Pentru că în acest local băuturile alcoolice *au fost depozitate* de cel puțin trei zile. Sau mai curând de trei luni. Pentru că această farmacie nu-i decât o cârciumă, Philip Ivywood. Pentru că omul ăsta dindărătul tejghelei își câștigă existența vânzând alcool tuturor lașilor și ipocriților care au destui bani să șperțuiască un medic necinstit.

Și întinse deodată degetul arătând spre paharele cu tonic aflate pe tejghea lângă Hibbs și Leveson.

— Ce credeți că beau indivizii ăștia? întrebă el.

Hibbs dădu să-și apuce paharul, dar indignatul ceasornicar fu mai repede de mână, îl înșfacă și-l goli dintr-o înghițitură.

— Whisky! strigă el și zvârli paharul de podea prefăcându-l într-o mie de țandări.

— Că bine zici! răcni zidarul apucând câte un flacon medicinal în fiecare mână. Și-a, cu e rându' nostru să ne mai distrăm un pic, zău așa! Ce-i în borcanu' ăla mare, roșu? Pun mâna-n foc că vin de Porto! Ia dă-l încoa, Bill!

Ivywood se întoarse spre Crooke și rosti, abia mișcându-și buzele de marmură:

— E o minciună!

— Ba e un adevăr, răspunse Crooke, întorcându-i privirea cu aceeași neclintire. Ce, dumneavoastră ați făcut lumea de vreți acum s-o întoarceți cu susu-n jos?

— Lumea a fost prost făcută, răspunse Philip cu o voce teribilă, și eu am s-o refac!

Abia rosti aceste cuvinte că vitrina mare din față se prăbuși

înăuntrul, într-o cascadă de cioburi; iar borurile luminoase se răsturnară unul după celălalt de parcă sferile unui cristal celest se spărgeau sub cuvintele blasfematoare ale lui Ivywood.

Și prin ferestrele sfărâmate pătrunse mugetul aceluia limbaj confuz care e mai înfricoșător decât glasul elementelor dezlănțuite. Strigătul pe care l-au auzit până la urmă și tiranii surzi. Teribila voce a poporului! De-a lungul întregii străzi elegante, bordate de vitrinele Crooke, sticla acestor vitrine plesnea și se pulveriza, în răcnetele mulțimii. Râuri de vinuri aurii și rubinii se revărsară pe trotuar.

— Și acum, pânzele sus! strigă Dalroy, zbughind-o afară din prăvălie cu firma în mână și cu câinele Quoodle lătrând furios în urma lui, în timp ce Dorian cu brânza și Humphrey cu butoișul se grăbiră să-l urmeze. Noapte bună, *my lord*. *Poate că-n viitor întâlnirea noastră Va avea loc la Tamworth, în castelul dumneavoastră.*

Veniți prieteni, încolonați-vă! Nu pierdeți timpul spărgând geamuri! De-abia acum începe bâlciul!

— Unde mergem cu toții? întrebă zidarul.

— La Parlament mergem cu toții, răspunse Căpitanul Dalroy, așezându-se în fruntea coloanei.

Convoiul în marș coti de vreo două-trei ori și, la capătul unei străzi lungi, Dorian Wimpole, care se afla în coada procesiunii, zări din nou ochiul de ciclop al turnului St. Stephen, acest ochi de aur pe care-l contemplase profilat pe cerul verzui al unui asfințit calm și vulcanic în același timp, când trăise un cutremur interior: fusese trădat de somn și de un prieten. Aproape la aceeași distanță, în capul coloanei, vedea firma cu vaporul și drapelul înaintând semeț, ca o emblemă, în timp ce o voce tunătoare cânta:

Oamenii sunt oameni iar. Cine se duce acasă? Trâmbițe și tobe: Cine se duce acasă? Vocea întreabă glorioasă: Cine e pentru Victorie? Cine-pentru Libertate? Cine se duce acasă?

▫ *Capitolul XXIII* ▫

Marșul spre Ivywood ▫

Acel suflu de furtună, acel șoim al libertății care este sufletul brusc deșteptat al mulțimii, a pogorât asupra Londrei după ce-a colindat vreo două secole prin străinătăți, poposind prin alte capitale. E cu neputință să determini exact cotitura critică între momentul în care pericolul e mai dăunător decât resemnarea, și cel în care resemnarea e mai dăunătoare decât pericolul, în general, izbucnirea unei răscoale are o cauză simbolică sau teoretică, sau o cauză pe care unii ar numi-o bizară. Cineva trage un foc de pistol sau apare într-o uniformă nepopulară, cineva face o aluzie cu glas tare la un scandal care a fost mușamalizat de presă; cineva își scoate sau cineva nu-și scoate pălăria; și un oraș întreg e doborât la pământ până se lasă seara.

Când oastea mereu crescândă a răzmeriței a făcut țândări o întreagă stradă ocupată de vitrinele domnului Crooke, farmacistul, și apoi s-a îndreptat spre Parlament, spre Turnul Londrei și spre drumul către mare, sociologii, ascunși în pivnițele lor de cărbuni, au putut imagina (în beznă care iluminează) numeroase explicații materiale și spirituale ale unei asemenea vijelii a sufletelor omenești; dar niciuna dintre acestea nu putea fi pe deplin satisfăcătoare. Fără îndoială, a existat și o mare parte de beție curată când s-a descoperit că urnele și cupele lui Esculap îi aparțineau de fapt lui Bacchus. Și mulți dintre cei care alergau urlând pe străzi erau pur și simplu îmbuibăți de vinuri scumpe și de licori care, de obicei, sunt mai confortabil digerate la un banchet al Municipalității sau la un restaurant din West End. Dar mulți dintre aceștia mai fuseseră beți criță de cel puțin douăzeci de ori, fără să Se fi gândit la revoltă. Așadar, nu puteai trage de explicația materială atât cât să acopere în întregime acest colț al problemei. Mai extensibilă era explicația unei violente indignări în fața josniciei patronilor bogați ai lui Crooke, care țineau deschisă pentru ei ușa pe care o trântiseră în nasul altora mai puțin norocoși. Și totuși, nici o explicație nu putea explica în întregime faptul; și nici un om nu ar putea prevedea vreodată momentul exploziei.

Dorian Wimpole se găsea, așa cum am arătat, în coada convoiului care se umfla și se lungea clipă de clipă. La un moment dat, avu chiar ghinionul să se rătăcească de procesiune, din cauza neostoitei tendințe de rostogolire de care dădu dovadă brânza rotundă când o scăpă din mână pe o stradă povârnită ce cobora precipitat spre râu. Dar în ultimele zile căpătase un teribil gust pentru acțiunile practice, care-l făcea aproape să trăiască o a doua tinerețe. Reuși să găsească un taxi și nu-i fu greu să detecteze urma extraordinarului cortegiu. Câteva întrebări adresate unui polițist cu un ochi vânăt, aflat în fața Camerei

Comunelor, îl repuseră pe dată pe pista fluxului rebelilor, care înainta sau se retrăgea. Și în scurt timp zări din nou oștirea. N-ar fi putut să fie confundată, deoarece în fruntea ei pășea un uriaș cu coama roșie, purtând ceea ce părea o frântură de lemn dintr-o casă dărâmată. Și, pe de altă parte, pentru că de multă, de foarte multă vreme, în Anglia nu se mai adunase o mulțime atât de furtunoasă în spatele unui om. Dar, făcând abstracție de aceste două elemente, mulțimea de neconfundat putea fi confundată cu oricare altă mulțime răzvrătită. Aspectul procesiunii se schimbase – ai fi zis că-i crescuseră coarne sau colți: căci numeroși participanți se echipaseră cu arme bizare: greble cu dinți de oțel, târnăcoape, securi și sulți cu capete ciudate. Mai straniu însă era faptul că șiruri întregi din mulțime erau înarmate cu puști, ba chiar mășăluiau respectând o oarecare disciplină, în timp ce alții păreau să fi înșfăcat uneltele de gospodărie sau de lucru care le căzuseră la mână: satâre de bucătărie, sape, ciocane și chiar cuțite de tăiat carnea. Asemenea arme, deși casnice, nu sunt mai puțin primejdioase. Au fost folosite în milioane de crime înainte de a-și fi câștigat locul de onoare în luptele civile. Dorian avu norocul să se întâlnească față-n față cu căpitanul cu părul în flăcări și i se alătură în fruntea marșului. Humphrey Pump mergea de partea cealaltă, cu celebrul butoi suspendat în jurul gâtului, ca o tobă, prin niște corzi care semănau a bretele. Domnul Wimpole profitase de ocazia temporarei sale îndepărtări de marș pentru a-și facilita transportul brânzei, pe care o înfășurase într-un soi de rucsac impermeabil, purtat pe umeri, în ambele cazuri, obiectele cărate creau impresia unor monstruoase diformități la două persoane clădite fără cusur. Căpitanul, care părea a fi într-o dispoziție excelentă și tunătoare, se amuza din inimă de înfățișarea lor. Dar și Dorian avea sursele lui de amuzament.

— Ce-ați mai făcut d& când ați fost lipsiți de prețioasa mea comandă? întrebă el râzând. Și de ce o parte din oameni sunt echipați ca la teatrul de revistă și alții ca la bal mascat? Ce-ați mai meșterit?

— Am făcut cumpărături, răspunse Dalroy cu oarecare mândrie. Suntem ca rudele de la țară venite la oraș. Eu mă pricep la cumpărături; ia să vezi ce achiziții! Uită-te numai la puștile cu care ne-am pricopsit. Un chilipir fantastic! Am trecut pe la cei mai buni armurieri din Londra și le-am luat pe o nimica toată. De fapt, chiar pe nimic. Asta chilipir! Am văzut eu în prospectele pe care magazinele le trimit cucoanelor că unele obiecte se dau rabat, gratis. Pe urmă am trecut pe la un magazin de cupoane. Cel puțin când am plecat de acolo, nu mai rămăseseră decât cupoane. Și am cumpărat materialul ăsta în care e drapată firma. Probabil că e ceea ce cucoanele numesc „sifon”?

Dorian își ridică privirile și văzu că în jurul firmei de lemn fusese

legată o zdreanță de pânză grosolană, roșie, culeasă, probabil, de la o ladă de gunoi, și care fâlfâia ca un drapel roșu al revoluției.

— Nu se cheamă „sifon” în limbajul doamnelor? întrebă Căpitanul cu un aer îngrijorat. În orice caz, așa îi spun *Ies chiffonniers*. Dar cum în curând am de gând să fac o vizită unei doamne, voi încerca să țin minte că există o deosebire.

— Și ai terminat cu cumpărăturile? întrebă domnul Wimpole.

— Un lucru mai am de cumpărat, răspunse celălalt. Trebuie să găsesc un magazin cu instrumente muzicale – știi ce vreau să spun. Un magazin în care se vând pianе și lucruri de acest gen.

— Uite ce-i, obiectă Dorian. Și așa brânza asta e destul de grea. Va trebui să car și un pian?

— Nu m-ai înțeles, îl liniști Dalroy cu calm.

Și, cum nu se gândise niciodată la un magazin de muzică înainte de a fi zărit unul în drum, se repezi înăuntru. Reveni după scurt timp, cu un pachet lung sub braț, și reluă conversația.

— Și, în afară de prăvălii, ați mai fost pe undeva? își continuă Dorian interogatoriul.

— Dacă am mai fost pe undeva? strigă Patrick indignat. Ce, tu n-ai rude la țară care vin din când în când la oraș? Bineînțeles că ăm fost în toate locurile pe unde trebuia să mergem. Ne-am dus la Parlament, dar nu era sesiune parlamentară, așadar nimeni nu clocea ouăle noilor legi. Ne-am dus la Turnul Londrei – rudele de la țară nu obosesc niciodată. Am luat de acolo niște suveniruri de fier și de oțel. Ba am luat chiar și halebardele de la Beef-eaters⁸. Le-am explicat că pentru consumul cărnii de vită (unica lor utilitate oficial recunoscută) sunt mai comode cuțitele și furculițele decât halebardele. Și, ca să-ți spun drept, păreau ușurați c-au scăpat de ele.

— Și pot să te întreb, urmă Wimpole cu un zâmbet, încotro vă îndreptați acum?

— Către un alt loc pitoresc, strigă Căpitanul pe un ton exultant. Rudele de la țară nu știu ce-i aia oboseala. Am de gând să le arăt tinerilor mei prieteni din provincie unul dintre cele mai frumoase vechi conace din Anglia. Mergem la conacul Ivywood, nu departe de stațiunea balneară numită Pebbleswick.

— Înțeleg, răspunse Dorian și, pentru prima oară, privi îndărăt cu îngrijorare la interminabilele rânduri aflate în plin marș.

— Căpitane Dalroy, urmă Dorian Wimpole pe un ton ușor tulburat. Un singur lucru mă nedumerește. Ivywood a declarat că a pus poliția pe urmele noastre și, cu toate că mulțimea asta a atins un număr impresionant, nu-mi vine a crede că polițiștii, așa cum i-am

cunoscut eu în tinerețe, n-ar fi în stare să ne prindă. Unde-i poliția? După câte îmi spui, ai străbătut jumătate din Londra transportând (scuză-mi expresia) arme ucigașe. Lordul Ivywood a amenințat că poliția ne va aresta. Ei bine, de ce nu ne arestează?

— Răspunsul la subiectul pe care l-ai abordat se împarte în trei capitole.

— N-o fi chiar așa, glumi Dorian.

— Ba există, într-adevăr, trei motive pentru care polițiștii nu s-au făcut simțiți în chestiunea asta; și nici măcar cel mai crunt dușman al lor n-ar putea afirma că au intervenit.

Începu să le enumere, îndoind pe rând câte unul din degetele sale uriașe, și vorbind pe un ton de mare seriozitate.

— Primul, începu el, ți-e străin pentru că dumneata lipsești de multă vreme din oraș. Probabil că n-ai mai recunoaște un polițist dacă l-ai vedea. Polițiștii nu mai poartă căști, cum purtau soldații din regimentele noastre după ce-au fost bătuți de prusaci. Acum poartă fesuri, pentru că turcii sunt cei care au bătut. Sunt convins că, dacă ar fi fost învinși de chinezi, ar fi purtat coadă pe spate. Asta e o ramură foarte interesantă a științei noastre morale. Se numește: oportunism eficient.

În al doilea rând, continuă Căpitanul, poate n-ai observat că un considerabil număr de asemenea purtători de fes merg în urma noastră. Da, e adevărul adevărat. Nu-ți amintești că întreaga Revoluție Franceză s-a declanșat practic pentru că un fel de miliție municipală a refuzat să tragă în părinții și în soțiile lor? Ba chiar au manifestat înclinația de a trage în cealaltă parte? Ai să vezi o sumedenie de polițiști în spate; îi recunoști după revolverul din cingătoare și după mersul la pas. Dar nu-i privi prea insistent; îi jenează.

— Și cel de-al treilea motiv?

— Adevăratul motiv, răspunse Patrick, este acela că eu nu duc o bătălie gratuită. Oamenii care au luptat în războaie adevărate știu pentru ce luptă. Dar am observat ceva neobișnuit în legătură chiar cu problema pe care o discutăm. De ce nu vezi polițiști? De ce nu vezi ostași? Am să-ți spun eu. Pentru că în Anglia de azi au rămas foarte puțini polițiști și ostași.

— N-aș spune că e un motiv de regret, remarcă Wimpole.

— Dar un motiv foarte clar pentru oricine a cunoscut soldații sau marinarii, preciza Dalroy cu gravitate. Am să-ți spun care e adevărul. Conducătorii noștri au ajuns să se bizuie pe lașitatea maselor englezești, așa cum un câine ciobănesc se bizuie pe lașitatea unei turme de oi. Și ia spune-mi, domnule Wimpole, ciobanul n-ar fi îndreptățit să reducă numărul câinilor de pază, dac-ar putea să-și

conducă oile la fel de bine și fără ei? Până la urmă, ai putea găsi milioane de oi păzite de un singur câine. Dar asta numai pentru că sunt oi. Ia închipuie-ți că, printr-un miracol, toate oile ar fi metamorfozate în lupi? Puțini câini ar mai scăpa nesfâșiați. Ei, aici am vrut să ajung: au mai rămas foarte puțini câini de sfâșiat.

— Doar nu vrei să spui că armata engleză a fost, practic, desființată?

— Nu, mai sunt santinelele care străjuiesc în față la Whitehall, răspunse Patrick cu voce scăzută. Întrebarea dumitale mă pune în încurcătură. Nu, desigur, armata n-a fost total desființată. Dar armata *britanică*... Wimpole, ai auzit vreodată vorbindu-se de mărețul destin al Imperiului?

— Cred că am auzit această frază.

— E un destin în patru acte, continuă Dalroy. Victorie asupra barbarilor. Exploatarea barbarilor. Alianța cu barbarii. Cucerirea de către barbari. Asta-i mărețul destin al Imperiului.

— Cred că încep să înțeleg ce vrei să spui, replică Dorian Wimpole. Desigur că autoritățile și de-alde Ivywood sunt foarte dispuși să se bizuie pe trupele de *sepoys* indieni?

— Ca și pe celelalte trupe indigene, încuviință Patrick. Cred c-ai fi foarte surprins dacă i-ai vedea.

Tropăi câțva timp în tăcere și apoi întrebă abrupt ceva ce nu părea a fi străin de subiect:

— Cunoști pe actualul proprietar al domeniului vecin cu cel al lui Ivywood?

— Nu, răspunse Dorian. Am auzit că e o persoană extrem de retrasă și de închisă.

— La fel de închis e și domeniul lui, spuse Patrick cu o voce sumbră. Dacă ai reuși să-i escaladezi gardul grădinii, ai găsi răspuns la multe dintre întrebările pe care ți le pui. O, da, onorabilii gentlemen și-au luat toate măsurile pentru asigurarea ordinii publice și a apărării naționale... într-un fel.

Căzu iar într-o tăcere îmbufnată și trecură de câteva sate până când să vorbească din nou.

Mărșăluiau în întuneric. Zorii îi surprinseseră în părțile mai sălbatice și mai păduroase ale ținutului, acolo unde drumurile încep să urce și s-o ia brambura. La un moment dat, Dalroy scoase o exclamație de plăcere și, întinzând brațul, îi indică lui Wimpole un punct în depărtare. Pe portativul de dungi argintii și trandafirii ale răsăritului, se profila la orizont un soi de dom purpuriu, încercuit de o cunună de frunziș verde închis: părea a fi locul pe care-l numiseră Orașul Carusel.

La această priveriște, buna dispoziție a lui Dalroy păru să reînvie, cu inevitabila amenințare a unui acces vocal.

— Ai mai scris ceva poeme, în ultimele zile? îl întrebă pe Wimpole.

— Nimic special, răspunse poetul.

— Atunci, declară Căpitanul Dalroy, limpezindu-și gâtulejul într-un mod rău-prevestitor, ai să asculți un poem al meu, fie că-ți place sau nu, – ba chiar, cu cât o să-ți placă mai puțin, cu atât o să se lungească mai mult. Acum înțeleg de ce soldații simt nevoia să cânte când merg în marș și de ce se împacă și cu cele mai idioate cântece:

Druizii își scoteau cuțitele de aur Și dănțuiau pe lângă un stejar Când aduceau o jertfă omenească;

Dar învățații din vechime, Domnul să-i odihnească, Și cei de azi, Domnul să-i ocrotească, N-au înțeles un lucru evident și clar:

Cu toate că pe om îl ciopârțeau, Druizii respectau copacul ca pe-un sfânt, Iar sângele vărsat puietii îl sorbeau, Injigându-și mai trainic rădăcina-n pământ.

Dar Ivywood, Lord Ivywood

Ca iedera se-agață de tulpină Și suge seva de la rădăcină, Un parazit dăunător și crud.

După războiul de la Worcester, regele Charles a fugit Și s-a ascuns într-un stejar.

Nicicând vreun profesor chibzuit Vreun elev cu spirit cumpănit.

Sau vreun istoric nu au socotit Că ar fi fost un gest de om cu har.

Dar de pădurea sfântă nici că s-a atins;

Copacul l-a compătimit, c-un foșnet jalnic;

Cu toate că era un rege-nvins, Stejarul l-a lăsat la fel de falnic.

Dar Ivywood, Lord Ivywood Seacă stejarul de la rădăcină, Ca iedera mănâncă lemnul din tulpină.

E un tiran crunt și zălud.

Marele Collingwood câmpia străbătea Și sădea ghindă în pământ, Ca alți stejari să se înalțe-n soare, Când lemnul de corăbii a pornit pe mare, În engleză, Ivy – „iederă”; Ivywood – „pădure de iederă”.

Cu dușmanul să se măsoare, În luptele lui Nelson pe apă și pe vânt.

În cinstea lui stejarul sufletul și-a dat, Din inima-i măreață corăbii s-au cioplit.

Și pădurarul care trunchiul i-a sfârtecat, S-a închinat în fața copacului jertfit. Dar Ivywood, Lord Ivywood, Se cațără pe trunchi viclean ca iedera Lovește în stejar mai rău ca secera, Și nu se sinchisește că-i jupuit și ud.

Urcau pe un drum în pantă, străjuit de ambele părți de păduri dese, care păreau să stea la pândă, ca niște bufnițe treze. Cu toate că zorii fâlfâiau peste capetele lor stindarde și ghirlande trandafirii și aurii, iar briza dimineții sufla în trâmbiți triumfale, pădurile tenebroase își îngropau tainele ca niște grote adânci, negre și friguroase; nici lumina soarelui nu le străpungea decât ici-colo, cu câte o sulită scânteietoare, ce părea să spargă umbra în așchii de smarald.

— Nu m-ar mira, spuse Dorian, dacă iedera va constata că și copacul știe ce știe.

— Copacul știe, încuviință Căpitanul. Nenorocirea este că, până de curând, copacul nu știa că știe.

Se lăsă din nou tăcerea; și pe măsură ce urcau, panta devenea tot mai povârnită, iar arborii înalți păreau să ferească ceva de ochii lor, ca niște scuturi de gigant.

— Îți aduci aminte de drumul ăsta, Hump? îl întreabă Dalroy pe hangiu.

— Da, răspunse Humphrey Pump, apoi nu mai adăugă nimic. Dar rareori o afirmație poate cuprinde atâta plinătate. Coloana înainta în tăcere, și abia două ceasuri mai târziu, pe la orele unsprezece, Dalroy porunci să se facă un popas în pădure, sfătuindu-i pe oameni să tragă un pui de somn. Impenetrabilitatea pădurilor și relativa moliciune a covorului de frunze veștede făceau ca locul să fie pe atât de potrivit pentru odihnă, pe cât de nepotrivită era ora.

Și dacă cineva gândește că o uriașă adunătură de oameni simpli, recrutați de pe stradă, nu poate urma disciplinat un șef de ocazie în asemenea expediție și, dată fiind starea de spirit, nu acceptă, la porunca lui, să doarmă într-un asemenea loc, atunci acel cineva nu știe cum se făurește istoria.

— Mi-e teamă, le spuse Dalroy, că cina de aseară trebuie să vă țină loc și de gustare de dimineață. Cunoscut un loc minunat unde ne-am putea lua gustarea, dar e prea primejdios pentru somn. Și, în primul rând, de somn aveți nevoie. Așa încât, deocamdată nu vom desface proviziile. O să ne culcăm ca Tom Degețel în pădure, și păsărelele harnice n-au decât să ne acopere cu frunze. Fără glumă, ne așteaptă evenimente pe care trebuie să le înfruntăm bine odihniți.

Trecuse mult de amiază când își reluară marșul. Și masa pe care Dalroy stăruia hazos să o numească gustare de dimineață, fu luată pe la acel ceas misterios când doamnele obișnuiesc să-și bea ceaiul, fără de care nu pot trăi.

Drumul era tot mai abrupt. În cele din urmă, Dalroy îi spuse lui Dorian Wimpole:

— Vezi să nu scapi cașcavalul în locul ăsta, că se duce de-a

berbeleacul și nu se mai oprește până în pădure. Știu precis că așa se întâmplă. Nu-i nevoie de calcule științifice, de grade sau de unghiuri, pentru că am văzut cu ochii mei întâmplându-se un lucru ca ăsta. De fapt, eu am alergat după el.

Wimpole își dădu seama că se cățărau pe muchea ascuțită a unei creste. Câteva minute mai târziu, forma ciudată a vegetației îi revelă ceea ce paravanele de copaci îi ascuseseră până atunci.

Zigzagaseră pe un drum forestier șerpuit, paralel cu coasta mării. Pe un platou foarte înalt, care se proiecta peste țărm, se înșirau niște meri piperniciți și răsuciți de vânt, ale căror roade nici un muritor nu le-ar fi putut mânca, atât de acre și de amare trebuie să fi fost. Restul platoului era pleșuv și pustiu, dar Dalroy privea cu drag fiecare palmă de pământ, ca și cum ar fi fost populată de legiuni de prieteni.

— ăsta-i locul unde ne vom lua gustarea de dimineață, spuse el, arătând spre întinderea golașă, acoperită cu iarbă pitică. Aici e cel mai grozav han din Anglia. Apoi, îl prezentă pe Humphrey: Și iată-l pe Pump, pompa întregii parohii.

Câțiva inși din mulțime începură să râdă. Dar râsetele se stinseră brusc când Dalroy făcu câțiva pași și înfipse firma „La Vechea Corabie” pe promontoriul sterp.

— Și acum, tună el, despachetează merindele pe care le-am adus, Hump, și să ne așternem pe picnic. Așa cum se spunea într-un cântec pe care-l cântam eu pe vremuri:

*Capul Sarazinului din Arabia a venit, Când regele Richard în zale în
ăst loc a poposit și și-a-nfipt aici spada, cu voia destinului, Iar în spadă a
împlântat Capul Sarazinului.*

Aproape că se înnoptase când mulțimea, mult sporită prin adăugarea tuturor nemulțumiților de pe domeniile Ivywood, ajunse la porțile conacului Ivywood.

Din punct de vedere strategic, alegerea acestui moment menit să ia prin surprindere inamicul în cursul nopții, constituie o dovadă în plus a talentelor militare proprii Căpitanului Dalroy. Dar utilizarea pe care o dădu talentelor sale atunci și acolo, poate fi numită cel puțin excentrică. După ce-și dispuse forțele, recomandându-le pe un ton imperios să păstreze tăcere timp de câteva minute, se întoarse spre Pump și îi spuse:

— Și acum, înainte de a trece la acțiune, eu sunt cel care va face puțin zgomot.

Desfăcu pachetul pe care-l ținea sub braț și scoase din el ceva ce părea a fi un instrument muzical.

— Vrei să le trimiți un semnal pentru începerea tratativelor? întrebă Dorian cu viu interes. Sau poate o goarnă de provocare la

luptă?

— Nu, răspunse Patrick. Vreau să cânt o serenadă.

▫ *Capitolul XXIV* ▫

Lady Joan și enigma ei ▫

Pe o seară cu cer străveziu, brodat doar pe margini cu arabescurile purpurii ale asfințitului, Lady Joan Brett se plimba agale pe pajiștea cea mai înaltă a grădinilor terasate de la Ivywood, acolo pe unde păunii mătură iarba cu trena cozilor. Parcă și ea semăna cu un păun, atât ca strălucire, cât și, ar zice gurile rele, ca inutilitate: își ținea capul la fel de semeț și trăgea după ea o trenă la fel de colorată; ba, mai mult, în acele zile, îi venea din când în când să și țipe. Într-adevăr, în ultima vreme simțise cum existența se închide în jurul ei cu o liniște de neînțeles; ceea ce e mult mai greu de suportat decât o gălăgie de neînțeles. Ori de câte ori privea la gardurile de tisă care împrejmuiau grădina, avea senzația că sunt mai înalte decât le văzuse ultima oară. Ca și cum aceste ziduri vii creșteau întruna ca s-o împresoare. Ori de câte ori, prin ferestrele turnului, contempla marea, aceasta îi părea tot mai îndepărtată. Întregul turn, care închidea aripa nouă cu zidul ei panelat și încrustat cu motive orientale, părea să simbolizeze și să materializeze aceste senzații nedefinite, în copilăria ei, aripa se termina printr-o ușă spartă și o scară dărăpănată. Amândouă duceau spre un desiș sălbatic și un tunel abandonat, pe care nici ea și nici nimeni altcineva nu aveau chef să le viziteze. Dar măcar știa unde duc. Acum însă, bucata de pământ necultivat fusese vândută și anexată domeniului vecin. Și despre acest domeniu vecin nimeni nu părea să știe ceva.

O copleșea din ce în ce mai mult senzația că totul se strânge și se închide în jurul ei. Și felurite detalii neînsemnate i-o intensificau. Nu putuse descoperi nimic în legătură cu noul proprietar al domeniului de alături, care era, pare-se, un domn în vârstă ce prefera să trăiască în deplină solitudine. Domnișoara Browning, secretara Lordului Ivywood, nu-i putuse furniza altă informație decât că era un domn dintr-o țară de pe coasta Mediteranei. Formulă cu totul singulară, care părea să fi fost pusă de altcineva în gura ei. Cum un domn dintr-o țară de pe coasta Mediteranei putea însemna orice, de la un american stabilit la Veneția până la un negru african de la capătul munților Atlas, indicația era departe de a o lămuri. Și nici nu intenționa s-o lămurească. Din când în când îi zărea servitorii în livrea, foindu-se de colo-colo. Și livrelele lor nu semănau deloc cu cele englezești.

În starea ei oarecum morbidă, o irita și faptul că uniforme, vechii miliții din Pebbleswick fuseseră schimbate, sub influența prestigiului dobândit de turci în ultimul război. Acum purtau fesuri, ca zuavii francezi; care erau, fără îndoială, mai comode și mai practice decât căștile grele din trecut. Părea un lucru mărunț; dar o indispucea

pe Lady Joan care, ca atâtea alte femei inteligente, era intuitivă și tradiționalistă. Îi dădea senzația că întreaga lume exterioară se schimbase; și că ei nu i se îngăduia să știe nimic.

Dar fusese supusă și unor frământări spirituale mai profunde în timpul acestei vizite la Ivywood, care, în urma implorărilor patetice ale bătrânei Lady Ivywood și ale propriei ei mame bolnave, se prelungea săptămână după săptămână. Dacă privim lucrurile sub prisma cinismului (așa cum era înclinată să le privească ea), Lady Joan se găsea angajată în preocuparea foarte feminină de a încerca să îndrăgească un bărbat. Dar acest cinism ar suna fals, așa cum sună aproape întotdeauna cinismul, pentru că în zilele cele mai cruciale ale acestei perioade, bărbatul în chestiune îi plăcuse cu adevărat.

Îi plăcuse când fusese transportat în casă, cu glonțul lui Pump în picior, și când se dovedise a fi omul cel mai calm și cel mai tare dintre toți cei aflați în încăpere. Îi plăcuse când rana se agravase și când îndurase suferința cu un stoicism demn de admirație, îi plăcuse când nu manifestase nici un fel de resentiment în fața mâniei și exploziei jignitoare a lui Dorian Wimpole. Îi plăcuse, ba chiar se simțise cuprinsă de o emoție vecină cu entuziasmul, în seara când îl văzuse ridicându-se țeapăn pe cârja lui rudimentară și când, fără să țină seama de sfaturi și de rugăminți, făcuse cursa lui precipitată și hazardată la Londra. Dar, în pofida senzației de claustrare despre care am vorbit, niciodată nu-i plăcuse mai mult decât în seara când o pornise cu mare greutate, rezemat în cârjă, de-a lungul teraselor vechii grădini și venise să stea de vorbă cu ea, în decorul populat de păuni. Ba chiar încercase, distrat, să mângâie un păun pe creștet, de parc-ar fi fost un câine. O informase pe dată că aceste păsări pitorești erau importate din Orient, pe calea imperiului semi-oriental al Macedoniei. Cu toate acestea, Joan nutrea vaga impresie că niciodată până atunci nu știuse Lordul Ivywood că există păuni pe domeniul său. Cel mai mare cusur al său îl constituiau mândria și încrederea în perfecțiunea fără de cusur a forței lui intelectuale și morale. Nu știa că tocmai o notă comică, degajată de latura inconștientă a personalității sale, era cea care o atrăgea cel mai mult pe Lady Joan.

— Se spune că păunul ar fi fost pasărea Junonei, continuă Ivywood. Și nu am cea mai mică îndoială că Junona, ca majoritatea personajelor din mitologia homerică, are o origine asiatică.

— Eu cred că Junona era mult prea demnă și impunătoare ca să fi aparținut unui serai.

— Ești cea mai în măsură să știi, replică Ivywood cu un gest galant, pentru că n-am întâlnit niciodată pe cineva care să semene mai mult cu Junona decât semeni dumneata. Adevărul este însă, că s-a creat o greșită înțelegere în ce privește concepția arabă sau indiană

asupra femeii. Într-un fel, s-ar spune că e o concepție prea simplă și prea solidă ca să poată fi înțeleasă de paradoxala mentalitate a creștinătății. Totul, până la vulgara glumă că turcilor le plac femeile grase, totul conține o urmă a gândirii distorsionate la care mă refer eu. Orientalii nu iau în considerație femeia ca persoană individuală, ci Feminitatea ca o forță a naturii.

— Uneori îmi spun că aceste fascinante teorii sunt puțin forțate, comentă Joan. Prietenul dumitale Misysra afirma mai deunăzi că în Turcia femeile se bucură de cea mai mare libertate, din moment ce li se îngăduie să poarte pantaloni. Adică șalvari.

Ivywood răspunse prin zâmbetul său sec, care se ivea atât de rar:

— Profetul dă uneori dovadă de acea simplitate care merge mână-n mână cu geniul. N-am să neg că unele dintre argumentele folosite de el mi s-au părut uneori naive și chiar artificioase. Dar, fundamental, are dreptate. Există un soi de libertate care constă în a nu te răzvrăti nicicând împotriva Naturii. Și cred că lucrul ăsta este mai profund înțeles în Orient decât în Vest. Vezi, Joan, e plăcut să vorbești despre iubire în felul nostru îngust, subiectiv, romantic; dar există o iubire mult mai înaltă decât cea a unui îndrăgostit. sau decât dragostea pentru dragoste.

— Da, și care anume? întrebă Joan, cu ochii ațintiți în pământ.

— Dragostea față de Destin, răspunse Lordul Ivywood cu privirile însuflețite de o pasiune spirituală. Nu spune Nietzsche pe undeva că a fi încântat de propriu-ți destin este marca eroului? Ne înșelăm dacă gândim că eroii și sfinții Islamului spun „Kismet”²⁰ cu capetele plecate și cu resemnare. Ei rostesc „Kismet” cu un strigăt de bucurie. Ceea ce se potrivește – ceea ce e așa cum trebuie să fie. în poveștile arabe, cel mai desăvârșit dintre prinți ia întotdeauna de soție pe cea mai desăvârșită dintre principese – pentru că așa e potrivit și așa trebuie să fie. Giganții spirituali, Djinii, veghează ca lucrurile să se petreacă astfel – adică să se împlinească finalitățile naturii. în romanele egoiste și sentimentale ale Europei, cea mai desăvârșită dintre principese e în stare să fugă cu profesorul ei de desen, un om între două vârste. Asemenea lucruri se îndepărtează de Calea Adevărată. Și pe această cale călărește Note: „Soartă”, „destin” (turc).

turcul, în căutarea celei mai frumoase prințese de pe pământ; cucerește imperii ca să ajungă până la ea; și nu se rușinează de laurii dobândiți.

Norii de catifea violetă care aveau marginile mantiei de argint vesperal în care se înveșmântase cerul, îi evocau tot mai mult lui Joan broderiile purpurii ce festonau draperia grea, de argint, din coridorul claustrat al Casei Ivywood. Păunii arătau mai fastuoși și mai superbi ca oricând; îi făceau pentru prima oară impresia că veneau într-adevăr

de pe meleagurile celor *O mie și una de nopți*.

— Joan, continuă Philip Ivywood cu o voce suavă, în lumina caldă a asfințitului, eu nu mă rușinez de laurii pe care i-am dobândit. Pentru mine, ceea ce creștinii numesc umilință nu are nici un înțeles. Vreau să fiu cel mai mare om din lume, dacă voi reuși; și cred că voi reuși. De aceea, ceva mai măreț decât iubirea, și anume Destinul și ceea ce trebuie să fie, fac necesar să iau de soție pe cea mai frumoasă femeie din lume. Și aceasta se găsește acum printre păuni, mai mândră și mai frumoasă decât ei.

Privirile tulburate ale lui Joan continuau să rămână ațintite pe orizontul violet, iar buzele ei tulburate nu putură articula decât cuvintele „Nu vorbi așa!”.

— Joan, își urmă Philip perorația, ți-am spus că ești femeia pe care și-ar fi putut-o dori unul dintre marii eroi. Dă-mi voie să-ți povestesc ceva ce n-aș fi putut povesti decât ființei căreia i-am vorbit despre iubire și căsătorie. Când aveam douăzeci de ani și îmi perfecționam studiile într-un oraș din Germania, mi s-a întâmplat ceea ce în vest se numește „a te îndrăgosti”. Fata era o pescărită de pe coastă, pentru că orașul se afla la malul mării. Istoria vieții mele s-ar fi putut încheia acolo. Cu asemenea soție, n-aș fi putut face carieră de diplomat. Dar în momentul acela eram gata să renunț la orice. După câțva timp însă, s-a întâmplat să colind prin Flandra și să poposesc pe malul Rinului, acolo unde fluviul face una dintre marile lui cotituri, înainte de a se vărsa în mare. Și atunci m-au năpădit unele gânduri, fără de care și astăzi aș mai fi plâns, vânzând pește împruțit. M-am gândit la văile, la colțurile încântătoare și îmbietoare pe care fluviul ăsta le-a lăsat în urmă, văzându-și mai departe de drumul lui. Oriunde în Elveția ar fi putut să se lase pradă slăbiciunilor tinereții și să se avânte în sus, pe un falnic pisc. Sau oriunde în Renania s-ar fi putut rătăci printre plaiuri smălțuite de flori. Și totuși, mergea pe drumul lui, drept către perfecta mare, care înseamnă împlinirea destinului unui fluviu. Din nou Joan nu se simți în stare să vorbească; și din nou Philip fu acela care sparse tăcerea:

— Și mai este un lucru care nu putea fi spus înainte ca mâna prințului să-i fi fost oferită prințesei. Se poate ca în Orient să se exagereze întru câțva obiceiul căsătoriilor stabilite încă din copilărie. Dar privește la tinerele perechi din jur, la căsniciile nebunești care se destramă pretutindeni și întreabă-te dacă nu era preferabil ca viața acestor nefericiți să fi fost prestabilită din copilărie. Se vorbește în ziare despre cruzimea căsătoriilor regale. Dar presupun că tu și cu mine nu suntem dintre cei care dau crezare ziarelor. Noi știm prea bine că nu există un rege în Anglia; și că nu a mai existat de când ultimul cap regal a fost doborât în față la Whitehall. Știi prea bine că

tu și eu și familiile aristocratice suntem adevărații suverani ai Angliei. Și căsătoriile noastre sunt căsătorii regale. Mahalaua n-are decât să le numească crude. Noi vom spune că aceste căsătorii presupun o inimă curajoasă, care este unicul blazon al aristocrației. Joan, i se adresează el cu blândețe, poate că și tu ai trecut pe lângă un pisc falnic din Elveția sau pe lângă plaiuri smălțuite de flori. Poate că și tu ai cunoscut... o pescărită. Dar există ceva mai măreț și mai simplu decât toate astea. Ceva ce poate fi găsit în grandioasele epopei ale Orientului: cea mai frumoasă dintre femei, cel mai brav dintre bărbați, și Destinul.

— *My lord*, răspunse Joan, folosind, dintr-un insondabil instinct, formula oficială. Vrei să-mi acorzi un răstimp în care să pot reflecta la toate acestea? Și indiferent care va fi hotărârea mea, aș dori să nu existe bănuiala unei lipse de loialitate.

— De bună seamă, răspunse Ivywood, înclinându-se deasupra cârjei.

După care, se îndepărtă șchiopătând, croindu-și drum printre păuni.

Zile întregi după această convorbire, Joan încercă să pună piatra de temelie a destinului ei terestru. Era încă foarte tânără; dar avea senzația că trăise o mie de ani, frământându-se în jurul aceleiași și aceleiași întrebări, își repeta întruna, și pe drept cuvânt, că numeroase femei, mult mai valoroase decât ea, acceptaseră o a doua alegere, care nu era nici pe departe atât de strălucită ca aceea care i se oferea ei. Dar în însăși atmosfera întregii situații era ceva complicat. Îi plăcea să-l asculte pe Philip Ivywood, când acesta își desfășura talentul oratoric, așa cum oricui îi place să asculte un artist care cântă bine la vioară. Necazul mare e că, în anumite momente, nu poți fi sigur dacă-ți place omul sau vioara.

În plus, se făceau simțite în casa Ivywood, mai ales după rănirea și convalescența Lordului, un ton ciudat, un spirit ciudat, pe care nu le putea defini și despre care nu știa altceva decât că-i apăsau nervii. O anume notă glorioasă... și languroasă în același timp. Sub un impuls destul de frecvent, de altfel, la persoanele inteligente din lumea mare, simțea nevoia să stea de vorbă cu o femeie deșteaptă din popor. Și aproape că se aruncă la pieptul domnișoarei Browning, căutând înțelegere.

Dar domnișoara Browning, cu buclisoarele ei roșcate și cu fața-i palidă și foarte inteligentă, se conforma întru totul aceleiași indefinisabile note. Pentru ea, Lordul Ivywood era principiul primordial; de parc-ar fi fost Bătrânul Timp în persoană sau autorul Buletinului Meteorologic. Vorbea despre el spunându-i „Dânsul”. Când îl numi pentru a cincea oară „Dânsul”, Joan nu-și putu explica de ce simțise în aer parfumul greu al plantelor dintr-o seră supraîncălzită.

— Știi, o sfătui domnișoara Browning, nu trebuie să-i stânjenim cu nimic cariera. Asta-i lucrul cel mai important. Și, zău așa, cu cât discutăm mai puțin despre unele lucruri, cu atât mai bine. Sunt convinsă că în mintea lui se făuresc planuri grandioase. Ați auzit ce spunea acum câteva seri Profetul Lunii?

— Ultimul lucru pe care mi l-a spus acum câteva seri mie, o ținut pe-a ei îndărătnica Joan, e că atunci când dorești să sugerezi continuitatea, pui virgulă, care e o semilună, și cân anunți moartea, pui cruce.

O femeie cu o față atât de inteligentă ca aceea a interlocutoarei ei nu putea decât să râdă... Dar după o clipă, reluă tema, cu aceeași seriozitate.

— Profetul spunea că orice dragoste adevărată poartă în ea un element de predestinare. Și sunt convinsă că și Dânsul are aceeași concepție. Oamenii se grupează în jurul unui centru ca stelele mici în jurul unei stele mari, pentru că steaua mare e un magnet. Nu poți greși niciodată când suflul destinului îți împinge pașii, ca un vânt puternic care bate din spate. Și multe lucruri au fost judecate sub o falsă lumină, pentru că nu s-a ținut cont de acest fapt. E foarte bine să vorbim despre căsătoriile din India, prestabilite din copilărie...

— Domnișoară Browning, o întrerupse Joan, pe dumneata te interesează cu adevărat căsătoriile indiene prestabilite din copilărie?...

— Mă rog...

— Și pe sora dumitale o interesează? Mă duc s-o întreb, strigă Joan, năpustindu-se în camera în care doamna Mackintosh ședea la o masă, îndeplinindu-și îndatoririle de secretară.

— Mă rog, spuse și doamna Mackintosh, întorcând spre ea un cap încununit de un păr bogat și o față hotărâtă, mai frumoasă decât cea a surorii ei. Eu cred că metoda indiană e cea mai bună. Când tinerii sunt lăsați de capul lor, sunt în stare să se căsătorească cu oricine. Am fi gata să ne căsătorim cu un negru, sau cu o pescărită, sau... cu un criminal.

— Cel puțin dumneata, doamnă Mackintosh, replică Joan încrunțându-și sever sprâncenele negre, știi bine că n-ai fi fost în stare să te căsătorești cu o pescărită. Unde-i Enid? Întrebă cu bruschete.

— Lady Enid caută niște partituri în sala de muzică, așa cred. Joan străbătu în grabă câteva saloane somptuoase și intră în sala de muzică, unde o găsi pe palida și blonda ei verișoară așezată la pian.

— Enid, strigă Joan, știi că întotdeauna am ținut la tine.

Pentru numele lui Dumnezeu, spune-mi ce se întâmplă în casa asta? De ce toate zidurile și încăperile și grădinile par să se închidă în

jurul meu, să mă încercuiască? De ce totul se repetă, și se tot repetă? De ce toată lumea spune aceleași lucruri? Ah, eu nu am o viziune metafizică, dar îndărătul tuturor acestor stări se ascunde o forță obscură, o finalitate. Da, e singurul mod de formulare: o finalitate ascunsă. Și nu știu ce e.

Lady Enid își plimbă degetele pe claviatura pianului, făcând câteva acorduri. Apoi spuse:

— Nici eu nu știu ce e, Joan. Sincer. Dar înțeleg ce vrei să spui. Și tocmai pentru că există o finalitate, am atâta încredere în Dânsul și îl urmez cu ochii închiși.

Începu să cânte în surdină o baladă germană. Și poate că muzica aceasta i-a sugerat următoarea remarcă:

— Închipuie-ți că ai sta pe malul Rinului, acolo unde face o mare cotitură înaintea de a se...

— Enid! strigă Joan. Dacă spui „înainte de a se vărsa în mare”, să știi că țiș. Am să țiș, mă auzi, am să țiș mai tare decât toți păunii la un loc.

— Ei bine, ripostă Lady Enid scoasă din fire, Rinul se varsă în mare, nu-i așa?

— Așa o fi, răspunse Joan înnebunită. Dar Rinul putea să se verse și în lacul din parc fără ca ție să-ți fi păsat sau fără ca tu să fi știut măcar, până când...

— Până când, ce? întrebă Enid, și muzica ei încetă subit.

— Până când s-a întâmplat ceva ce eu nu pot înțelege, spuse Joan, îndepărtându-se.

— *Tu* ești ceva ce *eu* nu pot înțelege, răspunse Enid Wimpole. Dar dacă balada asta nu-ți place, am să cânt altceva.

Și își plimbă din nou degetele pe clape, încercând să aleagă alt cântec.

Joan străbătu din nou lungul șir de saloane care duceau la sala de muzică și se întoarse în camera unde lucrau cele două secretare.

— Ei, întrebă roșcovana și voioasa doamnă Mackintosh, fără să-și ridice ochii de pe hârtii, ați descoperit ce-ați căutat? Câteva momente, Joan păru mai îngândurată și mai sumbră ca de obicei. Apoi răspunse pe un ton candid și prietenos, care contrasta cu fața crispată și cu sprâncenele ei îmbinate:

— Nu, nimic. Cred însă că am descoperit alte două lucruri, care mă privesc numai pe mine. Am descoperit că îmi place eroismul, dar că-mi displace cultul eroilor.

— De bună seamă, cele două sentimente decurg unul din celălalt, decretă domnișoara Browning pe un ton marțial.

— Sper că nu, replică Joan.

— Dar ce altceva poți face pentru un erou? întrebă doamna Mackintosh continuând să-și țină privirile aplecate asupra hârtiilor. Ce altceva decât să-l adori?

— Să-l răstignești, răspunse Joan, cuprinsă din nou de sălbatica ei nervozitate și ridicându-se, plină de neastâmpăr, de pe scaun. Și atunci se pare că se mai întâmplă câte ceva.

— Nu v-ați oboșit prea mult în ultima vreme? întrebă sora nemăritată, cea cu fața inteligentă.

— Da, confirmă Joan, și e vorba de cel mai neplăcut gen de oboseală. Oboseala pe care o simți fără să știi ce anume te obosește. Ca să fiu sinceră, cred că mă obosește casa asta.

— E foarte veche, desigur, și unele părți ale clădirii sunt încă sinistre, o aprobă domnișoara Browning. Dar Dânsul a înfrumusețat-o enorm. Decorația noii aripi, cu luna și stelele și turnul, e într-adevăr...

În îndepărtata sală de muzică, Lady Enid, care descoperise, în sfârșit, piesa preferată, mângâia clapele, picurând primele acorduri ale preludiului. La auzul celor dintâi măsuri, Joan Brett sări ca o tigroaică.

— Vă mulțumesc, rosti cu aspră dulceață în glas. Asta-i, desigur! Și asta-i ceea ce suntem cu toatele! Acum a găsit cântecul potrivit!

— Dar ce cântec e? întrebă secretara mirată.

— Un cântec pentru harpă, pentru lăută, pentru psalterion, pentru țiteră sau pentru toate acele instrumente la care va trebui să cântăm atunci când ne vom prosterna și vom adora imaginea aurită pe care regele Nabucodonosor a dăruit-o omenirii. Fetelor! Femei! Știți voi ce e locul ăsta? Știți voi de ce ușile se închid îndărătul ușilor și grilajele după grilaje? De ce totul e moale și capitonat și te îngropi în covoare, în draperii și în perne? Știți voi de ce florile de aici cu parfumuri grele nu sunt florile de pe dealurile noastre?

Din îndepărtata sală de muzică, învăluită în penumbră, glasul lui Enid Wimpole răsuna cristalin și suav:

Sunt pulberea de sub roata carului tău, Sunt rugina care nicicând spada nu ți-a întinat...

— Știți voi ce suntem? întrebă iarăși Joan Brett. Suntem haremul lui!

— Cum așa, ce vreți să spuneți? strigă femeia mai tânără, cuprinsă de agitație. Vai de mine, Lordul Ivywood niciodată n-a...

— Știu că niciodată n-a, îi curmă vorba Joan Brett. Și nici nu cred că vreodată va. Eu n-am să-l înțeleg niciodată pe omul ăsta, și nimeni nu-l va înțelege. Dar vă spun eu, ăsta-i *spiritul* a ceea ce se petrece aici.

Și asta-i ce *suntem*, și încăperile astea duhnesc a poligamie în aceeași măsură în care miros a parfum de crini.

— Ce este, Joan? strigă Lady Enid pătrunzând în cameră ca o stafie bine-crescută. Ce se întâmplă cu tine? Și toate trei sunteți albe ca varul.

Joan n-o luă în seamă și continuă să-și depene cu îndărătnicie argumentele:

— Și apoi, dacă există vreun lucru pe care-l cunoaștem despre el, este că-i place să facă totul încet și crede în desfășurarea lentă a evenimentelor. El numește asta evoluție și relativitate și expansiunea unei idei într-o sferă mai largă de idei. Cum putem ști dacă nu procedează și cu noi așa, urmărind un scop bine determinat? Ne obișnuiește, încetul cu încetul, să trăim laolaltă, într-o ambianță specială, așa încât șocul să fie mai atenuat atunci când se va produce; ... ne introduce în atmosferă, înainte de a ne introduce – Joan se lăsă străbătută de un fior – în instituția propriu-zisă? Oare asemenea plan ar fi mai puțin scandalos decât oricare dintre celelalte planuri ale lui Philip Ivywood? Decât acela de a numi un *Sepoy* în postul de Comandant Suprem al armatei, decât acela de a-l pune pe Misysra Ammon să predice la Westminster Abbey, sau decât acela de a distruge toate hanurile din țară? Eu nu vreau să fiu supusă la nici un fel de expansiune. Eu nu vreau să evoluez. Eu nu vreau să mă transform în ceva care să nu fie eu însămi. Picioarele mele vor părăsi acest loc îngrădit, chiar dac-ar fi ca după aceea să bată drumurile întreaga viață; și dacă nu mi se va îngădui să plec, am să strig ca din gură de șarpe, am să țip ca de sub roata de tortură.

Ieși din încăpere ca o vijelie și se îndreaptă spre camera de turn, năpădită brusc de nevoia de singurătate; și când trecu pe lângă zidul panelat și încrustat cu toate galaxiile și elementele astronomice, Enid o văzu izbind în lemn cu pumnii încleștați.

În turn avea să treacă printr-o experiență cu totul stranie. Ceva mai târziu, în aceeași seară, se refugie din nou acolo, singură cu gândurile ei, pentru a medita la calea cea mai bună de a o sfârși cu Philip, când acesta se va fi întors de la Londra. Căci a-i mărturisi bătrânei Lady Ivywood frământările și îndoielile ei ar fi fost la fel de folositor ca și cum i-ar fi descris unui nou-născut chinurile facerii.

Seara era foarte liniștită, o seară de un cenușiu palid; de obicei, nimic nu tulbura acea parte a domeniului Ivywood. Cu atât mai mare s-a dovedit surpriza când tăcerea și reveria îi fură străbătute ca de un curent electric de un foșnet în boschetele înfășurate în umbre violete. Întâi un foșnet; pe urmă șoapte; pe urmă mulți, mulți pași. Și pe urmă din nou tăcere neștirbită. Spartă, cutremurător, după câteva clipe, de o voce tunătoare care cânta în depărtarea noptatică. Era acompaniată

de niște sunete gingașe, culese parcă de pe corzile unei lăute sau ale unei viole:

Doamna mea, în ceruri lumina s-a stins, Doamnă, voi să mor decât să fiu învins; Mănușa pe care-ai pierdut-o cândva în copilărie, Drapel și blazon fost-a de atunci să-mi fie. Dar a însemnat mai mult decât îndemn; și nu numai la vitejie, Fetița din Ivywood, pe care-am cunoscut-o în copilărie.

Doamna mea, cad stele palide înjur, privește! Doamnă, nu avem voie să trăim orbește, Uitând de cer, de stele, de feerie, De tot ce am iubit, tu și cu mine în copilărie; Căci în inelul ce mi-ai dăruit scria „iubire”, Printre pădurile din Ivywood, când tânără era întreaga omenire.

Cântecul încetă; și foșnetul dindărătul boschetelor nu era mai distinct decât șoaptele nopții. Dar zgomote de același fel, ba chiar mai deslușite, păreau să se desprindă din toate colțurile grădinii; și întreaga noapte fremăta parcă de ceva viu, ceva ce nu putea fi un singur om.

Auzi un țipăt îndărătul ei și Enid dădu buzna în cameră, mai albă decât un crin.

— Ce grozăvie se întâmplă? strigă ea. Curtea-i plină de oameni gălăgioși; și pretutindeni sunt torțe și...

Joan auzi tropăit de mulțime în marș și, din depărtare, se auzi din nou alt cântec, un cântec de sfidare și de zefleMEA:

Dar Ivywood, Lord Ivywood Un parazit dăunător și crud...

— Cred, răspunse Joan, visătoare, că e sfârșitul lumii.

— Dar ce face poliția? se văicări verișoara ei. De când au îmbrăcat fesuri, nu-i mai vezi nicăieri. Vom fi omorâte sau...

Trei bătaii sacadate, bubuitoare, făcură să se cutremure panourile de lemn de la capătul aripii; de parcă un gigant dorea să intre, ciocănind în ușă cu lovituri de măciucă. Enid își aduse aminte că izbiturile pumnilor mici ai lui Joan i se păruseră violente și se înfiora. Ambele fete se uitau ca hipnotizate la stelele și la lunile și la astrele solare reprezentate pe acest perete sacru, care săltau și dârdâiau sub loviturile destinului.

Și apoi, soarele căzu din ceruri, luna și stelele se împrăștiară pe covorul persan; și prin spărtura care se căscase la capătul lumii, se ivi Patrick Dalroy, cu o mandolină în mână.

▫ *Capitolul XXV* ▫

În care descoperim Supraomul ▫

— V-am adus un câine, grăi domnul Dalroy prezentându-l pe exuberantul Quoodle. L-am transportat până aici într-un coș mare pe care scrie: „Explozive”, denumire extrem de bine aleasă.

Când intrase, Dalroy se înclinase galant în fața lui Enid și luase mâna lui Joan în mâna lui, dând impresia că nu avea să se mulțumească doar cu atât. Reluă însă, cu un glas hotărât, firul discuției despre câini.

— Oamenii care aduc înapoi câini pierduți stârnesc întotdeauna un nor de bănuieli. Uneori, se creează impresia oribilă că cel care restituie proprietarului câinele, este unul și același cu persoana care l-a furat. În cazul meu, firește, o asemenea comportare ar fi de neconceput. Dar restituitorii de câini, această clasă prosperă, în continuă creștere, sunt acuzați de asemeni, urmă el uitându-se fix la Joan cu ochii lui albaștri, candizi, că-i restituie în vederea unei recompense. Această învinuire conține mult mai mult adevăr în cazul meu.

Apoi, cu o schimbare de atitudine mai extraordinară decât o revoluție, chiar decât revoluția care mugea în jurul casei, îi luă mâna și o duse la buze, rostind cu o derutantă seriozitate:

— Știu, cel puțin, că tu te vei ruga pentru sufletul meu.

— Mai bine te-ai ruga tu pentru al meu, dacă am vreunul, răspunse Joan. Dar de ce tocmai acum?

— Pentru că, răspunse Patrick, vei auzi afară, sau poate că vei vedea chiar de la fereastra acestui turn, ceva care nu a mai fost văzut în Anglia de când a fost înfrântă oastea sărmanului Monmouth. În spirit și în fapt, așa ceva nu s-a mai întâmplat de când s-au ciocnit Saladin și Richard-Inimă-de-Leu. Vreau să mai spun doar un singur lucru, pe care-l cunoști foarte bine. Am trăit iubindu-te și voi muri iubindu-te. Este unica dimensiune a universului de la care nu m-am îndepărtat și pe care nu am încălcat-o. Ți las câinele să aibă grijă de tine.

Cu aceste cuvinte, dispăru pe vechea scară păraginită.

Lady Enid era foarte nedumerită de faptul că mulțimea răzvrătită nu luase cu asalt scara și nu năvălise în casă. Dar Lady Joan înțelegea foarte bine. Urmând sfatul pe care ținuse cu tot dinadinsul să-l urmeze, se refugiase din nou în camera turnului de unde se uita la petecul de grădină părăsit și la tunelul împrejmuț acum de ziduri înalte, care formau granița misterioasei proprietăți vecine. Dincolo de

această înaltă barieră, tunelul aproape că nu mai putea fi văzut; abia de se zăreau vârfurile celor mai înalți dintre copacii care-i astupau intrarea. Dar nu-i trebuia mult până să știe că Dalroy nu-și îndrepta forțele împotriva domeniului Ivywood, ci ataca locuința și proprietatea de alături.

Și după aceea a urmat un spectacol care nu a însemnat pentru ea doar o experiență, ci mai curând o viziune care a răsturnat tot ce mai stătea în picioare. Niciodată, mai târziu, nu a fost în stare să descrie ce s-a întâmplat, după cum nu a fost în stare de așa ceva nimeni dintre cei prinși în fantasticul iureș. Joan văzuse uneori câte un val uriaș și compact ca un zid, măturând întreaga faleză din Pebbleswick, și se minunase că asemenea seceră necruțătoare poate fi alcătuită doar din apă. Dar nu și-ar fi închipuit niciodată cum arată când e alcătuită din oameni.

Se obișnuise de mult să considere palisada înălțată de noul proprietar în fața desifului încâlcit din jurul tunelului drept ceva la fel de statornic și imuabil ca și pereții salonului. Ei bine, această palisada oscilă, se despică, se desfăcu într-o mie de bucăți sub simpla presiune a trupurilor umane, acționate de furie; și valul uriaș se revărsă peste obstacol cu mai mare forță decât se revărsase vreodată un val de apă peste esplanadă.

Dar când îngrădirea căzu la pământ, Joan văzu îndărătul ei ceva care o făcu aproape să-și piardă mințile. Avu impresia că re trăiește într-o clipă toate epocile istoriei și că se află dintr-odată în toate țările pământului. Nu a fost nicicând în stare să descrie acea viziune, dar n-a admis vreodată că ar fi fost o halucinație. Dimpotrivă, spunea că a fost ceva mai cumplit: pentru că a fost ceva mai real decât realitatea. O lungă coloană de soldați reali, ceea ce, de obicei, e o priveliște magnifică. Numai că aceștia puteau fi soldații lui Hannibal sau ai lui Attila, ar fi putut fi ostașii dezgropați din cimitirele din Sidon sau Babilon, atât de străini îi apăreau lui Joan. Acolo,ampați pe plaiurile englezești, având câțiva arbuști de păducel în față și trei fagi în spate, se găseau ostași care nu mai ridicaseră tabără atât de aproape, de când regele francez Carol, zis Ciocanul, îi zdrobise la Tours.

Acolo, în peisajul englezesc, flutura stindardul verde al acelei mari credințe și puternice civilizații care năvăliseră atât de des în metropolele din occident; care asediaseră atât de îndelung Viena; care abia de fuseseră stăvilite la porțile Parisului; dar care niciodată până atunci nu fuseseră văzute, înarmate, pe pământul Angliei.

La un capăt al șirului stătea Philip Ivywood, într-o uniformă creată de el, un compromis între uniforma *sepylor* și cea turcească. Compromis care-i sfredelea din ce în ce mai sălbatic mintea lui Joan. Dacă vreo impresie mai putea căpăta contur, era aceea că Anglia

cucerise India și Turcia cucerise Anglia. Pe urmă își dădu seama că, în ciuda formidabilei sale uniforme, nu Ivywood era comandantul acestor forțe. Un bătrân cu o cicatrice mare care-i brăzda fața, o față neeuropeană, se așază în fruntea luptei, de parc-ar fi fost o bătălie dintr-o veche baladă eroică, și încrucișa sabia cu Patrick Dalroy. Venise să-și răzbune cicatricea și o răzbună creștând numeroase răni sângeroase, deși, până la urmă, el fu acela care se prăbuși sub tăișul săbiei. Căzu cu fața la pământ; și Dalroy îi aruncă o privire în care strălucea un sentiment mai profund și mai măreț decât mila. Mâna și fruntea lui Dalroy erau scăldate în sânge, dar salută cu sabia pe bătrânul căzut. Și în timp ce-i prezenta salutul de onoare, muribundul își întoarse în sus, cu greutate, fața cu pleoapele tremurânde. Și părând să cunoască din instinct districtele cerului, Osman Pașa se târi, anevoie, câțiva pași spre stânga și își dădu sufletul cu fruntea îndreptată spre Mecca.

După aceea, turnul începu să se învâртеască și să se învâртеască în jurul ei și Joan nu mai știu dacă ceea ce vedea era istorie sau apocalips. Faptul că se găseau înfrunțați de armele unor străini organizați în taină pe plaiurile englezești, deșteptase în englezi ceea ce nu mai simțiseră de secole. Arbuștii de păducel fuseseră doborâți și călcați în picioare, ca la bătălia de la Ashdown, când Alfred condusesese prima șarjă împotriva danezilor. Fagii fuseseră împroșcați până la rădăcină de sângele amestecat al bravilor păgâni și al bravilor creștini. Joan nu a știut mai mult decât că atunci când o coloană de răsculați conduși de Humphrey de Vechea Corabie, a străpuns tunelul astupat și uitat și i-a surprins din spate pe turci, a sunat sfârșitul războiului.

Violenta și amețitoarea viziune a devenit ceva ce trecea dincolo de glasul omenesc și de urechea omenească. Nu putu să perceapă distinct nici măcar împușcăturile și strigătele care vestiră ultima disperată încercare de asalt a turcilor. De aceea, a fost firesc să nu audă nici cuvintele pe care Lordul Ivywood le adresă omului de lângă el, un ofițer turc, sau poate că mai curând lui însuși:

— Am mers până acolo unde nici Dumnezeu nu a cutezat să meargă. Eu sunt mai presus de stupizii supraomeni, așa cum aceștia sunt mai presus de oamenii de rând. Acolo unde voi păși eu în ceruri, nimeni nu a mai pășit înaintea mea. Și sunt singur în Grădină. Toți cei ce trec pe lângă mine nu-s decât ființe ordinare, care culeg flori de câmp. Dar eu voi culege floarea florilor; eu voi avea acea... Fraza se curmă atât de brusc, încât ofițerul se uită la el, așteptând urmarea. Dar nu mai urmă nimic.

Patrick și Joan, rătăcind împreună într-o lume redevenită caldă și proaspătă, așa cum numai pentru puțini poate fi într-o omenire care numește curajul isterie și iubirea superstiție, simțind în orice creangă

bifurcată brațe deschise omului și în orice clină de deal o trenă somptuoasă trasă de poalele femeii, urcară într-o zi colina care ducea la căsuța unde sălășluia acum Supraomul.

Ședea la o măsuță de lemn, cu fața lui albă și calmă și se juca, aranjând în diverse arabescuri bucățelele de lemn și tul-pinițele de buruieni aflate în fața lui. Nu observă sosirea lor, așa cum nu observa nimic din ce-l înconjură. Nici măcar prezența lui Enid Wimpole, care avea neîncetat grijă de el.

— E perfect fericit, le spuse ea, cu o voce liniștită.

Joan, a cărei față măslinie radia, nu se putu împiedica să răspundă:

— Și noi suntem atât de fericiți!

— Da, spuse Enid, numai că fericirea lui va dăinui. Și începu să plângă.

— Înțeleg, șopti Joan, sărutându-și verișoara și simțindu-și și ea ochii umeziți de lacrimi.

Dar erau lacrimi de milă, și mila e sentimentul opus spaimei.

G.K. CHESTERTON

Hanul zburător

Notes

[←1]

Engl. Turkey – „curcan”; dar și „Turcia”.

[←2]

„Crucea de aur”; engl. Cross – „cruce”.

[←3]

Engl. Crescent – „semilună”, dar și „piață în semicerc”.

[←4]

„Un obişnuit” (fr.).

[←5]

. IV. 3? 7

[←6]

„haşış“.

[←7]

Membri ai unei secte secrete musulmane despre care se spune că ucideau capii Cruciadelor, sub influența hașişului.

[←8]

Beef-eaters înseamnă „mâncător de carne de vită” și este totodată numele dat gardienilor de la Turnul Londrei.